Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Rochlitz, Friederich.; Oversat af J. M. Gamst. 1-2. Deel.
Titel | Title:	Amalias Glæder og Lidelser som Jomfrue, Kone og Moder
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Trykt og forlagt af Direktør J. F. Schulz, 1807
Fysiske størrelse | Physical extent:	1-2 i 1 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

37.- 481.

Det Kgl. Bibliotek
130026262233

Amalias
Glæder og Lidelser
som
Jomfrue, Kone og Moder.

Af
Friederich Rochlitz,
oversat
af
F. M. Gamst.

Første Deel.

Kjøbenhavn, 1807.
Trykt og forlagt af Direktør J. F. Schultz,
Kongl. og Universitets-Bogtrykker.

Selig, wer in seinem stillen Kreise
Thut so viel er kann, und froh und leise
Seine unbemerkte Rolle spielt;
Und des Busens unauslöschlich Schmachten,
Und des Geistes rastlos höhres Trachten,
Mit der Hoffnung beßrer Zeiten kühlt!

Rosegarten.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Amalia til sine unge Læserinder.

Elskelige Søstre!

Jeg priser Dem lykkelige, kjære Piger, fordi De nu — just nu, ere fødte og blive opdragne. I Sandhed — baade De og Deres nærværende yngre Søsterskab, i Særdeleshed imellem den saakaldede finere Middelstand — De ere langt lykkeligere, end vi vare det paa Deres Alder; jeg negter heller ikke, at De besidde Fortrin, som vi, i vore Dages Foraar, ikke torde rose

af. De kunne tro mig; men De bør vurdere disse Fortrin rigtig, og nyde dem! De vakle ikke i denne Tro, fordi nogle Fastre eller Mostre skjænde paa vore Dages ungdommelige Verden, og anprise de forrige lykkelige Tider, samt deres rige Stoffers Klæder, Fiskebeensskjørter, Snørliver og højhælede Skoe. Jeg er ikke saa lykkelig at være Medlem af nærværende Generasion. I de Tider, som man saa ofte, uden Indskrænkning, anpriser Dem, har jeg hensmægted mine unge Dage i Fiskebeensskjørter, Snørliver, Poscher, samt alle fordums seremonielle Usselheder, og det i saa høi en Grad, at jeg skulde misunde Dem, dersom jeg ellers kunde misunde Lykkelige. Det kan jeg ikke, men jeg vil glæde mig med Dem, og, ved at pege paa mange af Deres Fordele, kan jeg maaskee endnu bidrage mere til Deres Tilfredshed.

Allerede ved Deres tiligste Opdragelse sørgede man omhyggeligen for noget, som hjelper til at grundfæste Deres hele Livs Lykke, og som — faa Undtagelser tilstaaede — desværre! næsten ikke kom i Betragtning med os, nemlig: Munterhed, Sundhed, og Deres Legemers fordeelagtige Uddannelse.

Vore nærværende Sæder ere blevne mere utvungne, de tillader Dem meget mere Omgang og mere Selvstændighed i Selskabet; de under Dem meget mere Frihed til at give Deres Munterhed og gode Lune frit Løb, end det var tilladt os, som, med Øinene fæstede paa vort Arbeide, altid maatte være Tilhørere, naar de Fruer, som i kvindelige Sirkler gave Tonen an, enten oekonomiserede eller moraliserede, og aldrig torde tale et Ord med, uden vi blev opfordrede dertil. Al vor Dansen

bestod blot i de sirlige Trin i den alvorlige Menuet eller Polonaise, og neppe torde vi see paa vor Meddanser, i den Sted De, i den muntre Engelsk-Dans, tør være glade, og med Frihed og Lethed svæve over Gulvet, som Nymfer.

Ikke Sæderne allene ere blevne Dem mere gunstige, men vore Tiders mere udbredte Kultur har endog begyndt at indsætte vort Kjøn i sine Rettigheder: Man tilstaar os endeligen, at vi ere kvindelige Mennesker, og at vi følgeligen have Menneskeværd og Menneskerettigheder. Man vækker, føder og danner vor Aand, isteden for at man tilforn paa alle Maader indskrænkede den, og fordrede, at vi skulde fornegte den; man hæver og styrker vort Hjerte, isteden at man tilforn, fra den tidligste Barndom af, nedbøiede det, og kun

vænnede det til at lide og tie. Man danner saa mange iblant Dem, kjære Piger, uden derfor at lade Dem træde ud af den kvindelige Kreds, for det, som er Virkning af Harmonie imellem Aand og Sandser, og igjenbringer Harmonie i vort hele Væsen — for Kunsten. Lærer De endog ikke at kjende denne som Menneskets Opdragerinde, men blot som Deres Ungdoms muntre Selskaberske, saa ere De dog ved den lykkelige, og have i den en Skat, hvis Værd De i eensomme, og fornemmeligen i sørgelige Timer, ville agte høiere, end alt hvad Verdens Tummel, eller Selskabets Gunst formaar at byde Dem.

Naar jeg nu seer Dem, prydede med saadanne Fortrin, frem for den største Deel af os i vore Pigeaar, saa lykkelige at hoppe om i Verden, i Deres femtende, sextende eller syt-

tende Aar, og rundt om Dem at udbrede Munterhed og god Lune, saa udvider mit Hjerte sig af Fryd over Dem og af Kjærlighed til Dem. Men — ak, at dog ingen jordisk Fryd skal kunne nydes ganske reen! ikke engang den Fryd over andres Lykke! Aldrig overskuer jeg en glad Sirkel af blomstrende Jomfruer, uden at min Erfaring hvidsker til mig: Skynd dig at nyde dette glade Syn, og vend saa dine Øine fra dem, thi inden faa Aar forholder det sig ganske anderledes med disse huldе Skabninger! Naturen vil vist nok lidt efter lidt afrive deres Ungdoms Blomster, dog ikke uden at skjenke ligesaa skjønne Frugter i deres Sted, men Mennesket ødelægger saa ofte i sit Letsind, i sin Overiling og Heftighed, selv pludseligen det, som Naturen kun langsomt og mildelig

vilde opløse. Lidenskaberne vaagne og mørkne disse muntre Sjæles klare Speil, Kummer dæmper den oplivende Ild, uopfyldte Ønsker og skuffede Forventninger afgnave Livets Blomster — tungsindet, vranten, mismodig og opofred sidder i sin Ensomhed den unge Kone, der for faa Aar siden, som en glad og lykkelig Pige, oplivede hele Sirkler. — Ak, kunde du hjelpe — kunde du i det mindste raade, inden det kommer dertil, tilraaber da mit Hjerte mig, thi er det først kommen saa vidt, er det i Almindelighed for sildig! Ak, var det dog muligt at bevare Nogle, kuns Een af disse hulde Skabninger sin Himmel paa Jorden! — Ofte sagde jeg til mig selv, du er nu en lykkelig Kone og Moder, du var ogsaa ofte i Fare for — mestendeels ved din egen Skyld — at blive et saa ulykkeligt og

kummerfuldt Væsen, som du i mangent ensomt Kammer seer at harme sig. — Velan! forsøg at fortælle dine yngre Søstre, aabenhjertet, uden Kunst og uden Pynt, endeel af din Historie; maaskee du derved kan advare en eller anden for den Snare, som ligger for deres Fødder, og hvori deres ubekymrede Trin saa let kunne indvikles! Maaskee du derved kan i det mindste bidrage noget til at hjelpe en eller anden til det glade Liv, som nu gjør dig lykkelig, og hvori du saa rolig seer alle de Skjebner imøde, som endnu vente paa dig, endog den sidste!

Saaledes, mine unge Veninder, er Bogen bleven til, som jeg herved opergiver Dem. Venter heri ingen Fortælling om besynderlige og paafaldende Tildragelser — havde saadanne mødt mig, vilde jeg anseet dem unyttige

til mit Diemeed; venter ingen glimrende Stil, ingen af Kunstens Prydelser, ingen ved Vittighed, Nyhed eller Paradoksi blendende Anmærkninger — forstod jeg at anbringe dem, vilde jeg dog ikke vove det her, hvor det kun kommer an paa Natur og Sandhed. De vente blot Fortællingen om en Række meget almindelige Hændelser, som, i Hensyn paa Hovedsagen, let kunde møde de fleste af Dem, og over disse Hændelser vente De kun Bedømmelsen af en Forstand, som Erfaring mere har dannet end Videnskaberne, og af et svagt, men skyldfri Hjerte. Seer De hvor jeg feilede, da fatte De det Forsæt: Saaledes vil Du ikke gjøre det! De blive Deres Beslutning tro, og det vil blive Dem lettere at opnaae mit Livs Lykke, end det blev mig. Føler De under Læsningen: her har jeg feilet, ligesom

hun, da tænke De: saaledes vil jeg og søge at forbedre mine Feil! De blive dette Forsæt tro, og De ville velsigne den Dag De begyndte derpaa!

Da skal ogsaa jeg velsigne den Time, hvori jeg, frygtsom og med uvante Fingre, greb Pennen for at nedskrive disse Blade for Dem, og opkastede mig til Deres Veninde.

Indhold.

Side

Første Kapitel.

Amalias Børneaar 1

Andet Kapitel.

Reisen. Den radsomme Nat. . . 8

Tredie Kapitel.

Endnu noget om den ubekjendte. . . 17

Fjerde Kapitel.

Forberedelse paa Ting som kunde skee. . 20

Femte Kapitel.

Opholb. Afreise. Tilbagekomst. . . 32

Sjette Kapitel.

Birkeskoven. 37

Side

Syvende Kapitel.

Hjertets Udgydelser. . . . 41

Ottende Kapitel.

Gode Forsætter. Forberedelser til en Kritik over Ægteskab. En Samtale med sig selv. 49

Niende Kapitel.

Det ønskede Besøg. . . . 60

Tiende Kapitel.

Fortsættelse af det Foregaaende. . . 67

Ellevte Kapitel.

Et nyt Syn. 74

Tolvte Kapitel.

Man rykker nærmere fra alle Sider. Fortsættelse af Undersøgningen angaaende Ægtestanden. 82

Trettende Kapitel.

Overvejelser og et Ulykkes-Bud. . . 94

Fjortende Kapitel.

Opdagelsen. 97

Femtende Kapitel.

Nøiagtigere Opdagelser og nye Beslutninger. 106

Side

Sextende Kapitel.

Tilbagekomst og Efterretning. . . 114

Syttende Kapitel.

Hvad Læserinderne have forudseet. . . 128

Attende Kapitel.

Fortsættelse, som Læserinderne ogsaa have forudseet. 134

Nittende Kapitel.

Hvad Læserinderne ikke have forudseet. . 139

Tyvende Kapitel.

Følgerne. 144

Een og tyvende Kapitel.

Syepigen. 152

To og tyvende Kapitel.

To Breve. 160

Tre og tyvende Kapitel.

Endnu en Fortsættelse af Undersøgningen angaaende Ægtestaden. . . . 178

Fire og tyvende Kapitel.

En Glædesdag og en Sorrigsdag. . . 192

Side

Fem og tyvende Kapitel.

Hvide Skyer paa den blaa Ægteskabshimmel. 197

Sex og tyvende Kapitel.

Skyerne dele sig. . . . 206

Syv og tyvende Kapitel.

Skyerne delte sig, for des sortere at trække sammen. 213

Atte og tyvende Kapitel.

Den lykkaliggjørende Aabenhjertighed. . 222

Første Kapitel.

Amalias Børneaar.

Jeg er fød midt i det forrige Aarhundrede af en Moder, som, desværre! kun kunde opdrage mig til mit niende Aar. Da døde hun, og Rygtet om den strængeste Retskaffenhed, den virksomste Huuslighed, og den ømmeste Hengivenhed for min Fader og mig, fulgte hende i sin Grav. Min Fader, en velhavende, skjønt ikke rig Kiøbmand i M** havde stedse elsket sin Elisa af ganske Hjerte, han svoer hendes kjære Minde evig Troeskab og holdt Eeden. Endnu erindrer jeg mig med inderlig Rørelse det sørgelige Optrin, da han kom fra hendes Begravelse. Træt og udmattet kastede han sig paa Sofaen, ingen Taare gav hans beklemte Hjerte Luft, stivt stirrede han paa Gulvet. Jeg gik hen til ham. Han tog min Haand, saae mig veemodig an og sukkede. Jeg græd. Endelig sagde han: "See mit Barn — saaledes tager Gud ofte det fra os, som var os det kjæreste paa Jorden!

Nu har jeg intet mere, som mit Hjerte hænger ved, uden dig."

Hulkende faldt jeg ham om Halsen, og nu flød hans Taarer. — Han blev ved: "Amalia! dersom du skuffede mine billige Forventninger! dersom jeg maatte tvivle om at du hisset skulde igjen samles med din Moder og mig! — Ak! længe formaaede jeg ikke at tvivle; Grædmelse vilde snart opløse mit glædeløse Liv; kun under Cypressen ved din Moders Side vilde jeg finde Beroligelse."

"Nei, nei!" raabte jeg med Taarer, og trængte mig med Hestighed til hans Bryst, "jeg vil aldrig blive ond! jeg vil stedse elske Dem og gjøre Dem Glæde!"

Min Fader havde stedse elsket mig inderlig; men nu syntes det, som jeg havde arvet min Moders Part i hans Ømhed, — saa omhyggelig var han for mig; med fordoblet Flid vaagede han nu over min Opdragelse, over min Undervisning og min Omgang. En gammel Paarørende, som han tog i sit Huus — en ærlig godmodig Kone — besørgede hans Husholdning, og vænnede mig lidt efter lidt dertil, saavelsom og til de sædvanlige Fruentimmerarbeider. Min Undervisning, som efter de Tiders Brug, kun skulde bestaae i Kristendommens Dogmatik, i Skrivning og Regning, besørgede en gammel ærlig Kandidat; men min Fader spurgte altid, naar han vilde lære

mig noget, først, hvad er fornuftigt og got, og dernæst, er det og saaledes Brug; han holdt desuden en Lærer til mig i Geografien, Historien og Naturlæren, og en anden i Musiken. Min egentlige Opdragelse min Karakters og mit hele menneskelige Væsens Dannelse forbeholdt han sig selv. O, i hvor gode Hænder var den da ikke! Naar hans Forretninger vare til Ende, spadserede han med mig, eller han lod nogle Pigebørn af min Alder bede til mig, fortalte os adskilligt, og hørte med Behag paa vore barnagtige Domme derover, han ledede ogsaa selv vore Lege og vor Tidsfordriv. Aldrig gav han, eller lod mig give Underviisning — i bestemte Timer — i Moralen. Han tog Anledning af smaa Forfald i vort Huus, eller af bekjendte Menneskers Skjæbner, eller af Naturen, for at indskjærpe mig mine Pligter; og vandt derved, som mig synes — at jeg ikke alleene blev overbeviist om dem, men endog at jeg lærte at anvende Kundskaben om dem, saa at jeg stedse meer og meer vænnede mig til, at forbinde Kundskab og Handling. Paa denne Maade gjorde han Pligterne kjære for mit Hjerte; og selv kan jeg ej gjøre nogen Rede for, hvorledes det skede, men jeg var, uden Formaning, saaledes stemt, at det aldrig faldt mig ind, at gjøre noget Urigtigt, skjønt jeg sielden overlagde, hvad jeg vilde foretage, men fulgte Hjertet og Vanen. Min Fader forestillede mig Samvittighedens Fordringer saaledes,

som de af ethvert Menneske ligefrem skulde ove, naar han vilde holdes for et fornuftigt Væsen; og da Stemmen i mit Inderste stedse sagde det samme, saa kunde jeg heller intet have derimod, i Særdeleshed, da mine Tilbøjeligheder, ved tidlig Vane, ligeledes uden mange Formaninger, vare dannede saaledes, at jeg sjelden fandt nogen stærk Modstand af dem.

Det gjorde jeg med god Overlæg — sagde min Fader engang til mig i de senere Aar — fordi jeg opdrog en Pige. Jeg kjender de kolde Begrebers svage Virkning paa alle Mennesker, fornemmelig paa dit Kjøn; jeg veed hvilken dyb Kløft der ligger i os Alle imellem at indsee og at udføre, og især i Eder; jeg veed, hvor vidt Flygtighed og Letsind kan bringe de unge, sunde, naturlige, endog ufordærvede, men udannede Skabninger af dit Kjøn; hvor langt borte det Usandselige ligger fra Eder, som ikke sætter Eders Indbildningskraft i en behagelig Syssel. Hvad man foresiger en ung Pige — endog om Gud, Udødelighed og Pligt — gjemmer hun vel i sin Hukommelse og Indbildning, hænger derved med samme, men flygtige Ønsker, og, dersom det kommer vidt, undertiden med dyb, men ligesaa flygtig Rørelse. Videre kommer det heller ikke. Vist nok vil denne Rørelse have sin veldædige Indflydelse paa den unge Skabnings Forstand og Hjerte, dog vil den neppe være mægtig nok til at kue de opvaagnede Lidenskaber. Jeg kjender

ogsaa Vælden af den moralske Følelse, som er skreven saa glindsende, saa reen, saa umiskjendelig, fornemmelig i det kvindelige Hjerte, og at dette — saa længe det er ufordærvet og ikke udrevet af Naturens Hænder — er saa bøjeligt til al det Gode — saa følsomt til alt det Ædle, og foreſtiller ſig det Onde saa modbydeligt og ſkræksomt. "Jeg kjender endeligen," blev han ved, "Vanens Magt over alle Mennesker og dens Almagt over dit Kjøn, som sjelden har Kraft nok at løsrive ſig fra den ved Grunde eller efter Overbeviisning. — Og derfor valgte jeg denne Vei ved din moralske Opdragelse."

Om min Faders Grunde vare ganske rigtige, vover jeg ikke at afgjøre; men det veed jeg, at han med mig naaede ſit Maal, og at jeg befandt mig vel derved.

Han lod mig ikke læse meget; ikke engang i de modnere Aar. Han yndede ikke megen Læsning hos vort Kjøn; dertil kom og at vor Litteratur den Gang var fattig paa saadanne Skrivter, som vare nyttige og behagelige for en ung Pige. Gellerts Skrivter havde den øverſte Plads i min lille Bogſamling. Jeg lærte mange af hans Fortællinger og Fabler uden ad, og hans Salmer sang jeg vel tuſinde Gange ved mit Klaveer, efter Barhs Melodier; og saa ubetydeligt jeg nu finder mange af hans Skrivter, selve hans Moral mat, og blot velmeent, synger jeg

dog atter hans sandelig religiøse Sange stedse med ny Glæde. Hertil maa jeg føie det, at jeg hverken den Gang eller siden læste noget uden min Faders eller en anden fornuftig Vens Vidende. Min Fader var desuden saa taalsom, at han tillod mig at læse mangen lille moersom Bog, og holdt for, at Mennesket ogsaa heri ikke lever allene af Brød.

Saaledes forgik — eller rettere bortfløi min Barndoms og min tidlige Ungdoms gyldne Aar. Ubemærket af Fornemme, af Rige og Store, kun kjendt af faa gode Mennesker i Middelstanden, elsket af min Fader og mine Veninder — men ved denne Indskrænkning des lykkeligere — indtraadte jeg i Jomfruens interressante Alder. Jeg var femten Aar gammel, og begyndte nu at merke mig meget i mine Gellertske Fortællinger, som jeg før havde læst flygtigt. Havde jeg tilforn afskyet den barbarske Inkle, saa begyndte jeg nu at føle med den ømme Yariko; Gellerts "unge Egtefolk" fyldte mit Øie med Taarer, og ved hans "Herodes og Herodias" anfaldt mig en ny, hemmelig og selsom Ængstelighed. De unge Herrer, som gik ud og ind i vort Huus, viisde mig alleslags smaa Opmærksomheder; jeg begyndte nu at bemærke og vurdere dem. Hidindtil havde jeg klædt mig ordentlig og net — fordi min Fader ynsede Reenlighed, fordi han havde sagt, saaledes burde ethvert Menneske klæde sig, og fordi jeg var

vant dertil; men nu begyndte jeg, uden at vide hvorfor, at anvende mere Flid paa min Pynt, og at vælge nye Klæder med mere Smag; og det fornøjede mig, naar man syntes at bemærke det. Naar min Fader gav smaa Familie-Feste, og han til Slutning altid — som han sagde — foranstaltede et lille Bal for de unge Mennesker, havde jeg hidindtil med Ligefremhed glad rakt min Medbandser Haanden; nu blev jeg, uden at kjende Aarsagen dertil, undseelig og undertiden endog ængstelig derved. Tilforn havde jeg altid gjerne spøget med smaa Børn; men nu drog en ganske ny og besynderlig Ømhed mig til dem. — Alt dette gjorde mig taus, eensom, endog tungsindet, som jeg aldrig tilforn havde været, jeg blev utilfreds med mig selv derover, og spurgte mig selv hundrede Gange, hvad fattes dig? og da jeg ingen Grund kunde opgive til denne Forandring, forøgede det min Utilfredshed, men min ny Stemning blev ved, og jeg vænnede mig mere til Stilhed og Eensomhed, og befandt mig ikke ilde derved.

Andet Kapitel.

Reisen. Den rædsomme Nat.

I denne, en uskyldig femtenaarig Piges naturlige Sjæls Stemning, befandt jeg mig, da min Fader, som en Tidlang havde været sygelig, forkyndte mig: at han paa en Maaneds Tid vilde reise til Karlsbadet, som Lægen havde anbefalet ham, og at jeg skulde følge ham derhen. Jeg modtog dette Tilbud med Glæde, thi jeg ønskte — ligesom andre unge muntre Piger — intet meer end at see mig om i Verden. Mine Ting vare snart bragte i Orden og indpakkede; i vor Fraværelse skulde den gamle Kone besørge Huusvæsenet, og den gamle redelige Bogholder besørge min Faders Forretninger; jeg tog saa ofte Afskeed med mine Veninder, som om jeg skulde reist til Huronerne, jeg drømte om tusinde Herligheder, som jeg skulde faae at see, og lærte Reiserouten udenad. Endelig kom den ønskede Dag, da vi paa en skjøn Majdag forlod M**.

Forgjeves vilde jeg forsøge at skildre min Fornøjelse over de for mig mangeslags nye Gjenstande. Det var min første betydelige Reise, og Vejen førte os igjennem de frugtbare Marker omkring Leipsig, igjennem denne smukke Stad, igjennem den endnu

behageligere Egn ved Altenburg, hvor de mange forskjellige skjønne Udsigter ganske henrykte mig. Min gode Fader var stedse omhyggelig for at lede min Opmærksomhed paa det virkelige Seværdige, som havde megen Nytte for mig, da jeg ellers, fordi der var saa meget at see, intet skulle have seet. Han havde en Ungdomsven, Præsten ved de Schönburgske Grændser, som han i seksten Aar ikke havde seet. Ham besluttede han at besøge. Vi gjorde en lille Omvei for at komme til Præstegaarden. Vi ventede at komme der om Aftenen, skjønt noget sildig, men et skrækkeligt Tordenveir nødte os til at søge Natteleje i en lille Bye, som vi nærmede os. Min Fader var ikke meget for at opholde sig der, gjorde Kudsken adskillige Spørsmaal, han gav tvetydige Svar; meente alligevel, at skaffe os i et sikkert Huus, hvor vi kunde sove roligt. Jeg bekymrede mig intet derom, og vi kjørte — under bestandige Lyn og en stedse stærkere Torden — ind i Gjestgivergaarden. Vi bekom en skikkelig Stue og et lille Sovekammer, som vendte ud til Gaarden, og vi takkede Himlen, at vi nu vare i Sikkerhed; endna i nogle Timer syntes Uveiret at true Naturen med Undergang; endelig reisde sig en veldædig Storm, Veiret fordeelte sig, Regnen strømmede ned af Skyerne, og nu paafulgte en blid Kølighed. Da det alt var Midnat, vi vare udmattede af Reisen, og vilde tidlig bort om Morgenen, saa lagde vi os til Engs, og jeg faldt strax i en sorgfrie og rolig Søvn.

Skrækkelige Nat, som jeg aldrig glemmer, og hvis gyselige Erindring endnu kommer mit Hjerte til at banke og mine Hænder til at skiælve.

Vi havde sovet omtrent to Timer, da jeg vognede, uden dog at føle mig ganske munter. Det forekom mig, som jeg ikke ret langt borte fra mig hørte en besynderlig Gnistren; dog syntes det mig mere en Drøm, end noget Virkeligt. Imidlertid kaldte min Fader paa mig:

"Amalia! Amalia! hører Du intet?"

Nu foer jeg op, og hørte en sagte Gnistern, min Fader var alt opstaaet; imidlertid saae vi smaa enkelte Ildpunkter, som hoppende Irlys, at trænge igjennem Taget paa Baghuset. I Et Øieblik raabte vi begge:

"Hvad er det?"

I samme Øieblik brød Luen igjennem Taget og forenede Ildpunkterne.

"Brand! Gud forbarme sig over de arme Mennesker!" raabte min Fader; strax kastede vi de nødvendigste Klæder paa os, og min Fader styrtede ud af Stuen; jeg stod bævende paa et Sted, og saae, uden Bevidsthed, Ilden i nogle Minuter at udbrede sig.

Alle Husets Folk laae i den første trygge Søvn; min Fader vækkede dem med det frygtelige Raab: "Ild i Baghuset!" — og nu foer de alle op, og løb mellem hverandre; men ingen vidste hvad han gjorde, eller skulde gjøre. Dette veed jeg af min Fa-

ders Fortælling, thi jeg var saa bedøvet, at jeg endnu ikke veed, hvad jeg foretog mig. Da jeg igjen kunde besinde mig, stod jeg ligeover for det Huus, hvoraf den største Deel stod i lys Lue. Fra Taget styrtede gloende Stene ned i Gloderne, og ved enhver Nedstyrtning fløy mørkerøde Gnister rundt omkring. Skrigen og Jamren hørtes overalt, men endnu var ingen ordentlig Anstalt til at slukke Ilden; vel kom mange Folk til, men deres Bemsielser vare uordnede og forvirrede, da det lidet Vand, som man havde bragt, var utilstrækkelig til at slukke Ilden, og fuldendede Ulykken ved den skrækkelige hede Damp, som hindrede de Hjelpende fra at see, og som var næsten færdig at kvæle dem. Min Fader og Kudsken havde reddet vor Kuffert og kastet den paa den fremtrukne Vogn. Nogle Borgere bevogtede den. Nu raslede nogle Stene ned igjen paa Gaarden.

"Vand! Vand!" raabte man fra alle Kanter.

"Herhid! Derhen! Skaf Brændet bort! Riv Høet ned af Loftet!" saaledes lød det overalt, det var en Tummel, at Blodet stivnede i Aarerne.

Medens jeg stod bævende imellem den fremtrængende Hob, hørte jeg Vertinden at raabe til en forbilsbende Pige:

"Hanne! Hanne! hvor har du Lorens?"

"Herre Jesus!" raabte Pigen med Fortvivlelsens Stemme, vreed Hænderne, og styrtede sig imellem Mængden.

Rædsomt lyder endog i dette Øieblik Moderens Stemme i mine Øren. Hun kastede sig i Vejen for de Tilløbende, omfavnede deres Knæ, og raabte:

"Forbarm dem over mit Barn! min Lorens bliver indebrændt! Forbarme dem! — Hjelp! Hjelp!"

"Hvor er Barnet?" raabte min Fader, som just kom tilløbende.

"Oven paa i Sidebygningen — to Trapper op — Ak! Gud forbarme sig!"

Ogsaa Overdelen af denne Bygning stod i lyse Lue. —

"Hvor er Trappen?" raabte min Fader i en Stilling, som om han vilde løbe derhen. Jeg faldt ham i Armene, jeg omslyngede ham med Dødsangst.

"Slip mig! det gjelder et Menneskeliv!" gjentog han og sled sig ud af mine Arme.

"Min Herre!" — sagde nogle Borgere, som med Magt holdt ham tilbage — "Min Herre, De kjender ikke Opgangen — De er forloren! —

"Nu da — Halvtredsindstyve Rigsdaler for den som redder Barnet!" raabte min Fader højt.

"Halvtredsindstyve Rigsdaler for den, som redder Barnet," gjentog alle de Omkringstaaende, men Ingen vilde fortjene dem. Alle stode fortvivlede — og min Fader stødte mig atter fra sig for at redde Barnet, da en ung Mand, i en Frak og blottet Hoved, som jeg nogle Gange havde seet ile forbi med ad-

skilligt reddet Gods, trængte sig hen til Vertinden og spurgde heftigt:

"Hvor er Barnet?"

"Ak! — Ak! — oven over Deres Stue — i Pigens Kammer! Forbarm Dem!" raabte Vertinden, og i Øjeblikket fløj han ind og op ad den smalle Trappe.

"Gud være med Dig, brave Yngling!" raabte min Fader efter ham.

"Det er for sildigt" — sagde nogle

"Allerede maa Alting være opbrændt ovenpaa," sagde andre.

"Gud vil staae ham bi!" sagde atter andre, og jeg løftede mine Hænder i Vejret, og bad inderlig om hans Redning.

Moderen, Pigen, og endeel andre Personer vare gaaet Trappen saa nær, som Heden og Dampen vilde tillade det; nu lydede deres Glædeskrig, og — vi saae den unge Mand, med Barnet paa Armen, at springe ned af Trappen. Neppe havde han givet Moderen det grædende Barn, førend en Mængde gloende Tagsteen styrtede ned igjennem det opbrændte Gulv, og fortærede Trappen.

Nu havde de Arbejdende bedre ordnet sig for at slukke Ilden, og imidlertid omringede vi andre den ædle Yngling. Alle beundrede, alle takkede ham. — Selv stod han bleg og aandeløs iblant os, og lænede

stg op til min Fader; hans Haar vare svedne og ryggede; jeg skyndte mig hen at trykke Ruden ud. Taknemmelig saae han mig an, og hans Øje dvælede nogle Øieblikke med Velbehag paa mig. Endnu kunde han ikke tale.

"Hvor lykkelig maa De ikke føle Dem, et Menneske skylder Dem sit Liv," sagde min Fader.

"Ja, jeg er lykkelig!" raabte han mat, tog Barnet endnu en Gang paa sine Arme, trykkede det til sit Bryst, hans Øje fyldtes med Taarer, Barnet omslyngede hans Hals og stammede: 'Gode Mand!" Han kyssede det, og sagde inderlig bevæget:

"Bliv du, det jeg ikke kunde blive! bliv bedre og lykkeligere!"

Dybt og smerteligt traf disse Ord mit Hjerte; jeg vilde tale, men vovede det ikke. "See see," raabte Barnet muntert, da atter en Længde af det opbrændte Huus styrtede sammen, og den røde Lue fløj mod Himmelen. "Det er ret," vedblev den Ubekjendte, "lad det kun more dig, naar du seer dit Livs Lykke saaledes synke sammen!" — Det smertede mig endnu dybere, og jeg vovede endnu mindre at sige noget dertil.

Imidlertid var det bleven Morgen, og de Arbeidendes Bestræbelser begyndte at naae Maalet; Ilden var næsten slukket. Min Fader gik med mig hen til en Borger, som boede i en anden Gade, og tog den

interessante unge Mand med sig. Da vi vare allene, vilde min Fader med al mulig Høflighed betale ham de udlovede Halvtredsindstyve Rigsdaler.

"Jeg er vist nok fattig," svarede han, "men de stakkels Folk, som Ulykken hændtes, ere nu meget fattigere, giv De dem disse Penge! Jeg kan umulig lade mig betale for noget saadant!"

Hvilket dybt Indtryk gjorde ikke disse Ord paa mit Hjerte! Blid Høimodighed og dæmpet Stolthed! — jeg vidste den Gang ikke hvor farligt disse Egenskaber hos en Mand er for os Fruentimmer: og nu Tonen, samt den Maneer, hvormed han udtalte disse Ord! Ikke allene uden al Selvfølelse af egen Storhed, men ganske som der ikke var det mindste Ædle i at handle saaledes, og som det var Hverdagsbrug over den hele Jord! Han trykkede min Fader venlig og taknemmelig derved Haanden, og syntes ikke at mærke, at hans blege Kinder rødmedes, og at hans Øine bleve mere levende ved de sidste Ord, eller at man i hans Aasyn kunde læse: At give er saligere end at tage. Jeg satte mig taus hen i en Krog i Kammeret, og lod mine Øine hvile paa ham, og skjønt en vis Ængstelighed forenede sig med min Glæde over ham, formaaede jeg dog ikke at unddrage ham mine Blik. Endelig bemærkede min Fader min Taushed, og spurgde bekymret, om jeg ikke befandt mig vel? Jeg blev forbavset over dette Spørgsmaal,

vilde være klog, og snakkede nu saa meget, at det vilde været paafaldende, dersom man kunde have anstillet Betragtninger over andet end denne Nats Hændelser.

Den unge Mand tog nu Afskeed. Han havde paa min Faders Begjering lovet ham at spise med os til Middag, thi til følgende Eftermiddag opholdt vi os endnu. Vi lagde os til at sove i vore Klæder; min Fader sov nogle Timer ret roligt; men mig vilde det ikke saa got lykkes. Mit Blod strømmede alt for rask igjennem mine Aarer, trods det temperende Pulver, jeg havde taget ind, og mit Hjerte bankede, trods Limonaden jeg havde drukket, alt for ængsteligt. Jeg følte ingen Træthed, den kjære Ubekjendte svævede mig stedse for Øine. Snart saae jeg ham, som han kom igjennem Luerne og bragde Moderen sit Barn; snart saae jeg ham med den Mine, da han saa venlig og ædel vægrede sig ved at modtage min Faders Penge; snart saae jeg ham med det venlig dvælende Blik paa mig, da jeg trykkede hans svedne og af Luen rygende Haar, og denne sidste Stilling kom mig oftest for Øine. Endelig sov jeg ind, og ingen Skræk forstyrrede mine Drømme.

Tredie Kapitel.

Endnu noget om den Ubekjendte.

Jeg vaagnede, da det alt var høit op paa Dagen, var fortrædelig da jeg vaagnede, og forsøgte med tillukte Øine at tvinge min Indbildningskraft til at fortsætte sit behagelige Spil. Det vilde ikke lykkes, og nu bebrejdede jeg mig, saa længe at have været ubekymret om de stakkels Folk, som Ulykken havde truffet denne Nat. Jeg stod op, klædte mig ordentlig paa, og — var utilfreds over, at jeg var saa bleg. Min Fader var alt gaaet ud, for at trøste disse Ulykkelige, baade med Ord og Handling; nu kom han tilbage —

"Amalia! — lad os dog see efter i Kufferten," sagde han — "der findes vel noget Linned eller andre Ting, som vi just ikke nødvendig bruge; de stakkels Folk har mistet alt hvad de havde."

Vi søgte noget ud, indsvøbte det i en liden Pakke, som jeg tog i den ene Haand; med den anden tog jeg min Fader under Armen, og gik hen til denne ubeldige Familie, hvor vi nød den Fryd at blive takket med Glædes-Taarer. I det vi gik derhen, saae min Fader paa mig —

"Min Datter," sagde han, "Du har jo klædt Dig meget pynteligt! Det skulde Du ikke gjort. Naar

man vil trøste Fattige, maa man nærme sig dem saa meget muligt, og søge at bortfjerne al Afstand." — Jeg rødmede og kunde intet sige til min Undskyldning.

Endelig blev det Middag. Vor Gjæst kom — med megen Høflighed og ret vel klædt. Vi beværtede ham, saa godt vi kunde. Min Fader gjorde sig Umage for at lære at kjende ham nøjere; jeg hørte til med al mulig Opmærksomhed; men vor Gjæst var tilbageholden, og undveeg, inden vi mærkede det, ofte just der, hvor jeg troede at faae noget at høre. Alt hvad vi erfarede, bestod deri: Han var en Præsteson fra W**g, og heed Albert U**, begge hans Forældre vare døde. Han havde studeret i Leipsig, og der nylig fuldendet sit akademiske Kursus. Nu havde han besøgt nogle Venner i W**g, og var just paa Tilbagereisen. Det samme Uveir, som i Gaar havde nødt os til at tage ind i Værtshuset, havde og tvunget ham dertil. Nu reisde han igjen til Leipsig, der havde han Udsigt til en anstændig Hofmester Plads, hvorved han maatte søge sit Ophold, da han ingen Formue havde. Min Fader bad ham meget, at værdige ham sin Tillid, om det ikke der skulde gaae ham efter Ønske. Herr Albert svarede herpaa med en taknemmelig, men dog ligegyldig Mine — saaledes som man besvarer Ubekjente, som beder at man vil besøge dem, og dermed var jeg ikke vel tilfreds. Imidlertid

havde jeg under Maaltidet Leilighed nok til at betragte ham nøie, og da bemærkede jeg, i hans ellers venlige Ansigt, et viist melankolsk Træk, som var mig meget interessant, og om hvilket jeg inderligen gjerne havde spurgt, hvorfra det kom, ifald jeg havde tordet, og hvorledes det kunde bortkaffes. Ogsaa i hans muntreste Samtaler, som han undertiden gav en spogende Vending, blev jeg ofte overrasket af en skarp eller veemodig Anmærkning, et sørgeligt Billede, eller en smertelig Hentydning, saa at man maatte blive i Uvished om hans Munterhed var oprigtig eller satyrisk, dersom man ikke ved hans talende og aabne Øie blev overbeviist om det første. Med mig talede han lider, kun undertiden gled hans Blik hen over mig — dog, som mig syntes, ikke ganske uden Deeltagelse.

Da vi stode fra Bordet var vor Vogn alt forspændt. Min Fader omarmede Albert, og jeg — uden at vide, hvad jeg gjorde — tog, da han gjorde mig sin Afskeeds-Kompliment, hans Haand. Han rødmede lidet, og i samme Øieblik steeg Blodet mig stærkt i Ansigtet. Han trykkede min Haand, kyssede den og ledsagede os til Vognen. Min Fader steeg ind i den, Herr Albert løftede mig derpaa op, og saae mig derved første Gang stivt i Ansigtet.

"Formodentlig see vi hinanden igjen" — sagde min Fader.

"Jeg ønsker det inderlig!" svarede han, med Øinene, som mig syntes, mere henvendte paa mig end paa min Fader. Nu rullede Vognen afsted, og da vi dreiede om Hiørnet, vendte jeg mig endnu engang tilbage, og blev vaer, at han blev staaende, saae efter os, og sendte et hjerteligt Levvel efter os.

Fjerde Kapitel.

Forberedelse paa Ting som kunde skee.

Vi sadde begge en lang Tid tause, skjønt sysselsatte med vore egne Tanker.

"See, min Datter, saa snart kan et Menneske gaae sin Død imøde," begyndte endelig min Fader. "Dersom et Selskab Fremmede ikke havde forladt Vertshuset i Gaar, et Par Timer førend vi kom, saa havde vi ikke faaet de Værelser vi bekom, men havde maattet tage imod et lille Kammer i Baghuset."

"I Baghuset!" raabte jeg.

"Saa sagde Vertinden," blev han ved, "Gud veed, hvorledes det da var gaaet os, om vi nu levede og kunde takke ham for vor Redning!"

Disse Ord traf mig dybt. Jeg begreb, at min gode Fader havde, medens denne Taushed varede, takket vor himmelske Beskytter; og du, tænkte jeg, har over Skabningen glemt Skaberen! — Jeg følte at mine Kinder blussede og at mine Øine vare fulde af Taarer. Jeg taug, og frembragte Alstyreren mit Hjertes Følelser. Min Fader forstyrrede mig ikke. Nu blev jeg lettere om Hjertet. Min Fader syntes ogsaa at være bleven mere munter ved Synet af de stedse afvexlende og interressante Egne; under Samtalen om den Glæde, hvormed vort uformodede Besøg vilde overraske hans Ven, kom vi til hans Boepæl samme Aften. Denne Glæde var virkeligen stor; de gamle Venner kjendte hinanden ikke i Førstningen, men da de havde gjenkjendt sig, vare de og saa ligefrem mod hverandre, som for tyve Aar siden. De fortalte begge deres Skjebner, fra den sidste Dag af i deres Skoleaar i opstigende Linie; de erindrede sig saa mangen god og saa mangen ubehagelig Dag, og deres Munterhed gik saa vidt, at de, ligesom Yngslinge, over Bord sang Selskabs-Sange fra deres Ungdomsalder.

To Dage fløi bort som Timer, og vor Afskeed var saa øm, og blev os saa tung, som om vi havde levet mange Aar sammen. Den følgende Nat opholdt vi os paa de bømiske Grændser, som vi meget tidlig om Morgenen forlod, for at naae vor Reises endelige Bestemmelse.

Det var den skjønneste Foraarsmorgen. Jeg vil intet sige om alt det som den her saa ubeskrivelig rige Natur bød vort Øje Ethvert Forsøg, med Ord at ville male Optrin, som i deres Kraft og Rigdom modtages med et Blik, bliver altid mat. Naturen skjenker Øjet det Hele, Beskrivelsen udstykker det i enkelte buntede eller glimrende Smaastykker, hvoraf det ene fortrænger det andet Altsaa intet om selve det herlige Landskab, kuns et Ord om Stafferingen i Forgrunden — om de Figurer, som hjalp til at bringe et muntert og raskt Liv deri. Fra alle Kanter tilraabte de godmodige Bjergfolk os deres Lykke paa Rejsen. Flere Vogne oplivede stedse Vejen. Imellem disse blev man snart vaer smaa Flokke af Musikantere, snart Mennesker med Levnetsmidler. Vi bemærkede strax, at vi vare i det musikalske Böhmen: de Gaaende, som havde samme Vei som vi, forkortede os den med muntre Bjergsange eller gyselige Nasional-Ballader. De sang efter simple men skjønne Melodier, mestendeels med to Stemmer. Disse venlige Optrin, og dernæst de, deels omliggende, deels meer fjerne fremstigende store Bjerge, hævede min Aand, rørte mit Hjerte, og satte mig i en Tilstand, som jeg ej kan beskrive anderledes, end om det som forenede alle mine Evner var harmonisk opløst, og at enhver Deel af mit hele Væsen var sat i en let, sød Virksomhed og i en behagelig spillende Bevægelse.

Min Fader maa have bemærket min daværende dybe Følelse for det Skjønne og Gode; thi han begyndte følgende mig evig uforglemmelige Samtale:

"Snart ere vi nu paa det Sted, hvoraf jeg haaber saa meget for min Sundhed, og som derfor kan blive mig saa vigtig," — begyndte han —

"Mit Hjerte siger mig," svarede jeg, "at De ret sund og fornøiet vil forlade dette Sted!"

"Det give Gud!" vedblev han. "Men, min kjære Amalia! — dette Sted kan ikke allene have en vigtig Indflydelse paa mig, men endog paa Dig i Fremtiden. Vi treffe der en Vrimmel af Mennesker af alle Stænder, af alle Sæder, af alle Karakterer, ja næsten af alle Nasioner; og, desværre! de fleste Mennesker, som vi der faae at see, ere af den mere fornemme Stand, og følgeligen af mere fordærvede Sæder. Det er første Gang du seer deres Væsen og Handlemaade. — Ja, i Sandhed, dette Sted kan blive meget vigtigt for dig!" —

"Men min gode Fader vil dog lykkelig føre mig igjennem denne Mængde" —

"Jeg haaber det, mit Barn! Men alligevel — see! jeg kan vaage over dine Skridt og lede dem, men ikke dine Øine og dine Følelser! Vi kunne vel regnes blant de ubetydeligste Personer, som opholde sig der, og følgelig blive lidet eller intet bemærkede. Men — Du er inter Barn mere, min Amalia; jeg maa sige

dig det: Du har bekommet et Gode af Skaberen, som er i særdeles høi Priis paa Stæder, hvor Sygelighed hersker, og hvor Usædelige legge Vind paa at tilfredsstille deres onde Tilbøjeligheder; et Gode, som vel kunde foraarsage, at vi bleve bemærkede."

"Jeg? De spøger, min Fader! Hvad har jeg stakkels Pige?"

"En meget fordeelagtig Skabning! Bliv ej rød min Datter — Det er ikke Mistroe til dig, som kommer mig til at tale saaledes. — Jeg kjender dit Hjerte, men jeg kjender og Menneskehedens svagere Side, som, desværre! hos mange Mennesker er den stærkere — eller endog den eneste. At advare dig for grove Forførere, for aabenbare Fjender af din Dyd og Uskyld, finder jeg unødvendigt. Min Amalia vil med Afskye vende sine Øine derfra, hvor hun blot ahnede, at de raae Laster bereder sig sine Glæder; min Amalia vil ingen Bekiendtskaber gjøre, som hun ikke vilde tilstaae sin Fader, og flye ethvert Menneske, hvis Ord eller Opførsel, naar hun endog ikke forstod eller gjennemskuede dem, sat hendes rene Følelse i Forlegenhed."

"Ja, visselig, ganske vist!" raabte jeg rørt, og trykkede hans Haand til mit Hjerte.

"Men mit gode Barn," blev han ved, "nu er det Tid, nu er det Pligt for mig, at advare dig for mange Mennesker, som man ikke ligefrem kan regne

imellem de slette, og som dog let kunne blive farligere for dit Kjøn end hine. En ung uskyldig Pige finder næsten overalt forekommende Høflighedeer og smaa Opmærksomheder, er derfor kun alt for tilbøjelig at tage alt dette for uegennyttig Velvillighed og oprigtigt Venskab. Jeg siger endnu engang — jeg taler ikke om onde om planfulde Hyklere; men om sædvanlige Mennesker, som man finder dem overalt. Troe din saa ofte bedragne, saa ofte sørgelig skuffede Fader; vi kunne — intet, slet intet vente af alle dem, hvis særdeles Venskab vi ikke i lang Tid, i glade og kummerfulde Dage har prøvet, naar ikke egen Fordeel, egen Fornøjelse, Udsigter i Tiden — med et Ord deres Egennyttighed bevæger dem dertil."

"O, min Fader! det som De der siger mig, er sørgeligt."

"Vist nok sørgeligt, men det er sandt. Min gode Datter, hidindtil tænker du dig, som ethvert naturlig godt Menneske, andre Mennesker *som de burde være*, uegennyttige, redeligsindede og hjerteligen velvillige. Saa længe jeg kunde vaage over din Omgangs-Kreds, vilde jeg ikke vække dig af dette søde Bedrag, fordi jeg haabede at denne skjønne Drøm skulle befæste din egen rene Sjæls Velvillighed. Men nu træder du ind i Verden, nu bør jeg vække dig, og ikke spørge om hvor smerteligt det maa være for os begge. Jeg maa vække dig, thi endog, uden mig,

vilde du komme tilbage fra dine skisune Forhaabninger, men maaskee med Skræk og dyb Smerte, og da let antage den modsatte usalige Tanke at ansee alle Mennesker som planfulde Hyklere og nederdrægtige Bedragere. Modtag derfor deres Høflighedet og Opmærksomheder med Taknemmelighed, men troe at de kun vise sig saaledes imod dig, saa længe de finde noget hos dig, som kan være dem til Nytte eller Fornøielse; de glemme dig, saasnart de mene andensteds at finde deres Fordeel bedre, vende dig Ryggen, naar du forlanger noget af dem, som strider mod deres Egennytte, og opofre dig endog, naar de ikke anderledes kunde tilfredsstille denne deres Egennytte. Vær derfor aldrig stolt eller forsængelig af de Fortrin, som de en Tidlang maaskee vise dig; troe dem endnu mindre, naar de tillægge dig gode Egenskaber, som du ikke har, eller naar de med Flid forstørre de, som du virkelig besidder. Hvem som siger en ikke skjøn Pige i Øinene, at hun er skjøn, vil enten haane eller forføre hende, hvem som siger en virkelig smuk Pige det i Øinene, vil enten sætte hendes Forstand og Dyd paa Prøve, eller, for at more sig i nogle Dage, spille en Roman med hende; ja har maaskee endnu slemmere Hensigter. Fornøi dig derfor ikke, mit Barn, over saadanne flygtige Artigheder, de ere Blomster, som Vinden adspreder, og som Dagen derpaa ikke meer findes. Lad dem ingenlunde berøve dig din Beske-

denhed. Ved ringe Fortjenester gjør Beskedenhed, at man gjerne undskylder Mangelen paa de større; Beskedenhed forenet med større Fortjenester afvender Misundelse og erhverver overalt Høiagtelse og Kjærlighed. Lad denne, hos alle Mennesker og især hos Fruentimmer, ypperste Dyd altid fremlyse, ikke allene af dine Ord og Handlinger, men af din Dragt, dine Miner, din Gang og dit hele Væsen, og du kan være vis paa, at du i ethvert Selskab efterlader et bedre Indtryk, end du gjorde i det du kom ind. Endnu blomstrer denne huldе Dyd i dit bløde Hierte; vil du fremdeles bevare den deri, da erindre dig stiftig, hvad du kan blive, hvad du efter din Bestemmelse, dine Anlæg, skal blive, og dit Hjerte vil da sige dig: Nei, jeg er langt fra at være det endnu! Anstil ofte Sammenligning imellem dig og Personer, som besidde virkeligen store Fortrin — i Særdeleshed saadanne Fortrin, som man tillægger dig, eller som du troer at besidde, og du vil da ogsaa see — saalænge du ikke er forblindet af daarlig Forfængelighed: Nei, jeg er endnu langt fra at være det! — Du bliver bedrøvet, min Datter? Det var ikke min Hensigt! jeg vilde kun bringe dig til den Eftertanke, som er saa fornøden for dig i din nærværende Alder, uden hvilken du umulig kan blive rolig, tilfreds og lykkelig, og uden hvilken du maa forfejle din skjønne Bestemmelse paa Jorden. Jeg gjentager det: hidindtil var

der nyttigt for dig, kun at kjende Menneskene fra deres gode Side; thi jeg kunde vaage over, at du ikke lærte at kjende andre end virkelig gode Mennesker. Men din Barndom og din ubemærkede Ungdoms sorgfri Aar ere nu forbi; Rosen udfolder sig, dens Dannelse og Vellugt trækker de Forbigaaende til sig — — Græd ikke, min Amalia! vil du græde over, at du nu snart modner din Bestemmelse i Møde? at du nu er saa nær ved at skulle nyde dit Livs Lykfalighed, og tillige befordre Fleres? Fat Mod, min gode Datter, og lad mig heller, da vi engang ere i denne Samtale, og jeg seer dit Hjerte saa rørt, føje noget til, denne Post angaaende, og advare dig for en Slags Mennesker, som maaskee endnu kunde blive de meest farlige for dig, du veltænkende, aabne, naturlige, men uerfarne Pige; jeg mener de — saakaldede Følsomme. Herved forstaaer jeg ikke de Daarer, som henfmelte og henflyde i Veemod over en sønderrraadt Insekt eller en død Fugl, de vilde være modbydelig for din sunde Menneskeforstand. Men jeg taler om det Slags Mennesker, som virkeligen saaledes har forfinet deres Følelser, at de have erhvervet sig en i Særdeleshed ulykkelig skjærpet Fornemmelse af alt det, der kan betragtes fra den sørgelige Side, og som aldrig tage noget i Livet, som det virkelig er, men — enten see Tingen i et tryllende rosenfarvet Lys, eller og som oftest i et melankolsk Midnats Mørke. Deres Hjerte

er ofte godt; de drømme sig en Verden fuld af Engle; Venskab, Kjærlighed og Ægtestand, som de ere besungne i deres Idyller. Det kan da ikke fejle, at deres Forventninger overalt blive skuffede; og nu begræde de deres Skjebne, kalde Verden en Jammerdal, og klage over Menneskenes Ondskab og Ugudeligheder; eller — og det gjør dem mere interressante og følgelig farligere — de indelukke deres hemmelig Græmmelse i dem selv, flye Mennesker, tage liden eller ingen Deel i deres Glæder, og desværre! heller ikke i deres Foretagender, snige sig eensom og veemodig omkring, og røre den som beobagter dem, ikke allene med mangen skjøn Deklamasion, ved mangen ædel Opbrusning af god Følelse, men endog undertiden ved en glimrende heltemæssig Opofrelse for Andre. Du synes at undre dig, at jeg advarer dig for saadanne Mennesker? Og dog bør jeg gjøre det, min Datter! De ere i Sandhed med alt det Skjønne og Gode som findes hos dem, ikke for denne Verden eller dette Liv; de ere ulykkelige, og drage enhver som indlader sig i al for nøje Forbindelse med dem i samme Forfatning — det være enten som Veninde, Elskerinde, eller endog som Ægtefælle! Hvem saaledes forbinder sig med dem, vil søge at ligne dem i deres høje overspændte Følelser, og vil snart komme til at smægte og sørge med dem, eller og, om det ej skeer, blive foragtet af dem, som en følesløs raae Egoist, og da

er det Lykke om Forbindelsen endnu er saaledes, at den strax kan blive ophævet. Hvad som ikke kan tage sig ud paa Theatret, er dem — i det mindste i Tidens Længde, alt for koldt og eensformigt. De klage over Undertrykkelse af de Store, og ikke sjelden kvæle de deres elskende Koner, de tale med Varme om Offer som bør bringes Menneskehæden, og ikke sjelden lade de deres Børn sulte! Deres Sjels Stemning røber sig i et — vissetigt meget henrivende, sværmerisk, melankolsk Ansigts-Træk, i et mere veemodigt end mildt Hjekast, i et snart mat, snart pludselig begeistret Sprog, i Læbernes blide dvende Smil."

"Ak! min Fader, min Fader!" raabte jeg, overvældet af mine Følelser, og faldt ham med Taarer om Halsen.

"Mit Barn — min Amalia — hvad fattes dig?" sagde han forskrækket. "Hvad fattes dig? Tael min Datter!"

"Ak — jeg — jeg veed det ikke — det er forbi — Tilgiv — det er intet." Noget saadant fremstammede jeg, og søgte at fatte mig.

"Amalia!" blev min Fader ved og saae stivt paa mig. "Skulde du kjende en Mand, som ligner det Billede jeg har forestillet dig?"

Ak, at jeg her havde udøst mit hele Hjerte for den ædle Mand, at jeg havde udfoldet dets inderligste Følelser for ham! Tusinde Taarer havde jeg sparet

mine Øine, dyb Kummer, og en Bebreidelse endnu i denne Stund havde jeg sparet mit Hjerte. Havde jeg havt en Moder! — Et Fruentimmer tiltroer et andet stedse meer Overbærelse med sine Følelser, meer Skaansel med sine Svagheder, meer Medlidenhed med sine Feil. Havde jeg havt en Moder! — Jeg havde sunket i hendes Arme, og barnlig aabnet hende mit hele Hjerte. Men min Faders Aands store Fortrin, den høitidelige Alvorlighed, hvormed han talte til mig, den Strenghed hvormed jeg havde hørt ham dømme i slige Tilfælde, holdt mig tilbage. Hertil kom og, hvormed jeg siden bebrog mig selv — mit Hjerte syntes at tilraabe mig: Albert kan have nogle faa Træk af dette Billede, men han ligner det ikke! Denne alt for snare Dom over Albert stod ved min Faders Spørsmaal saa levende i mit Inderste, det syntes mig Pligt at antage mig den miskjendte Fremmede — som dog kun jeg og ikke min Fader havde tænkt paa under hiin Skildring, jeg kunde altsaa med temmelig Fatning svare:

"En Mand som ligner dette Billede? Nej min Fader, saadan en Mand kjender jeg ikke!"

Neppe var det sidste Ord over mine Læber, førend jeg smerteligen følte det Listige i mit Forhold, min Utroskab mod min gode Fader, og min selvfornedrende Forstillelse. Samtalen vilde vist have endet med en aabenhjertet Tilstaaelse, dersom jeg havde

vidst, hvorledes jeg skulde begynde den, eller dersom min Faders Opmærksomhed paa mig ikke var bleven afbrudt, ved det at Kudsken just holdt for det Sted, hvor vi skulle boe, medens vi vare ved Karlsbadet.

Femte Kapitel.

Ophold. Afreise. Tilbagekomst.

Den romantiske Egn satte mig i Henrykkelse, det lille slette Sted i Forundring, men Vrimmelen af Mennesker foraarsagede mig Glæde. Nu var jeg og i en anden Stemning, og den Sag blev for det første ikke mere tænkt paa.

Min Fader lod sig bringe en Fortegnelse paa de nærværende Gjæster ved Badet, og søgte efter Bekjendtere. Han fandt endeel af sine Korrespondentere og tilsidst: Frue Elenore L** og Hr. Karl L** hendes Broderson fra M** i Obersachsen. Det var os meget kjært. Vi traf her en Familie fra vor Fødeby, som vi ret godt kjendte, skjønt vi ikke stode i nøje Venskab med dem. Men ethvert Bekjendtskab fra Hjemmet af fornøjer paa et fremmed Sted, og vokser

let til et fortroligt Venskab. Tanten, det vidste vi, var en god og rig Enke, som leed meget af Gigt og flere Sygdomme, og hendes Ledsager var en Søn af hendes Broder, en anseelig Kjøbmand i M**, som Faderen havde taget i Selskab med sig i Handelen, og som jeg havde seet og talt med nogle Gange i Selskaber. Iblant os Piger kaldtes han den galante L**, hvortil vi og havde vore gode Grunde; thi man saae hans smukke Figur aldrig uden i stirlig Paaklædning, hans Frisur var den netteste i hele M**, han forsømte aldrig, især mod Fruentimmer de smaa Opmærksomheder, som ere saa behagelige og ofte saa fornødne i Omgang. Kom han paa Konsert eller paa Komedie, saa ledsagede han altid nogle Damer ind og ud, paa Spadseregangene var han sjelden Herre over sine Arme. Naar han var paa Bal, eller smaa Lystpartier med os, manglede os aldrig noget, og ingen lod sig see med en nye Klædning eller Hovedpynt, uden han bemærkede det, og rosde det paa en Maade, som viisde hans gode Smag, og indeholdt noget forbindtligt for Damen, som bar det. Saaledes var den galante L**. Jeg overregnede strax, hvor nyttig han kunde blive mig paa dette fremmede Sted, og glædede mig over snart at see ham. Min Fader skikkede en Billet til Tanten og ham, hvori han meldede vores Ankomst, og bad om Tilladelse at besøge dem den følgende Formiddag. Men hvad jeg havde forud-

seet, skeede. Inden vor langsomme Sendebud kom tilbage med Svar, var den galante Karl L**, klædt med megen Smag, selv hos os, og glædede sig over at møde os her. Han ansaae det for en af sine vigtigste Pligter, fra den kommende Morgen af, at gjøre mig bekjendt med Stedets og Egnens Herligheder, og at være min Ledsager ved de forefaldende Forlystelser, hvorom han strax gav os fuldstændig Underretning. "Da vi begge befinde os vel," blev han ved, "og begge ere raske til Fods, saa ville vi godt kunne skikke os sammen." Da han ikke sagde dette i den flaue og søde Tone, som i de senere Tider var Grundtonen imellem de saakaldede galante Herrer, saa var dette Tilbud mig meget behageligt og min Fader ikke mindre, som smilende lovede ham, imidlertid at gjøre sin Opvartning hos hans Tante — da de begge ikke befandt sig saa ganske vel, og begge ikke vare saa raske til Fods.

Da han var gaaet, igjentog min Fader at dette Møde var ham meget kjært, saavel i Hensyn til mig, som ham selv, og sagde endnu meget, baade til Karls og hans Families Berømmelse.

"Saa opmærksom han er i selskabelig Omgang, især mod Fruentimmer, saa paapassende er han ogsaa i sine Forretninger" — og føjede endnu dette til: "Saa lykkelig han end er i Fruentimmer-Selskab, udarter dog aldrig hans smigrende Hengivenhed for ar-

tige Piger. Da han er lige forekommende mod alle, saa forebygger han, at ingen gjør sig videre Regning paa ham. Og det gjør ingen forstandig Pige, som kjender ham. Just derfor tillader jeg dig gjerne hans Selskab.

I de fire Uger vi opholdt os ved Karlsbadet gjorde Hr. Karl L** alt muligt, for at gjøre os, og mig i Særdeleshed Opholdet der behageligt og morende. Vi vare daglig og ofte allene sammen. Sjelden gik en Dag at vi jo — i det mindste vare Tilskuere ved en Fornøjelse. Hans Høfligheder tabte stedse mere af deres Kunstlighed; de bleve mere utvungne og venskabelige; men da jeg troede at kjende ham, og intet i mit Hjerte modsagde mine Begreber om ham, saa tog jeg dem for intet andet end — Høfligheder. Han behagede mig virkelig Tid efter anden meer; men hvilken Forskjel imellem denne Tilbøjelighed og den, hvormed min Indbildningskraft saa gjerne sysselsatte sig. De bestandige Adspredelser gjorde vel, at jeg sjeldnere tænkde paa Manden med det sværmeriske Øje og det melankolske Træk over Øjet; men da overraskede hans interressante Billede mig ogsaa des hæftigere. Midt i en Gruppe af Forbifarende, midt i en Rad Dandsere, fremstod da Albert U**, eensom, bedrøvet, velvillig, smilende ad dem, som overgave sig de flygtige Glæder, og fandt Fyldestgjørelse i dem, men kun paa mig dvælede hans Øje med stum Klage,

som jeg ret godt forstod. O du, det første Indtryks Alvælde over et følende Hjerte! Hvad har vel den hele Natur, som formaaer ganske at udrydde dig?

Mod Slutningen af vort Ophold ved Karlsbadet bemærkede jeg, at min artige Selskaber søgte at vinde min Faders mere fortrolige Venskab, ja at endog den sygelige Tante viiste sig mere hjertelig og venskabelig mod mig. Det var mig behageligt, men jeg, langt fra mange andre Pigers Spekulasions-Syge, tilregnede den galante Karl L** denne Opmærksomhed, saavelsom og, at vor Afskeed syntes at gaae hende nær. I eet Selskab kunde vi dog ikke reise, da hun for sin Helbreds Skyld maatte endnu blive der nogle Uger, og min Faders Forretninger fordrede hans Tilbagekomst.

Ved vor Ankomst til M** fandt vi alting i den gode Orden vi havde forladt det; men min Fader befandt sig ikke ganske vel efter denne Reise. Han klagede just ikke over Sygelighed; men — det som var værre — han blev alvorligere, strængere, uselskabeligere end tilforn; han blev vanskelig og om jeg tør sige det — undertiden lunefuld. Visseligen laae Grunden hertil i Legemet, da hans Tænkemaade var ganske det modsatte — men derfor var det og for mig, som var saa uvant dertil, desmere fraastødende og ømfindtligt.

Mig vare i de første Uger efter vor Tilbagekomst, vore skjønne store Værelser — ak, hvor snevre! vore

ikke eensomme Gader — ak, hvor døde! vore huuslige Sysler — ak, hvor smaa og eensformige! men efterhaanden forsvandt den forrige Maaneds Flitterbilleder af min Sjæl, og jeg lærte igjen at skikke mig i min forrige Forfatning. Kun det mægtige Indtryk af hiin rædsomme Nat, med alle dens Omstændigheder og Episoder bleve faste, stærke og levende i mit Hjerte.

Sjette Kapitel.

Birkeskoven.

Saaledes forgik nogle Uger, uden at jeg veed at fortælle noget derom, og det kan vel kaldes lykkeligen. Ofte foresatte jeg mig, at fortælle min Fader mit Hjertes Historie; men jeg blev afholdt derfra ved Tanken, at den jo var og maatte være til Ende.

Nu mørknedes Himlen i vor Familie. Min Fader blev atter sygelig, og mere sygelig end han før havde været det. Med hans Lidelser tog hans Luner til. Jeg bar dem, efter min Pligt, med Taushed og Taalmod; men naar jeg siden paa mit eensomme Kammer eftertænkte alt, hvad der var forefaldet, ko-

stede det mig mangen Taare. Adskillige betydelige Tab i min Faders Handel bidrog maaskee og meget til at formere hans Aands og Legems Sygelighed. Var han undertiden munter — saa ville han see og gjøre alle om sig fornøjede, derimod, naar hans Hypokondrie overvældede ham, vilde han ingen have hos sig uden mig; og naar han i hele Timer meget urolig sysselsatte sig snart med eet, snart med andet, uden at tale et Ord, sagde han dog, at det var ham kjærere, at jeg sad hos ham med mit Arbeide, end at være ganske allene. Følgelig kom jeg kun lidet ud. Han nægtede mig ikke at modtage Besøg af mine Veninder; men jeg mærkede dog, at det var ham kjærere, om jeg var allene, hvori jeg føjede ham. Derfor blev det og Fornøjenhed for mig, at beskjæftige min Aand med noget behageligt i min Eensomhed; og hvad kunde det vel være andet, end med Tanken paa min kjære Ubekjendte? Fra den ene Side af betragtet var det hverken godt eller klogt; men fra den anden Side af havde det dog dette Gode, at min Aand ikke blev nedtrykt eller smittet af min Faders uheldige Lune.

Da hans Forfatning blev betænkeligere, paastod Lægen at han — nogle Uger i det mindste, skulde opholde sig paa et lidet Landgods, som han havde nogle Mile fra Byen, der unddrage sig alle forurolligende Forretninger og gjøre sig stærk Bevægelse. Efter lang Vægring samtykte han endeligen og vi reisde derhen.

Her levede jeg som paa en Kirkegaard. I Byen saae jeg dog Mennesker, skjønt jeg ikke talte med dem; men her saae jeg næsten ingen, da Landsbyen kun var liden, og Indvaanerne for det meste vare i Marken. Dette paadrog min Aand en Tungsind, som efterhaanden tiltog, og hvortil jeg saaledes vænnede mig, at den endog blev kjær for mit Hjerte. Jeg savnede intet meer, jeg ønskede intet meer. Jeg besørgede mekaniſk mine smaa Forretninger, og deelte mit Ophold lige mekaniſk imellem Værelset og Haugen — saaledes gik den ene Dag efter den anden, og kun min Faders sunde og muntre Øieblikke bevirkede en snart forbigaaende Afveerling. Undertiden nødte min Fader mig endog til at gjøre mig nogen Bevægelse: men — hvor skulde jeg hen? De høiadelige Damer paa de omliggende Herregaarde, havde i deres Væsen noget for mig yderst frastødende; aldrig var jeg heller mindre oplagt til at gjøre Bekjendtskaber, end just nu. Vi havde ingen Præst i Byen, thi den var saa liden og hørte til et andet Sogn, og den nærmeste Præst, min Faders gamle Ven, havde ingen Børn, og hans Kone var en god ærlig Huusmoder, og — intet videre. Jeg forsøgte at ville fornøje mig i Marken, men selve Naturen havde ikke meer dens forrige Tillokkelser — Hvor skulde jeg altsaa hen?

Kun en Spadseregang opdagede jeg, som var mig interressant. Jeg gik ofte derhen, thi der, kun

der var jeg lykkelig Ikke langt fra vor Hauge laae en lille Birkeskov, som havde en maadelig Bredde, men en betydelig Længde, deri var en lille Forellesøe, Skoven strakte sig henimod Byen. Een af de forrige Godsejere havde i det tykkeste af Skoven ladet hugge smalle Gange, og i dem ladet sætte Bænke, hvor den Vandrende kunde hvile i det behagelige Tusmørke, og lade sin Indbildningskraft, som uden fra bekom saa lidet Stof, desbedre i sig selv bygge og ødelægge Verdener. Da Landevejen ikke gik derhen, mødte man næsten aldrig noget Menneske der, og kunde altsaa ganske huuslig klædt opholde sig der en Times Tid.

En Formiddag havde jeg udstaaet meget af min Faders Sygelighed og hans deraf opkommende uheldige Luner; mit Hjerte var beklemt, jeg ønskede at græde ud — men jeg kunde ikke forlade ham. Om Eftermiddagen besøgte vor gamle Bogholder ham, og nu drev mit Hjerte mig i Birkeskoven. Jeg sat mig for i Dag at gjøre mig ret til Gode, og opsøgde en meget skjøn grøn Plads, som var omfattet af Birketræer og tæt beskygget. Dette mit Yndlingssted plejede jeg at forbeholde mig til visse udmærkede Dage. Jeg spadserede, med Øinene fæstede paa mit Strikketøi, og Sjælen fuld af matte, falmede og dog kiære Gogleb illeder — langsomt og sagte hen til den velbekjendte Plads, da jeg, nær ved den prægtige Runddeel, standsede ganske forbauset. Jeg saae en ung, vel klædt

Mand halv siddende og halv liggende paa Græsbænken, just der, hvor jeg plejede at sidde. Han støttede sit Hoved med Haanden — han læsde i en Bog og syntes at glemme sig selv. Mig havde han ikke seet, thi han vendte Ryggen til mig, og læsde uafbrudt. Jeg vilde gaae sagte tilbage, men saae dog engang igjennem Birkegrenene efter ham — i Øieblikket følte jeg mine Kinder bleve hede, det opstigende Blod vilde kvæle mit Hjerte, mit Aandedræt blev besværligt, ubevægelig stod jeg der. — "Gud, hvilken Lighed" — raabte det i mit Hjertets Inderste — sittrende anstrængte jeg endnu engang mine Øine. — Ja, det var ham; det var Albert U**.

Syvende Kapitel.

Hjertets Udgydelser.

Nu maatte jeg — nu vilde jeg flye, det følte jeg; imidlertid reisde Albert sig op, lukkede Bogen til, og sagde med inderlig Følelse: "Tak være dig, arme, gamle, blinde Mand fordi du græder med mig" *).

*) Han havde just læst Ossians Klage over sin kjære Søn Osdar — maaskee det meest rørende, som nogensinde en Digter sang.

Jeg blev frygtsom, og vilde skjule mig bag ved en Birkestamme. Hændelsesviis saae han til Siden, hvor jeg stod, og ikke vovede at gaae, for ikke at blive bemærket ved min Gang. Træets Stamme var for tynd, og skjulte mig kun slet. Albert traadte et Skridt tilbage, foer heftig med Haanden over Øinene, som om han vilde rive et Flor bort. — "Min Gud" — udraabte han forbauset. — Jeg vendte mig, uden at vide, hvad jeg gjorde, og vilde skynde mig bort.

"Saa sandt jeg lever — det er hende!" raabte han høit, og stod alt ved Siden af mig. Jeg maatte blive staaende, og min Forlegenhed lignede kun — hans. Dog fattede han sig hastig, og sagde i en blød og meget smigrende Tone:

"At finde Dem her — hvem skulde formode det!"

"Her boer min Fader," sagde jeg stammende.

"Saa besynderligt — saa ganske besynderligt! — Skjebnen spiller i Sandhed med mig, som Drengen med Skarnbassen!"

Den Heftighed, den Bitterhed, hvormed han udtalte de sidste Ord, forskrækkede mig, og bragte mig til saa megen Samling, at jeg indsaae Nødvendigheden af, at give Samtalen en mere almindelig Vending. Jeg spurgte:

"Det er dog gaaet Dem ret vel, siden hiin ræbsomme Nat, da vi lærte at kjende hinanden?"

"Ret vel? O ja! ret vel!" svarede han, efter at han og havde besindet sig, men dog ikke ganske uden Bitterhed.

"Ikke vel? Det skulde gjøre mig Ondt!"

"Skulde det? virkelig?" faldt han heftig ind.

Jeg blev derved endnu mere ængstelig og forsøgte endnu engang, at bringe Samtalen til at blive mere rolig.

"Skulde De tvivle paa, at jeg ønsker ethvert godt Menneske, som jeg agter høit, al mulig Velgaaende?"

"O nei, jeg tviviler ikke. — I Sandhed, et Hjerte som Deres" — sagde han beklemt, og vilde synes kold.

Mig syntes, at jeg ikke ganske forstod ham, men jeg følte, at jeg maatte gjentage mit forrige Forsøg.

"De vil dog besøge min Fader? De har kun nogle hundrede Skridt til ham. Kunde De ikke nu følges med mig?"

"Nei, Jomfru, det kan jeg ikke!"

"Ikke? Det er Skade! Han vilde meget fornøie sig derover! Men — dersom det ikke kan skee nu, dog snart? i Morgen?"

"I Morgen? — ikke heller! — Og — jeg veed ikke — (her tang han stille). Nei, nei — ikke i Morgen, eller nogensinde!" sagde han med Hestighed.

Jeg betragtede ham ganske forundret.

"Hvorledes? ikke i Morgen eller nogensinde? Skulde han have fornærmet Dem? Han agter Dem dog saa høit!"

"Jeg kan ikke — jeg tør ikke" —

"De tør ikke?"

"Ak Gud — jeg tør endog ikke give Dem noget tilfredsstillende Svar herpaa!"

Jeg stod forlegen, næsten fornærmet; han, med smertelig bortvendt Ansigt.

"Lev vel — man vil savne mig hjemme," begyndte jeg efter et Par Øieblikkes Taushed.

"De vil gaae? Vist nok tør jeg ikke bede Dem blive; men — formodentlig see vi hinanden sidste Gang i dette Liv!"

En mægtig Følelse overvældede mig, da han med sønderknust Stemme sagde de sidste Ord.

"Min Gud — De taler saa uforklarligt! — Og De vil ingen Oplysning give mig?"

Med taarefulde Øine føjede jeg til:

"Hvorfor skal vi nu see hinanden sidste Gang? maa det endelig være saa?"

Han tog min Haand og lagde paa sit Hjerte.

"Amalia! ja det maa være saa — fordi jeg — ak Gud! fordi jeg ikke vil gjøre Nogen ulykkelig!"

Nu, da hans Følelser syntes at være spændte til det høieste, indgød min gode Engel mig Sagtmod.

"Gjøre ulykkelig? Nei, nei! Det vil De vist ikke! Formodentlig nærer Deres Indbildningskraft sørgelige Tanker! Dersom jeg ikke er Dem ganske ligegyldig, dersom De ikke holder mig Deres Tillid ganske uværdig, sig mig da noget af det, som forurolige Dem! Kan jeg hjelpe, kan jeg lindre, kunde jeg kun lide med Dem, troe mig, jeg vil — jeg vil gjerne!"

Han trykkede min Haand til sine brændende Læber, og taug.

"Kom," blev jeg ved — og jeg begriber nu ikke hvorfra jeg tog saa megen Fatning.

"Kom, vi ville sætte os! De har meddeelt min Fader og mig noget af Deres Livs Historie. Fortæl mig videre — hvad jeg kan og maa vide! hvorledes er det gaaet Dem i den Tid jeg ikke har seet Dem? Hvorfor er De kommet til M**?"

"Ak, denne Fortælling vil blive kort! Da jeg var kommen til Leipsig, forskaffede Professor Gellert mig en Hofmesterplads hos den unge Grev Æ**, som studerede der, og hvis Lærer var død, just som de skulde tiltræde en stor Reise. Jeg paatog mig denne Plads med Glæde, i det Haab, at andre Egne og en mildere Himmel skulde gjengive mig den Roe, som her havde forladt mig. Nu vilde Greven først opholde sig nogle Uger hos sin Tante, Enkefrue von M**, som boer i M**, og som han haaber at arve, og ved Slutningen af Sommeren, reise vi til Konsternes

milde Land. — Der skal Billeder erstatte os de Mennesker vi her forlade" — sagde han sørgelig smilende til.

"Og saalænge vil De være her, uden at besøge min Fader? Nei, her er vist en Misforstaaelse."

"Amalia," sagde han, og saae mig ængstelig i Øinene.

"De maae forklare Dem," svarede jeg. "Jeg beder Dem derom af mit ganske Hjerte! De tør ikke, sagde De nylig; det smerter mig! Sig mig dog, hvorfor tør De ikke, uden at gjøre Mennesker ulykkelige?"

"Vel, siden det da skal ud af det beklemte Hjerte; Amalia — jeg elsker dig!"

"Ak, Albert!" —

"Nei, — for Guds Skyld intet Ord mere" — sagde han med Heftighed. "Jeg tør intet høre! Jeg er alt ulykkelig nok! Lad mig nu gaae! Gud velsigne dig, Amalia — Guds rigeste Velsignelse."

Jeg stod ubevægelig.

"Lev vel, evig Elskede!" raabte han og vilde flye.

"Lev vel!" raabte han endnu engang, vendte tilbage, omarmede mig heftig, og rev sig igjen hastig løs. Himmel og Jord bevægede sig voldsomt omkring mig. Jeg rystede. Jeg holdt ham fast ved Haanden — han vendte Ansigtet bort.

"Og vi see hinanden aldrig meer?"

"I den bedre Verden!"

"Her aldrig? Albert — aldrig?"

Mine Taarer styrtede frem. Han stod et Par Minuter fordybet i sig selv; derpaa svarede han som opvaagnende:

"Nu ja! ogsaa det! O Skjebne — jeg er Menneske — kun Menneske! — Ja, Amalia, vi see hinanden igjen — hos Deres Fader!"

Og nu rev han sig løs og ilede bort. Jeg stod længe uden Bevidsthed og saae efter ham. Som af en dyb Søvn kom jeg endelig til mig selv igien.

"Hvad har jeg giort? Hvad er hændet mig?" sagde jeg — og tabte mig i mørke og forvirrede Forestillinger over det som var skeet. Endelig søgde jeg at fatte mig. Jeg stod og overtænkde det Hele. Det sørgelige Resultat af mine Overvejelser blev:

Den Ulykkelige elsker dig; han veed — han maa vide, at ogsaa du elsker ham; men han veed tillige, at han ved din Kjerlighed bliver ulykkelig. Hvorfor han troer det, er dig vist nok en Gaade. —

Eller skulde han maaskee tvivle paa det Indtryk han har gjort paa dit Hjerte? sagde jeg efter nogle Øjeblikks Betænkning og rødmede; thi min Forstand tilraabte mig, at jeg kun alt for meget og for hastig havde forraadt mig. Da erindrede jeg mig min Faders Anmærkning: "Mennesker med megen Følelse — istæden for med overspændt Følelse, som min Fader egentlig havde udtrykt sig — seer alting i Verden først i et sørgeligt Lys" —

Hvem veed — tænkde jeg fremdeles — Hvem veed hvilken Mængde Hindringer Albert forestiller sig i vor Lykke! Disse ængste ham, og derfor vil han flye baade mig og min Fader.

Saaledes overmalte det ønskende Hjerte sig Billedet, som Forstand og Hukommelse fremstilte det indtil de virkelige Lokalfarver neppe mere vare synlige, og indtil fine behagelige Farver vare udbredte over det Hele. Nu opløste min Smerte sig i en ganske ny Sindsstemning. Jeg havde kunnet paa en Gang baade grædt og sprunget. Glad var jeg just ikke, heller ikke bedrøvet, men jeg følte mig lykkelig.

Saaledes kom jeg hjem. Min Fader sad endnu og spilte Skak med den gamle ærlige Bogholder; jeg besørgede Aftensmaaltidet, og glædte mig over, at vor Gjæst blev hos os, og agtede sig kun sildig ind til Byen; fordi jeg alt vidste, at jeg kunde undgaae at tale over Borde, og fordi jeg ubemærket kunde undgaae at spise og drikke, hvortil jeg var ligesaa lidet oplagt, som til at tale meget om ligegyldige Ting. Jeg skjænkede derfor flittig for den ærlige Bogholder, deels for at vedligeholde hans Tunge i god Gang; deels ogsaa af en Slags Velvillighed, som havde overfaldet mig, hvori jeg saa gjerne havde gjort alle Mennesker om mig glade og lykkelige! — Da vor Gjæst var gaaet, lagde min Fader sig strax til at sove, saa at jeg ikke fandt et Øieblik til at være ene med ham.

Ottende Kapitel.

Gode Forsætter. Forberedelse til en Kritik over Ægteskab. En Samtale med sig selv.

Da jeg kom paa mit Kammer, skinnede Maanen meget behagelig igiennem det store Æbletræe uden for mit Vindue, og den hele Natur syntes kun at aande sagte. Luftens Kiølighed beroligede Blodet, Maanens Sølvskin beroligede Sindet, og den blinkende Stjernehimmel vakde Alvor og Overveielse. Jeg stod ved det aabne Vindue; min Aand hævedes ved dette himmelske Optrin, og vendte sig derfra, for engang endnu at see ned paa min Dags Skjæbne. O i hvilket ganske andet Lys saae jeg da meget, end i mine første Betragtninger efter Alberts Bortgang! Ligesom Morgenen er skabt til Beslutninger, og Dagen til at udføre dem, saa er Aftenen skabt til at tænke og føle! Dunkelheden forbyder Adspredelser af de mange Slags Indtryk uden fra Legemets; formindskede Kræfter henrive ikke Sjælen, men lader den uforstyrret beskæftige sig med sig selv; Nattens Dække skjuler de Godes Lidelser, og de Ondes Handlinger, saa at Hjertet ikke saares derved; Aftenluftens blide Pusten drager Hjertet med sympathetisk Kraft til milde Følelser, til

rolig Velvillighed. Den himmelske Hær, som forkynder Gud og Udødelighed, opløfter Aanden, og beherfker i det forborgne Aftensæde Forstanden og Villiens Stemme — —

Mine Følelser ved Alberts Overraskelfke kunde jeg ikke fordømme, og endnu kan jeg det ikke. Men at jeg yttrede dem saa hastig, saa ganske uden Opforbring; at jeg nødte den ubegribelige Mand til at bekjende mig sin Kjerlighed, som jeg tydelig nok læsde i hans Øine, og som han vilde skjule; at jeg endog vilde paatvinge ham Tilstaaelsen af min Tilbøjelighed — dette kunde jeg ikke andet end bebreide mig. Ved Tanken paa, hvorledes jeg nødte ham til at tale med min Fader, oprørte fig min jomfruelige Følelse — jeg rødmede af Skamfuldhed og Utilfredshed over mit Forhold, som forsøgedes ved den indvortes Bebreidelse, at jeg havde fortiet Sagen for min Fader. Han selv, denne farlige Mand, forekom mig nu næsten i det Lys, som min Fader, paa hin Reise, havde skildret mig Mennesker med overspændte Følelser. Nu indtrængte den velmenende Faders Ord sig i mit Hjertes Inderste:

"Saadanne Mennesker ere ulykkelige og gjøre dem ulykkelige, som indlade sig i al for nøie Forbindelse med dem — det være enten som Veninde, Elskerinde, eller endog som Ægtefælle." —

Jeg saae en Afgrund, hvori jeg ilede at styrte

mig; jeg følte at jeg snart maatte standse for ei at komme Randen for nær.

Albert kan eller vil ikke gjøre dig lykkelig med sin Haand — jeg besluttede derfor:

Dersom han endog kunde og vilde, du blev maaskee — du blev efter al Sandsynlighed ikke lykkelig med ham. — Dine Følelser for ham har overrasket din Forstand; du bør ikke see ham igjen allene; og seer du ham hos din Fader, saa giv nøie Agt paa dig selv! — Du vil ikke længer bedrage din redelige Fader; i Morgen vil du gribe enhver Leilighed for at tale med ham allene, og tilstaae ham til Hjertes Forfatning. Frembyder Leiligheden sig ikke af sig selv, saa vil du skaffe dig den. Skulde han dadle dig, skulde han blive streng mod dig, du har fortjent det, du vil taalmodig lide det. Hans gode Hjerte vil dog tilsidst tilgive dig, og hans Erfaring lede dig. —

Med disse faste Forsætter lagde jeg mig at sove, og hvilede trygt; jeg vaagnede med dem om Morgenen, klædede mig tidlig paa og søgte, for at udføre dem, med et bankende Hjerte min Fader i Haugen, hvor han ofte tilbragde sin Morgen. Men denne Gang kom ikke den gode Fader. Bedrøvet gik jeg tilbage og i hans Kammer. Han var beskæftiget med sine Breve. Jeg forsøgte at bringe en Samtale i Gang; han klagede over en urolig Nat, og indlod sig ikke i noget som kunde lede til mit Maal. Endnu

mere bedrøvet gik jeg fra ham, da han ønskede at være ene. Jeg følte hvor sandt det er: Begaae blot det første Feiltrin, og Tilbagegangen vil blive dig — ak, uudsigelig tung! Forbigaae den første Leilighed til dine Pligters Opfyldelse, og den kommer — ak, kun sjelden, maaskee aldrig, igjen! Dog blev det mit Forsæt: endnu denne Dag at aabne mit Hjerte for min Fader. Længe kan og tør han jo ikke arbeide, og saa har du den hele Dag for dig. Da jeg efter en Times Tid kom igjen, var han redet ud i Marken, hvor han lod høste. Nu, tænkte jeg, der bliver han ikke længe, Heden vil snart nøde ham hjem. Men han aflagde et længe loved Besøg hos Præsten i næste Landsbye, og kom ikke hjem førend henimod Middag. Ved Bordet var vor gamle Paarørende nærværende. Naar han har sovet sin Middagssøvn, tænkte jeg nu, og drikker sin Kaffe i Lysthuset. — Jeg ventede ængstelig paa denne Time; nu gik han — nu vilde jeg just bringe Kaffeen, da kom een ridendes ind i Gaarden. Jeg saae mig om — det var Karl L, som alt nogle Gange havde besøgt os efter sin Hjemkomst.

Himlen forsmaaer din Anger, — sagde jeg med Bedrøvelse til mig selv — den hindrer din Tilbagevenden paa alle mulige Maader. Og nu maa du endog forestille dig, tør ikke lade dit Hjertes Kummer mærkes; skal synes munter og være underholdende.

Det gjorde mig inderlig Ont. Imidlertid gik jeg ned i Hangen, og fandt Karl i en meget vigtig Samtale med min Fader, hvem han stedse blev kjærere; det lykkedes den muntre gode Karl at bortsnakke mig min Kummer, og min Fader sin Sygelighed. Mod Aften reed Karl bort, og min Fader bad ham meget hjertelig, at komme snart igjen, som han med kjendelig Glæde lovede.

Efter Aftensmaaltidet sagde min Fader, som endnu var i en meget god Stemning:

"Kom, Amalia — vi vil sætte os en lille Time under Lindetræerne uden for Huset! Aftenen er for skjøn til at vi ej skulde nyde den."

Nu, nu! — tilraabte mine Følelser mig. Vi gik derhen, og mit Hjerte bankede stærkt. Min Fader begyndte selv Samtalen:

"Kjære Barn! Jeg har længe vildet tale med dig angaaende en vis Gjenstand: men du veed selv hvor tungt Skjæbnen gjør mig det nu at tale rolig om noget. I dit Livs Foraar tilbringer du dine Dage sørgeligen hos din syge vrante Fader."

"Ak nei min Fader! Jeg har vel Bekymringer over deres Sygelighed; men derfor tilbringer jeg ikke mine Dage sørgeligen."

"Saa ganske eensomt min Datter."

"Kunde jeg kun see Dem frisk, alt det øvrige vilde jeg ikke føle.

"Jeg troer at din Kjærlighed til mig letter din Forfatning; men mig gjør det dog ont, at jeg ikke kan see eller gjøre dig lykkeligere. Dog, mit Barn maaskee gaves der et Middel til at du kunde blive virkelig lykkelig."

"Lykkeligere end jeg er hos Dem?"

"Ja i Sandhed! og et Middel, som tillige fører dig din Bestemmelse paa Jorden nærmere. Amalia! — har du endnu aldrig tænkt alvorlig over Fruentimmers Bestemmelse, over Fruentimmers — ikke som Menneske, men som Kone?"

Jeg følede mig inderlig bevæget, og en af mit Hjertes forborgne Kroge berørt, som jeg altid med en Art af hellig Rædsel havde undflyet at kjende. Jeg taug, og formaaede kun med Undseelse at bede: "Meddeel mig Deres Tanker, min Fader!"

"Som Menneske skal Fruentimmeret, saavelsom Manden, arbeide paa sit hele Væsens Dannelse til Fuldkommenhed; derved blive de i Stand til at gjøre andre lykkelige, og selv finde sig lykkelige. Dog da dette kan skee i enhver Stand og i ethvert Forhold til hverandre, taler jeg ikke derom. Men Konen har en særdeles Bestemmelse for Verden og for Selskabet; en Bestemmelse, hvortil alle hendes Aands og Legems Anlæg sigter, hvortil Naturen igjennem alle Hændelser leder, ja ofte tvinger hende; en Bestemmelse, hvis Opnaaelse Naturen har ledsaget

med saa utallige, uudsigelige og alt overstigende Glæder —

"Og hvilken, min Fader?"

"At blive en elsket Mands tro Selskaberinde og Moder," svarede han med højtidelig Alvor.

Vi taug begge, og min indvortes Følelse stadfæstede Sandheden af disse Ord.

"At opofre alt for sin Ægtefælle, og at binde sin Skjebne paa Livstid til hans," vedblev han. "At skjenke Verden Børn; at ernære dem med sit Blod, at give dem den første vigtigste Opdragelse, at legge Grunden til deres Lykke paa Jorden og til deres Salighed i Himmelen; derved at befordre Selskabets Vel, og selv vorde lykkelig, at — at følgelig Ægteskab er Fruentimmerets Kald og Bestemmelse, som Fruentimmer. Jeg seer dine Øine i Taare, Amalia, og takker Gud derfor. Jeg vilde gaae dybt nedbøjet fra dig, dersom du var bleven ligegyldig ved det jeg har sagt dig. Thi ved Ham, som boer over os og over Stjernerne — det er en stor, en høi, en ærværdig Bestemmelse, vel værd, at Pigen opofrer den sin Følelse for Frihed og Uafhængighed, at hun endog opofrer den sin Skjønhed noget tidligere end den falmer"

Jeg var meget rørt; jeg trykkede hans Haand til mit Hjerte.

"Ak, min Fader! saaledes har de endnu aldrig talt med mig."

"Du havde endnu ikke de Aar, hvori Pigen gaaer sin Bestemmelse i Møde. Men nu er du den maaskee nær, og derfor er det nu min Pligt."

Disse sidste Ord, som han udtalte langsomt og med et skarpt Blik i mine Øine, forskrækkede mig.

"Nærmere end tilforn — ja det kan være, kjære Fader, men nær — nei, det kan vel ikke være!"

"Maaskee, siger jeg — og maaskee ikke!"

"Lad mig endnu længe være om Dem. Gud veed, jeg elsker Dem saa inderlig! De behøver Opvartning og Pleje; jeg vil fordoble min Opmærksomhed og min Møje, for at De skal ikke blive kjed af mig"

"Gud forbyde det! mit Barn," afbrød han mig, "Gud forbyde, at jeg skulde beholde dig hos mig som Sygevogterske i dine skjønneste Aar, som aldrig kommer igjen, og derved bortfjerne dig fra det Hovedøiemed, hvortil Gud skjenkte Verden dig! Det kan jeg ikke, det tør jeg ikke. Og desuden bliver Ægtefællen og Datteren, Ægtefællen og Faderen, ikke saa ganske adskilte fra hinanden, at du jo kan vise din Fader mangen en Omhyggelighed, dersom Gud ikke gjengiver mig min Helbred, eller jeg skulde blive gam-

mel og sygelig. Thi jeg veed, at min Datter ikke vælger nogen Ægtefælle, eller blot begunstiger nogen Mands Opmærksomhed for hende, som ikke havde et menneskekjerligt Hjerte, som ikke var elsket af hendes Fader, og elskede ham igjen."

Mine Følelser tillode mig ikke at tale.

"Og allerede det," blev han ved, "naar jeg seer dig, mit eneste kjære Barn, lykkelig givt; naar jeg seer dig ligesaa god Kone, ligesaa god Moder, som du var god Datter — allerede det vil skjenke mig mere Glæde, og visselig mere Helbred, end alle Lægens Forskrivter. Overlæg det nøjere, som jeg nu har sagt dig. Raadfør dig med din Fornuft, med dit Hjerte og med Gud. See dig om imellem de unge Mænd som du kjender."

Nu sittrede alle mine Lemmer, mit Hjertes Sag trængte sig til mine Læber; men — i de forrige Dage nedslog hans onde Lune mig, og i Dag hans Kjærlighed og Godhed. Ak, jeg tang endnu denne Gang: Han blev ved:

"See dig om imellem dem. Jeg vil ikke skjule for dig det som du formodentlig selv har bemærket, man begynder at blive opmærksom paa dig. Meer vil jeg i Dag ikke sige dig. Sov vel min Datter."

"Nei, min Fader! bliv — bliv endnu lidet" — raabte jeg, og holdt fast paa hans Haand. Det var for mig, som om jeg ikke saaledes kunde forlade ham.

"Nei, min Datter, lad mig gaae! En anden Gang meer! Aftenluften er saa kølig, og jeg tænker, at du alt har Stof nok til videre Eftertanke. — Sov vel!"

Nu gik han bort. Jeg sad endnu en god Tid fordybet i mig selv. At denne Samtale maatte have en særdeles Hensigt, indsaae jeg fornemmelig af Slutningen. Da foer den Tanke mig igjennem Sjælen: Om Albert, mig uafvidende, havde været hos min Fader? om han havde opdaget min Fader mine Følelser? om min Fader selv begunstigede hans Bestræbelser? —

Men han har dog ingen fast borgerlig Bestemmelse; — afbrød jeg mig selv — skulde en Fader ikke af den Aarsag gjøre Vanskeligheder? Men, kan saadan en Bestemmelse mangle en Mand som Albert, naar han alvorlig vil søge den? Og man skal jo ikke strax givte sig; — men min Fader syntes dog ikke at have nogen Underretning om mine Følelser for Albert! — Og fortjente Alberts fine Tænkemaade, ifald det var ham, min Fader meente — fortjente den ikke den hjerteligste Tak, fordi han fortaug min Svaghed i Gaar, og hele Hændelsen, da han maatte bemærke, at jeg ikke havde underrettet min Fader derom?

Alligevel faldt mig mange Tvivl ind, om Albert vel kunde være den Mand min Fader sigtede til:

Naar skulde han have talt med ham? Det maatte have været efter Hændelsen i Gaar, thi det var jo først efter min Begjering at Albert vilde komme! — Hvem veed, tænkte jeg, om min Fader i Formiddags virkeligen har været hos Præsten i Heimdorf? Kan han ikke, for at nyde Skyggen, have taget Vejen igjennem Birkeskoven, og der mødt Albert — kunde han ikke have været der i den Hensigt, at ville besøge os? — Men skulde min Fader ikke have sagt mig det? — Maaskee taug han, for at forebygge al min Efterspørgsel, og vilde først i Aften udforske min Tænkemaade i Almindelighed, eller forberede mig til alvorlig Eftertanke over Sagen!

Her faldt mig disse min Faders Ord i Tankerne: "Min Datter vil ikke vælge nogen Ægtefælle, eller blot begunstige nogen Mands Opmærksomhed for hende, som ikke besidder et menneskekjærligt Hjerte, som ikke er elsket af hendes Fader og elsker ham igjen."

"O ja i Sandhed, Albert har et menneskekjærligt Hjerte — hin rædsomme Nat beviser det! Han elsker min Fader — min Fader elsker ogsaa ham." — —

Niende Kapitel.

Det ønskede Besøg.

Den følgende Morgen fandt jeg min Fader igjen blid og munter, men han undflyede at tale om den Sag fra i Gaar, hvor meget jeg end bestræbede mig for at bringe den paa Bane. Vi sadde just i Lysthuset i Haugen, han med en engelsk Bog over Gartnerkonsten, og jeg med mit Sytøi, da vi saae en velklædt Betjent at komme ind af Haugedøren. Min Fader gik ham imøde; Betjenten begyndte:

"Herr Albert U** anbefaler sig Herr Wil og Jomfrue Datter ærbødigst, og beder om den Ære, ifald det er dem beleiligt i Eftermiddag, selv at torde erkyndige sig om deres Velbefindende."

"Herr Albert U**?" sagde min Fader med Forundring, "er han her?"

Dette Spørgsmaal gav mig et Sting i Hjertet, men, tænkte jeg, det er kun Forstillelse. — Betjenten svarede:

"I aatte Dage have vi været hos den nadige Frue Tante, Frue von N**."

Min Fader syntes endnu mere forundret, og lod Albert svare: "Han skulde baade i Dag og altid være

ham meget velkommen." Da vi vare allene, sagde min Fader:

"Hvilken Forandring maa være foregaaet med ham, da han lader sig melde med en Tjener, og er her hos en naadig Tante? Ja, man faaer det vel at høre."

Nu blev han bortkaldt af Forvalteren. Jeg omklædte mig med lidt mere Smag, og, endskjønt jeg nu var meget urolig, foresatte jeg mig, om Eftermiddagen at fatte mig og være ganske rolig, nøje at beopagte min Fader og vor Gjæst, deres Samtaler og gjensidige Opførsel, og med koldt Blod derefter indrette mit Forhold. O, hvad kan man ikke sætte sig for! —

Da Klokken var tre, hørte jeg at een kom ridendes ind i Gaarden, jeg kom til Vinduet, for, bag ved Gardinet, at see, om det var ham; jeg saae, hvorledes han med Kraft og Behændighed svingede sig ned af Hesten, og ilede hen til min Fader, som gik ham i Møde, og borte var min Fatning, min Ro, min skarpe Bedømmelses-Evne og mit koldblodige Forhold. Jeg havde gjerne skyndet mig ned, men beholdt dog Overlæg nok til at blive tilbage, og i nogen Afstand at betragte min Fader og Albert, som spadserede sammen. Albert var klædt simpelt, men meget fordeelagtigt. Hans Mine var temmelig rolig, og hans Opførsel mod min Fader meget artig og føjelig. Af

deres Bevægelser saae jeg, at min Fader viiste ham sin lille Hauges Herligheder, som i hans Øine vare store, fordi han selv havde anordnet dem saaledes, og Albert syntes af Høflighed at finde alting skjønt. Nu kom de til Lysthuset, og nu kom jeg ogsaa frem af mit Skjul, lod Kaffeen bringe ned, og spadserede, med — ak hvilken Hjerteklappen, meget sædelig derhen.

Alberts Hilsen var fin og meget høflig. Jeg følte, at det meget Fine og meget Høflige ikke allene er mindre hjerteligt, men endog tilbagestøder det Hjertelige hos andre. Jeg var noget forlegen og ængstelig, men opbød alle mine Kræfter for ikke at synes det. Man satte sig, jeg skjenkede Kaffe, og man talte om ligegyldige Tigg. Derpaa maatte Albert fortælle, hvorledes det var tilgaaet med hans forandrede Forfatning, men jeg erfarede intet, uden hvad jeg alt vidste. Min Fader blev derved bragt paa sin Yndlings-Gjenstand, nemlig: Forsynets Førelse med gode Mennesker, og talede vidtløftigt og med deltagende Varme om det Fordeelagtige i Alberts nærværende Forfatning, om de Udsigter Fremtiden aabnede ham, om de Forhaabninger, hvortil han var berettiget, og priisde ham med hjertelig Velvillighed lykkelig. Imidlertid var Albert blevet mere stille; hans Mine antog stedse mere tydelig det mig saa velbekjendte Træk af Tungsind og sørgelig Betænksomhed,

og blev mere bestemt, mere alvorlig, og mere interessant.

"Seer De," sagde min Fader tilsidst, "saaledes gjør Gud det med alle retskaffene Mennesker! saaledes belønner han alle gode Handlinger i Almindelighed, hvor vi mindst formode det. Dette er just det Guddommelige i Forsynet. — "" Lykken følger Dydens Spor,"" synger en gammel Digter, og det bliver stedse sandt — om den just ikke strax kommer efter! Uden Retskaffenhed kan man ikke være lykkelig, med Retskaffenhed aldrig ulykkelig."

"Gud opholde Dem i denne Troe," afbrød Albert ham veemodig, og føjede til:

"Vel Dem, at De har reddet denne Overbeviisning adaf Verdens stormende Hav! Saa maa De got kunde leve, saa maa De got kunde døe!"

Min Fader saae paa ham — inderlig rørt, men ikke ganske vel tilfreds. Mig skar Alberts Ord, og især Tonen, hvormed han udtalte dem, dybt i Hjertet.

"Kjære unge Mand," begyndte min Fader atter, "jeg føler mig dragen til Dem, jeg veed ikke hvorved. Jeg nødes til at være oprigtigere, eller rettere sagt, jeg maa trænge mig mere ind paa dem end jeg ellers plejer."

"Deres Oprigtighed" — gjensvarede Albert —

"kan aldrig blive Paatrængenhed. Men De tillader, at jeg forholder mig ligeledes med Dem."

Jeg vilde gaae, fordi jeg indsaae, at jeg ved denne Samtale ikke allene maatte blive tavs, men at jeg endog som Tilhørerinde vilde blive bemærket. Albert holdt mig op, sigende:

"Hvad som i mine Omstændigheder maa blive skjult, skal intet Menneske erfare; hvad jeg kan aabenbare, maa alle gode Mennesker vide;" og drog mig mildt tilbage paa min Stoel.

Jeg var i en Forventning, som ikke tillod mig at tale et Ord.

"Altsaa gjensidig Oprigtighed," vedblev min Fader, "De maa have havt sørgelige Skjebner, troer jeg?"

"Ja, i Sandhed, dem har jeg havt!"

"Sørgelige Skjebner kan nedbøje en Mand, det er sandt; af ikke almindelige Mennesker kunne de i øvrigt gjøre meget, som de ellers ikke vare blevne, af almindelige alting! Men er det rigtigt her og her," han pegede paa Hoved og Hjerte, "saa tør deres Magt og Trykken — forudsat at det virkeligen var uforskyldte, eller dog ikke med Bevidsthed fortjente Skjebner — saa tør, siger jeg, deres Magt dog ikke trække sig til Indflydelse paa Grundsætninger og det Væsentlige i Karakteren, og det gjør den ei heller. Altsaa, unge Ven, Gud tilgive mig, og

De tilgive mig det og, om jeg gjør Dem Uret; men jeg maa troe, at De har noget paa Hjertet, der ikke er, som — som det burde være" —

Albert studsede nogle Øieblikke; jeg formaaede neppe at drage min Aande, og saa gjerne jeg end her ønskede Oplysning, saa gjerne vilde jeg dog været langt borte fra dette Optrin.

Efter kort Taushed svarede Albert med mandig Fatning, dog ikke uden Varme:

"Mand, som ligeledes drager mig til Dem, som aldrig nogen tilforn — De har overrasket mig! De har rystet mit Hjerte i dets forborgne Kroge. — Jeg takker Dem derfor! Det smerter; men jeg takker Dem alligevel! Handlinger, som vanære Mennesket, har jeg aldrig begaaet. Men det er sandt — ak! at det er sandt! — Der ligger mig noget paa Hjertet, som ikke er, som det burde være! Imidlertid, De handler, ved Gud, ikke retskaffent imod mig, dersom De efter disse Ord tænker slettere om mig end tilforn. Det er maaskee den bedste Handling i mit Liv, som nu gjør mig saa uudsigelig elendig. — O, at det er saaledes i Verden! at det maa være saaledes! at det kan være saaledes!"

"Arme Mand, det er det som piner Dem?" afbrød min Fader ham.

Albert blev ved:

"Men at tilstaae det, som jeg har tilstaaet Dem,

er alt, hvad jeg nu kan gjøre! De kjender mig for lidet, og maatte bedømme mig urigtigt. Jeg skylder min Ære, som er mig mere end alting, at tie. Forandrer Omstændighederne sig; tillader disse mig — Gud give det! — at vælte den Sentnerbyrde fra mit Hjerte, da er det mig selv, som først — først siger jeg, iler til deres Huus, og aabner Dem mit Hjertes Inderste. — Men skulde jeg maaskee imellem den opblomstrende Menneskehed i Nordamerika" — tilføjede han med en veemodig Smil — "Nu — hvad jeg sagde er sagt! Kommer jeg før den Tid nogle Alen dybere i alle vores Moders Skjød, saa behøves ingen Erklæringer! Hvem tænker da paa mig? Og om man nu tænkte paa mig, saa var det blot: Der hviler ogsaa en Ulykkelig! — Meer forlanger jeg ikke!"

"Nei, nei!" sagde min Fader, "det er usalige Drømmerier, hvormed De gjør dem selv ulykkelig. De maa leve længe og lykkelig! De har endnu ikke fuldendt meget af Deres Dagværk."

"O! der var en Tid, da jeg drømte om et stort Dagværk, og torde haabe at fuldende det!" svarede Albert. "Den Gang opvoksede ethvert af Haabets Blomster i mit bløde Hjerte til et Livsens Træ! Den Gang gav Ønsker mig Nydelse, hver Dag var mig en Indvielsesfest til mit Kald for Menneskeheden. — Nu ligger alting — fortørret og dødt" — —

Her blev hans Stemme næsten kvalt, han saae med vaade Øine paa et Sted, hans Ansigtsfarve blev blegere, hans Aasyn var uudsigelig rørende. — Da styrtede en Taarestrøm af mine Øine, jeg bortfjernede mig hastig, for at fatte mig igjen, og i det jeg gik, hørte jeg, at han sagde til min Fader:

"Derom intet meer!"

Tiende Kapitel.

Fortsættelse af det Foregaaende.

Jeg hastede op paa mit Kammer, gav der mine Taarer frit Løb, og formaaede længe ikke at fatte mig. Min hele Sjæl var betagen af en smertelig Følelse, som sammentrykkede mit Hjerte, og syntes at standse min Bevidsthed og Blodets Omløb. Endelig vaagnede jeg af denne Bedøvelse, som af en Drøm. Hvad maa din Fader tænke om Dig — faldt mig ind. Du maa overvinde dig selv og gaae til ham. Jeg stillede mig ved Vinduet, og saae ubemærkt, at min Fader og Albert spadserede i Haugen og vare i en rolig

Samtale. Nogen Frugt, som jeg vilde lade bringe, tjente mig til Anledning at gaae til dem igjen. Jeg tøvede endnu noget, og saae, at deres Samtale vel var rolig, men meget alvorlig. Nu satte de sig i Lysthuset, og nu gik jeg ned med Frugten.

Til min Forundring hørte jeg, at de talede om Egteskab. Begge talede med saa megen Deeltagelse, og med et for mig saa nyt Begreb om denne Gjenstand, at jeg beklagede, at jeg ikke havde hørt Begyndelsen. Jeg tvang mig til at synes rolig. Alberts Mening trykte sig saa dybt i min Sjæl, at jeg maa forsøge at lade ham selv tale. Det jeg imellemstunder sagde, er for ubetydeligt at anføre.

"Tro ikke, min værdige Ven," sagde Albert til min Fader, "at jeg indbilder mig, at en fornuftig Mand, som tænker at gifte sig, bør undlade at gjøre sig disse Spørsmaal, og overveje disse Betænkeligheder. Men tænkde og følede han som jeg, da vilde endnu ganske andre Spørsmaale, endnu ganske andre Betænkeligheder forurolige ham, end hine."

"Og hvilke?" spurte min Fader.

"Jeg har alt sagt Dem, at den som vil gifte sig, bør ikke tænke alvorlig derpaa, førend han har den Overbeviisning: Din tilkommende Kone elsker dig inderlig, i hendes Øine er du hendes beste Ledsager igjennem Livet — ellers er han, efter min Mening, en Skurk, eller en Nar, eller og begge Dele.

Men om han endog nu kan have den Overbevisning, nu tænker, nu føler hun saaledes; hvem indestaaer ham for, at hun stedse vil tænke, stedse vil føle saaledes? Har hun seet alle Mænd, har hun anstillet Sammenligning imellem ham og alle de Mænd, som hun i Fremtiden vil komme til at see og kjende?"

"Regner De da slet intet paa en Kones Dyd og Retskaffenhed? Slet intet paa Vanens Magt, som binder hende til sin Mand? Slet intet paa hendes kvindelige og moderlige Sysler, som ville udfylde hendes Tid, beskæftige hendes Følelser, og indtage hendes Hjerte saaledes, at andre Indtryk kun ville virke svagt paa hende, og altsaa let — kunne blive udslettede, endog hos en svag og almindelig Skabning, ved Tanken paa Pligt og Dyd?"

"Jeg kan intet indvende herimod, uden den kun alt for almindelige Erfaring."

"Har De da kjent disse Koner, om hvem De har samlet saadanne Erfaringer, i deres Pigestand. Veed De og, om De kunde regnes blant de Personer, som en forstandig og retskaffen Mand bør gjøre sig Umage for, og om de havde de Egenskaber, som De før tilstod mig, skulde være de første, som en saadan Mand seer efter; naturlig Forstand, et got dydelskende Hjerte, i det mindste megen Dannelse, og frem for alting, ingen Misdannelse? Kjen-

der De alle de Omstændigheder, som bidrog til at knytte disse ulykkelige Ægteskaber, baade paa Forældrenes og Børnenes Side, saavel i Betragtning af Stand, Formue o. s. v.?"

Man talte herom endnu nogen Tid; Albert gav efter i noget; endelig spurgte han:

"Men om Ægteskabet bliver uden Børn? Naar altsaa dets fornemste og *meest varende* Lyksalighed for Mand og Kone — og især for den sidste — falder bort, tilligemed den sødeste Syssel for Moderens Hjerte og Indbildning?"

"Ja Ven, jeg veed intet i *Almindelighed* at svare derpaa — og hvad jeg i Særdeleshed kunde sige, vil De ikke lade gjelde, da det kun i enkelte Tilfælde kunde indtreffe. Et børneløst Ægteskab — ja det er sant; det er ofte Anledning, ofte Begyndelsen til mangehaande Ulykker; og for at undgaae dem, udfordres i Sandhed en højere Dyd."

"En højere Dyd — som vi ikke besidde, som man dog altsaa i det mindste ikke *tør* forudsætte!"

"Derpaa kan jeg intet svare, uden at — ikke altid, men dog oftest — efter mit gammeldags, dog, som jeg troer, rigtige Begreb, saadanne Ægteskaber ere Naturens Straf for en udsvævende Ungdom; og at den, som i den Henseende intet har at bebreide sig, og som veed det samme om sin tilkommende Kone — ikke behøver at frygte derfor."

Albert syntes ikke ganske fyldestgjort ved dette Svar, men indvendede intet, og blev omtrent saaledes ved:

"Endnu en Ting — Ogsaa Manden er Menneske, en svag, sandselig Skabning; naar Konen nu skjenker ham og Verden Børn; men hun tillige — som ved vores forfinede og forkælede Kultur stedse bliver mere sædvanlig — ikke allene taber Skjønhed og Ynde — det vilde en nogenlunde retskaffen Mand under *saadanne Omstændigheder* ikke føle — men endog *Sundhed, Munterhed og Aand*? Jeg veed vel, hvad De vil indvende om den høiere mandige Dyd; men — De maa gjøre det af med Skjebnen og ikke med mig — jeg troer ikke paa den! Naar nu den fyrige Mand, som hele Dage har trættet sig under Forretninger, ifler Hjem om Aftenen og hos sin Kone søger Deeltagelse, Opmuntring, Kraft og Lyst til nye Arbeide og Besværligheder, og omarmer en mat, en klagende og uformuende Skabning, som ei kan fatte hans Tanker, ikke dele hans Følelser, end mindre gjengjelde dem, som kun *taaler* hans Kjerligheds Beviser? Naar han med beklemt Hjerte vender sig bort, for at skjule en Taare, og kalder sine Børn, for at glæde sig over dem, og nu finder, at Moderen, som intet beholdt af sine forrige elskværdige Egenskaber, uden et blødt — nu *alt for blødt* — og mat Hjerte, fordærvede, om Dit

gen hos de Smaa, det Gode, som han om Morgenen havde udrettet, at hun arbeidede derhen, ved sin Alt taalende Eftergivenhed, at den alvorligere Fader synes de uforstandige og sandselige Smaa blot som Tyran, og derved drager deres Hjerte fra ham; at hun foregiver Overbeviisning, naar han gjør hende kjærlige og fornuftige Forestillinger derimod, lover Forandring, vilde maaskee ogsaa gjerne forandre sit Forhold, men kan ikke, kan blot græde. — Hvad da, ak Ven, hvad da?"

Disse Ord trængde sig ind i min Sjels Inderste. Med en Taarestrøm raabte jeg:

"Ak Gud — hvilke usle Skabninger ere vi ikke!"

Selv min Fader raabte ogsaa i Heftighed til Albert:

"Min Herre, et saa vantro Hjerte har jeg intet at sige!"

Jeg stod op, vilde gaae bort, men sank afmægtig tilbage. Albert og min Fader ilede til mig.

"Hvorledes kunde jeg og saaledes lade mig henrive af mine Følelser?" sagde den første.

Med synlig Utilfredshed over Albert gjorde min Fader mig opmærksom paa den Mængde ulykkelige Forudsætninger, som han havde antaget; jeg bestræbde mig at undertvinge mine Følelser, og i det mindste at synes rolig; men mit Hjerte var alt for syndet

knuset, jeg formaaede det ikke. Albert var i synlig Forlegenhed; han forsøgte, medens vi gik op og ned i Haugen, at tale om ligegyldige Ting, men det lykkedes ham ikke, og jeg havde siden ikke Mod til at see den frygtelige Mand i Ansigtet. Strax derpaa reed han bort.

"Skulde Albert vel, uden Hensigt, have ledet Samtalen i din Nærværelse paa denne Gjenstand?" sagde jeg til mig selv, da jeg kom paa mit Kammer. "I Sandhed ikke! Og hvad kunde vel være hans Hensigt dermed? Visselig ingen anden end han har opnaaet — Han kjender mine Følelser for ham, og kan eller vil ikke leve for mig; derfor søger han at afskrække mig fra mit Ønske. — Ja, han har naaet sit Maal! Jeg føler nu tydeligere hvor sant min Fader engang sagde: Saadanne Mennesker ere ulykkelige, og ville gjøre dem ulykkelige, som alt for nøje forbinde sig med dem! — Saa lev da vel, du min Sjæls første, maaskee eneste Elsker! Har jeg dog ikke saa ofte hørt, at den første Kjerlighed sjelden gjør lykkelig; jeg vil altsaa knytte mig fast ved Eder, mine mange Søstre, som følte ligesom jeg — og trøste mig ved Eders Skjebner. Jeg vil lære at glemme hvad Du var mig, Albert! — Det vil blive mig tungt, men det maa være saaledes. Tie, mit Hjerte, og kjæmp! ogsaa Taarer hører til Menneskehedens Lod, og jeg

har endnu udgydet saa faa! — Gud! du som plantede Ømheds og Kjærligheds Følelser i mit Hjerte, hjelp mig at undertvinge dem! Jeg vil følge dine Forelser; giv mig: at jeg gjør det villig og gierne! Du veed best, hvad der er mig tjenlig; du vil gjøre alting vel. — —

Men hvad jeg leed herved, ikke allene denne Dag, men i mange Dage, det vil jeg ikke beskrive, om jeg endog kunde.

Ellevte Kapitel.

Et nyt Syn.

Nogle Dage derefter sagde min Fader en Morgen med megen Munterhed:

"Hør, mit Barn! til Middag faaer vi et Par Gjæster. Mig synes, du skulde pynte dig en Smule — dog egentlig Pynten mener jeg just ikke; men kun med Smag. — Du forstaaer det jo ret got?"

Det sidste havde han endnu aldrig sagt mig før; jeg blev derfor opmærksom.

"Ret gjerne, min Fader. Ere disse Gjæster da saa forenmme?"

"Det just ikke; men dog Personer, som jeg gjerne vilde vise at jeg agter dem, og som have det bedre Hjemme, end vi i Almindelighed have det: En gammel Mand, som holder meget af et got Bord, og en Ung, som heller ikke seer det ugjerne."

"Vil De ikke sige mig hvem?"

"Hvem vil være saa nysgjerrig!" svarede han smilende. "Jeg maa en Times Tid endnu paa Marken, saa vil jeg og tage min Søndagskjole paa. Den gamle Pastor af Heimberg har jeg og bedet herhen."

"Kjender jeg maaskee de Fremmede alt?"

"Ja — noget!"

"Hvorledes skal jeg forstaae det?"

"Atter Spørsmaal!" sagde han med Munterhed, og gik.

Jeg fandt det vel noget selsomt, men brød ikke mit Hoved meer dermed, og glædede mig over min Faders gode Lune. Snart besørgede jeg mine huslige Sysler, og klædede mig, som jeg trode, det vilde fornøje min Fader. Han kom tilbage:

"Nu, det er ret — ikke prægtig, men saaledes som det sømmer sig en artig Vertinde. Du er dog en god Pige." Saa sagde han og kysde mig.

Nu blev det mig betænkeligere. Han klædte sig virkeligen ret festlig, som han ellers ikke plejede. Jeg gik ham herved tilhaande, og gjorde mig megen Møje

for at tilfredsstille min Nysgjerrighed, men han undgik altid at svare, saa at jeg fik intet at vide. Vi vare netop blevne færdige med hans Toilet, da en Vogn rullede ind i Gaarden. Vi gik ind. Min Fader var meget munter.

"Velkommen hos os Bønder!" raabte han, inden jeg kunde see hvem der var i den lukte Vogn.

"God Morgen i det Grønne!" svarede en kraftig Basstemme i Vognen; og nu steeg ud: en gammel Herre i en mørkeblaae Statskjole med smalle Guldtresser, Vest og Underklæder af samme Slags. Et tredsindstiveaarigt glad Ansigt lod sig see under en snehvid Paryk, og raabte til Betjenten, som vilde hjelpe ham ud:

"Langsomt min Ven; i Underparlamentet er det ikke saa ganske rigtigt!"

Dette Underparlament var i Filtestøvler. Saasnart han stod fast paa Jorden, omarmede han min Fader, og imidlertid udsteeg — til min store Forundring — den skrøbelige Tante, som jeg havde lært at kjende ved Karlsbadet, og hende fulgte med et Luftspring Herr Karl L * *. Medens jeg endnu gjorde Komplimenter med Tanten, raabte den gamle Herre:

"Herr Kollega! jeg bringer en Person meer med end jeg har ansagt; den unge Herre vilde ikke blive Hjemme! — De er dog tilfreds dermed! — Men,

der, der har vi vel Deres Jomfrue Datter? God Morgen min smukke Pige!" — her kysde han mig ret trofast — "Det er jo ret en herlig Pige! Sundhed paa Kinderne og Venlighed i Øinene! Nu vi vil nok lære at kjende hinanden bedre, om Gud vil! De maa ikke tage mig det ilde op, jeg er en gammel Mand, som ikke forstaaer mig paa Dagens Moder og Moder, men jeg mener det oprigtig — i Sandhed, jeg mener det got."

"Ja, saaledes er virkelig min gode Fader." — føjede Karl til.

"Jeg behøver ikke hans Testimonium, Herr Søn, den kjære Pige troer mig nok desuden!"

Imidlertid vare vi komne i Salen. Jeg gav Forfriskninger omkring; Karl syntes mig mere stille og forlegen end ellers. Hans Fader behagede mig meget.

"Ja" — blev den gamle Herre ved, efter han havde roset mine Kirsebær som en herlig Guds Gave — "Jeg har saa længe vildet besøgt Dem; h a n d e r" — han viisde hen paa Karl — "har idelig o v e r h æ n g t mig; men hidindtil vilde det ikke lade sig gjøre. Da jeg nylig lovede Dem det i Byen —

A l t s a a h a r m i n F a d e r v æ r e t h o s h a m, d a h a n v a r i B y e n — tænkde jeg —

— "kom der en Paqvet Breve fra Hoovens i Amsterdam, som strax skulde besvares; følgelig blev der

intet af mit Besøg. Men da jeg i Gaar gav Dem mit Løfte —

Altsaa været hos ham endnu eengang! —

— "sat jeg mig og for, at intet skulde afholde mig. Nu kan jeg og give dem Underretning om det, som De nylig vilde vide. I Gaar har jeg bekommet Breve fra Pensylvanien over London og Hamborg. Veed De vel — jeg troer at Uroligheder bryde løs i Amerika." *)

Altsaa i Amerikanske Anliggender! — tænkde jeg.

Den gamle Herre tog min Fader i et Vindue og talte endnu meer, den Sag angaaende, med ham, temmelig sagte, dog høit nok, at Een som vilde lure ved Døren, kunde have forstaaet ham. Imidlertid underholdt Tanten mig med sin Sygelighed, og Karl søgte at krydre hendes smagløse Snak med vittige Anmærkninger; men man mærkede let, at hans Vittighed i Dag var kunstlet, og at han var i usædvanlig Uroligheb. Nu kom og den gode Præst, som af Fojelighed for Tanten anhørte hendes Sygdoms-Historie, og gjengjeldte den med fuldstændig Underretning om sin Mavehoste.

*) Dette traf just ind i Begyndelsen af de første Uroligheder i de siden fri forenede amerikanske Provinser, hvor min Fader havde nogen, og Herr L**. megen Handel.

Over Borde vare vi alle ret muntre, hvortil i Særdeleshed den gamle L**s Lystighed bidrog. Mod Slutningen af Maaltidet udbrød han i en udførlig Lovtale over min Faders Rinskviin, og virkeligen var ogsaa min Faders Kjelder forsynet med den beste Sort Vine. Jeg saae paa min Fader, han svarede med et Hiekast, som jeg forstod; jeg gik altsaa og hentede en Flaske gammel ægte Rinskviin for den gamle Kjender, og skjænkte i hans Glas. Han saae taus paa mig, tog Glasset, smagte — bevægede Hovedet med en betydningsfuld Mine; smagte atter — nedsank Draaberne med et Kjenderansigt, og udbrød:

"Det var et ægte Glas Viin; mit Barn, saa sant jeg heder Stephan L**, De forstaaer at tage det rette Nummer! De veed hvad der er tjenligt for en gammel Mand. — Hvilken herlig Svigerdatter vil De engang blive — det forstaaer sig, om de faaer en retskaffen Mand til Svigerfader! — Bliv ikke rød, mit Barn, Gud vil saaledes have det! det er hans Villie. Kom, gode Pige! skjenk endnu engang i mit Glas."

Min Fader vilde skjenke i for ham, men han tillod det ikke.

"Nei, Herr Kollega! lad mig raade; det kjære Barn gjør det gjerne — ikke sant? De maa alle drikke med" —

Jeg skjenkede rundt om af Flasken.

"Paa dens Velgaaende, som engang kan kalde Dem sin Kone, og dens, som engang kan kalde Dem Svigerdatter! — Hvor er Deres Glas? Vil De forsømme den Skaal! Kom kun frem med Deres Glas!" —

Han skjenkede i, og blev ved med Munterhed, dog rørt:

"Altsaa! Paa Deres tilkommende Mands og Svigerfaders Velgaaende!"

Alle gjensvarede:

"Han leve! Han leve!"

Han klinkede med mig, saa at det lydede over hele Salen. Jeg veed ikke, af hvilken Følelse jeg blev betagen, men mine Øine bleve vaade. Han bemærkede det, og strax kom der og Taarer i hans Øine.

"Gud lade det stedse gaae Dem vel, kjære følsomme Pige!" sagde han, og kysde mig — med al mulig Ømhed. "Vi maa paa engang have anstukket hele Selskabet."

Alle lough, og saae paa deres Tallerkener. Han var den første, som igjen kom i sit Lune. Efter en kort Pause begyndte han i den forrige Tone:

"Herr Pastor! var det ikke den vise Salomon som sagde: Hvad er Livet, uden Vin?"

"Rigtig, mig værdige Herr Kommersraad!"

"Nu, saa er det og ham, som har sagt: Som

Perlen er i fint Guld, saaledes sirer Sang et Maaltid! — Der staaer jo et Klaveer, eller hvad er det for et Instrument?"

Mit Fortepiano stod i Salen.

"De spiller dog vel, gode Barn? Lad os høre noget! Men noget lystigt — ikke sandt? De synger vel og dertil? Nu Karl — du siger ikke et Ord? Han har en temmelig god Stemme! Karl, hører du da intet meer? Jeg tænkte du vilde stemme i med."

Jeg aabnede Instrumentet, og spilte Klaudius's Sang: Bekrandser med Løv det fulde Bæger. Denne Sang var ny, og den gamle Herre ubekjendt. Jeg og Karl vekslede med hvert Vers, og vi gjentoge begge de sidste Linier. Det sidste Vers:

Saa drikker da, og lad os alletider
Af Hjertet være glad,
Den Broder som af Sorg og Mangel lider
Vi give Vin og Mad.

rørte ham meget. Han greb min Faders Haand.

"Det er skjønt," raabte han. "Det er i Sandhed skjønt! Lykkelig er den, som kan forene begge Dele — ikke sandt, Hr. Kollega? selv drikke, og lade den Sørgende drikke med, selv være glad, og gjøre andre glade!"

Efter en kort Pause vedblev han. "[illegible] har i Dag givet os en glad Dag; lader os takke [illegible]."

Vor stille Bordbøn var vist meer end en blot Seremonie.

"Og nu var det vel bedst, at vi gik en Times Tid i Haugen, saa ville vi kjøre hjem. Kom, Hr. Kollega, jeg har meget paa mit Hjerte, som jeg maa tale med Dem om, og i Dag er min Tunge løsnet!"

Tolvte Kapitel.

Man rykker nærmere fra alle Sider. Fortsættelse af Undersøgningen angaaende Ægtestanden.

Han gik med min Fader, og Præsten gik med Tanten en anden Vei. Jeg lod Bordet afdække og Karl blev hos mig. Han bladede mellem Noderne, og var forlegen for at begynde en Samtale, som han ellers aldrig var. Nu vare mine smaa Forretninger bragt til Ende, men mit Hjerte var fuld af Angest. Jeg saae at dette fornyede Venskab var ikke uden Hensigt, og den ærlige gamle Mand havde tydelig nok ladet sig mærke med Hensigten. At min Fader bifaldt den, var øjensynligt. Jeg agtede Karl af mit ganske Hjerte; men himmelhøi Forskjel var der paa disse Følel-

ser, og dem Albert havde vakt i mit Hjerte, som paa Stjerneskin og Soelskin, som paa en venlig Efteraars Dag, og paa en herlig Foraars-Dag. — Jeg torde ikke mere gjøre Regning paa Albert, da jeg saae, at jeg havde bedraget mig i det Haab, om en nærmere Erklæring imellem ham og min Fader; men jeg troede stærk og tydelig at føle, at jeg med ingen anden kunde blive sandeligen lykkelig. Jeg saae det urigtige Forhold, hvori jeg befandt mig til min Fader, til den gode Gamle og den redelige Karl; men — skulde du opofre Skjebnen dit hele Livs Lykke; kan man forlange din Ulykke, den maa du arbeide imod, hvormegen Kamp og hvor mange Taarer det end vil koste. Og kan Karl vel attraae et deelt Hjerte? gjorde jeg mig ikke skyldig i det skammeligste Bedragerie imod ham? fortjener den gode Karl ikke en Kone, som hænger ved ham med sin ganske Sjæl? Han bedrager sig vist ogsaa selv. Det kan være, at han er ikke ligegyldig mod mig, men Kjærlighed — nej, Kjærlighed er det ikke! O, hvor ganske anderledes fremstraaler den af Alberts Ansigt, af hans hele Væsen.

Nu bemærkede jeg først, at jeg stod tankefuld i det ene Vindue og Karl i det andet. Jeg blev forskrækket og vilde gjøre det godt igjen.

"Skulle vi ikke ogsaa gaae ned i Haugen, Hr. L***?" begyndte jeg.

"Om De ønsker det," svarede han noget nedslagen.

Det gjorde mig ondt, at jeg maatte synes, som om jeg ei forstod ham.

"At Tiden ikke skal falde Dem lang!" sagde jeg og tvang mig til at synes munter.

"Tiden skulde falde mig lang hos Dem?"

"Det befrygter jeg næsten allerede, th naar man begynder med Komplimenter, saa er det gjerne Tilfældet."

"Amalia," blev han ved og tog mig i Haanden, "De er munter og jeg er sorrigfuld."

"Det maa De ikke være! Har vore gode Fædres Glæde intet anstikkende for Dem?"

"Naturligviis!" sagde han med nogen Utilfredshed.

"Skulle vi ikke gaae ned i Haugen til dem?"

Han gav mig sin Arm, ved Haugedøren blev han staaende, saae mig bedrøvet i Ansigtet, og begyndte atter:

"At jeg dog er Dem saa ganske ligegyldig!"

"Det var en lille Uretfærdighed imod mig! De maa selv kunde bemærke, at jeg agter Dem af mit ganske Hjerte."

"Tør jeg virkeligen troe det? Tak, hjertelig Tak! Tillad mig da og oprigtig at tilstaae Dem, at jeg" —

"De mener det vist meget godt med mig," faldt jeg ham hastig ind, "derom er jeg overbeviist. — Og saa blive vi stedse oprigtige Venner. Ikke sandt? Ja, lad os stedse blive det! Lover De mig det?"

Han kysde min Haand og vendte saa Ansigtet bort. Jeg var rørt, og vilde bortlede Samtalen.

"Hvilken fortræffelig Fader har De ikke!"

"Virkelig? Staaer han Dem an?"

Dette sagde han endnu med nogen Utilfredshed mod mig; men da han blev ved at tale om sin Faders rigtige Forstand og redelige Hjerte, blev hans Udseende igjen aabent og muntert. Denne barnlige Lovtale gjorde Karl meget mere dyrebar for mig. Han sluttede endelig:

"De har ogsaa overordentlig behaget ham. Jeg har endnu aldrig seet ham saa munter mod et ungt Fruentimmer, som han ikke længe har kjendt. Han er maaskee lidt for hastig til at sige sin Mening, men med hans ærlige Ligefremhed vil De vist ikke tage det ilde op."

"Tvertimod, det var ønskeligt om alle vare saa ligefrem."

Saasnart jeg havde udtalt det sidste Ord, følte jeg, at det kunde forstaaes anderledes end jeg ønskede, rødmede, og vilde nøiere forklare mig. Men han faldt hastig ind:

"Ja, naar man kun torde! — Hvad synes

Dem, bedste Amalia, om hans saa godmodig anbragte Sundhed?"

Jeg blev forlegen og kunde ikke hastig nok fatte mig.

"Den var mig i en dobbelt Forstand meget behagelig."

"Virkelig? var den det?"

"Først, fordi jeg deraf saae, at han var fornøjet, dernæst, fordi den overtydede mig om, at han meente det vel med mig."

Nu kom vor Tjenestepige og rev mig ud af min Forlegenhed med det Spørsmaal: hvor hun skulde bringe Kaffeen?

"I Lysthuset," svarede jeg, tog Karl under Armen, og gik derhen.

Begge de gamle Herrer havde alt taget Plads i Lysthuset, og Tanten syntes med Flid at opholde Præsten ved Frugttræerne.

"Rigtig, Hr. Kollega," hørte jeg Karls Fader sige til min Fader, i det vi gik derhen. "Intet af det, som kun har Skin af Overtalelse! Man forestiller Sagen, saa har man gjort sit, og overlader Gud Resten!"

Nu kom vi til Lysthuset.

"Skal det skee, saa skeer det! Med det øvrige forbliver det, hvad Udfaldet end bliver, efter Aftale."

"Nu, Børn, hvor har I været saa længe?"

Samtalen blev almindelig. At den havde været meget interressant saae jeg i min Faders Ansigt, og det ængstede mig ikke lidet. Efter Kaffeen, lod den gamle L**, uagtet vore Bønner om at blive længer, spænde for.

"Lad mig beholde min gamle Vane," sagde han. "Jeg er nu engang en Mand efter Klokkeslet — baade i Henseende til Fornøjelser og Arbeide. Nu maa den Berliner Post være kommen, og nu tænker jeg alt paa hvilke Breve den kan have medbragt!"

Ved Afskeden sagde den gode gamle Mand til mig: "Lev ret vel, mit Barn! Vil De holde en Smule af os? Vi vil snart see hverandre igjen — ikke sandt? Nu, Hr. Søn, kom ind i Vognen! Adieu allesammen! Snart sees vi igjen!"

Nu rullede Vognen bort.

"Det er dog en ganske fortreffelig, en ægte kristeligglad og menneskevenlig Mand," begyndte den gamle Præst, som endnu blev en Times Tid hos os. "En sand Nathanael, i hvem ingen Falskhed er." —

Og vi istemmede alle af Hjertet denne Lovtale. Da Præsten var borte, tog min Fader mig ved Haanden.

"Amalia, — oprigtig! Hvad synes Dig om dette Besøg i Dag?"

"Vel, ret vel, kjære Fader!"

"Det fornøjer mig. Har du ikke seet den gamle L** før?"

"Nei, aldrig!"

"Han kommer kun lidet ud, og var vist heller ikke kommen til os, uagtet vi ere gode Bekjendtere i mange Aar — dersom han ikke havde havt sine særdeles Hensigter. Kjære Barn, det kan ikke fejle, at du jo maa have indseet Hovedaarsagen til hans Besøg."

"Jeg kan — maaskee — slutte mig til" —

"Kort og godt, du er Hovedaarsagen dertil. Dig vilde han personlig lære at kjende. Den gode Mand ønsker intet inderligere end at see sin Søn lykkelig gift. Han har den Tillid til dig, at du vil gjøre hans Karl lykkelig; Karl elsker dig — jeg troer dersom dit Hjerte stemmer i med vore Ønsker, vil det blive en Vei til din sande Lykke. Overlæg dette alvorlig. Tving dig ikke til en Knipskhed eller Penhed, som mangen dagrlig Pige vilde kalde Hevoisme — eller jeg veed ikke hvad det heder. Jeg kjender intet taabeligere end disse sytten- eller attenaarige Heltinder, som gjøre Fordringer paa, de vide ikke selv, hvad, og som antage en foragtende eller fornærmende kold Mine imod Mænd, hvilket man meest finder hos Døttrene i de Familier, hvor gemeenlig Penge er Løsenet. Man seer og alle Tider at de Piger, som i det syttende eller attende Aar vare saa knipske eller forestilte sig saaledes, i det tredivte Aar

bleve alt for føjelige, men uden Held. Den Gang vrededes man over dem, endog naar man gjorde dem Opvartning, siden bleve de udleede, endog af dem, som droge Fordele af deres Svagheder. Dog herom intet meer. Jeg vil kun sige: det er enhver Piges Skyldighed, at gjengjelde den alvorlige Opmærksomhed en Mand skjenker hende — endog naar hun intet føler for ham — med Agt, hans nøjere Omhyggelighed for hende med Taknemmelighed. Og taler hendes Hjerte for ham, kjender hun hans Tænkemaade og Karakter at være retskaffen, ere de udvortes Omstændigheder endog saaledes, som hun kan ønske dem, saa er en tvungen Kostbarhed den største Taabelighed af Verden. Erindre dig tillige, kjære Datter, at jeg aldrig har været rig, og at jeg desuden i nogen Tid har lidt store Tab. Jeg er Kjøbmand — altsaa en Mand, som maaskee snart kan ophjelpe sig igjen, men maaskee og snart ikke mere regnes blant Velhavende. Betænk, at der gives kun faa Mænd, som kunne eller ville tilbyde en fattig Pige deres Haand, men — at der stedse gives fleest af dem, som ville bringe sig i Veiret ved Fruentimmers Formue. — Du siger, at det er ingen Ulykke for et Fruentimmer at blive ugivt; jeg troer endog, at det synes mangen en ung Pige et sandt Onde, at hun, tvungen af de borgerlige Love, Religionen og Velanstændigheden, skal overgive sin frie Villie og sine ømmeste Følelser i en

Mands Magt. Jeg kan begribe det, og langt fra mig være det, at bryde Staven over hende. Jeg kan endog undskylde hende. Det er naturligt, at en ung Skabning føler en hemmelig Gysen for en Stand, hvori hun skal opofre sin ubundne Villie og Tilbøjelighed — altsaa Pigestandens meest smigrende og behagelige, og i den Sted paalægge sig saa mange tunge Pligter. Denne Gysen er naturlig og undskyldelig, siger jeg, hos en ung Pige, som kun tænker paa det hun opofrer ved at forandre sin Stand, og ikke paa det, som hun igjen erholder. Det er i Sandhed ingen ringe Ting, at opgive den Rettighed, frit at yttre sin Velvillighed og Kjærlighed mod den, som meest behager hende, uden at hindres deri af en Mand, som vilde føle sig fornærmet derved, fordi han gjør udelukkende Fordringer paa saadanne Hjertets Yttringer, og er berettiget til at gjøre dem; men jeg tænker det er heller ingen ringe Ting, med fast Tillid og sød Rolighed at kunne sige sig selv: denne agtværdige, denne elskede Mand er min, mig opofrer han sit hele Liv, han er min troe Ledsager paa Livets baade banede og ubanede Veje, hans bedre Indsigter blive mine, hans Fatning i Lidelser bliver min, han forlader mig ikke, naar endog den alt ødelæggende Tid afriver min Ungdoms Blomster; naar Kummer trykker mig, vil han deeltagende trøste mig, naar jeg er død, vil han græde paa min Grav, og hisset vil han søge

min Omarmning. — Men lad os endnu fra en anden Side betragte din Paastand: Det er ingen Ulykke for et Fruentimmer at blive ugivt! Skal jeg erindre dig om, hvilket Begreb den almindelige Mening forbinder med den Titel: en gammel Jomfrue. Der er vist meget raat og uretfærdigt i denne almindelige Mening, men ogsaa meget sandt. Du har endnu ikke levet længe nok, for at kunne bemærke, hvorledes saa mange, maaskee de fleste Pigers Karakter forværres, naar de nærme sig de Aar, at man henfører dem under denne Rubrik. Deri maa vel Grunden ligge til denne almindelige Mening."

"Men det staaer jo dog i min egen Magt, at forekomme denne Forværrelse hos mig."

"Ja, det forstaaer sig!"

"Og naar den almindelige Dom, i Hensyn til mig, er uden Grund, saa kan jeg jo sætte mig ud over den."

"Det kan du — skjønt det i Sandhed ikke er saa let, som du troer, skjønt det er næsten umuligt, uden at tabe fra en anden Side, og uden at kjæmpe med mangeslags hemmelige Fortrædeligheder."

"Det er vanskeligt for mig at troe, kjære Fader."

"Fordi du ikke kjender Menneskene og de udvortes Indtryks Magt over dem. Det er ret og let, mit Barn, at foragte den almindelige Mening, naar den er uden Grund; men naar den ikke er det, er det ikke

ret, og endnu mindre let — thi den har og en Stemme for sig i vor indvortes Følelse. Saa er det her. En Punkt til Forsvar for hiin almindelige Mening — under behørig Indskrænkning, det forstaaer sig — har jeg allerede anført; en maa jeg føje til. Det bliver dog evig sandt, at Piger, som ikke opfylde deres Kald som Ægtefælle og Moder, forfeile Hovedformaalet af deres Bestemmelse som Fruentimmer paa denne Jord, ja savne endog derved en af de fortrinligste Hielpemidler til sin Dannelse igjennem sin hele Tilværelse."

"Men, kjære Fader, naar jeg nu ikke selv er Skyld deri?"

"Det er just det jeg ønsker at svare paa. Nogle faa fraregnede som Naturen ved Sygelighed gjør det umuligt, eller farligt at opfylde deres Kald, saa ere de fleste Piger, efter min Mening, selv Skyld i at de forfeile dette Kald — det maa nu enten komme af hint kostbare Væsen i Ungdommen, eller deraf, at en Pige hæver sig over sin Stand, ved Ødselhed, ved tvilelss Kjærlighed til Stads og Lystigheder, saa at en Mand af hendes Stand og med maadelig Formue, ikke vover sig til hende, eller og af Mangel paa Dannelse, for at være interressant længere end Skjønhedens korte Tid, eller og ved at tabe sit gode Rygte, kort — enten ved Ufornuft eller Sløthed. — Og endnu et Ord mod din forrige Paastand! Veed du vel, at ikke

allene den almindelige Stemme, men endog vor Statsforfatning, vore Love anfee og behandle et ugivt Fruentimmer, om hun end ved Forstand og Dannelse langt overgik de fleste Mænd, som umyndig, som uselvstændig — næsten maa jeg sige, som halve Mennesker? Og du kan vel tænke dig, hvilken Mængde, ikke blot ubehagelige, men virkelig skadelige og krænkende Tilfælde deraf møder mangen et fortreffeligt Fruentimmer."

"Men det er jo høist uretfærdigt, tyrannisk og afskyeligt."

"Det kan jeg ikke modsige; men kunne vi forandre det?"

Vi talte endnu længe derom og min Fader forklarede mig endnu videre dette Barbarie i vore Sæder og Forfatninger, og blev fremdeles ved:

"Dermed vil jeg ikke sige, at en fornuftig Pige skulde med begge Hænder gribe ethvert Forslag. Nei, Amalia — du maa for alting ikke overile dig; thi det er et Skridt, som ej kan omgjøres. Du maa betænke hvad det er, at forbinde sig paa Livstid med en Mand. Det jeg nylig sagde i Almindelighed, gjentager jeg nu i Hensyn til dig; raadfør dig med din Fornuft, dit Hjerte og med Gud, det være langt fra mig at overtale dig, og endnu mindre vil jeg tvinge dig. Men hvad jeg har talt med dig, det burde du nu vide, og nu udlader jeg mig i hele aatte Dage

ikke i nogen Samtale med dig herom, ja endog længer om du vil. Men er du kommen til Fasthed med din Eftertanke og dine Følelser, saa kom og sig mig din Mening oprigtig — ganske oprigtig. Kun dit Vel, det veed Gud, ligger mig om Hjertet. Jeg føler, at jeg snart har fuldendt mit Dagværk. Aaren tage til, og Kræfterne tage af — meget af, kjære Datter! Hvad kan jeg altsaa mere ønske, end at see mit eneste kjære Barn lykkelig forsørget? Har jeg oplevet det — nu, saa kan jeg rolig beskikke mit Huus, og med Overgivelse i Guds Villie vente min Dødstund."

Med vaade Øine gik han bort.

Trettende Kapitel.

Overvejelser og et Ulykkes Bud.

At jeg i de følgende Dage havde Hjertet fuld af Uro, Sorg og Kummer, det vil man let troe, uden min Forsikring. Jeg anvendte enhver eensom Time til Eftertanke over denne vigtige Sag, og søgte at fatte en vis Beslutning, men stedse vare mine hemmelige Ønsker og mine Overvejelser modstridige. Albert kom

ikke igjen efter det sidste Besøg. Undertiden foresatte jeg mig, under et eller andet Paaskud, at skrive ham til, og lade ham forstaae noget om den Skjebne, som truede mig, men Velanstændigheden forbød mig det. En anden Gang foresatte jeg mig, at skrive til Karl, og aabne ham mit hele Hjerte; men min Forstand sagde mig — at jeg derved vilde støde ham ganske fra mig, og jeg rev Papiret i Stykker. Jeg listede mig nogle Gange ængsteligen hen i Birkeskoven; men jeg var og blev allene. Endelig maatte jeg tilstaae mig selv, at jeg intet kunde modsætte min Faders Grunde, uden ubestemte og dunkle Følelser, dog blev jeg i Uvished. Nu erindrede jeg mig min gode Faders, den gamle L**s og den brave Karls inderlige Ønsker, da vilde jeg gjerne bestemme mig for Karl. Men da faldt den Tanke mig ind, at jeg bedrog ham, og at jeg — om jeg end var saa lykkelig at kunne overvinde mig selv — dog ikke kunde ganske blive ham det, som han med Ret kunde fordre, saa blev jeg igjen ubestemt.

Det var aatte sørgelige Dage! — Stedse anklagede jeg mig selv.

Ak, havde du fra Begyndelsen af gjort din retskafne Fader til din Fortrolige! Hans Klogskab, hans Kjærlighed vilde have ledet Omstændighederne saaledes for dig, at du var bleven fri for al denne Kummer! — Dog, det er Tid endnu: Du maa gjøre det godt igjen, som er forseet; du maa overlade dig til hans

Raad og Førelse. Skulde han end lade dig føle din Forseelse; du har fortjent det — men forlade, foragte dig, det vil han ikke! — Men du vil foraarsage ham Kummer! tænkte jeg. Vilde det være mindre Kummer for ham, naar han siden saae, at du ikke var og ikke gjorde din Mand lykkelig?

Den sidste Dag havde jeg bragt det til den faste Beslutning, at opdage min Fader alting, og de to følgende Dage anvendte jeg til, at bestyrke mig i dette Forsæt, men nu indtraf en Omstændighed, som hindrede mig fra at ile hen til ham.

Vor Bogholder kom fra Byen i megen Hast, og paa en ganske usædvanlig Tid til os. I hans Ansigt saae man Forlegenhed og Angest. Han skulde tale straks og ganske allene med min Fader. Jeg blev forskrækket, vilde opholde ham, lovede at forberede min Fader, om han havde noget ubehageligt at sige ham, men den gamle underlige Mand vilde ikke lade sig opholde, svarede mig intet, og hastede til min Fader i hans Kabinet. Der bleve de nogle Timer allene, og kom begge ud ganske mismodige. Fra denne Time af blev min Fader meget bedrøvet. Al min Forsken og Spørgen om Aarsagen dertil var forgjeves.

"Endnu er det ikke for dig, min Datter! Jeg frygter, at du kun al for tidlig vil erfare det."

Det var alt det han svarede mig.

"Ak, skal da al Ulykke paa engang bryde ind paa et ellers saa lykkeligt Huus? Skal da saa mange Slags Kummer paa engang overvælde den ædle Mand?"

Saaledes sukkede jeg, og græd meer end den hele Nat.

Fjortende Kapitel.

Opdagelsen.

Med denne Nat var den bestemte Tid til Betænkning til Ende. Min Beslutning var fast, men med med Sitren saae jeg Morgensolen skinne ind ad mine Vinduer.

"I Dag kan altsaa dit hele Livs Skjebne være afgjort."

Det klingede skrækkeligt i min Sjæls Inderste. Jeg gik ned i Stuen for at møde min Fader, naar han vilde tilbringe Morgenen i Haugen, og for at nytte den første Lejlighed til at tale allene med ham. Endnu kom han ikke. Jeg satte mig hen til Klaveret;

men det lykkedes mig ikke at spille mig mere rolig. Jeg erindrede mig Gellerts fortræffelige Sang:

Paa Gud, og ei paa eget Raad,
Vil jeg min Lykke bygge.

Jeg spillede den, og sang med sagte Stemme det Vers:

Gud kjender det, jeg ønsket mig,
Og vilde skjenke faderlig
Mig det, hvorom jeg beder,
Om ej hans Viisdom forudsaae,
At mig min hele Sjæls Attraae
Kun Undergang bereder;
Derfor lad ei min Villie,
Nei, Din, min Gud, allene skee!

Dette Vers hævede mit Hjerte til Hengivelse i den guddommelige Villie; og ved disse Ord:

Gud lader os ei mangle det,
Som er vor sande Lykke —

begyndte mine Taarer at flyde. Jeg havde nu endet Sangen, da hørte jeg bag ved min Stol:

"God Morgen, min kjære fromme Pige!"

Jeg blev forskrækked, og saae min Fader staae tæt bag mig.

"Jeg har allerede hørt en god Stund paa dig" — blev han ved — "men jeg vilde ikke forstyrre dig. Det er Ret, min gode Amalia! Et Hjerte, som gjerne hæver sig til Gud, som redelig gjør sit, og

overlader ham sin Sag — kan aldrig blive ulykkeligt."

Meget rørt faldt jeg ham om Halsen; min Samvittighed tilraabte mig: Denne Fader har du fornærmet, og vil nu endog mere fornærme ham.

"Lad os gaae i Haugen" — begyndte han igjen — "det er en herlig Morgen!" —

Vi gik, og mine Knæ sittrede.

"Nu ere de aatte Dage forbi" — begyndte han — "som jeg foreslog dig til at betænke dig i. Behøver du længere Tid, saa sig mig det, eller tænker du at tale med mig om denne Sag."

"Ja, min Fader, det ønsker jeg. Jeg har efter min Evne overvejet Alt, og troer ikke, at jeg kan fatte anden Beslutning, end den, som jeg nu gjerne vilde sige Dem."

"Gut, mit Barn! kuns ganske aabenhjertet; thi denne Time kan afgjøre meget, og jeg forlader mig ganske paa dine Ord."

"Det kan De, min Fader! Jeg anseer det Fortrin, som Karl giver mig, med al den Taknemmelighed og Agt, som De nylig anbefalede mig. Jeg tilstaar, at Karl kunde finde mange værdigere Piger, som vilde holde det for en Lykke, at forbinde deres Skjebne med hans. Ogsaa tror jeg, at en retskaffen Kone, under de rette Omstændigheder kunde leve et

meget lykkeligt Ko med ham. — Men, kjæreste Fa-
der — hvad vilde De sige?" — vedblev jeg frygt-
somt — "om jeg tilstaaer Dem, at jeg ikke føler den
Glæde ved dette smigrende Forslag, som jeg vel burde
føle" —

"Dertil siger jeg endnu intet" — svarede han
alvorligt — "Jeg maa først vide, hvoraf det kom-
mer! Du er endnu meget ung; det kan være Frygt-
somhed for en saa aldeles Forandring i dit Liv; det
kan og have andre Aarsager. — Sig mig først: du
har dog vel intet fundet hos Karl, som vilde være dig
modbydeligt, naar du, som hans Kone, skulde leve i
daglig Fortrolighed med ham?"

"Nei, nei!" —

"Overiil dig ikke! Jeg vil sige: Du holder ham
dog for en forstandig retskaffen Mand, som er fri for
visse Feil, som, uagtet Forstand og Retskaffenhed,
ofte foraarsager ulykkelige Ægteskaber — jeg mener:
overdreven Paastaaenhed i ligegyldige Ting, forkeert
Egensindighed, Dispotisme og deslige?"

"Ganske vist er det langt fra hans Karakteer!"

"Du veed vel og, at han vil blive en ordent-
lig Husfader, uden at være gjerrig, at han er en
munter underholdende Mand, uden at sige Fadæser?"

"Det veed jeg med fuldeste Overbeviisning."

"Du har dog intet imod hans Person, imod

hans Sæder, imod hans Opførsel, især i Hensyn til Fruentimmer?"

"Ikke det mindste."

"Overiil dig ikke! Man kan have meget saadant mod en Person, uden at man bestemt kan sige, hvori det bestaar, og som en anden ikke finder saaledes?"

"Nei, det er virkelig ikke Tilfældet her."

"Du tvivler vel ikke paa at han jo elsker dig oprigtigt?"

"Ak, min Fader!" — —

"Sig mig alting, min Datter!"

"Jeg maa være ganske oprigtig! — Ja, derpaa tvivler jeg!"

"Du forlanger dog vel ikke, kjære Amalia, at han skal klynke for dig som en kvindagtig Nar, eller rase for dig som Helten i en Ridderroman? Jeg troede at have opdraget dig saaledes, at du var fri for saadanne Taabeligheder."

"Det ønsker jeg heller ikke, og det vilde ikke have overbeviist mig om hans Kjærlighed."

"Har du tilladt ham Lejlighed til at aabenbare dig sin Kjærlighed? Eller har du snarere forsætlig betaget ham Leilighed dertil, eller i det mindste gjort ham den vanskelig?"

Jeg blev forlegen og stammede:

"Jeg — vidste jo den Gang ikke Deres

Tanker! Vist nok har jeg vel undertiden — gjort det" —

"Mine Tanker?" — igientog han med Utilfredshed.

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde svare. Efter en kort Taushed blev han ved:

"Du har selv hindret Leiligheden dertil; han maatte vel bemærke det. — Og du kan forlange af en brav, fornuftig Mand, at han — endog naar han maatte befrygte, at hans Følelser ikke bleve gjengjeldede — alligevel, ubesørget for sin Ære og mandige Værdighed, skulde udbryde i heftig Lidenskab for dig, eller og i ydmyg Undergivenhed overgive sin Skjebne til din Naade? Og desuden, taler den sande Følsomhed meget?"

"De gjør mig Uret, min Fader, det forlangte jeg aldrig! Men, om jeg endog ikke er Karl ganske ligegyldig, saa er der dog i hans hele Forhold mod mig, som mig synes, heller intet — slet intet —

"Hvoraf?"

"Intet," svarede jeg med Varme, "af Følsomhedens Trang, intet af Sjælekræfternes aldeles Hendvendelse paa den elskede Gjenstand, intet af den søde Glemsomhed af alle udvortes Skikke og Høieligheder; intet af den høie, hellige Aand, som opliver — alle Miner, Bevægelser og Udtrykke; intet af den frygtsomme og dog søde Vanken imellem Haab og Frygt!

intet Blik ud over dette Livs Tvang! O, min Fader, hvorledes kan en saa stille rolig Gemytsbeskaffenhed bestaae med den alvældige Lidenskab? Hvorledes —

"Amalia!" — raabte min Fader forbauset — "Du er jo uden for dig selv!"

Jeg forskrækkedes over saaledes at have forglemt mig.

"Hvad skal jeg tænke om dig?" — blev han ved — "Store Gud! saa skulde jeg dog ikke have fejlet i det jeg har befrygtet; saa skulde jeg dog have regnet for meget paa din Tillid?"

Jeg sad som jeg var tilintetgjort.

"Mit Barn! Hvorledes er du kommen til at kjende Kjærligheden fra denne Side?"

"Ak, min Fader!" — raabte jeg, og kastede mig i hans Arme.

"Tal, eller sig din Fader, at han er dig for gemeen og for kold til at du kan tale med ham herom."

Saaledes begyndte han heftig, og endede dog med den veemodigste Tone, som var nær ved at knuse min Sjæl. — Jeg raabte;

"Ja, jeg er Deres Kjærlighed uværdig! Jeg har misbrugt Deres Tillid! Ak — jeg har ikke gjengjeldet den. — Jeg er en Hyklerske!"

"En Hyklerske — min eneste Datter — en

Hykkerske!" — raabte han, i det han stødte mig fra sig.

Jeg vreed mine Hænder i den dybeste Sjælesmerte, aabnede mine Arme for at omarme ham, men vovede det ikke, og lod dem med trøsteløs Veemod igjen synke. — Mit Aasyn blødgjorde hans Faderhjerte. Med mildere Stemme gjentog han:

"Kan du, tør du, saa sig: Hvorledes er du kommen til at kjende Kjærligheden fra den Side?"

"Ak, min Fader! — Jeg — jeg er saaledes elsket!"

"Og Du?" —

"O min Gud!" —

Jeg skjulede mit Ansigt med mine Hænder; jeg kunde ikke udstaae hans Aasyn. Mine Kræfter forlode mig. Han stod for mig — taus, men i heftig Opbrusning; han slog Armene i hinanden, saae snart paa mig, snart mod Himlen, og sagde endelig mat:

"Saa henhører jeg da og blant de bedragne Fædre! Bedraget ved min grændseløse Kjærlighed, ved min uforanderlige Tillid! Bedraget af et Barn, som jeg aldrig lod føle den faderlige Magt, kun den faderlige Trofasthed! af et Barn, for hvem jeg holdt intet hemmeligt! af mit eneste Barn, i hendes Livs vigtigste Anliggende! — Den hele Velsignelse, som jeg gjorde Regning paa, for mange Aars Omhu og Opofrelser, oprigtig og inderlig Kjerlighed — denne

Velsignelse bliver mig frareven, just der, hvor jeg haabede rigest at indhøste den! — Jeg saae saa kolt ned paa andre Fædre, som bleve bedragne af deres Børn: "Fædre, I er selv Skyld deri" — tænkde jeg — "danner eders Døttre, som jeg har dannet min Amalia, og I kunne være sikre!" — Jeg var for stolt! jeg var alt for forfængelig! Derfor bliver jeg nu ogsaa ydmyget! Skjebne! du har for kort siden taget meget fra mig: jeg har skikket mig deri, jeg har sat mit Sind i Rolighed, men dette smerter! Du har opbevaret Kummerens Dage for mit hele Liv indtil den skrøbelige Alderdom; det smerter!" —

Jeg sank halv afmægtig ned for hans Fødder, og omfavnede dem med Dødsens Angest.

"Fader! — Fader! — hør mig — kun et Ord!"

"Jeg forlanger ingen Tilstaaelse, som Angesten afpresser dig! Jeg er heller ikke i Stand til at høre mere."

Derpaa skyndte han sig bort. Jeg laae endnu paa mine Knæ, bredede mine Hænder ud mod Himlen, og raabte:

"Gud, tag mig ulykkelige til dig!"

Femtende Kapitel.

Nøjagtigere Opdagelser og nye Beslutninger.

I Følelsen af den dybeste Smerte forlod jeg Haugen, og spurgte frygtsom efter min Fader. Han havde indelukt sig i sit Kammer. Jeg understod mig ikke at gaae til ham, og tilbragte Formiddagen under martrende Bebreidelser paa mit Kammer. Ofte opsteeg den Tanke hos mig:

"Du vil overvinde dig selv, ubetinget underkaste dig hans Ønsker, indslutte din Kummer i dig selv, og — om du end ikke selv skulde blive lykkelig, dog gjøre alt, for at gjøre Karl lykkelig."

Men den Forestilling:

"Vil du og kunne det? vil Karl være tilfreds med, hvad du saaledes kan blive ham?"

Denne Forestilling nedslog mig ganske.

"Du maa først ganske opdage din Fader dine Følelser, ihvad Følgerne end skulle blive!"

Jeg vilde gaae til ham. Det var kort for Middag. Huusholderſken mødte mig paa Trappen, og spurte:

"Jomfrue, hvad er mødt Herren? Han tillader Ingen at komme til sig."

Med saaret Hjerte listede jeg mig til Kammeret,

for at bede ham at komme til os, men han havde indelukt sig, og forblev hele Dagen allene. Da jeg om Aftenen kom paa mit Kammer, kastede jeg mig paa en Stol og græd hede Taarer; kort efter aabnedes min Kammerdør, og min Fader traadte ind, med en — alvorlig, fattet, men ikke afskrækkende Mine. Han saae mine Taarer, mine blege Kinder, og Mildhed udbredede sig over hans Ansigt. — Da sank jeg med barnlig Kjerlighed i hans Arme:

"Min elskede, min fornærmede Fader!"

Han førte mig til Sofaen.

"Sæt dig, Amalia!" sagde han med formildet Stemme. "Du har i Dag overrasket mig med en Bekjendelse, som gjorde, at jeg først maatte søge at fatte mig, inden jeg kunde tale videre med dig. Har jeg maaskee været haard mod dig?"

"Nei, nei, min Fader!" — sagde jeg ganske nedbøjet af hans Godhed — "Vredes paa mig, jeg har fortjent det, men unddrag den angrende, den tilbagevendende Datter ikke Deres Kjærlighed!"

"Jeg ønskede at kunne skaane dig, og kan let tænke mig, at det vil koste dig nye Smerter, naar jeg igjen vil tale om dit Anliggende. Alligevel er det fornødent. Forholdet kan ikke længer blive imellem L** og os som det nu er; jeg maa gjøre Forandring deri; men dertil er aldeles fornødent, at jeg usiagtig

er underrettet om alt. Kjender jeg den Mand, som saa stærkt har rørt dit Hjerte?"

Sittrende svarede jeg:

"Albert U**."

"Saa har jeg formodet rigtigt! Men jeg bebrejdede mig selv min Mistro, saa ofte mig syntes at bemærke det; thi jeg troede ganske vist, at min Datter vilde — Dog — vær rolig mit Hjerte! — Hvoraf veed du, at han elsker dig?"

"Han har tilstaaet mig det — ak, med hvilken Inderlighed!" —

"Og du har ogsaa erklæret dig for ham?"

"Han modtog ikke min Tilstaaelse!"

"Han modtog den ikke?" —

gjentog han forbauset, stod op og gik nogle Gange meget eftertænksem frem og tilbage i Kammeret.

"Skede det frivillig at han erklærede sig, eller afkvang du ham maaskee sin Tilstaaelse?"

"Jeg — jeg gav ham vist nok Anledning" —

"Han taug nogle Øieblikke, derpaa spurte han hæftig:

Gav han dig Haab om at blive hans Ægtefælle?"

"Nei — snarere om Umuligheden."

"Saa er han en Skurk," blev han ved i Heftighed, "som, for at more sig, vil begynde paa en Roman med dig, og ikke endnu er slet nok til at døve

Samvittighedens Stemme, som allerede nu lader ham føle, at den engang vil vaagne stærkere, om han gjorde dig ulykkelig. See der den Følsomme, Praleren med ædelmodig Selvopofrelse, som vil drive dig til det Yderste, og selv beholde en Udflugt, for engang ved din Trøstløshed at kunne sige: Jeg har intet lovet hende, som jeg jo har holdt! Min Kjærlighed — den havde hun; hvorfor haabede den taabelige Pige mere?"

"Nei, min Fader," — sagde jeg standhaftig — "saaledes tænker han ikke! derfor torde jeg indestaae med mit Liv!"

Taus saae min Fader paa mig, men ikke med Utilfredshed.

"Eller han er bunden, maaskee ulykkelig bunden."

"Bunden?" —

raabte jeg forskrækked. Han gik taus frem og tilbage i Kammeret, derpaa spurte han mere rolig:

"Har du ofte talt med ham?"

"I deres Fraværelse kun engang."

"Fortæl mig alting." —

Jeg fortalte alt, endog den mindste Omstændighed. Han hørte mig med Opmærksomhed, uden at falde mig ind i Talen; derpaa sagde han med stigende Følelse:

"Nu have vi vel næsten intet Haab meer om en glad Fremtid, mit Barn. Hvad der vil møde Dig,

har du selv beredet dig! Dog, nu maa du erfare vor huuslige Forfatning: For to Aar siden er jeg bleven bedraget for en anseelig Deel af min Formue, men ved Indskrænkning og fordoblet Flid kunde meget blive erstattet. Nu — har jeg ved en Bankerot af Brødrene **ns i Hamborg tabt det øvrige af mine rede Midler. Vi ere ikke mere velhavende. Ja — jeg maatte, efter al Sandsynlighed, gaae til Grunde, blive beladet med Enkers og Faderløses Taarer, dersom L** ikke havde hjulpet mig med en betydelig Kapital. End meer — det er Karls Eiendom, hvorover hans Tante har givet ham fri Raadighed, da den efter hendes Død dog skal blive det. Nu maa jeg give ham den tilbage."

"Hvorledes, min Fader?" —

"Hvad?" — sagde han med et mørkt Aasyn — "skal jeg være en Mand forbunden, som jeg maa bedrøve?"

Jeg var i en ubeskrivelig Angest.

"Ak Gud! — jeg vil — —

"Dog vel ikke givte dig med ham, fordi jeg har Penge af ham, paa det at jeg kan beholde dem?" — sagde han bittert.

Jeg gik omkring og vreed mine Hænder. Han gik til Vinduet, og saae taus ud paa den rolige, maaneklare Aften. Da han vendte om, vare hans

Miner og Stemme ikke afskrækkende, men rolige, som Aftenen.

"I Morgen vil jeg see at gjøre Ende paa denne Sag," — sagde han. — "L**s maa love mig endnu at bie i aatte Dage, kun frygter jeg desmeer deres Forlangende om bestemt Svar."

"O nei, min Fader, ikke saa hastig! foretag Dem endnu intet i Morgen," bad jeg indstændig.

"Og hvorfor ikke?" — spurte han alvorlig — "Man gotgjør ikke en Feil med en anden!"

"Jeg vil gjøre mig Umage for at undertrykke mine Følelser for Albert, jeg vil bede Gud om Bistand dertil, og lykkes det mig at blive Karls Ægtefælle —

"Saaledes? Og den gode Karl skulde for sin hjertelige Kjærlighed have et tvungent og deelt Hjerte — en Kone, som gav ham sin Haand af Medlidenhed og af Frygt for sin Fader? Derfor bevare Gud dig og ham!"

"Ja, derfor bevare Gud ham og mig! Men, kjære Fader, forstaae mig ret! Saalænge det er mig umuligt, ganske at løsrive mig fra Albert, saalænge bliver jeg aldrig nogen andens Kone" — sagde jeg standhaftig.

Han taug. Nogle Øieblikke derpaa sagde han fremdeles:

"Og om dette lykkes dig, og du bliver en andens

Kone, og han kom med det kummerfulde Blik, med den blide Tungsinds hele Tryllekraft, og lagde an paa at vække de første Følelser igjen hos dig?"

"Saa var han en Forfører," — afbrød jeg min Fader med den fornærmede Uskylds hele Varme — "og til at foragte en Forfører, dertil har Deres Datter endnu Kraft og Mod!"

"Du er dog min egen kjære Datter," sagde min Fader med en bifaldende Mine.

I uudsigelig Glæde sank jeg til hans Bryst.

"Amalia! ja — du kunde feile, og du har feilet, men du maatte og strax vende tilbage!"

O med hvilken Glæde omarmede jeg den venlige kjære Fader. Han trykkede mig til sit Bryst — o! hvor sødt hvilede jeg der nogle Minuter! Derefter formaaede jeg først at sige:

"Ak, min Fader, denne Kjærlighed, denne snare Tilgivelse har jeg ikke fortjent: Fra nu af skal ingen Tanke komme i min Sjel, hvori jeg jo lader dette Faderhjerte tage Deel!"

Endnu engang trykkede han mig til sit Bryst, tørrede sine Øine og sagde:

"Nu vil jeg tilstaae dig, hvad jeg tænker at gjøre, nu, da jeg kiender dine Følelser og dit Forsæt: For det første forlanger jeg Opsættelse af L**s."

"Ja, min Fader, ja, ja! jeg vil skrive til Karl." —

"Nei, Amalia! Det er ikke vel betænkt. Du maa aldrig give mere Haab, end du med et fatted Sind tror at kunde opfylde. Overlad det til mig. I Morgen tilig vil jeg til Byen og afgjøre det mundtlig. Man maa desuden aldrig skrive hvor man kan tale — naar man har en god Samvittighed, og har med redelige Folk at gjøre! Først vil jeg til Albert."

"Til Albert?"

svarede jeg ganske forskrækked.

"Ja, den lige Vej er altid den beste! Jeg og du — vi maa vide, hvorledes han mener det; før bør intet videre gjøres."

Nu havde vi da vekslet Roller. Han føjede til:

"Mit Besøg kommer ham uformodet, og jeg er forberedet: det giver mig naturligviis en stor Fordeel over ham, og gjør mig det lettere at beopagte ham, hvilket ellers ikke er saa let en Sag."

Endnu var jeg ængstelig, og vilde snart indvende et eller andet.

"Frygt kun ikke," sagde han tilsidst. "Uden at glemme dit Hjertes Tilstand, skal jeg vide at skaane vor Ære og din Tænkemaade. Er han en Hykler, saa vil jeg ikke skaane ham, saa vil jeg foragte ham, og det vil i dette Tilfælde du vel ogsaa kunne; er han

en Ulykkelig, saa vil jeg søge at redde ham, eller, om jeg ikke kan, vil jeg dog vise ham Venskab og Medlidenhed."

Sextende Kapitel.

Tilbagekomst og Efterretning.

Om Morgenen reed min Fader til Byen, hvorfra han først mod Aften kom tilbage. Jeg var imidlertid i den piinligste Uro, og kunde neppe bie, til vi om Aftenen vare allene. Han saae min Utaalmodighed, og begyndte saaledes:

"Nu har jeg udrettet begge Dele, som jeg foresatte mig. Jeg steeg af hos L**s, blev modtaged med megen Glæde og Venskab, jeg holdt mig ikke op der, men lovede at være der igjen til Middag; jeg gik derpaa hen til Albert, af hvem jeg først haabede at erfare saa meget, som jeg behøvede at vide, inden jeg videre kunde indlade mig med denne Familie. Lykkeligviis fandt jeg ham allene, med endeel Bøger for sig. Han blev overrasket, ved at see mig komme ind; men det var ingen glad Overraskelse.

"De har glemt os, Herr U**.," sagde jeg, "De besøger os ikke; men jeg kunde ikke vel tilbringe en Dag i Byen, uden at besøge Dem."

Han forebragde nogle sædvanlige, høflig kolde og intet sigende Undskyldninger, saadanne, som man i Almindelighed intet tænker ved, hvilket ogsaa var læseligt i hans Ansigt. Jeg lod som jeg ikke mærkede det, og vedblev ganske venskabelig:

"Hvorledes gaaer det Dem her, og hvorledes har De levet i den Tid, vi ikke har seet Dem?"

"Got, i det mindste taaleligt," sagde han med samme artige Finhed og matte Høflighed.

"Amalia! var det ret at besvare mit hjertelige Spørsmaal saaledes? var det ret mod sin Ven og Din Fader, Amalia?"

"Men Overraskelsen! — Er det ikke altid saaledes, min Fader; et Menneske uden selskabelig Dannelse standser eller veed intet at sige, naar han er ikke fatted; den som er danned for Selskabet siger uberydende Høfligheder? Hos begge er intet Forsætligt! hos Begge finder altsaa ingen Tilregning Sted — bilder jeg mig ind! Eller tager jeg maaskee feil?" — føjede jeg til, da min Fader taus betragtede mig.

"Det kan være saa," — vedblev min Fader. — "Imidlertid, det stod mig ikke an. Jeg skjulte omhyggeligen det Indtryk, som denne Finhed og Kulde

gjorde paa mig. Han spurte med lidt mere Deeltagelse:

"Hvor staar det til paa Deres lille Landsted? Dog godt? De synes virkelig sundere, end da jeg nylig saae Dem. Det fornøjer mig. Og Deres Amalia?"

"Jeg befinder mig ret vel," svarede jeg, "men min Datter har i nogle Dage ikke været saa aldeles vel — —

"Min Fader!" — raabte jeg forskrækked.

"Din Fader talte om Dig, vær derfor uden Bekymring," svarede han, og fortalte videre:

"Her foer Albert hæftig op. Hvorledes? Amalia syg?"

"Ikke just syg," svarede jeg, "men dog ikke som sædvanlig. Hun tager sig en af sine Veninders Skjebne meget nær. Den stakkels Pige, som Amalia interesserer sig for, levede rolige og lykkelige Dage i Uskyld og Munterhed, til hun for nogen Tid siden lærte at kjende en ung Mand, som — maaskee mod sin Villie, maaskee dengang uden Forsæt — gjorde Indtryk paa hendes uforberede Hjerte. Hun indsluttede sine Følelser i sig selv, og aabenbarede dem endog ikke for sin Fader. Allerede foresatte hun sig at ville glemme den hemmelig Elskede; da han pludselig, som han kunde være nedfalden af Skyerne, overraskede hende i sin Ensomhed."

"Her begyndte jeg at see ham skarpere i Øjne-ne, dog saa umærkeligt som muligt; han blev mere og mere opmærksom; hans Øjekast blev mindre frie og søgte at undgaae mig, han skiftede Farve. I den Uro, som overfaldt ham, vilde han ofte afbryde mig; men naar jeg tang, syntes han ikke at vove det. Jeg tvang mig til, rolig at vedblive min Fortælling:

"De tænke selv, hvilken Bevægelse det maatte foraarsage det arme Barn: Hun vil flye. Det tilla-der han ikke. Han er uden for sig selv. Hun har endnu saa megen Samling, at hun søger at bringe ham til Fatning; det er omsonst. Endelig erklærer han hende sin Kjærlighed med lidenskabelig Varme. Hun vil svare ham, han afværger det, river sig løs og iler bort. Nogen Tid efter finder han hende hos hendes Fader, søger at gjøre hende Egteskab i Almindelighed skrækkelig; men forstaaer tillige at legge saa meget Hentivende og Tryllende i sine Decla-tioner —

"Her syntes han at blive opfarende. Jeg tang nogle Øieblikke, og fortalte videre, uden at lade mig afbryde:

"Nu begjærer en redelig, agt- og elskværdig Mand Pigen. Han elsker hende oprigtig, med et reent Hjer-tes Følelser, og ikke med en tøjlelos, udsvævende Fan-tasi. Forældrene ønske Forbindelsen; selv Pigen fø-ler, at hun kunde blevet lykkelig med ham, dersom

hun ej havde seet den anden, eller, om hun blot vidste, at han enten ikke kunde eller ikke vilde være hendes. Hvad gjør nu Manden med det varme Hoved og maaskee kolde Hjerte? Uden at aabne sig for Faderen, som er hans Ven, uden at udrive den stakkels Pige af den martrende Uvished — bliver han borte, lader intet høre fra sig — —

"Her smilede han paa en synderlig Maade, som jeg antog for en fornemme Medlidenhed med mig, og som jeg ogsaa gjerne kunde taget for Haan. Skulde jeg dermed have gjort ham Uret, gjør det mig ont; men jeg maa tilstaae, at denne Smil fornærmede mig overmaade, saa at jeg ikke kunde afholde mig fra at sige med Heftighed:

"Saa at hendes Fader enten maa holde ham for en Skurk, som vilde forføre Pigen —

"Min Herre!" — raabte han og sprang op.

"Eller for en Ulykkelig," blev jeg ved, "som ikke kan blive hendes, og dog er for svag til at løsrive sig, og alt for uædel til at undertrykke sine Ønsker, blot fordi de gjøre en redelig Familie ulykkelig."

"Og intet tredie Tilfælde kunde være muligt?" sagde han med en foragtende Mine; og vedblev med Bitterhed: "O I, som gjøre eder saa gjerne og saa meget til af eders Redelighed, saa gjerne ville kaldes Menneskevenner, og kun see eders Brødres Feil, kun efterspore disse, formode dem overalt, hvor I ikke

indsee Sammenhængen i andres Handlinger, ikke begribe deres Karakteer! — O I redelige, menneskekjærlige Folk!"

"Min Herre — at deklamere og at skjælde, er Mænd ofte ligesaa let, som det er Fruentimmer at græde," afbrød jeg ham, vist nok ikke med Kulde. — "De maa tale som det anstaaer en Mand: Hvilket Tilfælde var ellers endnu muligt?"

"Taalmodighed! De skal see!" — sagde han med mere Fatning, og gik ind i den anden Stue. Da han lod Døren staae aaben, saae jeg, at han gik til et Chatol, lukkede det hastig op, stod i nogle Minuter tvivlraadig, lukkede det igjen langsomt i, og kom tilbage med langsomme Skrit og med et veemodigt Aasyn."

"Jeg har betænkt mig," sagde han, "og det var dekuden unødvendigt."

"Nu havde min Hæftighed ogsaa lagt sig; jeg skammede mig ved den."

"Herr U**!" sagde jeg, "maaskee har jeg været uretfærdig mod Dem. Jeg kan have fornærmet Dem. Tilgiv —

"Tal ikke derom; jeg beder Dem. — De har i det høieste overilet Dem mod mig; det har jeg ogsaa gjort mod Dem! — Men Dem har jeg virkelig fornærmet, i det jeg handlede dem uafvidende. Kan De tilgive mig det? Og nu det afgjørende Ord: Jeg el-

sker Deres Datter, men jeg maa, hvormeget det end koster mig, afsige den Lykke, at blive hendes.

"Herr U**," svarede jeg, "Oprigtighed mod Oprigtighed! Hør De og mit afgjørende Ord: Vel ønskede jeg ingen Forbindelse imellem Dem og min Amalia. Jeg kjender Dem ikke nok, og De vil ikke lade sig kjende — men De veed selv, at Mennesker, som skjule deres Karakter, med Rette opvække Fordom mod sig, og naar de siden ikke gjøre sig Umage for, at vise sig som Undtagelser fra den almindelige Regel, de endog bestyrke denne Fordom, desuden, det som endnu er Hovedsagen — jeg troer at De, formedelst Indbildningskraftens Overmagt hos Dem, formedelst Deres Følelsers Finhed, og formedelst Deres fra det Sædvanlige afvigende Begreber, ikke kan føle dem lykkelig i det huslige Liv, hvor det gaaer saa dagligdags til, og hvor, efter min Mening, Indbildningen ingen anden Plads kan have, end en grøn blomstrende Indhegning har om en Kornmark — at lette Vejen igjennem Livet, og opklare Udsigten. Altsaa kan jeg ikke ønske en saadan Forbindelse; men jeg skulde heller ikke sat mig imod den, da jeg ikke vil tvinge min Datter til, i hendes eget Anliggende at føje sig efter mine Ønsker."

"Det har jeg ventet af Dem," sagde ham, og dog kan jeg ikke blive Deres Datters Mand. De

seer den Smerte, som gjennemtrænger mig ved denne Erklæring; men det kan ikke, det tør ikke skee!"

"Og jeg maa ikke vide, hvorfor ikke?" spurte jeg. —

"At erklære mig nøjere, vilde ikke nytte nogen af os, og maaskee skade — om det endog ikke var mig — svarede han —

"Min Herre! foragt ikke en Mand, som sandeligen mener det got med Dem, og som, skjønt han kun forstaar at betragte Tingene fra den almindelige Side, dog ved sin Erfaring maaskee kunde være Dem til Nytte. Hiin Sag — den er nu afgjort. Men De er ulykkelig. — Kan jeg hjelpe, kan jeg tjene, kan jeg i det mindste raade, saa vær oprigtig!"

Han trykkede mig Haanden og sagde:

"Jeg indseer Værdien af Deres Tilbud og veed at skatte det. Men fra nu af gaae vore Veje alt for langt fra hverandre. Aldrig vil jeg igjen see Dem eller Deres Datter. Sig hende det, og bring hende min smertelige Anger over at jeg maaskee har foraarsaget hende nogle urolige Timer. Sig hende, at min Sjæls højeste Ønske er hendes Lykksalighed, og at jeg — ak, saa inderligen beklager, at jeg intet kan bidrage dertil. — Vi skulle endnu være her fire Uger, men jeg vil skynde paa vor Afreise. Lev De evig vel!"

"Han faldt mig om Halsen. Jeg søgte endnu engang at vinde hans Fortrolighed; inderlig rørt afværgede han mine Bestræbelser, og dybt bevægede toge vi evig Afskeed med hinanden."

Min Fader tav, og jeg brast ud i Taarer. Han misbilligede dem ikke, han hindrede dem ikke.

"Om mit andet Erinde" — begyndte han efter lang Taushed — "vil jeg nu intet sige Dig. Jeg føler det er Pligt at skaane Dig."

Alligevel saae jeg, hvor gjerne han vilde tale om dette andet Erinde. Af Kjærlighed, af Taknemmelighed for hans ømme Skaansel, opbød jeg alle mine Kræfter, for at fatte mig, og tilsidst lykkedes det mig at kunde sige:

"Min Fader, sig mig det kun! jeg veed nu hvorledes jeg bør tænke om Albert: og at skikke sig i det, som man være, dertil har De vænnet Deres Datter fra Ungdommen af. Gud lade det gaa Albert vel! Jeg kan ikke begribe Alting i hans Tale og Handlinger; men dog holder jeg ham for en retskaffen Mand; han er formodentlig ulykkelig.

"Det troer jeg og. Gud lade det gaae ham vel! — Du vil altsaa, at jeg ogsaa fortæller Dig, hvorledes jeg fandt det i L**s Huus?"

Jeg yttrede mit Ja med Tegn, med Ord formaaede jeg det ikke. Han fortalte mig, at baade Fader og Søn havde ventet — om ikke et ganske af-

gjørende — dog et mere bestemt Svar; at Karl havde modtaget min Faders Begjering om endnu aatte Dages Opsættelse, med Bekymring og med Tvivl om det ønskede Udfald; med at hans Fader havde søgt at berolige ham med det lille Ordsprog:

Først handled og siden betænked
Har Mangens Hjerte grusomt krænked.

"Lad hende kun betænke sig, saa længe hun vil," havde han sagt, "deri gjør hun Ret. Eller tænker Du, at saadan en Piges Ja er ingen Ting? Saa længe hun har den mindste Tvivl om at kunne blive lykkelig med dig, saa længe bør hun ikke give dette Ord fra sig."

"Men jeg tør dog vel imidlertid besøge hende?" havde Karl spurt min Fader.

"Hvad siger du dertil, Amalia?" spurte min Fader.

"Han skal altid være mig velkommen" — svarede jeg, ikke uden hemmelig modstræbende Smerte.

"Det svarede jeg ham og," vedblev min Fader. "Karl blev inderlig glad derover. Der fornøjede og den gamle L***."

"De har vel kjendt hinanden i lang Tid," sagde han, "men de have dog ikke betragtet hinanden fra den Synspunkt af, som maaskee tilkommende Ægte-

folk. De maa og lære at betragte hinanden fra denne Side af. Og desuden — ligesom Paatrængenhed imellem saadanne Personer ikke er god, saa er og alt for lang Borteværelse skadelig. Ham, min Herr Søn, giver jeg det Raad: Lær han at skatte og nyde Tvivlens og Haabets Tid, og siden Brudgomstiden — om Forsynet lader den nogensinde falde i hans Lod; saa urolig den er, saa meget den endog ængster Ynglingen, saa kommer dog dens Ømme og Æteriske — eller hvad man nu kalder det — ikke igjen! Vist nok er det kun Blomster i Sammenligning med det lykkelige Ægteskabs varige, rolige og stille Nydelse; men en skjøn blomstrende Maj er dog meget behagelig, og en fornuftig Mand lader ingen Glæde unydet, som han kan nyde uskyldig, og bortjager den ikke for at indhente den anden for Tiden."

"Saaledes talte han endnu meget," vedblev min Fader, "Altsammen i sit muntre Lune og i den godhjertede, djærve og lystige Tone, som jeg ikke kan efterligne. Og nu, Amalia, føl Vigtigheden af dit Livs nærværende Periode. Formodentlig vil du nu selv benytte Lejligheden til at kjende Karl nøjere og til mere omhyggelig at efterforske dine Følelser. Lyd den gamle Mand, og giv intet bestemt Svar førend der ingen Tvivl er meer i din Sjæl, om du kan gjøre Karl lykkelig og være lykkelig med ham. Skulde du

tro at finde Grund til at være af modsat Mening, da vend dig uden Frygt til mig. Uadspurt taler jeg intet meer herom; og gjør heller intet meer derved, end at jeg ikke vil hindre, men snarere befordre Leiligheden for Eder til at lære at kjende hinanden nøjere."

Min Fader begyndte at tale om andre Ting; men hans Tilbøjelighed overraskede ham, og han blev uformærkt henreven af Gjenstande, som stode i Forbindelse med det nylig Afhandlede. Jeg saae, hvor gjerne han talte derom, hvormeget Talen derom oplivede ham, og afbrød ham derfor ikke. Han kom tilbage til det, som Karls Fader havde sagt om Forlovelsesdagen, og blev saaledes ved:

"Dette kan vel ikke negtes, dog naar begge ganske forstaae hinanden, naar Hjerterne ere Eet, og Fornuften velsigner Forbindelsen — da billiger jeg ikke den ønskede Forenings alt for længe Opsættelse, og det fornemmelig af en Aarsag, som synes mig meget vigtig, skjønt man næsten aldrig tager den i Betragtning. Saalænge, kjære Piger, som den tilkommende Ægtemand gaar i eders Ledebaand som Elsker, saa er han eders ydmyge og altid beredvillige Tjener — meer eller mindre, som hans Temperament eller Levemaade stemmer ham, fornegter ofte sin Villie og fuldbyrder Eders. Dette smigrer Eders Forfængelighed. Varer denne Tidspunkt længe, saa vænnes I

dertil — og det er Ulykken. Saasnart I blive Mand og Kone, saa maa det forandre sig. Manden maa træde ind i sine Rettigheder, som et selvstændigt Væsen; Konen maa i mange af Livets Anliggender være fornøjet med en underordnet Rolle, og det maa være saaledes efter Tingenes Natur, endog af Klogskab, da begges Velfærd let kunde gaae til Grunde, formedelst overdreven Følelighed. Har nu den unge Kone vænnet sig til en skjult Dispotisme over Elskeren, saa seer hun i denne Forandring intet mindre end en Nedværdigelse og Kjærlighedens Aftagen. Nu begynder hun — enten at blive ømfindtlig og tilbageholden, og det giver den første Mislyd i den ægteskabelige Harmonie; eller, det som er værre, søger Eensomhed, sørger, græder og græmmer sig, gjør vel ogsaa Manden Bebreidelser; eller — hvilket endnu er det allerværste — skjænder, og vil desto mere paastaae sin Egenvillie. Af saadanne tilsyneladende smaa Ting opstaae først Misforstaaelse, derefter mørke, kjedsommelige Timer, og ofte tilsidst vedvarende Mismod, maaskee endog hemmelig Anger, og da er ikke sjelden den ægteskabelige Lykke bestandig forstyrret hos selve et ædeltænkende og sig inderlig elskende Par. — Dog maa Pigen og den unge Kone heller ikke, paa hendes Side, gaae for vidt, og allerede som Elsker vænne Manden paa hans Side til egensindig Dispotisme og sig til svag

fornedrende Eftergivenhed. Ogsaa hun er Menneske; det er: et Væsen som har Forstand og Frihed — altsaa og maa have Selvstændighed. En stedse uindskrænked Forstands og Villies Fornegtelse, og det uden at lade Manden mærke, eller i det mindste ahne, at Selvfornegtelsen bevirkes af Kjærlighed — den kan kun en Huustyran ønske; hos den bedre Mand nedværdiger denne Fornegtelse og opvækker en vis Medlidenhed, som kun al for ofte grændser til hemmelig Foragt. Begge maa paastaae deres Selvstændighed, og begge kunne det; thi enhver af dem har sin, sig nærmest anviisde Virkekreds, og i almindelige Ting maa begges Tænkemaade være saaledes beskaffen eller saaledes dannet, at Mandens og Konens Villie sigte til et Formaal. Det vedligeholder gjensidig Agt, og Agt er Kjærlighedens Grundpiller."

Syttende Kapitel.

Hvad Læserinderne have forudseet.

Den følgende Eftermiddag kom Karl, meget velklædt, til os. Alt i det han traadte ind, saae jeg at hans Blik hængte opmærksomt ved mit, for først at læse af mit Aasyn, om det skulde være fornøjet eller sørgeligt, og hvilken raa, utaknemmelig Skabning maatte jeg have været, om jeg ikke havde ladet ham stave sig det første til. Han forstod sin Text rigtig — han var munter og fornøjet. Saa meget jeg end i Gaar havde hørt imod Elskedes Dispotisme, saa var dog denne lille Virkning deraf mig ret kjær. Vi gik i Haugen, og min Fader havde i en Times Tid nødvendige Forretninger, saa vi imidlertid vare allene. Nu talte Karl første Gang ganske aabent og fortroligt med mig om sine Følelser. Jeg afbrød ham ikke, som forrige Gang; kun først, da han begyndte Indledningen til et formeligt Tilbud af sin Haand og sit Hjerte, kunde jeg ikke undlade at see paa ham med en bedende Mine. Han forstod mig, kysde min Haand og taug. Jeg kan ikke sige, hvor meget han vandt i min Agt ved det at han her forstod mig, og hvor meget han vandt i mit Hjerte ved det, at han uden Misfornøjelse her afbrød.

Karl blev beskeden, tilfreds og munter. Da han tog Afskeed bad han mig og min Fader, om Tilladelse snart at torde komme igjen, og hvad han forstod ved snart — det saae jeg følgende Eftermiddag, thi da var han rigtig hos os igjen. Jeg fortalte min Fader om Aftenen oprigtig, hvad vi havde talt sammen medens vi vare allene, og han var ikke utilfreds med mig. Karl fortsatte ikke allene sine Besøg regelmæssig hver Dag, men kom og dagligen en halv Time tidligere.

"Dagene tage saa hastig af," sagde han, da min Fader skjertsede derover, "man maa vel benytte sig af dem, naar man inden Aften igjen vil være hjemme."

Jeg bekom Leilighed til nøiere at overbevise mig om Karls virkelig ædle Karakter, om hans Paalidelighed, hans virksomme Menneskekjærlighed og strænge Samvittighedsfuldhed — min Høiagtning for ham tog til; jeg bemærkede hvormeget han var agtet, og hvor gjerne han blev modtagen af alle, som kjendte ham, hvor hjertelig hengiven hans Venner vare ham, ja endog hans Tjenestefolk — det var mig uudsigelig kjært, at vide mig elsket af en almindelig elsket og agtet Mand; af denne Tænkemaade og disse Følelser opkom snart en ømmere Deeltagelse for ham i mit Hjerte; jeg fandt nu ogsaa hans Udvortes stedse behageligere; og til det Ønske at see ham saa lykkelig som han fortjente, forenede sig stedse mere og mere levende

ogsaa dette, selv at kunne bidrage ret meget dertil. Følgen deraf blev, at jeg, da han efter nogle Maaneders Forløb, i det bevidste Lysthuus, igjen begyndte Indledningen til det afgjørende Svar, ikke afbrød ham med noget Blik, som bad om Skaansel, men i glad Følelse og med de faa Ord: min Karl — sank til hans Bryst. Han omarmede mig med Blidhed, jeg hvilede ved hans høitbankende Hjerte; en Glædes Taare faldt af hans Øine paa mit Bryst; en uudsigelig sød Blanding af Veemod og Glæde, en Salighed som opløste mit hele Væsen, syntes af denne kostbare Perle at trænge ind i mit Hjerte. Taus gjengjeldte jeg hans Omarmning. Og derved var ingen Storm, men snarere en hellig Stilhed i min Sjæl; jeg glemte hverken mig selv, eller Verden, men blev mig fuldkommen bevidst, alt hvad der gik for sig hos mig og omkring mig. Det var altsaa noget ganske andet, end det jeg forhen følte i Birkeskoven ved Alberts vilde henrykkende Omarming. Ogsaa udmærkede sig min nærværende Tilstand derved, at mit Hjerte syntes at tilraabe mig: det kan, det skal og vil evig vedvare.

Hvor længe vi forbleve i denne lykkelige Samtale uden Ord, veed jeg ikke. Endeligen traadte jeg rødmende tilbage, og Karl sagde, i det han trykkede min Haand til sit Bryst:

"Amalia, tør jeg nu gaae til Deres Fader?"

"Ja, min Karl — vi ville udbede os hans Velsignelse!",

Nu gik vi Arm i Arm igjennem den lange Buegang. I Stæden for at i hiint ryslende Skovoptrin alting omkring mig var i Oprør, saa syntes mig her den hele Natur venligen at tage Deel i min Lykke. Lavkojerne blomstrede mere yndig, Solen glindsede mere fyrig, de fulde Frugttræer duftede mere balsamisk, den milde Høstluft viftede mere vederkvægende.

"Hvor deilig har Himlen opklaret sig?" sagde jeg til Karl i det jeg gik.

"O herlig!" svarede han. "Den var vist nok uden Skyer, da vi gik til Lysthuset, men saa klar var den langt fra ikke!"

"See her hvad jeg plantede den Dag, da De og Deres gode Fader besøgde os første Gang."

"Hvor herligt har Deres Plantning og alting lykkedes Dem siden hiin Dag! Denne kjære Haand har smykket det døende Aar, hvor lykkelig er jeg! saaledes vil og min Amalia, ikke allene forskjønne mit Livs Foraar og Sommer, men endog dets Høst!"

Imidlertid kom vi til min Faders Kammer.

"Min dyrebare Fader," sagde jeg, og fløi ham om Halsen.

"Vil De antage mig som Deres Søn," sagde Karl, og omarmede ham. Blide Taarer stode i min Faders Øine. Han tog min Haand og Karls Haand.

"Altsaa enige?" raabte han, og saae os venlig smilende i Øinene.

"Ganske enige?"

"Deres Samtykke have vi, og bede nu om Deres Velsignelse."

"Først Gud, og siden Eder Tak for dette salige Øieblik! O Børn — mine kjære gode Børn — hvad skal jeg sige Eder, som jo maa blive dybt under, hvad mit Faderhjerte føler? Gud lade det gaae Eder vel. Elsker hinanden trofast og deler gjerne Sorg og Glæde med hinanden. Nyder tilfulde det Gode Forsynet har bestemt Eder, og aftørrer hinanden troligen de Taarer, som maaskee kunde forestaae Eder! Gud være med Eder! Bliver ved at elske mig, og haver Taalmod med min Alder, om den skulde tiltage."

Mere kunde han ikke sige. Med Hulken trykkede vi ham til vort Bryst.

"En Gruppe af tre Mennesker grædende af Glæde," sagde min Fader.

"Maatte dog Skjebnen lønne enhver, som græder af Kummer, med en saadan Stund!"

Under glade Samtaler bortfløi de øvrige Timer af Eftermiddagen, og det blev Tusmørke, uden at vi bemærkede det. Nu bragte man Lys i Værelset, da stod Karl op.

"Min gode Fader vil være i Bekymring over, at jeg udebliver saa længe over den sædvanlige Tid."

Og nu lod han Hesten sadle, og tog Afskeed, glemte noget og tog atter Afskeed. — Nu faldt det

mig ind, om man ikke kunde følge ham et Stykke paa Veien. Min Fader havde intet derimod. Karl lod Hesten trække i Forvejen. Jeg vilde tage den gamle Moster med, men min Fader meente — Aftenen var saa skjøn, han vilde selv følge med os. Hans Overkjole blev i en Hast hentet, og den gode Fader blev vel indpakket mod Efteraars-Luften. Hvad vi talte om underveis, husker jeg ikke, og hvor langt vi Unge kulde gaaet saaledes, veed jeg ikke, men endelig sagde min Fader:

"Vil De kalde paa Drengen med Hesten! og nu god Nat!"

Hesten blev bragt, og mangen god Nat blev ønsket — nu svingede han sig op paa den.

"Nu hurtig afsted til min gode Fader!" sagde Karl.

Jeg bad ham tage sig i Agt, da det var temmeligt mørkt.

"Seer De ikke Aftenstjernen?" raabte han tilbage. "Den beskytter Lykkelige som jeg! God Nat! God Nat!"

Nu foer han afsted, og vi gik hjem.

Attende Kapitel.

Fortsættelse, som Læserinderne ogsaa have forudseet.

Paa Hjemvejen fortalte jeg min Fader, hvorledes det var bleven afgjort imellem os. Han blev fornøjet dermed og ønskede mig endnu engang til Lykke. Kun i Hensyn til en Post blev vor Samtale noget mere alvorlig og betænkelig. Jeg tilstod ham, at mit Hjerte nu var ganske aabent, frit og ubeklemt mod Karl — kun var der en Punkt —

"Hvad er det for en Punkt, mit Barn?"

"Skal jeg sige Karl noget om mit Bekjendtskab med Albert eller ikke? Jeg føler, at jeg fra nu af bør ikke holde noget skjult for ham, og dog forekommer det mig, som om en hemmelig Stemme raadede mig fra denne Tilstaaelse! Jeg er dog vel en Tosse, min Fader!"

Min Fader betænkte sig et Par Minuter, derpaa sagde han:

"Nei, nei, Sagen fortjener at overvejes. Din Samvittighedsfuldhed gjør dit Hjerte Ære, Amalia, og din Beredvilligheb til denne Tilstaaelse, viser, at du virkelig har Kjærlighed og Tillid til Karl. Dersom Albert blev her, vilde jeg af mange Aarsager

raade dig dertil; men da han reiser bort, og den hele Sag følgelig kan betragtes, som om den aldrig havde været til, saa anseer jeg det for unødigt, naar ikke besynderlige Omstændigheder skulde fordre det. Ved denne Leilighed maa jeg advare dig, kjære Datter, for en ond Aand, som har ødelagt saa mange gode Menneskers ægteskabelige Lykke. Ofte indsniger den sig umærkelig og under den meest skyldfri Skikkelse i redelige Ægtefolks Hjerter, og — har den engang faaet Sæde der, saa kan den, uagtet al anvendt Møje, ikke uddrives derfra, uden at den jo undertiden vender tilbage og søger tvære Stæder! Jeg mener Iversyge. Jeg troer vel, at ingen af Eder har Anlæg dertil; I ere begge fri for Mistro i Almindelighed, for Mistro til hinanden, og for Mistro til Eder selv. Og det er Hovedkilden til denne Plage. Men hvem kan skue ind i Fremtiden? — Nu vilde Karl med hjertelig Tak belønne din Tilstaaelse, og maaskee glemme Sagen; men, blev en lille Erindring deraf tilbage i hans Hjerte, kunde let saadigere i Tiden en endog langt borte værende Omstændighed fornye denne lille Erindring, og have smertelige Følger. Vaag ogsaa over dit Hjerte, Amalia, saasnart du skulde deri opdage det mindste Anlæg til Iversyge; hos dit Kjøn er den i Udtryk og Følger meest modbydelig, men hos os Mænd baade i Udtryk og Følger meer skrækkelig. Følgernes Forskjellighed er omtrent som Forskjellen paa at ærgre sig og at blive vred.

Under saadanne Samtaler kom vi hjem. Den følgende Formiddag, Klokken henimod Elleve, da jeg sad ved mit Klaveer og spillede — det som passede til mit Gemyts nærværende Stemning, blev Døren aabnet, og see — min Karl kom ind. Jeg kunde ikke undlade at smile.

"Ja, le mig kun ud, kjære Amalia," begyndte han. "Jeg leer selv med, men jeg havde ingen Roe hjemme, jeg vil blot see og tale med Dem og Deres gode Fader en halv Times Tid; og saa vil jeg igjen bort."

Nu kom min Fader ogsaa ind, og lod den arme Karl føle sit muntre Lune over dette Morgenbesøg, og over at han ei engang havde ladet den forjagede Hest afsadle. Imidlertid blev Klokken tolv. Karl paastod at alle vore Uhre gik urigtigt, men hans eget overbeviisde ham om det Modsatte. Han maatte nu blive hos os til Middag, og efter Maaltidet reisde vi alle tre til Byen, for at tale med Karls Fader, og for at indbyde dem begge saavelsom Tanten til den følgende Dags Middag.

Den glade Modtagelse vi fandt hos begge de Gamle, Karls Faders broderlige Ømhed mod min Fader, og faderlige Ømhed mod mig, som rørte mig indtil Taare; Glæden den følgende Søndag, da hele Familien besøgte os, og vi holdte Høstgilde, og som tillige — formedelst et pludseligt Ind-

fald af den gamle L** — blev min Forlovelses-Fest, og hvorved han, da vi gav vore Høstfolk en lille Fest med Dands og Musik, tog mig ved Haanden, og aabnede det landlige Bal, uden for Lindetræerne ved vort Huus, hvor alt, hvad der havde Fødder, maatte dandse med; min dyrebare Karls Henrykkelse, og mit eget Hjertes Følelser; — alt dette, og alle mine Forlovelses-Dage vil jeg forbigaae, de følgende episodiske Hovedoptrin undtagen, af Frygt for, at de udførlige Skildringer deraf, maatte blive mine Læserinder lige saa uinteressante, som de vare mig vigtige og endnu ere det. Altsaa derom kun et Par Ord.

Med hver Dag bekom jeg nye Beviser paa Karls Kjærlighed, og hver Dag voksede min Hengivenhed til ham. Efter hans Faders Raad blev vort Bryllup allerede paa Forlovelses-Dagen udsat et heelt Aar.

"Det vil nok ikke behage det unge Herskab," sagde han. "Men, kjære Børn, jeg har tvende meget gode Grunde til dette Forslag, men den første forstaae I ikke, og den anden tænke I ikke paa. Den første er — jeg vil gjerne en Smule forlænge Forlovelses-Dagenes dydige Glæder, hvilke man i Almindelighed ikke forstaaer at skatte førend de ere forbi. Den anden er — jeg maa først bringe Karls Anliggender, som hører til Livets Nødvendigheder, i Rigtighed og Orden. I Handelen bliver han, efter Aftale, hos mig, Hr. Kollega — men I maa have Eders egne

Værelser og holde Eders eget Bord. Man er mere vel hos sig selv, og Maden smager bedre ved vort eget Bord. Jeg maatte med min salige Elisabeth boe i fire Aar hos hendes Forældre, imidlertid havde vi kun een Huusholdding; de vare hjertensgode Mennesker, han, en Huusfader, som Hjob, hun en Huusmoder, som Sara; det gik og godt — nu ja, ganske godt, men det gik dog bedre, da vi kom til at boe allene, kogte selv, og spiisde allene.

Vi samtykde gjerne. Min Fader selv var fornøiet med denne Opsættelse, fordi, som han siden sagde mig — han vel ingen Formue kunde give mig, men dog vilde besørge noget til min Udstyr. Formedelst den annærmende Vinter droge vi til Byen, og natte Uger forgik som Dagene i en Idyllerverden, med daglige Besøg af Karl og med Indretninger for min tilkommende Koneſtand, hvoraf jeg selv forfærdigede, hvad jeg kunde; thi foruden det, at baade Karl og min Fader rigelig lønnede mig med deres Velbehag derover — hvilken sød Syssel er denne Forberedelse til Huusstanden ikke for en huuslig opdraget og en lykkelig Brud! — Saaledes drak jeg i to Maaneder ublandet Nektar af Glædens Bæger, da pludseligen Sorgens Kalk raktes mig fuld af den bitterste Malurt — og, ak, hvor let kunde denne Drik blevet mig til Gift!

Nittende Kapitel.

Hvad Læserinderne ikke have forudseet.

Jeg sidder med mit Arbejde en raa Novemberaften hos min Fader i vor lille Aftenstue, som han kaldte den, fordi han, som en stor Ven af det stillere og fortroligere Sammenværen, gjerne opholdt sig hos mig de lange Aftener. Vi beklagede tilsammen en lille Upasselighed, som hindrede Karl fra at være den tredie Person i Aftenstuen. Da hørte jeg den yderste Salsdør hastig at blive aabnet, og at Een ilede igjennem Salen til Dagligstuen.

"Kom der Nogen?" sagde min Fader.

Jeg vilde see efter, og i det jeg gik til Døren, blev den oprevet, og — Albert U** styrtede ind. Hans saa aldeles uformodede Komme forskrækkede mig saaledes, at jeg næsten sank til Jorden, og maatte holde mig ved en Stoel. Ogsaa min Fader blev meget bestyrtset. Albert var i Reiseklæder, hans Haar i Uorden, hans Ansigt usædvanlig varmt, og hans Øine fulde af Ild. Næsten aandeløs begyndte han:

"Jeg har forskrækket Dem; tilgiver mig! Hvem kunde og gjøre sig Betænkeligheder i den Forfatning, som jeg er?"

Jeg havde saa meget muligt var, fattet mig, og

vilde gaae bort. Han bemærkede det, greb min Haand, og holdt mig tilbage.

"De vil gaae, Amalia? O, saa vist som jeg lever: De maa fornemmeligen blive her!"

"Hr. U**," svarede min Fader, "De er uden for Dem selv. Fat Dem, og sig os, hvad der saa ganske uformodet bringer Dem til os. Vi troede Dem allerede paa Vejen til Italien."

"Glæde bringer mig hertil," var hans hastige Svar. Den reneste, den meest henrykkende Glæde! Med faa Ord: Vi traf den gamle Greve ved vor Tilbagekomst syg, tre Uger derefter døde han. Vi kom altsaa ikke til at reise, og den unge Greve antog mig til Inspectør over et af sine Godser, som ligger i den behageligste Egn i den frankiske Kreds. Jeg har Levebrød, rigeligt Levebrød, jeg kan der stifte meget Godt, gjøre andre lykkelig, og selv blive lykkelig! Thi — ogsaa det vigtigste — den Dem forduigte Hindring, som syntes evig at være min Lykke i Veien, er hævet — ganske hævet! Nu kan jeg frit sige: Amalia, jeg elsker dig! Jeg veed, at ogsaa du elskede mig! Er det endnu saaledes, da, Fader, giv mig hende til Kone — Amalia — hvad? — for Guds Skyld — Du bliver bleg?"

Her sank jeg afmægtig tilbage. Hvad videre foregik, var mig ubevidst. Da jeg kom til mig selv, befandt jeg mig i min Seng, og min Fader sad be-

kymret hos mig. Jeg vaagnede som af en dyb skrækkelig Drøm.

"Hvor er han?" spurgte jeg.

"Hvem søger du, mit Barn?" svarede min Fader, og bøiede sig med et kummerfuldt Aasyn ned til mig. Jeg trykkede hans Haand, saa meget mine Kræfter formaaede og taug. Han taug ogsaa. Nu kom Lægen. Han gav mig Lægemidler, og omringet af svævende sælsomme Skikkelser, som Fantasien foregøglede mig, sov jeg ind. Efter nogle Timers urolige Søvn, forekom det mig, som om jeg befandt mig i en mørk Skov, som jeg ikke kunde finde ud af. Det lynede, tordnede og stormede frygteligt, og græsseligt hylede de vilde Dyr. Jeg vilde flye: men — hvor jeg vendte mig, skjulede en sort tyk Skye Udgangen for mig. Jeg vilde trænge mig igjennem; men overalt var der vildtvoksede smaa Træer, der, ligesom tusinde forborgne Arme, holdte mig tilbage. Med saarede Hænder bøjede jeg Grenene fra hverandre, og gik som i Blinde, da greb en kold Haand mig og vilde drage mig med sig. Ansigtet var indhyllet. "Jeg beder dig," sagde den. "En Røver, en Morder!" raabte en Stemme bag mig, og rakte mig en Dolk. Da stødte jeg den Indhyllede Dolken i Brystet — blødende sank han til mine Fødder, og nævnede bedende mit Navn. Da kjendte jeg ham: det var Albert!

Mit eget Jammerskrig vakte mig af Søvnen. Den kolde Dødssved stod paa min Pande. Jeg var ganske udmattet.

"Er De her, min Fader?" sagde jeg i det jeg saae omkring mig, og blev vaer, at han sad ved min Seng.

"Hvorledes er det med dig, min Datter? Du har havt en gyselig Drøm!"

"Ja, jeg blev meget bange."

"Og nu?"

"Nu er jeg ret vel," sagde jeg, men følede, at mine Øine vare fulde af Taarer.

"Vel? ja Gud give det!"

"Læg Dem til at sove, kjæreste Fader! det maa være meget sildig."

"Sove? Ak, jeg frygter at denne Aften tillader mig ikke at sove i lang Tid!"

Jeg vilde berolige ham, men jeg kunde ikke. Jeg følte inderlig Trang til at græde, men kunde ikke græde. Af Mathed sov jeg ind igjen, og vaagnede først ved en hæftig Febers Gysen. Det var Morgen; min Fader sad endnu hos mig. Lægen kom igjen, undersøgte Pulsen, og saae paa min Fader med Betydning. Han var min Faders gamle fortrolige Ven, de gik begge til Vinduet og talte sagte tilsammen. Derpaa kom Lægen til mig.

"Kjære Barn, for alting søg at berolige Deres

Gemyt. Bortfjerne, saa meget muligt er, alle de Tanker, som kunne bringe Deres Sind i Oprør — de være glædelige eller sørgelige; ellers vil al vor Møje og min Kunst intet hjelpe. Det siger Lægen Dem; men den gamle Hunsven tør vel føje et Ord til! De troer jo paa et alvist og almægtigt Forsyn, saa ofte derfor en foruroligende Tanke opstiger hos Dem, holde de fast ved denne Troe: Gud vil gjøre alting til det bedste; saa vil Deres nærværende Forfatning knn vare kort, og saa haaber jeg snart at skaffe Dem Deres Helbred igjen!"

"Ja, Gud vil gjøre alting godt," svarede jeg sagte. "Jeg vil følge Deres Raad og undertrykke enhver anden Tanke i min Sjæl."

"Det er Ret!" svarede Lægen. "Nu maa De ingen tale med, uden Folkene i Huset. De ønskede dog vel ikke at see nogen anden?"

"Nei!"

"Det er godt. Farvel, kjære Barn. Lad Modet kun ikke synke, alting vil gaae godt!"

Han dækkede mig derpaa venlig til og gik. Den gode Læges venskabelige Tiltale havde meget trøstet mig. Hvad formaaer ikke Lægen over den Syge, naar han hverken er en haard, bydende Mand, eller en sød smigrende Snakker!

Tyvende Kapitel.

Følgerne.

Jeg stræbte ærlig at efterkomme Lægens Forskrivter, og at berolige mit Hjerte. Jeg bortfjernede al Tanken paa hiin Aften, og undertrykte ethvert Spørsmaal derom. Det lykkedes mig — *med mit saa ganske udmattede Legeme.* Men da Feberen efter aatte Dage blev svagere, og mine Kræfter tiltoge, saa blev denne Selvbeherskelse mig umulig. Jeg vovede at spørge min Fader først om Karl. Han fortalte mig, at Karl havde været her adskillige Gange om Dagen — og gjerne vilde talt med mig, men havde efter Lægens Forbud afstaaet fra sine Ønsker, og havde indstændig paalagt ham, at anvende alt muligt til min snare Helbredelse. Dette Karls fine Forhold rørte mig, men kun til hjertelig Velvilighed. Frygtsom spurgte jeg fremdeles, om han vidste Anledningen til min Sygdom?

"Nei," svarede min Fader; "skulde jeg overvælde ham med endnu flere Bekymringer?"

Jeg taug. Den følgende Dag befandt jeg mig meget bedre, saa at jeg første Gang efter hiin Aften forsøgte at bringe Orden og Klarhed i mine Følelser og i mine Tanker, og at fatte Beslutninger for Frem-

tiden. Da kunde jeg ikke dølge det for mig selv, at mit Hjerte igjen var ganske fuldt af de mest levende Følelser for Albert, og at det for Karl kun følte Taknemmelighed og rolig Velvillighed.

O den Vælde, som det første Indtryk har over et frit Hjerte! Dette første Indtryk, og Alberts Henrykkelse ved Haabet over sine Ønskers Opfyldelse — og for mig den Mulighed, nu at blive hans, naar et ældre Løfte ikke bandt mig. — Ak! nu frygtede jeg mig for Karl, for hans Fader, og for min Fader.

"Hvor uudsigelig elendig maa han nu være," — blev jeg ved i mine hemmelige Betragtninger — "nu, da han haabede at blive saa lykkelig! nu, da han saa vist kunde vente at blive det! Og nu er paa engang al Mulighed forsvunden, til at forandre Tingen! — Men er da denne Mulighed saa ganske forsvunden? Er jeg da allerede Karls Kone?"

Jeg sittrede og blev heed ved denne Tanke, der, som en ond Aand, lynsnar gjennemfoer min Sjæl. Jeg vilde forjage den, jeg gjorde mig Bebrejdelser derover, jeg spurte mig selv tusinde Gange, hvad skal blive af den retskafne Karl? men stedse kom den igjen den skrækkelige Tanke, og stedse med ny Styrke. Jeg sank hen i smigrende Drømme om denne Mulighed. Nu gjorde jeg Vold paa mig selv, og tvang mig til

bestemt Overlæg. Da tog mit Hjerte den sædvanlige Vei til at bestikke Forstanden; og denne virkede tilbage paa selve min moralske Følelses Stemning. —

"Aldrig vil du nu kunde blive Karl det, som du skulde være ham, han vil tilsidst føle det, og du blev da ikke allene selv ulykkelig — det burde ikke holde dig tilbage; men endog ham, den redelige, den værdige Mand, som saa ganske fortror sig til dig, som venter sit Livs reneste Lykke af dig, ham vilde du paadrage Kummer, Anger og Smerte! — Nei, aldrig! bedre nu Skilsmisse end siden!"

Her kom min Fader, som nogle Timer havde været paa sit Kontor. Nu kunde jeg ikke længere modstaae, jeg spurte ham, da han venlig satte sig hos mig:

"Min Fader, tør jeg intet faae at vide om den ulykkelige Albert?"

Jeg tror at du nu har den fornødne Helbred og Fatning, til at t o r d e høre det, er det saa, da m a a du ogsaa gjerne høre alt hvad jeg selv veed. Da du tabte din Bevisthed hin Aften, sagde jeg den uforsigtige og stedse stormløbende Mand, at du var en andens Forlovede. Han blev bestyrtset, talte ikke et Ord, og var borte, inden jeg kunde bekymre mig om ham, thi jeg saae kun dig og dit blege Ansigt

Ansigt. Følgende Morgen bekom jeg dette Brev fra ham."

Han rakte mig det, jeg læste:

"Naar de modtager disse Linier, er jeg nogle Mile borte. Jeg skal aldrig see Dem meer, da jeg ikke tør see Dem som Deres Søn."

Albert U**.

Med hemmelig Gysen lagde jeg Brevet sammen, og en besynderlig veemodig Rolighed, eller rettere sagt, en Art Bedøvelse, overfaldt mig. Det var, som den udpressede Resignasion hos Manden, som staar ved sin Ager, som Hagelen nylig ødelagde. Han seer stivt paa sit Haabs tilintetgjorde Gjenstand, slaar Armene i hinanden, taler intet og gjør intet. At afvende Ulykken er omsonst, og Klager lindrer jo intet. — Jeg saae længe paa det sammenviklede Papiir, og gav det tavs tilbage.

"Om Morgenen før Dagen brød frem var han virkelig alt bortreist" — blev min Fader ved. — "Du siger intet Amalia?"

"Hvad kan jeg sige?"

svarede jeg med matte Akseltræk, og foldede nogle Baand sammen i mine Natklæder. Min Fader saae veemodig paa mig i nogle Minuter, derpaa sagde han meget alvorlig:

"Saaledes staar du mig ikke an, Amalia; men du er endnu svag; jeg vil nu ikke tale mere herom."

"Endnu svag? Maaskee! jeg veed ikke! mig synes at jeg befinder mig ret vel!"

"Det var mig kjærere om du græd!"

"Kjære Fader! det kan jeg virkelig ikke."

"Jeg burde endnu intet Svar givet dig paa dit Spørsmaal."

"Ak, hvorfor ikke!"

"Lad os i det mindste nu afbryde. Sig mig blot, hvormed skal jeg nu længer opholde den utaalmodige Karl og hans kolde sindigere Fader, uden at opvække deres Mistillid?"

"Ja, det var vist nok ikke got; jeg veed ikke. Jeg maa vel lade ham komme?" føjede jeg betænksomt til.

"Virkelig?"

"Men ikke gjerne, min Fader!"

"Hvorfor, Amalia? Frygter du for at see ham?"

Jeg sukkede og skjulte mit Ansigt i Hovedpuden. Min Fader gik nedslaget hen til Vinduet. Efter et Øjebliks Betænkning sagde han:

"Han skal ikke komme!"

"Ak jo, dersom han kommer, lad ham da gaae ind til mig. Skulde han maaskee komme i Dag?"

"Formodentlig!"

"Got! men De maa blive nærværende, min Fader!"

Under denne Samtale, som blev afbrudt med lange Pauser, opsteg en Tanke hos mig, som levende gjennemtrængte mig, hastig modnedes til Beslutning, og alt bevirkede det Forsæt, fra denne Dag af at forberede dens Udførelse.

"Du skal ikke blive lykkelig ved Kjærlighed," — det var Tanken — "saaledes synes det Skjæbnens Villie; thi hvorfor skulde Karl just saa faa Uger tilforn have faaet mit Løfte? hvorfor skulde Alberts Forfatning just saa faa Uger sildigere blive forandret? hvorfor skulde Albert intet faae at vide om min Forbindelse, og derudover forstyrre en Lykke, som jeg i min Uvidenhed rolig havde kundet nyde? hvorfor har jeg, uagtet al min Anstrængelse, ikke Kraft nok til at glemme ham? — Nu da, det skulde ikke være; jeg vil altsaa ingens Kone blive, vil forsage Kjærlighed og aabne mit hele Hjerte for Venskab! — Ogsaa Karl skal blive min Ven og afsige den Tanke, at ville være mig mere. Jeg skal formaa det hos ham, og naar det er lykkedes mig at indskrænke hans ikke hæftige Følelser dertil, saa skal han erfare denne Dags Historie, og takke mig for min Beslutning."

Jo længer jeg overvejede denne Plan, desmere henrykkende fandt jeg den. I min Indbildning følte jeg mig selv et ophøiet Væsen, som sejrede i Kampen med sig selv, og med Frihed underkastede sig Skjæbnen. Jeg sværmede i Beskuelsen af denne min indbildede Storhed; Timer bortfløi som Minuter. Ogsaa mine legemlige Kræfter følte jeg styrkede i denne Begeistring. Jeg ønskede endog at Karl og min Fader ret snart maatte komme til mig.

Det blev Aften, og nu kom min Fader, med Karl ved Haanden, i mit Kammer. Karls Aasyn røbede Sorg og Bekymring. Sagte gik han til mig og tog min Haand, som jeg rakte ham. Jeg saae hans Følelser, da han holdt min magre og matte Haand i sin. Min Fader talte med tvungen Roligshed om min Tilstand, og havde saa megen Fatning, at bortlede Samtalen fra mig til andre Gjenstande. Karl yttrede ingen Nysgjerrighed over Anledningen til min Sygdom; hans trofaste og tillidsfulde Sjæl ahnede den slet ikke. Han var øm og deeltagende, endog med Varsomhed — formodentlig fordi min Fader havde advaret ham for at skaane mig. Han talte venlig om mangehaande Ting, og jeg bemærkede let, at han gjorde det for at afholde mig fra at tale, som han befrygtede vilde være mig skadeligt. Uden at tænke paa det Forbigangne eller Nærværende, underholdt han mig med sine behagelige Forhaabninger

om Fremtiden. Med Munterhed skildrede han mig Indretninger i en smuk Gaard, som han havde Plan paa, og som skulde blive min, ifald den stod mig an.

"Især," føjede han til, "er der en Bagstue, hvis Vinduer vender ud til den offentlige Spadseregang. Man kan og derfra see over i to Hauger! paa venstre Haand har man Mollen, paa høire Haand Landevejen til M**. Jeg tænker det vil der blive behageligt at beskue Solens Nedgang, og gientage vor Undersøgning om de smaa Skyers fine Farve er blaa eller grøn, hvorom vi endnu ikke kunde blive enige —

Det rørte mig inderlig, men forandrede ikke min Bestemning, det skadede endog den ædelmodige Karls Hensigter; thi desmere skrækkelig følte jeg den, ne Tanke i min Sjæl: og denne Mand vil du bedrage med et deelt Hjerte?

Mine Kræfter toge til. Karl besøgte mig ofte, og var Føielighed og Ømhed selv; men jeg undveeg ham med al mulig Finhed, jeg blev tillidsfuld og venlig, jeg forsøgte endog nogle Gange at komme til mine Ønskers egentlige Gienstand — at indlede en Erklæring over min Plan; men stedse blev jeg afholdt, enten af en hemmelig Ængstelighed, eller af Karls godmodige Tillid, som ikke kunde henledes paa min Vei, eller af noget uformodet Tilfælde. Endnu syntes han ikke at bemærke mit Sinds Forandring, eller holdt den maaskee for Følge af min Svagelighed;

jeg kunde da ikke undlade at bebreide mig selv mit tvetydige Forhold, og besluttede den følgende Dag ganske aabenhjertet — først at tale med min Fader derom, og siden med ham.

Een og tyvende Kapitel.

Syepigen.

Den Dag, som jeg havde bestemt til at at fuldføre mit Forsæt, sad jeg om Formiddagen, medens min Fader var paa sit Kontor, allene i mit Kammer. Det bankede sagte. Jeg gik til Døren og aabnede den. En Pige, omtrent tyve Aar gammel, en deilig Skabning, med et blegt Ansigt, kummerfulde, men rørende blaa Øine, traadte frygtsom ind, og spurte mig i en fremmed Dialekt:

"De er dog Jomfrue Wille?"

"Jo. Hvem seer jeg hos mig?"

"Mit Navn gjør mig ikke kjendeligere for Dem. Jeg hedder Karoline."

"Hvad bringer Dem til mig?"

"Jeg har hørt at De om kort Tid gifter Dem. Jeg er en fornig Pige — og da tænkte jeg, De havde maaskee noget at lade mig sye — eller andet Arbeide — saa tog jeg mig den Frihed." —

Dette sagde hun afbrudt, og saae mig derved med hendes store blaa Øine saa stivt i Ansigtet, at jeg blev ganske bange. At hun havde hørt, at jeg snart skulde gives, gjorde mig endnu mere forlegen. —

"Dersom jeg endog skulde forandre mig, saa vilde jeg dog helst selv forfærdige de ubetydelige Ting, som saadan Forandring vilde gjøre fornøden. Skulde imidlertid —

"Ja — skulde noget falde for," — sagde hun ligegyldigt, men med et stivt Blik i mine Øine, og med en Stemme, som viiste, at hun intet tænkte ved det hun sagde.

Min Frygtsomhed tog til.

"Deres Pige vilde ikke tillade mig at komme Dem i Tale," blev hun ved.

"Tilgiv hende; jeg har i nogle Uger ikke befundet mig vel."

"Er De ogsaa syg?" faldt hun mig hastig ind i Talen, og tog med Hæftighed min Haand.

"Jeg har været syg; men De er det dog vel ikke?"

Hun smilede veemodig og sagde:

"See dog paa mig! Ak Gud! — Dog, De har ikke kjendt mig! — Nu — det er forbi! — Det er nu engang saaledes; kun Smerten har Varighed."

Disse sidste Ord, yderlig veemodig — mere udaandede end udtalte, gjennemborede mit Hjerte. Jeg tog hendes Haand, holt den fast, og saae hende imidlertid i det vaade Øie.

"De kommer til mig i en anden Hensigt, end De foregav."

Hun foer forskrækked tilbage og sagde hastig:

"Hvorledes! i andre Hensigter? Nei, nei! — Staar det i mit Ansigt? O, Alting kan bedrage i denne lsgnagtige Verden, ogsaa mit Ansigt. Eller har man sagt Dem noget om mig? Tro det ikke; jeg beder Dem, tro det ikke!"

"De er i en heftig Bevægelse. — Min Gud! Jeg maa tilstaae Dem, De kommer mig til at sittre."

"Det maa vel være min Skjebne, at Alle, som jeg nærmer mig, kun sittre for mig og skye mig. — En sørgelig Lod!"

Uudsigeligen beklemt drog jeg hende nærmere til mig.

"Miskjend mig ikke! De har ved Deres Besøg røbet nogen Tillid til mig; det maa undskylde mit Spørsmaal: De var dog vel ikke tvungen til Deres Tilbud?"

"Tvungen?" — spurte hun hastig og med Forundring.

"Jeg mener af Deres huslige Forfatning. Var oprigtig! Ethvert lidende, ethvert nedtrykt Hjerte har den meest gjeldende Fordring paa min redelige Deeltagelse. Jeg veed og hvad det er at lide. — Fortro Dem til mig; jeg har en meget god Fader, som ikke let afslaar mig noget."

"Ak, nu forstaar jeg Dem. Nei! jeg har ogsaa en Fader, som ikke lader mig hungre. Og jeg bruger jo kun lidet, og vil i Fremtiden endnu bruge mindre. Hvad er vel og det korte Liv, at man skulde gjøre mange Tilberedelser dertil! En Time bortspr e vi, da vide vi ikke om vi ere lykkelige eller ikke; en Time — ja, da ere vi lykkelige og vide det; den tredie Time ere vi elendige. Da bortsmelter vore Ønsker og selve Livet i Taarer. Saa legger man os i den snevre Grav, og tildækker os med den kolde Jord. Og paa vor Grav vokser Blomster, hvormed Børn spøge — og disse Børn blive lykkelige, og igjen elendige. — Saaledes er det; og det maa vel saaledes være got! — Nu, som Gud vil! Hvem som har levet de tvende første Timer, maa ikke knurre over den tredie. Jeg knurrer ikke, og græder heller ikke meer. Dersom kun min Fader ikke grød!"

Med en Strøm af Taarer trak jeg hende til mit Bryst:

"Ulykkelige, hvem Du endog er, Du maa blive min Veninde! Hvil ved mit Hjerte! Lindre Dit beklemte Bryst og tael! Lad mig hjelpe! Lad mig lide med Dig!"

Hun gjengjeldede ikke min Omarmning; hendes Læber vare kolde. Hun rystede svagt med det til venstre Side fravendte Hoved.

"Nei, nei! Lad mig beholde min Kummer! Hvad kjært var endnu tilovers for mig, naar jeg ikke havde denne Kummer! Jeg sørger ikke over det jeg har tabt, men derover, at jeg ikke kan gjøre det Gode, uden bitter Smerte. Derfor er jeg mig selv foragtelig."

Her begyndte hun at græde.

"Endog, naar De forsmaar mig, forlader jeg Dem ikke! Vil De ikke skjenke mig Deres Tillid, saa maa De skjenke min Fader den. Jeg lader ham kalde."

"De mener det got; det er velgjørende for mig, og det ikke allene for min egen Skyld," — sagde hun, holdt mig tilbage, og aftørrede sine Taarer. "Nu vil jeg gaae! Jeg maatte lære at kjende Dem! Jeg trode ikke at finde Dem saaledes; seer De, det er just min slette Side! Men da jeg har funden Dem saa god, vil jeg være tilfreds og glad."

Her blev jeg overmaade bevæget og maatte vende mig bort. Hun vedblev med forrige Hæftighed:

"Tro mig dog, jeg vil igjen være glad! Menneskket kan have meget at lide og dog være glad. Jeg veed det. Min stakkels Fader mistede min Moder og fire Børn, mig allene beholdt han, og dog var han ofte glad, indtil nu." —

"Hvem er Deres Fader, Karoline?"

"En Mand med graa Haar og et kummerfuldt Hjerte. — Lev vel!"

"Lad os først tale mere med hverandre — om Deres Fader!" —

"Nei, det gjør jeg ikke!" sagde hun bestemt med en mørk Mine. Derpaa tog hun min Haand, som om hun vilde gjøre denne Haardhed god igjen, og sagde med en øm Stemme:

"Lev vel! Giv mig en liden Erindring af denne Time!"

"Vil De selv vælge."

"Noget, som ingen Værd har uden i mit Hjerte!"

Hun saae sig om; paa mit Klaveer laae et Nodeblad, hvorpaa stod en lille Sang.

"Giv mig det!" —

Uvidende havde hun valgt noget, som jeg ikke ønskede, men jeg gav hende det. Hun saae paa Ordene, foer sammen, og kastede Bladet hen.

"Ak Gud! — Nei, nei, intet fra den Haand!"

"Hvad er det. Kjender De denne Haand?"

Hun vilde løbe bort, men jeg holdt hende med al min Magt tilbage. Albert havde afkrevet mig denne Sang.

"Lad mig gaae!" —

"Nei, De maa blive, til De har løst mig denne Gaade."

"Jeg har ingen Deel i ham, saa sant Gud lever! ingen."

"Jeg heller ingen!"

Her stod hun som en Billedstøtte, og saae forbauset paa mig.

"Jeg gjentager det høitidelig: jeg har ingen Deel i ham!"

Hun vaagnede som af en Feber-Drøm.

"Hvor er jeg da? Hvorledes er det med mig? Saa skulde det ikke være sant? Saa har mit svage syge Hoved kun drømt alt dette? Saa har ingen Pige i denne Bye trukket Albert til sig? Saa havde han kundet være lykkelig, uden at jeg skulde have løst de Baand, som foreenede os? Saa er han ikke bleven Inspektør i B**, og skal ikke givtes med Dem? Barmhjertige Gud!" føjede hun til med en Gysen, "saa er min Forstand vel forvirred?"

Nu var Alting mig tydeligt. Jeg ringede paa Klokken, lod min Fader bede at komme straks

til mig, trykkede den dødblege Skabning, som ynkeligen vreed Hænderne, op til mit Bryst og raabte:

"O Karoline, Du er mig en frelsende Engel! Vær tusinde Gange takked for Dit Besøg! Hvil ved Din Søsters Hjerte! Varm Dine kolde Læber ved mine! de gløde af Deeltagelse, af Venskab for Dig!" —

Udmattet og uden Bevisthed lod hun mig tale og gjøre hvad jeg vilde. Min Fader kom. Jeg fortalte ham kortelig, hvad jeg havde faaet at vide. Han bragde den endnu bedøvede Pige hen paa Sofaen, indtalte hende Trøst, lod hende i Begyndelsen blive i den søde Feiltagelse, at Alting var kun Bedrag af hendes Fantasie; da fløj hendes Hjerte ham imøde, og hun fortalte Alt. Han forstyrrede hende ikke, derefter søgte han med Varsomhed at bibringe hende det, som kunde være hende fornødent at vide om det Forhold jeg havde staaet i med Albert, og overbeviisde hende om det Falske i hendes Formodning om en Forbindelse mellem ham og mig. Derpaa blev hun igjen eftertænksom, stille og sorrigfuld.

To og tyvende Kapitel.

To Breve.

Vi beholdt den ulykkelige Skabning den Dag hos os. Den anden Morgen reisde hun bort Det som vi af hendes usammenhængende Fortælling fik at vide om hendes Historie, bliver mere ordentlig fortalt i et af de følgende Breve.

"O min Fader, hvor kan et Menneske være i Stand til saadan afskyelig Grusomhed og til saadant Hyklerie, som denne Albert? Gud, hvorledes havde det kunne gaaet mig!" — udraabte jeg, da hun var borte.

Min Fader svarede:

"Amalia, jeg seer endnu ikke tydelige nok i denne Sag! Jeg har seet for mange Mennesker i Verden, til at jeg straks skulde tro, naar man vil vise mig en Engel eller en Diævel. Lad os ikke dømme for hastig. Jeg har lovet den ulykkelige Pige, at tale hendes Sag; det vil jeg og gjøre. Den maa snart opklare sig."

Han skrev til Albert omtrent saaledes:

"De er vist nok en ulykkelig Mand, og fortjener saa meget mere Medlidenhed, da De selv har paadraget Dem Deres Ulykke. Det som De

vilde skjule er ikke mere skjult for os. Vist nok laae noget — laae meget paa Deres Sjæl, som ikke var ret. De har bibragt en Ulykkelig Kjærlighed og forladt hende; De var paa Vejen, at styrte endnu en uskyldig Skabning i Ulykke. Endnu fordømmer jeg Dem ikke, men jeg maa have Oplysning herom af Dem; jeg har ogsaa gjort den Ulykkeliges Sag til min.

Nu fortalte han hele Gaardagens Hændelse, og alt, hvad vi havde hørt og seet af Karoline. Derpaa blev han ved:

Jeg betler ikke for den lidende Skabning — det være langt fra mig at fornedre hende saaledes; jeg ønsker kun at vide Deres Beslutning. Jeg forlanger ikke Kjærlighed for den forladte, kun Menneskelighed. Finder jeg ikke den hos Dem, eller koster det Dem lang Kamp, at være menneskelig, saa sørger jeg over Dem, og føler mig sat i den smertelige Nødvendighed, at tabe Agtelse og Kjærlighed for den Mand, som besad begge Dele o. s. v.

Min Fader bekom følgende Svar:

Straks efter at have læst Deres Brev svarer jeg Dem, men kun historisk. At bedømme Sagen overlader jeg Dem selv. Jeg er en Præstesøn fra D**. Min Fader døde, da jeg kun var tolv Aar gammel, og min Moder levede af en Bondegaard, som hun havde arvet. Jeg kom paa den fyrstelige

Skole i ***. Seks Aar var jeg her indsperret. Min Forstand blev sysselsat; men ingen tænkte paa at danne mit Hjerte. Det overlod man ganske de tilfældige udvortes Virkninger. Min Forfatning var, især i de første Aar, meget sørgelig. Vi, som vare i de underste Klasser, bleve ganske overgivne de øverste Klassers Undertrykkelse. Ved mindste Ytring derimod, blev mig paalagt end mere fornedrende Byrder. Nedbøjet af inderlig Græmmelse — sneg jeg mig omkring, og gnavede i mit eensomme Kammer paa mine Lænker. Jeg bragte den meest levende Kjærlighed til Videnskaberne med mig i Institutet; nu bleve de mig endog modbydelige, thi min Lærer var mine Tyranners Beskytter. Endelig kom jeg i de øverste Klasser, og torde tage Deel i de Friheder, man tillod dem. Det var Lov, at ingen Opdragling maatte læse nogen tydsk Bog. Men i de øverste Klasser vidste man hemmeligen at skaffe sig Romaner, Skuespil og deslige i Mængde og uden Valg. Strængheden derimod krydrede Læselysten. Ogsaa jeg styrtede mig i denne farlige Lektyre. Her fandt jeg Beskæftigelse for min Forstand uden al Anstrængelse. Min Indbildningskraft blev mægtig vaagnet, den fandt her Næring og fri Spillerum. Mit tomme, udannede Hjerte, som ingen anden Følelse kjendte end fortærende Græmmelse og mørk Kummer, fandt her

noget sødt, hvorved det kunde holde sig, og greb det med Begjerlighed. Nu var jeg lykkelig. Efter at have levet seks Aar i denne Skole, forlod jeg den, atten Aar gammel, og besøgte min Moder i nogle Maaneder, da jeg siden vilde fortsætte mine Studeringer i Leipsig. Da jeg paa denne min Vandring havde besteget det første Bjerg, da jeg følte min Aand hævet af den uvante fri Luft, som ikke meer trængte sig ind til mig igjennem Klostermure og Klostervinduer, da jeg saae den for mig ganske ny blomstrende Eng, at ligge udbredet i Foraarsmorgenens Glands, og bemærkede fri og lykkelige Mennesker, som uden Bekymring ilede deres Dagværk i Møde, og da jeg endelig vendte mig om, og blev vaer mit forrige Opholds sorte Mure, det eneste mørke i den hele Egn, da nedkastede jeg mig paa mine Knæ med Glædestaarer, og omarmede det blomstrende Æbletræ ved Siden af mig. Jeg vil ikke forsage, raabte jeg, og trykte mit varme, høitbankende Bryst til Træet; ogsaa for mig er alting i Naturen, ogsaa jeg har Fordring paa alle de Nydelser, som bydes Menneskene; ogsaa mig vil Naturen optage og glæde i sine Moderarme! ogsaa dig ville Menneskene agte og elske! — Jeg følte mig som et nyt Menneske, da jeg stod op. Forsvunden var min forhen uovervindelige Frygtsomhed, Følgen af Undertrykkelse. Trodsig i Følelsen

af min Frihed, stolt i Følelsen af mit Menneskeværd, vandrede jeg fremad imellem blomstrende Enge og grønne Agre. Svimmel af en Mængde kjække vidtudseende Planer for Fremtiden, kom jeg til det lille Landsted, hvor min Moder boede. Jeg traf hende ved sit Arbeide tilligemed en skjøn Pige omtrent fjorten Aar gammel. Med stormende Glæde omarmede jeg min Moder, hun modtog mig med inderligste Ømhed. Pigen saae dette Optrin taus an, og en Taare fremtrængte sig i hendes Øine. Jeg bemærkede det, og blev paa ny angreben af min Frygtsomhed, men mit Hjerte blev inderlig bevæget derover. Jeg vovede ikke at tale til Pigen, men saae stivt paa hende.

"Kjender du Lischen ikke meer?" sagde endelig min Moder.

Nu erindrede jeg mig hendes Træk. — Det var Karoline, vor Kantors Datter, som var et Barn, da jeg forlod Byen.

"Kan De ikke erindre, at jeg stedse kaldte Dem den lille Hr. Gudfader, fordi Deres salige Fader var den store Hr. Gudfader?" sagde hun venlig.

"Jo vist!" svarede jeg, og tabte mig i Pigens Beskuelse, som med sin Alders Godmodighed saae mig venlig i Øinene.

Alle min Fantasies Begreber om kvindelige Engler troede jeg, at finde realiseret i dette Barn. Jeg

søgte Leilighed til at tale med hende allene; hun gav mig den, i sin Uskyld, gierne, og ingen hindrede os, da ingen forundrede sig over, at vi som voksne Børn fornyede det Venskab, vi i de yngere Aar havde indgaaet. Jeg foresnakkede Karoline alle de Taabeligheder, hvoraf jeg havde Hovedet fuldt, og tvang mig selv til den Overbeviisning, at det altsammen var Hjertets rene Udgydelser. Hun forstod mig ikke, og afbrød mine ømmelige Taler oftest med Spøg. Hun er endnu ikke i Stand til den høiere Naturs Nydelse — tænkte jeg; hun veed endnu intet om Livets Liv og Sjælenes Sjæl! Jeg tog mig for at danne hende. Jeg gav hende Bøger, i Førstningen af den vildeste Fantasies Verker. Disse skulde sikkerst vække hende, var min Tanke, og jeg havde Ret. Hun sank hen i en sælsom Tilstand, saa at Hæftighed afvekslede med Mathed, og Kjækhed med Frygtsomhed. Hun følte sig tilbagetrykt af alt Virkeligt, men stærk i sine Begreber. Hendes Hjerte blev koldt mod mig, mod alle, som hun før havde elsket, endog mod hendes gode gamle Fader. Det havde jeg ikke vildet. Jeg blev bange paa hendes Vegne. Hendes Følelse maa vækkes, maa dannes, tænkte jeg, og gav hende en Mængde saakaldede følsomme Romaner, disse skulde bringe hende tilbage i hendes Kræfters skjønne Harmonie. I Begyndelsen behagede disse Bøger

hende ikke; men efterhaanden fandt hun noget hos sig selv, som lagde Forstand i dem; nu læste hun flittig, og hørte mere opmærksom paa min Snak. Saaledes drog jeg hende i min Ulykke, og da jeg, efter at have været et halvt Aar ved Universiteret, besøgte min Moder, fandt jeg hende ganske at være omskabt til det overjordiske Væsen, hvortil jeg vilde danne hende, og som, efter min Mening, hidindtil havde manglet mit Hjerte. Hun hængte med mørke Fortolkninger ved Naturen, med selvfornægtende Ydmyghed og hemmelig Medlidenhed ved hendes Fader, og med sit Hjertes hele Inderlighed ved mig. Min Moder begyndte at blive mere opmærksom; man afværgede Leilighederne til at see hinanden ofte, og end mere til at see hinanden allene; men vi saae hinanden alligevel, og loe eller græd over Hindringerne. Jeg maatte tilbage til Leipsig. Her boede jeg hos en værdig akadkmisk Lærer, som, uden at jeg vidste deraf, havde beobagtet mig. Han kjendte min vilde Omvanken, min uvirksomme Nattevaagen, min uordentlige Studering; han havde givet Agt paa min Tilbageholdenhed fra alle Selskaber, paa den Forandring hos mig, snart af inderlig Glæde og dyb Sorg, og paa min hemmelige Stolthed. Han bad mig nogle Gange til sig, indlod sig med mig i videnskabelige Samtaler, fandt mig ikke uvidende, var god og venlig mod mig, og

forvandlede saaledes min i Begyndelsen frygtsomme Ærbødighed til den inderligste Agtelse og Kjærlighed for ham. Da han en Dag saae mig meget rørt over et nyt Bevis paa sin Godhed, blev han paa engang taus og sagde:

"Kjære U**, De kunde blive en værdig og vigtig Mand, en nyttig og lykkelig Statsborger, Deres Moders Støtte og Stolthed — ogsaa min Glæde og min Ven, dersom — De vilde. Men De vil ikke."

"Jeg vil ikke?"

"De har valgt en Vei, hvorpaa De forsætlig ødelægger Dem selv. Gaaer De den endnu nogle Aar, saa bliver Deres ædelste Kræfter planløs fortærede. De hensynker i Mathed og Uvirksomhed, og bliver det ubetydeligste og formodentlig det ulykkeligste Væsen i Verden. — Undertryk den Ømfindtlighed, der, som jeg seer, opstaaer hos Dem, over min venskabelige Advarsel. Seer De, det maatte saaledes blive."

Nu gik han min Tilstand og min Levemaade igjennem. At han saa nøje var vidende derom, ydmygede mig. Med hjertelig Deeltagelse udviklede han psychologisk for mig, at Udfaldet maatte blive saaledes.

Forbauset stod jeg for ham, forekom mig selv saa lille og saa daarlig; hans aabne Velvillighed lod

den Bitterhed, som vilde opstaae hos mig, ikke bryde igjennem, dette rørte mig, og med uimodstaaelig Veemod sank jeg til hans Bryst, og kunde ikke skjule mine Taarer.

"Tænkte jeg ikke," sagde han, "at De er et godt Menneske, som man kun behøver med Kjærlighed at erindre om sine Vildfarelser, saa vender De tilbage. Giv De mig, som ærlig Mand, Deres Haand derpaa." Karoline! raabte det inden i mig, jeg blev bleg, og vovede ikke at modtage hans mig tilbudne Haand. Alvorlig og forundret traadte han tilbage. — "Det kommer ikke fra Dem selv," sagde han, "der er noget uden for Dem, som afværger det."

Jeg kunde ikke modstaae ham, jeg fortalte ham min Historie, og aabnede mit hele Hjerte for ham. Han hørte opmærksomt, deeltagende og tilsidst veemodig paa mig. Da jeg havde endt min Fortælning, spurgte han med Alvor og Værdighed: "Og hvad venter De af Fremtiden?"

"Det være, hvad det vil; jeg tør, jeg kan ikke gjøre den ædle Skabning ulykkelig."

"Og har De hendes Skjebne i Deres Haand?" spurgte han. "Kan de forandre Tingenes Natur? Jeg forsikrer Dem helligt, De vil gjøre dette uskyldige Væsen ulykkeligt paa den Vei, de begge vandre."

Jeg foer op. — Nu gjennemgik han baade Na-

tur og Følger af Karolines fremtvungne Tilstand, just saaledes, som han tilforn havde gjennemgaaet min. "Modsig mig om De kan." Jeg kunde ikke. Nu gjorde han en levende Skildring over de utallige Lidelser, som ventede Karoline. Det bragte mig næsten til Fortvivlelse. Venlig tog han mig da ved Haanden: "Men dertil er det endnu ikke kommen, det vil kun skee, om De begge vedblive at overlade sig ganske til Deres Fantasie. De ville da begge snart være høist lykkelige, og snart høist ulykkelige — indtil Naturen med sin Almagt drager Dem tilbage i den virkelige Verden. Da ville De begge vaagne, men ikke til et nyt Liv, tvertimod til en langsom Død. Nu, endnu kan alting blive godt, dersom De frivillig stræber imod den Skjebne, som ellers sikkert forestaaer Dem. Endnu modtoger Naturen Dem venligen, men siden vil den opstaae mod Dem som Fjende."

Endelig blev vor Samtale roligere. Min trofaste Lærer blev ved: "De maa holde sig til gode, naturlige og forstandige Mennesker. De maa vænne sig til anstrængende Arbeider og Beskjæftigelser, om det endog i Førstningen skulde skee med Tvang, De maa flye Eensomhed, og rive Dem løs fra de Drømmerier, som i saa lang Tid har trukket Dem til sig; De maa bestemme visse Timer til at lægge Dem efter de strængere Videnskaber, og holde disse

Timer ukrydkeligen; De maa studere Mathematik, theoretisk Filosofie, klassisk Literatur og Historie, og saa — reiser De ikke hjem i det første Aar. Vil De give mig Haanden derpaa?"

Jeg gav ham min Haand med Fasthed. Han trykkede den, og sagde med Tilfredshed: "En Mand holder sit Ord! Kun endnu dette: naar De, i det mindste efter et Aars Forløb, seer Karoline igjen, og er endnu saaledes sindet mod hende, og hun ligeledes mod Dem, saa — vil jeg have feilet, og da kunde vi nærmere tale derom. Jeg har anbefalet Dem til det Silbersteinske Stipendium, maaskee faaer De det." — Jeg græd Glædestaare. Mit Forsæt at adlyde ham var fast. Begyndelsen blev strax gjort — min Kjærlighed boede ikke i Hjertet, kun i Fantasien. Min Lærer bemærkede min Forandring og roste den. Fremgangen var tungere, men jeg seirede — ikke af rene Hensigter, men fordi jeg undsaae mig for den alvorlige Beobagter. Allerede begyndte jeg at betragte Karoline i et andet og naturligere Lys, allerede fandt jeg mere Smag i Videnskaberne, da jeg med Posten bekom et Brev fra — Karolines Haand. Hun anklagede deri Skjebnen, som adskilte os, og mig, fordi jeg ikke havde forsøgt at skrive hende til. Hun bad mig indstændig om Svar, under Adresse til Madame N** Modehandlerske i Gl**; hun lærte hos

denne Kone at gjøre Pynt, og der vilde hun rigtig erholde mine Breve. Min første Følelse derved var Henrykkelse — hvilken ung Mand henrives ikke af Glæde over det første Brev fra en Pige; men snart forenede Frygt sig med Glæden. Jeg overlagde, om jeg snart skulde svare, og besluttede det, for ikke at fornærme hende. Jeg overlagde ogsaa, hvorledes jeg burde skrive, og besluttede at skrive i den rene Velvilligheds og det redelige Venskabs Tone. Alligevel skrev jeg ikke saaledes, men — var det Forsængelighed, var det Sværmerie, eller var det endog en skjult vaagnende Sandselighed, jeg veed det ikke, jeg skrev i en fantastisk følsom Tone. Derover er det, at jeg nu med Rette bøder i mange Aar. Saasnart Brevet var bortsendt, fortrød jeg at have skrevet det, og fattede det Forsæt, med al mulig Skaansel efterhaanden at trække mig tilbage, og ligesaa meget at arbeide paa hendes Dannelse, som jeg tilforn havde arbeidet paa hendes Misdannelse. Jeg bekom et Brev fra hende, efter det andet, og bittre Bebreidelser nagede mit Hjerte. Jeg svarede punktlig, som jeg var den gode Pige skyldig, men forsøgte, skjønt med yderste Varsomhed, at udføre hiint Forsæt i mine Breve. Men Karoline havde den Gang endnu ikke Dannelse nok, eller og for megen Lidenskab til at forstaae mig. Aaret var til Ende, hun bad mig in-

derlig at komme hjem, og jeg følte, at jeg torde ikke. Modstridende Følelser kjæmpede i mit Hjerte, og jeg bad min vise Mentor, at afsige Dommen; men Frygt og Uredelighed gjorde, at jeg fortaug ham vor Brevveksling, og foregav Karolines vedvarende Tilbøjelighed for mig kun som en stærk Formodning. "Som De nu er sindet," sagde han, "er det, i Hensyn til Deres Veninde Velfærd, Pligt at forsøge, om de forrige Baand, uden Skade for Karoline og med al mulig Skaansel, kunde løses. De vilde v i s t endnu gjøre hende ulykkelig." Han raadte mig derpaa, at søge Leilighed til at reise nogle Aar. "Fraværelsen, Mængden af nye Gjenstande og deslige," føjede han til, "vil fuldende Deres Helbredelse; Bekymring for Deres Troskab, som i Begyndelsen vel vil være smertelig, men efterhaanden tabe sig, maaskee og mangen et nyt Bekjendtskab vil frembringe samme Virkning hos Karoline." Han skaffede mig selv Leilighed i to Aar at reise med Hr. L—stein som Selskaber til Paris. Førend min Afreise døde min Moder pludselig; jeg reiste alligevel ikke hjem, men lod mine Anliggender besørge af en Ven. Nu skrev jeg til Karoline, og tog Afskeed med hende paa en ubestemt, men lang Tid; jeg lod hende formode, at jeg havde en uimodstaaelig Tilbøjelighed til Reiser, som formodentlig længe vilde drive mig om i den

vide Verden. Jeg afsendte Brevet Dagen før min Afreise. De to Aar jeg opholdt mig i Frankerig forløb, uden at noget mødte, som hører hertil. Derpaa kom jeg i al Stilhed tilbage til Leipsig, for at fuldende mine Studeringer. Min tro Lærer var død. Skjæbnen vilde, at Justits-Direktørens Søn fra min Fødeby imidlertid var kommen hertil for ligeledes at studere her. Han søgte mig op, og vi fornyede vort gamle Bekjendtskab. Inden jeg spurgte, fortalte han, at Karoline i Aar og Dag vankede tungsindet om, uden at nogen — hendes Fader maaskee undtagen — vidste Aarsagen til hendes Forandring. Man formoder en ulykkelig Kjærlighed.

"I Forgaars," blev han ved, "fik jeg Brev fra min Fader, hvori han skriver, at hun ligger nu syg, og døer formodentlig af Hentæring."

Dette Ord rystede mig gyseligen. Min Beslutning var fattet i nogle Minuter, jeg vilde redde hende, som jeg havde gjort ulykkelig, skulde det endog skee ved Opofring af min hele Lykke, ja endog med mit Liv. Jeg reiste med Posten Nat og Dag. Den anden Dag kom jeg til Gl**. Derfra gik jeg til Fods. Med en nagende Samvittighed kom jeg som en Morder i Mørkningen til Landsbyen, og gik straks til hendes Faders Huus. Af en Hændelse kom den gamle Mand ned, saae mig og kjendte mig.

"Herre," sagde han, "kommer De som Frelser, eller vil De kun see Deres Slagtoffer at forblæde sig?"

"O, dersom jeg endnu kan frelse — ved mit Liv vil jeg" —

Faderen maatte forberede den Syge paa mit Besøg; han fortalte hende først, at jeg var paa Tilbagereisen til mit Fødeland; derpaa, at jeg formodentlig alt var kommen til Leipsig, derefter, at jeg formodentlig vilde besøge hende, og endelig at jeg var kommen. Hun hørte derpaa med en veemodig Smil; nu traadte jeg ind i Kammeret og saae den blege udtærede Skabning. — Her maa jeg være kort. Gjennemtrængt af Medlidenhed og Pligten at gjøre et selvforskyldt Onde Godt igjen, endog med den smertaligste Opofring, lod jeg hendes Fader lægge vore Hænder i hinanden, og lovede at anvende alle mine Kræfter for at komme i Stand til at ernære en Familie. Længe vilde hun intet høre derom, eller troe mig, dog da hun tilsidst troede mig, var hendes Henrykkelse ubeskrivelig og hendes Kræfter toge daglig til. Jeg blev en Maaned der, og da jeg forlod hende, var hun alt kommen saa vidt, at hun kunde være oven Senge; jeg reiste derfra tilbage og traf paa denne Tilbagereise i den lille Landsby *** Dem Hr. Wil og Deres Datter. Her følte jeg første Gang den sande almægtige Kjærlig-

hed. Mine Bemøjelser ganske at undertrykke den var forgjeves. Men mit Forsæt var fast, ikke at see Amalia igjen. Min Dem bekjendte Skjebne førte mig alligevel til M**. Jeg vidste, at De og Deres Datter boede her, men jeg flyede Dem, fordi jeg følte min Svaghed. Tilfældet bragte mig en Eftermiddag sammen med hende, da min Aand ved Betragtninger over det sørgelige i min Forfatning, og ved Læsningen af en melankolsk Digter havde tabt sin Fatning. Overraskelsen, min opflammede Aand, og den Gjenkjærlighed jeg troede at see i Deres Amalias Ansigt, henrev mig. — Hør mig Svage, men fordøm mig ikke — jeg tilstod min Kjærlighed. Det afgjørende Ord svævede paa mine Læber, da Erindringen om mine Baand, som en Lynstraale gjennemtrængte mig. — Jeg modtog ikke hendes Kjærligheds Tilstaaelse, som jeg læste i hendes Øine. Jeg vilde ikke see hende igjen; men hun, som ikke kjendte min Ulykke, overtalede mig dertil. Min Plan med at føje hende var: at lade hende ahne min Forfatning, og betage hende alt Haab om nogensinde at blive min. Nu veed De, hvad det ikke Rette var, som trykkede min Sjæl; nu veed De, hvorfor jeg ved mit Besøg talte saaledes, og hvorfor jeg blev borte, og naar De betænker i hvilket Lys jeg, ved en uforsigtig Fortælning, maatte fremstille mig og Karo-

line, saa veed De ogsaa, hvorfor jeg skedse taug. Da De, førend min Afreise fra M** besøgte mig, gav jeg Dem afgjørende Svar — og uden dette Besøg, havde jeg dog nogle Dage sildigere tilskrevet Dem det samme, da jeg havde besluttet at ægte Karoline. Nu reiste jeg tilbage til Grevens Godser, og blev, som De veed, Inspektør derover. I det jeg skriver Karoline dette til, faaer jeg et Brev fra hende af følgende Indhold:

Hun vidste med Vished, at jeg ikke mere elskede hende, men en værdigere Pige i M**.

— Hvorfra hun vidste mine Følelser for Deres Amalia, er mig endnu en Gaade.

Hun indsaae og, at hun, som en sygelig, udannet Landsbypige ikke var værdig at blive min Kone, og at det kun var Medynk, som endnu bandt mig til hende. De faa Dage hun endnu havde at leve, vilde hun hellige Angeren over sin Uforsigtighed, Erindringen af henvisnede Glæder og Eensomheden. Hun gav mig derfor mit Ord tilbage.

I alt dette søge De ingen Bitterhed; thi det var hendes gode Sjæl ikke muligt, men blot mørkt Tungsind og mat Selvopfrelse.

Hun bad mig, ikke at lade hende høre mere fra mig, men i Glemsel af vore Glæder og Lidelser, at være lykkelig med den Pige, som var mig mere værdig o. s. v.

Jeg skrev hende tilbage, dulgte ikke ganske, at Amalia havde gjort Indtryk paa mig, fortaug heller ikke min Opførsel mod Dem og Deres Datter, og forsikrede Karoline helligt, at jeg bestemt rakde hende min Haand, og at jeg vist vilde gjøre hende — sine, som jeg haabede — endnu mange Leveaar behagelige. Men jeg erholdt med faa Ord, den endnu bestemtere og koldere Gjentagelse af hendes forrige Brev, og tillige Faderens Bekræftelse derpaa. Nu holdt jeg mig for fri, ilede til Dem, og hørte, at Amalia var en Andens Brud. Fast besluttet at tilbringe mit Liv i Eensomhed, vender jeg tilbage, og bekommer Deres Brev, som sætter mig i største Forundring. Tro ikke, at Karoline gik til Amalia for at give sig tilkjende, eller for at afholde hende fra den indbildte Forening med mig; eller endnu mindre, for at nærme sig mig paa ny. Jeg finder deri intet uden et nyt Træk af hendes ulykkelige Sværmeri, som strax udfører, hvad der synes hende interessant, uden at adspørge Fornuftens Samtykke. Dog kan ogsaa den kvindelige Svaghed, at ville see den Pige, som fordunklede hende, have bidraget til hendes Beslutnings Udførelse. Nu, da hiint Baand ogsaa efter Karolines Overbevisning er ganske sønderrevet, da jeg kuns alt for tydelig seer, at hendes Hjerte, i det mindste hendes Fan-

taſie hænger ved mig; nu vil jeg endnu engang byde hende min Haand, og dersom hun vil blive min, søge at forsøde hende sine forrige Sørgedage. Paa min Lykke tænker jeg i denne Verden intet mere. Jeg maa blive et Offer for nogle ulykkelige Ungdomstimer. Herefter bedømme De mig o. s. v.

Tre og tyvende Kapitel.

Endnu en Fortsættelse af Undersøgningen angaaende Ægteſtanden.

Under idelige deeltagende Afbrydelser, under idelige Udraab, snart af Medynk, snart af Misfornøjelse havde min Fader forelæst mig dette Brev.

"Ja vist nok vil du stedse blive et Offer for nogle ulykkelige Ungdomstimer!" begyndte han. "Der gives ingen sørgeligere Bemærkning for mig, end denne, at mange — maaskee de fleste Mennesker maa bestemme deres Skjæbne, paa en Tid, da det, uden deres Skyld, just mangler dem paa alt, som gjør dem bekvemme til at vælge. I de Aar, da Mennesket

hverken kiender sig selv, eller Verden; da Letsind, Sværmeri, og Sandselighed kjæmper i ham om Overmagten, og af Naturen endog begunstiges — da maa han vælge sin Lod i Livet, og vælger gemeenlig, som den blinde Opfostringsdreng. Var Talen kun om Glæde og Lidelser, om Lykke og Ulykke, saa vilde jeg søge at dæmpe den Følelse i mit Hjerte, som evig hader uforskyldte Lidelser, og som evig ønsker Lykke og Fortjenester forenede, og søge rolig at henvise den til det Tilkommende; men her er ikke Talen om Glæder og Lidelser, om Lykke og Ulykke, her tales om, hvorledes Mennesket forestiller sig den indvortes Verden, og hvorledes denne Forestilling virker tilbage paa ham; hvorledes menneskelige Kræfter formedelst en i Ueftertænksomhed greben, undertiden paatvungen Lod, ofte blive lemlæstede, som ellers skulde stræbet mod Himlen, hvorledes den Aands Styrke, som ikke skyede at udføre det, som Villien valgte, fordi den fandt det got og skjønt, efterhaanden forsvinder, hvorledes Mennesket endelig synker afmægtig sammen, og intet bliver ham tilovers, uden det døde Bogstav af det, som skulde have været, og Attraa efter det, som aldrig kommer igjen."

"O min gode Fader!" afbrød jeg ham, "det er skrækkeligt, naar intet bliver tilovers for saadanne stakkels Mennesker, uden hiin døde Kundskab, og denne uopfyldelige Attraa."

"Endnu bliver dem Troen," — svarede han — "Troen paa en retfærdig Verdensbestyrelse, hvis Plan med Menneskene gaaer videre end til denne korte Vandring; en Verdensstyrelse, som tilig eller sildig, men dog tilsidst, bringer ham ved alle mulige Midler til at danne sine samtlige Kræfter til et harmonisk Ganske; bevarer han ikke denne Tro, saa maa han fortvivle om enhver Plan af Forsynet, ja om det selv."

"Og kan han give sig denne Tro?" spurte jeg veemodig.

"Ikke give sig den — bevare den," svarede min Fader høitidelig; "Troen er en Guds Gave, og bliver enhver given."

Vi taug begge i from Rørelse; efter nogle Minuter blev min Fader ved:

"Hvad jeg har sagt Dig, mit Barn, var vist nok mit Hjertes Følelser ved Alberts for det meste uforskyldte og dog saa sørgelige Skjæbne. Men ogsaa kan det passe sig paa din nærværende Forfatning. Ogsaa du staaer ved den hemmelighedsfulde Urne og griber den afgjørende Lod."

Jeg faldt ham om Halsen:

"Men ikke uden min sittrende Haands trofaste Ledelse" —

"Lidet formaaer selve den meest trofaste Fører, hvor der hersker Mørke. Skue ikke paa mig, skue

ind i det Hjerte, hvor Stjernen maa opgaae, som du gjerne følger, hvor ogsaa hin Tro boer."

Samtalen drejede sig nu hen paa det Besynderlige i min Forfatning. Jeg tilstod ham den Plan, jeg havde gjort mig forend mit Bekjendtskab med Karoline.

Med blid Alvor dadlede han mit Sværmeri, og advarede mig i Særdeleshed for hiin Forventning af det Underfulde, som Mennesket kun alt for gjerne overgiver sig til, naar det ikke selv vil handle og dog vil gjøre sig til Gode med ret smigrende Skin af egen Storhed. Tilsidst yttrede jeg min Beslutning: "Nu ønsker jeg, ikke med Heftighed, men ret hjertelig, at blive Karls Kone. Endnu vilde han ikke modtage min Beslutning. — "Disse sidste Dages Tildragelser har rørt dig for stærkt," sagde han, "lad nogle Dage endnu gaae rolig hen." De forløbe, og jeg gjentog min Beslutning.

"Nu tvivler jeg ikke mere om dig, min gode Amalia," sagde han, "og takker Himmelen endog, fordi den vilsde dig en farlig Irgang. Det velsindede Menneske kommer ved ethvert nyt Forsøg, endog ved det, som ikke lykkes — videre i det Gode; ligesom det svage Menneske, naar han blot vil lykkes, kommer videre i sin Karakteers Fasthed, ved ethvert nyt Forsøg, endog naar det ikke fuldkommen udføres. Du er endnu ung, var ganske uden Erfaring,

uden Verdenskundskab og uden Menneskekundskab; med Sittren skulde jeg have ført dig til Alteret, til din Karl — thi kun prøvet Dyd er sand Dyd hos den, som ikke kan leve i Afsondring eller i den raae Naturverden. Nu har du Erfaring, nu har du lært at kjende interessante Mennesker, dig selv, og dit eget Hjertes Svaghed, som du meest bør være paa Vagt imod; nu fører jeg dig rolig i en retskaffen Mands Arme, og er forsikret, at du hos ham vil finde den Lykke, som stille Ømhed, Indgetogenhed, Huuslighed og Naturlighed skjenker Menneskene, da du har seet og følt, at stormende Lidenskab og Unaturlighed ikke gjør lykkelig. Gjør nu det igjen got hos Karl, som du har fordærvet ved Tilbageholdenhed, og som kun inderlig Ømhed og fast Tillid har kundet eller vildet overseе. Troe mig, at uforskyldt Koldsind mod Elskeren hevner sig gemeenlig i Ægteskabet. Betragt Karl fra nu af som din tilkommende Mand. Giv herefter mere Agt paa det, som meest behager ham hos dig, og stræb deri at gjøre dig ham end mere tækkelig. Foragt endog ikke ligegyldigsynende smaa Ting. For Exempel: Selv er han gjerne klædt med Smag, og seer det gjerne, at Fruentimmer ere saaledes klædte. Forandre de Klæder, du har, foranstalt ny, som ere smagfulde, kuns ingen prægtige! Det er ikke over din Stand og ikke over hans Formue. Forfærdige selv, hvad du kan, og jeg troer, at en mid-

delmaadig Klædning, en Pige selv har syet, og et middelmaadigt selv friseret Haar, trækker den elskede Mand mere til sig end Skræderens eller Frisørens fuldkomneste Værk."

"Hvorledes, kjære Fader!" sagde jeg, og det forekom mig, som det ej kunde være hans Alvor, "De vil have, at jeg skal flittig pynte mig?"

"Ja, det ønsker jeg, mit Barn!" blev han ved, "Du kjender mig dog vel bedre, end at kunde tiltro mig det Pedanterie, at gjøre Eder en Forbrydelse af Eders fine Kultur, og Eders Flid, ogsaa ved Pynt at vilde være, om ikke skjønnere, dog mere tækkelige?"

"De vil tale om Reenlighed?" —

"Nei, derom behøves der ikke at tales. Den er Pligt for enhver, allermeest for dit Kjøn, da det Modsatte opvækker Væmmelse. Du er vant til Reenlighed fra din Ungdom af." —

"Jeg skulde altsaa have sagt Nethed?"

"Derom vilde jeg egentlig ikke tale, men ganske bogstavelig om Pynt. Det bliver altid sant, den som ikke er skjøn, bliver ikke skjøn ved Pynt, men snarere latterlig. Men det Skjønne eller Tækkelige som en Pige besidder, bliver ved velvalgt Pynt mere bemærket, mere hævet."

"Ved velvalgt Pynt; ja, den synes lettere at treffe, end den virkelig treffes."

"Tvertimod, den er lettere at treffe end det synes, forudsat, at en Pige har nogen Dannelse. Pynt, som ikke strider mod det Skjønne i Almindelighed, og er passende til enhvers Figur og Karakter, hvorover I i eders Kunstsprog udtrykker eder: det klæder mig, eller det klæder mig ikke — det er velvalgt Pynt. Det som Vittighed er i Forhold til Forstand, det er i mine Tanker Pynt i Forhold til Skjønhed. Man kan være meget forstandig, uden al Vittighed, men dermed behager man kun faa, og dem endog ikke altid, og af de fleste bliver man overseet. Man kan tvertimod have vittige Indfald og meget liden Forstand; men da bliver man let fad og latterlig. Den er best antaget, som altid er forstandig, men undertiden og paa rette Sted forstaar med Vittighed at *krydre* sin Forstandighed. Anvendelsen af min Lignelse maa du selv kunne gjøre."

"Jeg tænker, at baade Anvendelsen og Brugen deraf skal ikke blive mig tung."

"Det troer jeg ogsaa! Derfor er du en attenaarig Pige," sagde min Fader smilende.

"Saaledes er det og med andre Ting, som hører til den udvortes Kultur," blev han ved, "for Exempel med Legemets Bevægelse, hvori maa være en fri, utvungen og beskeden Yndighed, naar i Særdeleshed en saa ujonisk Skabning, som du derved vil behage."

"Ja, kjære Fader! hvor skal man tage det fra, uden at synes konstlet, naar den kjære Natur ikke har givet os det?"

"Den kjære Natur har givet Eder det, men den giver intet fuldendet. I have Følelse derfor og Bekvemhed til at uddanne Eder. Det er altsaa Eders Pligt, og selve Dansemesteren bidrager ikke lidet dertil."

"Dansemesteren, med sine Posisioner og Menuetpas?"

"Ikke er det min Mening, at hans Posisioner og Menuetpas skulde optages som skjøn Natur, og beholdes, men de maa opløses i Natur og blive naturlige."

"Det forstaar jeg ikke."

"Af Naturen ere vi alle — En meer, en Anden mindre — noget ubekvemme og uhjelpsomme. Der er en vis Tyngde i os, som hindrer den fri Brug af vore Kræfter. Den maa udarbeides. I Førstningen koster det Tvang, og det som tvinger os, maa see stivt ud; men derefter bekomme vi Tid efter anden vort Legeme i vor Magt, og kunne dermed gjøre hvad vi ville. Kunne og ville vi nu det Yndige og Tækkelige, saa lykkes det os uden at tænke paa hine Regler, ja, uden at vi i enkelte

Ting ere os bevidste, at vi ville bevæge os paa en takkelig Maade."

"De giver mig i Dag en stærk Lectie, kjære Fader, som jeg vilde frygte for, dersom — —

"Den ikke havde saa meget skjønt! Sig det kuns ligefrem, Du har jo ganske Ret. Det er altsammen jo ikke Pligter, som ikke maa efterlades, men Ting, der, ligesom alt Skjønt, overlades blot Følelsen, som man ikke fordrer af Nogen, men tiltroer enhver — som jeg ogsaa tiltroer dig."

"Jeg takker Dem, kjære Fader! for denne forbindtlige Tillid. Jeg vil stræbe at retfærdiggjøre den; men De er endnu ikke ved Enden."

"Jeg kunde være det, thi, ligesom det forholder sig med det, jeg har anført, saa er det og med lignende Ting."

"For Exempel?"

"For Exempel med et behageligt Sprog."

"Ja, da har De fuldkommen Ret," faldt jeg ind, "et behageligt Sprog har stedse havt noget indtagende for mig."

"Forstaae mig ret; jeg mener ikke Talens Indhold."

"Jeg heller ikke."

"Ikke heller Sprogrigtigheden."

"Den mener jeg ikke heller, men ret egentlig Sprogstemmen, den Bøjelighed, det velklingende Omfang, den ostere, men ikke skarpe Afveksling af det Høje og Dybe, det — ja dersom jeg kun kunde beskrive det." —

"Jeg kan heller ikke, og ingen Menneske kan beskrive det — ligesom i Grunden alt det Skjønne. Men vi vide dog hvad vi ville, og det er nok. Til hine Ting, som, endog med mindre Skjønhed, gjør eder indtagende, og kunne vedligeholde eders Værd, henhører og — det man kalder eders Talenter: Øvelser i Forgaarden af Konsternes Tempel." —

"De mener vores Tegning, Musik og deslige."

"Ja!"

"Men, min Fader! det var intet galant Udtryk: Forgaard!"

"I komme dog virkeligen ikke videre, have det heller ikke nødig, og der er en Smule latterligt, naar I vilde gjøre eder til af saadanne Færdigheder; men forsømme dem, burde ingen Pige, som har nogen Dannelse — som en vis Amalia paa nogen Tid har forsømt sit Klaveer og sin Sang."

"Paa nogen Tid — ak, min Fader, De veed jo hvormeget der gaaer om i mit Hoved. Men fra nu af skal det blive anderledes."

"Lad i Særdeleshed Musiken være dig anbefalet, ikke blot fordi Karl forstaar den, men fordi den til alle Tider og uden al Tilrustning er et uudtømmeligt og ved Haanden liggende Hjelpemiddel til Vederkvægelse og Glæde — endog naar man er langt fra at kjende og elske dem som Kunst, men kun betragter den som en behagelig Underholdning."

"Tillad, min Fader, at jeg igjen tager nogle Timers Undervisning."

"Gjerne, mit Barn!"

"Og hemmelig, uden at Karl faar det at vide."

"Hvorfor det?"

"For at jeg engang kan overraske ham med noget Betydeligt, naar en Fest gives."

"Du har Ret, kjære Barn: En Fest! — Ganske ret, derom en anden Gang. Jeg glæder mig over, at du ikke har anseet det, jeg i Dag har sagt dig, som en Ubetydelighed, eller endog fundet det ydmygende."

"Ydmygende?"

"O ja! der gives forkerte Skabninger nok blant dine Søstre, som, i saadanne kvindelige Opmærksomheder for Mandens Smag og Ønsker, vilde finde uædel Svaghed og Mangel paa Selvstændighed. Dog er dette eders Styrke, og just det, som kan — vedligeholde eder den Sejer, som eders Elskværdighed saa let har erhvervet eder over os. Vær forsikret, Ama-

lia, saadanne tilsyneladende Smaating overbevise bedre, end tusinde Forsikringer og Eder om sand Kjærlighed og Hengivenhed; og det, sandeligen at være overbeviist om, at en elskværdig god Kone virkeligen, med ganske Hjerte er os hengiven — o, hvormeget formaar det ikke over en Mand, som ikke er fordærvet eller slettænkende! — Endnu en Ting, mit Barn! da jeg nu engang forestiller mig dig som Karls Kone: Du har i din tilkommende Familie ogsaa en gammel Mands Tilbøjelighed at vedligeholde. Jeg mener Fader L**. Jeg veed, at du elsker ham, og han dig; jeg kunde altsaa overlade dig i den Henseende til dig selv. Kjærlighed finder Gjenkjærlighed, i det mindste Taknemmelighed. Men jeg vilde og gjerne forkorte dig Vejen. Forglem aldrig dette: Gamle Folk elske Bekvemmelighed og det som de kalde deres Maneer, eller visse smaa Egenheder, som ved lang Vane ere blevne deres anden Natur. Hvem som gjerne bærer over med dem, blive de ikke let vrede paa; men hvem som kæmper sig derefter, og undertiden hjelper dem tilrette dermed, kan de ikke negte deres Kjærlighed. Min salige Svigermoder havde en Skjødehund, som laae hende nær om Hjertet. Dyret var hæsligt og uartigt. Jeg bragte det dog ofte noget at gnave paa, og hjalp det, naar det vilde op og strække sig paa Sofaen. Jeg maatte feile meget, eller og jeg har denne hæslige Bo-

logneser en Deel at takke for din Mormoders Samtykke til min Forbindelse med din gode Moder. At benytte saadant til slette Planer er afskyeligt, men at prøve, om man lettere og sikrere kan naae et forstandigt og got Diemed, er ikke urigtigt, det er klogt, og ofte for begge velgiørende. — Endnu vil jeg berøre en Punkt, som hører hertil, og som er af Vigtighed. Folk af den Tids Sæder, som vi kalde den gamle Verden, ere ikke allene af Hjertet religiøse — thi det er vel de bedre Mennesker til alle Tider; men i Almindelighed hænge de mere end vi ved Religionens Udvortes, ved saa mange i sig selv ligegyldige Skikke, som de give en vis religiøs Hensigt, og som følgeligen er dem hellig. Den som ikke tænker som de, er enten en letsindig Daare eller et slet Menneske, om han ikke paa det ømmeste skaaner dem. Hvad jeg holder for helligt, er mig det virkelig, og min Fiende er det Menneske, som med Forsæt saarer mig fra saa øm en Side. Jeg havde ikke nødig at sige dig meer derover, naar jeg ikke vidste, at du i Fremtiden, endogsaa imellem dit Kiøn, vil finde Personer, som holde det for stort og stærkt, at forestille Foragt for alt Religiøst — endog med Hjertets Modstrædelse, og som ville prale med ikke forstaaede vittige Sentenser af yndede fritænkerske Forfattere. Det forstaaer sig selv, at det ganske feiler dem paa Kundskaber at dømme om det Væsentlige og Ikkevæsentlige i Re-

ligionen, de antaste altsaa det ene tillige med det andet, og forraade kuns, at de ere letsindige Daarer eller usle Kreaturer, eller følesløse Figurer. Thi det tilforladeligste Kjendetegn paa Følelse er, at skaane andres Følelser."

"O, det er nogle hæslige Søstre!"

"Bliv ved, min Datter, at finde dem hæslige, saa vil du ikke lade dig henrive af disse Skabninger. Enhver fornuftig Mand kan heller intet Modbydeligere see og høre, end et Fruentimmer, som spotter med Religionen, eller deklamerer mod dets Udvortes, eller og gior sig lystig derover. Hos os alle — men især hos dit Kjøn i Særdeleshed — bør vor Religions rørende og barnlige Aand fremstraale; og Hr. Hofraad L** har Ret, da han nylig sagde: min unge smukke Kone er mig næsten udstaaelig, naar hun underholder mig med Voltaires Histoire ancienne, derimod hylder min hele Sjæl hende saa gjerne og saa inderlig, naar jeg kommuniserer med hende."

Fire og tyvende Kapitel.

En Glædesdag og en Sørgedag.

Ser Uger derefter var det min Bryllupsdag. Karls Fader vilde ikke lade sig afholde fra at høitideligholde den meget prægtig; derom vil jeg intet sige. Hvad mit Hjerte den Dag følede; derom kan jeg intet sige. Formaaer det kolde, døde Bogstav at fremstille Glæder, som kun eengang i det høieste kan vorde givet et Menneske? som han kun eengang i det høieste er i Stand til ganske at føle? Ord vover ikke at udtale det Helligste, ligesom det Helligste er for stort for Ord."

Efter Vielsen maatte vi modtage de kjedsomme ceremonielle Gratulasioner af enhver især af de forsamlede Gjæster, medens mit Hjerte længtes efter, ubemærkt og i Eensomhed at udøse sin Glædes Taarer. Endelig kunde jeg stjæle mig bort. Jeg ilede paa mit Værelse. Mit vaade Blik skuede op til Himlen; jeg udbredede mine Hænder med inderlig Taknemmelighed, og med taus Bøn om Kraft og Viisdom til Opfyldelsen af mit ny Kald. Det lettede mit Hjerte. Jeg satte mig ved Klaveret og spillede, og sang dertil Klaudiusses dybt rørende Sang,

Fidele, da hun efter Vielsen gik i sit lille Kammer.

Ak, Guds Velsignelse med dig o. s. v.

Ved det tredie Vers kom min Karl til mig. Han gav mig et Vink at blive ved, lænede sig op til min Stoel, og sang fort:

Ja, Dyre, jeg er og bereed,
Jeg vil dig ei forlade!
Fra nu af indtil Evighed
Vil jeg dig ei forlade!
Thi naar du min og din jeg er
Jeg Nød og Død ei frygter meer.

Den sødeste Glæde opløst i Veemods-Taarer kvalte nu min Stemme. Jeg sank tilbage paa Ryggen af min Stoel og saae op til Karls vaade Øine. Han omarmede mig og igjentog:

Jeg Nød og Død ei' frygter meer.

Derpaa løftede han sin høire Haand mod Himmelen, og tilføiede af hin Sang disse Ord:

Gud kalder jeg høitidelig
Til Vidne denne Sinde!
Dig tage Døden eller mig,
Vi skulle os gjenfinde!

Hulkende laae jeg op til hans Bryst. Ingen af os kunde tale. Det var mig ukjært, da vi blev kaldet til Bords. Selskabet stod i Spisesalen og talte sammen. Karls Fader og min Fader kom os i Møde. Den første tog os i et Vindue allene.

"Børn," sagde han, "I har tænkt paa Gud, jeg seer det paa Eders forklarede Ansigter. Og den himmelske Fader seer ned med Velbehag paa Eder, og hellige Aander omsvæve Eder, thi et dydigt Par, som er salig i sin Kjærlighed, er et glædeligt Skuespil for Engle."

Her tørrede han hastigt en Taare af sine Øine, og vedblev med sin gamle Munterhed:

"Menneskene knurre saa ofte over Skjæbnen — Du Utaknemmelige, kunde jeg gjerne tilraabe disse Ufornøjelige: har du ingen Dag levet, som du første Gang kommuniserede? ingen Dag, da du ved Alteret blev forenet med dit Hjertes Elskede? ingen Dag, da man bragte dig det Budskab, at din Huustro havde født dig et Barn? ingen Dag, paa hvilken du igjen lykkelig bortgivtede dit Barn? Har du havt saadanne Dage og forglemt dem, o saa skam dig i alle Evigheder!"

De første Uger af vort Ægteskab fløi bort under adskillige Høitideligheder, Besøg og Gjenbesøg, Baller og Gjæstebudder. Man troede endnu den Gang, at intet vigtigt kunde komme i Stand, uden at spise meget derved, og at en hjertelig Deeltagelse ikke bedre kunde lægges for Dagen, end ved en Mængde Vorlys i en Spisesal.

Neppe vare vi komne til os selv af denne Tummel, neppe begyndte vi stille og rolig, at nyde vor

Lykke med Bevidsthed, førend en Sørgedag frembrød for mig, over hvilken jeg formaaer lige saa lidet at sige som over hin Glædesdag.

Min Fader døde! — har du havt en Ven, som lignede min Døde i Sjæls Reenhed og trofast Kjærlighed, saa vil du kunde tænke dig mit Tab og min Smerte; men var denne Ven tillige din Fader og Jorden tog ham af dine Arme i sine, saa vil du ogsaa kunde føle mit Tab og min Smerte! — Han havde om Aftenen saa hjertelig glædet sig over vores Lykke, og ved sin Bortgang velsignende trykket os til sit Bryst, da nærmede Søvnen sig ham og overgav ham til sin Broder. Jeg fløi til min gode Faders Leje, da omarmede allerede en Engel hans Aand, endnu smilede han ad mig og hans Øine brister.

Hvil sødt, du trofaste fromme Fader! Vent paa din Datter og ræk hende Haanden, gjerne vilde hun til dig, hun har nu flere Venner i hiin Verden end i denne! Krandsen paa din Gravhøi er for længe siden visnet; modtag derfor dette Minde! Det vil ikke vare længe — men dog indtil hiin Nattens Søn lader sig see for mig. O, maatte han da nærme sig ligesaa venlig til mig som til dig!

Paa hans Begravelses-Dag — ak, hvor tungt, hvor trykkende laae da alting paa mig, og syntes ligesom at falde sammen over mig — mit Huus, Byen, hele Verden! Jeg skjulte mig i den mørkeste Krog i

mit Kammer, og stedse lød for mine Øren de Sorgesalmer, som bleve sjungne ved hans Grav. Og da min Karl og hans Fader kom tilbage fra Liigbegjængelsen stille og forgrædte, og ingen talte til hinanden, og begge søgte at undgaae hinandens taarefulde Blik; da overfaldt mit Hjerte en navnløs Længsel, jeg vankede, jeg blev bleg. Mændene holdt mig tavs imellem sig, da udbrød jeg med disse Skriftens Ord:

"Fader og Moder forlade mig."

Karl trykkede mig til sit Hjerte og svarede med disse Skriftens Ord:

"Saa sandt Herren lever og min Sjæl lever, jeg forlader dig ikke."

Taushed og Mørke udbredte sig over Naturen, ligesom over mit Hjerte, og jeg saae ud efter den stjernefulde Himmel:

"Der svæver hans Aand, og vi ere dybt, dybt under ham!"

Da fremstod Maanen i stille Majestæt over Gjenboens Huus, og formanede til Taushed, Taalmod, Haab og Tro.

"Vi sees igjen!" sagde min Karl.

"Vi sees igjen," gjentoge vi begge.

Fem og tyvende Kapitel.

Hvide Skyer paa den blaa Ægteskabs-Himmel.

Af de følgende Optrin i mit Liv vil unge Piger, som læse mig, kun finde lidet for dem, men desmere vil unge Koner finde. En Mands Liv har mange Afdelinger; Konens Liv, — Børneaarene fraregnede — har kun to; den Tid indtil hendes Kjærlighed bliver kronet, og den Tid, da hun er Kone, Husfrue og Moder. Den første Tid har for enhver Beobagter Foraarets Interressante, og den anden Tid har kun for visse Beobagtere Høstens Interressante. Hisset er overalt Stræben, her meer eller mindre Stilstand. Med Manden er det ikke saaledes. Med vore Yndigheders Aftagelse finder vor Aand meer og meer sit Hjem i Familiens og Husvæsenets Sirkel. Den Dag vor Elsker fører os til Alteret, er vor Soelhverv, mellem Foraar og Sommer; den Dag, da Manden første Gang seer det diende Barn ved vort Bryst, er vor Jevndøgn. Siden tager Sjælens Dag af, Solen synker og taber i Glands — for den almindelige Beobagter. Det synes sørgeligt, først at forsøde flere mangen Time, og siden at lykfaliggjøre faa. Sørgeligt, at omveksle urolige Glæder med varig Velfærd! men det er Gevinst for os, kun Tab for den almindе-

lige Beobagter i sin Fraſtand. For den almindelige Beobagter siger jeg, ikke for den omhyggelige og finere, som har Følelse, saavel for Glæderne som Lidelserne i det huuslige Liv. Dette tør jeg ikke forudsætte hos alle dem, der læser mig, og mindst hos dem af fornemme Stand, som meest ere bortfjernede fra Naturen. Derfor giver jeg kun ogsaa lidet af mit huuslige Livs Historie, men giver dette lidet med Tillid. Thi — endnu gives der dog blant dem, mine unge Søstre, uforderverede Sjæle, som ej ere misdannede. Jeg seer undertiden, endog i de fornemme Stænder, endnu en Pige i hvis Ansigt, ved Efterretningen om at hendes givte Veninde har født et skjønt og sundt Barn, en blid Rødme opstiger; jeg seer endnu Piger, som, imellem sig selv indbyrdes, gjerne taler om huuslige Sysler, som gjerne fornøje sig med smaa gode Børn, som gjerne opvarte og pleje de smaa Syge; som inderlig fornøje sig, naar Børn gjerne ville gaae til dem, som gjengjelde deres Børnesnak med Opmærksomhed, som sætte Priis paa de ubetydeligste Ting, som disse kjære Smaa ville dele med dem, som rigtig forstaae deres Kjærligheds Beviser, ogsaa hjertelig gjengjelde dem; — jeg kjender unge Koner og Mødre, endog i de fornemme Stænder, hos hvem det har Betydning, naar de kalde Manden og Barnet min Bedste; Koner, hvis Hjerter sittre af Glæde, naar de om Aftenen kunne bringe Manden til

at glemme den trykkende Arbeidsdag, og bortspøge de tilbageblevne Rynker fra hans Pande, Mødre, som ved enhver af deres Børns mindste Sygdom ingen Fornøjelse kunne nyde uden for Huset, som ved enhver nylig opdaget Uartighed hos deres Smaa ængste sig meget; Mødre, som have søvnløse Nætter ved disse Tanker: "dersom du feilede i dine Børns Opdragelse, dersom du lod dem see og høre noget Farligt, dersom de ikke skulde kunne modstaae Verdens Fristelser." J — J, ikke Engle, men rene gode Mennesker; Eder er det for hvem jeg herefter skriver.

Allerede i to Aar havde jeg været min lykkelige Mands lykkelige Kone, da jeg lidt efter lidt mærkede en vigtig Forandring hos ham. Hidindtil befandt han sig ingensteds bedre end hjemme hos mig, eller, naar jeg var med, hos hans Fader: nu gik han oftere ud, og blev ikke sjelden hele Aftner borte. Ellers var han Aabenhjertighed og Tillid selv; ingen af os tænkte, følte, hørte, eller saae noget, uden at vi jo meddeelte hinanden det; nu blev han tilbageholdende meer høflig end fortrolig; naar jeg foresnakkede ham noget som kunde falde mig ind, var han ofte adspredt, undertiden bekymret. Havde han ingen Forretninger, bad han mig tilforn at spadsere med ham, eller og at synge til hans Klaveerspil; nu maatte jeg bede ham — og maatte undertiden bede længe om en saadan Føjelighed, og da saae jeg, at det var mere hans Høf-

lighed end hans Hjerte som gav efter. Bad jeg ham ikke udtrykkelig i saadanne Fritimer, saa gik han allene ud eller paa sit Kammer — ellers havde kun enhver af os sit Kammer af Navnet, thi jeg var enten hos ham eller han hos mig. — Saa satte han sig hen og vilde læse; men nogle Gange gav jeg Agt paa ham, og blev vaer, at efter en halv Time var den samme Side af Bogen opslagen som tilforn. I Begyndelsen troede jeg han havde havt Fortrædeligheder i sine Forretninger — men da det samme Forhold vedvarede, blev jeg inderlig bekymret. Naar han i en bedre Time sad ved min Side, sagde jeg nogle Gange:

"Kjære Karl, du fejler noget! Sig mig det, min gode Mand! Hvad kunde det vel være, som din trofaste Kone ikke tør, ikke kan tage Deel i?"

Beklemt svarede han: "Du er en god Kone; du elsker mig — hvad vil jeg meer? Nei, Amalia, du tager feil, mig mangler intet!"

Nu vilde han synes rolig, endog munter; men jeg bemærkede den Tvang alt for vel, som han gjorde sig, og mit Hjerte blødede. Undertiden overfaldt hans Lune ham i hans konstlede Munterhed, saa afbrød han Samtalen, og gik endog undertiden bort. Jeg indsaae, at Klager og hemmelig Harme nyttede intet, men gjorde det Onde værre; og at det var fornødent, at overlægge Sagen alvorlig. Det gjorde jeg, og overtænkte om jeg, mig ubevidst, havde givet ham An-

ledning til sin hemmelige Misfornøjelse. Jeg undersøgte mit Forhold mod ham, mit Forhold i mit Hus, og i Selskaber; jeg spurgte mit Speil endog til Raads, men fandt intet Svar. Jeg undertrykte Tvivlen om hans Kjærlighed til mig, og min Kjærlighed til ham — den følte jeg tydeligen havde hver Dag tiltaget; derover kunde han altsaa ingen Betænkeligheder have.

"Du kan følgeligen ingen Aarsag være til hans Forandring," sluttede jeg fremdeles.

"Men hvem kunde ellers være Aarsag dertil?"

Jeg tænkte snart paa et, snart paa andet.

"Soldmann!" faldt mig ind, og min Misfornøjelse mod dette Menneske kom straks i Bevægelse Han var en af Karls Ungdoms-Bekjendtere — Ungdomsvenner kan jeg ikke sige, thi Mennesker som Soldmann ere aldrig Nogens Venner, end ikke i Ungdommen. De vare opvoksne tilsammen, og havde i de modnere Aar omgaaedes med hinanden — ellers kun sjelden, men paa en kort Tid oftere. Soldman syntes ikke ligefrem at være et ont Menneske, og i Selskaber var han underholdende og behagelig; men han var yderst letsindig, meget for at holde Folk for Nar, en flittig Jæger efter Familie-Anekdoter, og ligesaa hurtig til at udbrede dem i de Huse, hvor han kom, og hvor man smigrede ham, som Indianeren smigrer Djævelen — at han ej skal Fade dem. Hans Rygte

var ikke det bedste, skjønt man ikke vovede at lade ham mærke det. Selv sagde han ofte leende: Jeg lader Folk snakke, derfor lader de mig og handle med dem efter mit Tykke. Over Dyd i Almindelighed trak han paa Akselen, endog medens han holdt den en prægtig Lovtale; over den kvindelige Dyd smilte han, og forsikrede, at det var den største Synd, at have mindste Tvivl om den. Ved saadanne Udtryk havde han allerede i Begyndelsen af vort Bekjendtskab fornærmet mig — thi hvilket Fruentimmer taaler ligegyldige Fornærmelser mod hendes hele Kjøn? Jo nærmere jeg lærte at kjende ham, jo utaaleligere var han bleven mig fra den Side af; dog da han siden i min Nærværelse blev mere beskeden, og mere yttrede sin fine og uudtømmelige Vittighed over Ting end over Personer, saa lærte jeg at taale ham, og begreb hvorledes det var muligt, at min Mand kunde taale hans Besøg, ja endog gjerne saae ham. Men nu, da Soldman saa ofte hentede ham, og da denne oftere Omgang indtraf tillige med min Karls forandrede Opførsel mod mig, nu gjorde Menneskets mig bange og blev mig modbydelig. Dog tog jeg mig i Agt for, at lade ham eller min Mand mærke det, endnu mindre bebreidede jeg min Mand sin Omgang med ham.

Som jeg engang en Efteraars-Aften sad allene paa mit Kammer, fordybet i Tanker herover, kom min Svigerfader.

"God Aften, kjære Datter! hvor gaaer det?"

Med muligste glade Ansigt svarede jeg: "Ret got, kjære Fader, som sædvanlig."

"Honet talt! Men De er saa allene; hvor er Deres Mand?"

"Han er gaaet ud."

"Saa? er det længe siden?"

"Da Klokken omtrent var seks."

"Og nu er den halv aatte! Han kommer dog vel hjem til Spisetid?"

"Jeg — formoder det; vist veed jeg det ikke. Han har een Gang for alle aftalt med mig, at naar han ei kom hjem Klokken aatte, skulde jeg ikke bie efter ham. Jeg venter da vel sagtens en halv Times Tid."

"Hm, hm!" sagde han, og gik nogle Gange frem og tilbage i Stuen.

"Og dog gaaer det ret got? Honet, meget honet talt! — Vi ville tale om noget andet!"

Han begyndte en anden Samtale, men kom snart tilbage til den afbrudte. Han var ikke vel tilfreds.

"Formodentlig har Soldman igjen afhentet ham?"

"Ja!"

"Hør, gode Kone! — jeg kan ikke lide det Menneske!"

"Dersom jeg tør tilstaae det, jeg heller ikke."

"Nu, saa skaf ham bort!"

"Kjære Fader, kan jeg det?"

Han taug et Øieblik, derpaa sagde han:

"De maa gjøre det ved Deres Mand, det forstaaer sig!"

"Dersom jeg forsøgte det, kunde det ikke let opvække Mistillid, og endnu mere afvende min Mands Hjerte fra mig?"

Han stod pludselig stille.

"Endnu mere? — De troer altsaa, at det allerede er noget afvendt fra Dem?"

Jeg blev forskrækket.

"Nei — men jeg udtrykkede mig uforsigtigt; De maa ikke tage mine Ord saa nøje, De veed jo hvorledes vi Fruentimmer snakke."

Dermed lod han sig ikke afvise, men forlangte nøjere Underretning. Jeg maatte altsaa sige ham alt uden Forbehold. Han hørte med Opmærksomhed paa mig, og gik, endnu mere utilfreds, nogle Gange frem og tilbage i Kammeret. Endelig sagde han:

"Jeg vil blive hos Dem i Aften; maaskee han kommer snart."

Vi ventede med Aftensmaaltidet til Klokken var ni; Karl kom ikke. Min Svigerfader vilde synes munter, men var det ikke. Han begyndte paa ny at tale om min Forfatning, jeg maatte endnu give ham nøjagtigere Underretning. Han rystede med Hovedet og blev utilfreds. Henimod Klokken ti sagde han:

"Nu er det min Sengetid, og dermed holder jeg gjerne Orden. Men endnu først et Ord, som gaaer fra mit Hjerte! De er en god elskværdig Kone, det siger jeg Dem i Øinene, og De kan troe mig; thi De veed, jeg smigrer aldrig. Jeg kan ikke blive klog paa den Omstændighed med Deres Mand, jeg kan derfor ikke dømme dem imellem. Men en Sætning, som jeg i en Deel Aar har fundet rigtig, kan jeg alligevel ikke fortie Dem: Naar en retskaffen Mand, som elsker sin Kone, saaledes forandrer sig, saa er, efter Reglen — efter Reglen, siger jeg, Konen Skyld deri — det maa nu bestaae hvori det vil. Tag mig der ikke ilde op; fordi jeg elsker Dem, og fordi jeg holder det for Pligt, taler jeg ligefrem. Jeg kan intet Øieblik tvivle om Deres Retskaffenhed eller om Deres Kjærlighed til Karl; men, som sagt, efter Reglen, maa De dog have forseet Dem i noget. Græd ikke, gode kjære Kone! Jeg vilde, saa sandt jeg lever, ikke bedrøve Dem! Mit Barn — kjære Datter, see dog venlig paa mig. — Saaledes! og vogt Dem i Særdeleshed for megen Græden; det fordærver sandelig meget meer end Øinene. — Nu, tænk kun videre over det jeg har sagt; jeg vil og tænke derover! Misforstaaelsen maa bortryddes, og vi ville i al Stilhed med fælles Flid arbeide derpaa. Alting skal blive got igjen; vi skulle jo ikke bearbeide nogen stenet Grund. Nu god Nat. Dog endnu en Ting."

Han tog en Flaske Champagne-Viin udaf hver af sine Kjole-Lommer.

"Jeg har ladet komme et Par Dusin heraf; jeg tænkte vi vilde nyde Guds Gaver og gjøre os en glad Familie-Aften. Nu har vor Karl fordærvet os denne Aften; ja, ja, en anden Gang. Sig ham det kun, men hold Øinene tørre — hører De? God Nat, kjære Datter! God Nat!"

Han gik. Mit Hjerte var meget nedbøiet. Jeg tørrede mine Øine; Karl skulde ikke see, at jeg havde grædt.

Sex og tyvende Kapitel.

Skyerne dele sig.

Da Klokken var slagen ti, kom Karl hjem med et Ansigt, hvorpaa den undertrykte Uro endnu var synlig. Jeg antog saa megen Munterhed, som var mig mulig.

"Har du ventet efter mig, Amalia?"

"Ja, min gode Karl! Du har i Dag forsømt meget. Seer du, hvad vi skulle gjort os til gode med i Aften!

Jeg tog Flaskerne frem. Han gjettede, at hans Fader havde været her. Da jeg fortalte ham, at den gode Fader havde ventet næsten tre Timer paa ham, at han havde glædet sig til en fornøjelig Familie-Aften, kastede han sig utilfreds paa Sofaen og sukkede. Jeg gik hen til ham, og sagde med al mulig Skaansel og Sagtmod:

"Du har vel neppe været saa fornøjet ude, som du var bleven hjemme hos os; saaledes gaaer det; man søger med Møje langt borte det der ligger Een for Fødderne."

"Ja, for Fødderne skulde det heller ikke ligge Een; man seer der for skarpt."

Jeg forstod ham virkelig ikke; havde mit Hjerte ikke været saa skyldfri, havde jeg maaskee forstaaet ham.

"Hvad mener du dermed, kjære Karl?"

Han saae mig taus og fast i Ansigtet.

"Uden Billeder, mener jeg!"

"Lad det være godt," sagde han og saae paa Gulvet.

"Du vil ikke forklare Dig?" spurgte jeg endnu engang.

"Tilgiv mig — en Grille, som ingen videre Forklaring fortjener. Tilgiv mig og, at jeg har skilt dig ved en glad Aften."

Her stod han op. Jeg omarmede ham.

"Karl, du knuser mit redelige Hjerte; det vil

du dog ikke? Nei, det vil du vist ikke! Tael, hvad fattes dig? Hvad gjør jeg, som mishager dig? Gud veed, det er mig ubekjendt! Sig mig det, gode Karl!"

Han trykte mig med Heftighed til sit Bryst.

"Amalia — du er jo min kjære gode Kone? Du elsker mig dog?"

"Mit Hjerte tilgiver dig ogsaa dette Spørgsmaal."

"Jeg har bedrøvet dig — og du er dog min gode trofaste Kone!"

Jeg græd Glædestaarer, og al min Bekymring var forglemt. Den følgende Aften indhentede vi den forsømte Familieaften hos Karls Fader. Fra denne Dag af bemærkede jeg med inderlig Glæde, at Karl gik sjeldnere ud, at han omgikkes mere ligegyldig med Soldman — som denne ikke syntes at bemærke, dog kom dette tvetydige Menneske sjeldnere og opførte sig med mere Tilbageholdenhed. Nogen Tid derefter begyndte min Mand atter at ville være meer allene; da overraskede jeg ham, efter min salige Faders Raad, med den Bøn, at spille med mig en af hans Yndlingssonater for fire Hænder, som han undertiden havde spilt med Soldman. Jeg havde allerede i lang Tid hemmelig ladet mig give Underviisning og i Særdeleshed havde jeg tilfulde studeret denne Sonat.

"Den er tung, Amalia," sagde han.

"Lad os forsøge den — at du kan have Lejlighed til at udlee mig."

Han satte sig, vi spilte den korte Indgangs-Adagio. — Han holdt op:

"Hvad er det? Amalia! Saaledes er jeg ikke i Stand til at spille med."

"Taalmodighed!" svarede jeg, "naar det først gaar hurtigt, saa er Herligheden forbi."

Vi begyndte en Allegro. Naar vi Fruentimmer fra Begyndelsen af i Musiken ere vante til Præcision i Foredraget, og siden holde Takt — som vist nok ofte ikke er vor Sag; eller naar vi have nogen, der holde hos i Takten, som i dobbelte Sonater, saa spille vi i Almindelighed Noderne finere end Mændene, endskjønt vi aldrig lære at foredrage vore egne Ideer som de.

"Kjære Amalia!" sagde Karl, og klappede glad i Hænderne, da denne Allegro var til Ende," det gaar ikke rigtig til! Jeg har dog før hørt dig spille."

"Saa har du ikke givet Agt."

"Aa, jeg beder om Forladelse," sagde han muntert, "har du glemt de Aftener for to Aar siden, da Brudgommen med alle sine Øren hørte paa sin Jomfru Brud?"

Jeg maatte tilstaa ham Sammenhængen. Han hørte det med Rørelse, kysde mig taknemmelig, og vi spillede igjen. Sant er det, naar vi Fruentimmer

have Følelser for en Adagio, som ofte er Tilfældet, og tillige Indsigt til at spille den, som er højst sjelden, saa give vi den bedre, mere behagelig og mere rørende, end vore Mænd, naar disse end og give den konstigere og med mere Moie. Jeg taler om en Adagio, som har en flydende og blød Melodie; thi den megetomfattende Harmoneren er ikke vor Sag, og Kontrapunkt bliver evig for os et ubekjent Land. Karls Glæde var sienspnlig; og fra denne Aften af havde vi daglig en musikalsk Time, hvorved min Karl syntes at forglemme Selskab og Eensomhed. Jeg takkede min gode Fader i sin Grav.

Forsynet selv sørgede for, at jeg nu fra en anden Side af blev mere gjeldende for min Karl Det vilde, at jeg kunde meddele ham, eller rettere sagt, lade ham ahne en Nyhed, for hvilken selve Sproget er saa sky og beskeden, at det ogsaa heller lader mine Læsere ahne den. Fra den Dag af, da jeg med langsom stigende Rødme lod Karls Spørgsmaal, angaaende mit blege Ansigt, ubesvaret, og han forstod min Taushed, og med sittrende Glæde omarmede mig — var hans Kjærlighed ganske den første Kjærlighed, og hans Omhyggelighed større for mig end nogensinde. Jeg maatte vogte mig for at rose noget hos andre, dersom jeg ikke strax vilde have det selv. Vare hans Forretninger til Ende, saa blev han stedse hos mig, forelæste mig noget, eller vi spillede paa Klaveer, sang dertil eller snakkede. Ofte kom og vor gode Fa-

der med sit gode Lune, som havde faaet et vist triumferende Sving, eller vi gik til ham. — Da sad begge de kjære Mænd og trettedes om, hvad Navn den kommende Verdens-Borger skulde have.

"Jeg holder ikke af dine franske Navne. Kom mig ikke med din Louis og din Theater-Jeannett," sagde den gamle Fader. "Gives der ingen danske Navne, som lyde smukt i Øret? Hvad? Nei, hellere vil jeg høre Mads eller Mette, end hine Navne. Har du nogensinde hørt, at en Fransmand har givet sine Børn danske Navne? Lad Fransmændene beholde deres, og behold du dit. — Hør, kjære gode Datter! har jeg Ret eller Uret?"

Saa nødig jeg end vilde, maatte jeg dog give min Stemme; jeg var af min Svigerfaders Mening. Ak, hvilke salige Dage vare disse! Gode Fader, Du havde Ret: "Et dydigt Ægteskabs højeste Glæder begynde først med det Haab at blive Fader og Moder. Jeg lykkelige Kone følte nu — i den hemmelige Henrykkelse, som jeg uafbrudt nød, i den himmelske Glæde, som boede i mig, og som heller græder end leer, i en vis Stolthed, som jeg selv maa kalde ædel, i den ømme Medlidenhed med dem blant mine Søstre, som ikke vare deelagtige i samme Lykke som jeg — deri følte jeg: nu opfylder du din Bestemmelse, nu er du ingen unværdig Borgerinde i denne Verden.

O I Mænd, som i vore Dage har, ved eders Kultur, som I kalde det, eller Politur, som det burde kaldes, bragt saa mange af eders Koner derhen — at de kun vide lidet af disse Følelser i deres Reenhed og Naturlighed, eller snarere skulde synes intet at vide, naar de ikke skulde forekomme eder ubetydelige, indskrænkte af Forstand, eller endog latterlige. — O I Mænd, som har gjort denne Tids Koner saa ængstelige for at tale om disse deres vigtigste Anliggender, uden i deres meest eensomme Sirkler, paa det at Herren, naar han er i deres Selskab, ikke skal finde disse gode Skabninger almindelige, svage og kjedsommelige, men kan tale med dem om vigtigere og finere Ting: om den Dinee, eller Soupee, som i Gaar blev givet hos Gesandten, om Madame X**s Sang i sidste Opera, om Jomfru Y**s Spil paa Komedien sidste Søndag, om den nyeste Mode-Almanak, om den sidste Auktion paa Kobberstykker. — O I Mænd, skal Konen sukke over eder, eller skal hun foragte eder? I Sandhed, vores usalige fordreiede Væsen er ikke vor Skyld! Vi maa anklage eder — eller har I alt misdannet os saaledes, at vi ikke mere kunde klage; Eder maa Naturen, som grædende stilles fra os, beskylde og fordre til Regnskab. Fruentimmere skulle vi ikke blive; Mænd kunne vi ikke blive; ak, hvad ville I da vel have af os? —

Syv og tyvende Kapitel.

Skyerne dele sig, for des sortere at trække sammen.

I en stille Glæde, som kun et elskende Par i vor Forfatning kan tænke sig den, bortfløi et halvt Aar, som Drømmen en Sommernat, da engang Karl spurte mig:

"Amalia! imorgen er desværre det aarlige Gjæstebud i vort Læseselskab. Du veed, at Medlemmerne deri bringe deres Familier med sig; vil du være med, — i det mindste spise med os, om du end ikke vil danse?"

"Ja, gjerne! ifald du ønsker det. Men, du veed, man sidder saa længe til Bords der — pyntet skulde man og være." —

"Du har Ret; saa blive vi Hjemme"

"Nei, kjære Karl, jeg veed du finder Fornøielse i at være der. Gaae dog derhen!"

Han var tilfreds dermed, og gik om Middagen derhen. Man sad fire Timer ved Middagsmaaltidet, som var mig bekjent, siden fordrev man Eftermiddagen med Spil, eller i Selskabets Hauge, og Aftenen med Dans. Men Karl havde lovet at komme hjem strax efter Aftensmaaltidet. Han kom ikke.

"Han har ikke paa en god Maade kunnet komme derfra," tænkde jeg, og ventede nogle Timer, ganske uden Bekymring. Henimod Midnat kom han endelig; men — store Gud! hvorledes? Bleeg, ganske sig selv ulig, og med bitter Vrede i Ansigtet traadde han ind.

"Karl — for Guds Skyld, hvad fattes dig?"

"Intet!" sagde han haardt.

"Du er bleg! Du er syg?"

"Nu, det var just ikke det værste!"

Jeg forstod ham ikke, jeg følte ikke det skrækkelige Haarde i hans Tale; jeg saae kun hans blege Ansigt.

"Karl! jeg beder dig — hvad er forefaldet?"

"Intet! — siger jeg jo."

Med skjælvende Hænder tog han sit Lys og tænte det.

"Sov vel!"

sagde han, og vilde gaae. Jeg holdt ham op.

"Gud forbarme sig! saaledes har jeg endnu aldrig seet dig!"

"Da maa du lære at finde dig deri. Det vil maaskee ikke læres saa snart!"

Med Haardhed rev han sig løs og gik. I uudsigelig Smerte gik jeg og vred Hænderne.

"Hvormed har jeg fortjent det? Gud, Du kjender mit Hjerte! Du legger mig en stor Byrde paa; giv Mod og Kræfter til at bære den!"

Jeg skyndte mig ud, lod koge The, thi jeg troede Karl var syg. Jeg sneeg mig ind i Sovekammeret, bragte ham en Koppe The til Sengen, hvorpaa han havde kastet sig.

"Karl!" sukkede jeg.

Han svarede, dog med mere Haardhed i Ord end i Stemmen:

"Drik din The selv, mit Barn!"

"Kun en Kop, kjære Mand!"

"Jeg er træt; sov vel!"

Han vendte sig om. Nu udbrød jeg i heftigste Følelse:

"Gud tilgive dig! Du ikke allene knuser mit Hjerte, du støder det endog fra dig!

Fra nu af indtil Evighed
Vil jeg dig ej forlade!

Det har jeg svoret; og jeg vil holde det!"

Jeg kastede mig paa mit Leje; jeg laae som paa Torne. Ingen Søvn kom i mine Øine, men desflere Taarer. Jeg fandt aldeles ingen Grund til Karls ny Omskabelse hos mig. Ulykken havde valgt den skrækkeligste Tid for mig.

"Til din trofaste Svigerfader tør du heller ikke flygte med din Kummer. Du skal allene lide!" —

Denne Tanke nedbøiede mig ganske. Karls Fader havde lagt syg i nogle Uger. Natten var mig en Evighed. Jeg stod sagte op om Morgenen, listede

mig hen til Karls Seng. — Han laae urolig, med aabne Øine, som man kunde see det paa, at de ei havde været lukkede.

"Hordan har du sovet, Karl?" spurgte jeg frygtsom.

"Ikke ilde — jeg har ogsaa drømt," — svarede han bittert; men det var ikke i hans Karakteer. Han føiede til, noget mildere:

"Jeg har ingen Søvn behøvet."

"Hvil dig endnu et Par Timer."

"Jeg har nødvendige Forretninger," sagde han, stod op, satte sig til sit Skriverbord, og arbejdede. Jeg forsøgte meer end en Gang at bringe ham til at tale, men alt var omsonst; han gav korte Svar og blev ved at skrive. Paa den sædvanlige Tid gik han til sit Kontoir, og jeg sad med min Kummer allene. Jeg priisde min Fader lykkelig, at han hvilede i sin Grav, og ikke maatte see min Jammer.

"Ak, hvem der hvilede som han," sukkede jeg. Jeg trode at burde have Oplysning om Gaarsdagen. Men hvorfra skulde jeg tage den? Det faldt mig ind, at en af mine Bekjendtere, en god, mig hengiven Kone havde været med i Selskabet tilligemed sin Familie. Jeg lod hende bede til mig. Min Mand kom hjem til Middagstiden, og — bragte et ungt Menneske med sig fra Kontoiret, som han undertiden lod spise med os, men dog kun ved særdeles An-

ledninger; i Dag var det mig altsaa tydeligt, at det skede for at afværge vigtige Samtaler. Karl var meget høflig mod mig, men tilbageholdende. Efter Maaltidet gik han som sædvanlig igjen paa Kontoiret. Om Eftermiddagen kom min Veninde. Hun havde virkelig været i Selskabet i Gaar. Jeg vogtede mig meget nøie for at forraade min egentlige Hensigt, men dreiede Samtalen kun i Almindelighed paa Festen i Gaar. Hun spurte af sig selv: om min Mand ikke havde fortalt mig noget om den Fortredelighed, som han havde havt der?

"Nei," svarede jeg, "han har mig for kjær til at han ikke skulde skjule sine Fortredeligheder for mig."

Imidlertid lod jeg mig dog merke med, at jeg ønskede at være underrettet derom, og hun var villig til at sige mig Alt, hvad hun selv vidste.

"Mere kan heller ingen sige Dem derom, uden de nærmest angaaende Personer. Men af dem kunde man i Gaar intet faae at vide," sagde hun.

Jeg erfarede følgende: Karl havde om Middagen ved Spiseberdet siddet imellem Hr. Soldman og hans Veninde, Postmesterens Kone. De Spisende vare — fornøjede, enhver med sin Nabo, og de fleste ret muntre; man havde altsaa ikke givet Agt paa disse tre Personer, indtil man tilsidst merkede, at de vare indviklede i en meget alvorlig Samtale, hvorved min Mand syntes opbragt, Soldman havde smilet paa

sin Maade, og Damen havde havt et noget trædsk Udseende. Postmesteren var ikke tilstede, men Soldman havde været hendes Protektor. Efter Maaltidet var Damen strax gaaet hen til det Vindue, hvorved Karl stod, for, som det syntes, at fortsætte den forrige Samtale. Karl havde ikke ladet hende komme til at tale, men taget hende ved Haanden og ført hende til Soldman, som stod og saae ud af et andet Vindue. Nogle som vare i Nærheden ville have hørt disse Ord:

"Her er deres Selskaber, Madam!"

Hun svarede med Bitterhed og temmelig høit:

"Det er Fornærmelse."

Hvortil Karl havde sagt meget sagte:

"Gjengjeldelse, Madame, kun en ganske liden, retfærdig Gjengjeldelse!"

Herpaa blev ogsaa Soldman opbragt; men nogle af Selskabet traadde nærmere til, for at forhindre Fortrædeligheder, og Samtalen blev afbrudt.

Man bød Deres Mand et Kort — blev min Veninde ved — og, formodentlig for at undgaae hiint Selskab, og dog blive tilstede, at man ei skulde triumfere over ham, modtog han det, satte sig, spilte høit og uden samlede Tanker, og tabte stærkt. Dette ophidsede ham maaskee endnu meer. Noget efter blev kaldet til Aftensmaaltidet. Han satte sig imellem to Personer, som han ikke kjendte, talte intet — men, man vil have bemærket, at han i Adspredelse og ont

Lune drak meget. Efter Bordet gik Selskabet, nogle Spillepartier undtagen, i Danseſalen, og det syntes at Deres Mand vilde gaae bort; da hvidskede Postmesterens Kone, i Forbigaaende, noget til Deres Mand, med en ondskabsfuld Mine. — Han greb hende noget ublid ved Armen og raabte høit:

"Kone!" —

I Øieblikket var Soldman hos dem, Damen gik smilende bort, og Soldman sagde Deres Mand nogle Ord:

"Det siger en Skurk!"

raabte nu Deres Mand.

"Naar han ikke kan beviſe det."

afbrød Soldman ham ogsaa temmelig høit.

"Gjør dig ikke latterlig for Selskabet, men kom ind i dette Værelse."

Jeg maatte danse, saae selv altsaa intet meer. Men man fortalte siden, at Soldman havde ført Deres Mand ind i et Sideværelse, og været der en halv Time allene med ham; derpaa vare de begge meget hidsige komne tilbage i Spiseſalen, hvor der endnu sad nogle Spillende, og at Soldman nu meget høit havde sagt:

"Her var nylig Talen om Skurke!"

"Saa tager jeg det Ord tilbage."

svarede Deres Mand og omarmede ham. Postmesterens Kone havde imidlertid danset umaadeligt, og ikke

vilket svare paa noget Spørsmaal, den Sag angaaende. Strax derpaa gik Deres Mand endnu ganske hæftig bort.

Jeg søgte at skjule min skrækkelige Uro for min Veninde, og hun kunde ikke noksom undre sig over, at min Mand havde kunnet saaledes overvinde sig, ikke at sige mig det.

Alt, hvad jeg i min Angest kunde tænke, da jeg igjen var allene, var:

"Jeg er uskyldig, det maa nu være hvad det vil. Jeg vil tie, indtil han selv giver mig Leilighed til at spørge, eller indtil vor Fader igjen er bleven frisk, og jeg kan fortælle ham denne Hændelse med sine Følger."

For nogenlunde at adsprede mig, skrev jeg Breve til alle mine fraværende Bekjendtere, uden at jeg just havde nogen besynderlig Anledning dertil. Karl kom ogsaa denne Aften sildig hjem, var kold, men høflig, føjelig, men tilbageholdende, og forblev saaledes fra denne Tid af i tre Uger, indtil min Nedkomst, uagtet alle mine Bestræbelser for at formaae ham til Aabenhjertighed. Med vor Fader bedrede det sig, men endnu kunde han ikke gaae ud. — I disse Kummerens Dage fødte jeg min Henrik.

"Bliv du min Trøst og min Glæde," sagde jeg til den Nyfødte, og trykkede ham, under tusinde Taarer, under Glæde og Smerte, med mat Kraft til mit

Bryst. "Bliv du min Trøst og min Glæde, naar andre trykke mig og forlade mig!"

Min Mand havde, som man siden sagde mig, med uudsigelig Angest hvert Øieblik erkyndiget sig om mig, medens mit Liv stod i Fare; men dermed havde han ikke forsødet mig mine bittre Timer. Det smertede mig inderlig, men min Kraftløshed gjorde, at min Følelse gik over i stille Veemod. Nu traadde han ind i Kammeret, stod tvivlsom nogle Minuter ved Døren, skyndte sig derpaa til min Seng, tog den Ødyfødte paa sine Arme, græd, kysde ham utallige Gange, og lagde ham sagte igjen i mine Arme. Jeg gav ham et ømt Vink med mine Øine; han kysde mig sittrende, og tabte en stor Taare paa mine Kinder — derpaa gik han hastig ud. Han talte intet, og jeg kunde heller intet tale. Morgenen derefter kom han mere fatted til mig, satte sig paa Sengen, fortalte mig adskilligt, rakde mig selv, hvad jeg behøvede og inden jeg bad derom; med altsammen med den fremmede, føielige og høflige Mine, hvormed han allerede i nogle Uger havde martret mig. Soldman kom ikke i vort Huus. Og saaledes forblev det indtil den fjerde Uge efter min Nedkomst, da vor Fader var kommen saavidt, at han, uden at jeg formodede det, kunde overraske mig med sit første Besøg.

Aatte og tyvende Kapitel.

Den saliggjørende Aabenhjertighed.

"Gud give sin Velsignelse i dette Huus, hvor jeg ikke har været saa længe, og hvor der imidlertid har tildraget sig saa meget glædeligt!"

Saaledes raabte Karls Fader med høitidelig Stemme, i det han traadde ind af Døren.

"Velkommen, velkommen De Velsignelsens Bud!" raabte jeg ham med den høieste Glæde imøde. Jeg sad just og gav min Henrik Bryst.

"Hav Tak brave Moder!" blev han ved, "fordi De skjenker mig det Syn, at De selv ernære Deres lille Søn. — Lad det smage dig got, lille Henrik! — Han gjengjelde Dem, gode Moder, denne Besværlighed med tusindfold Kjærlighed, og indsue med denne Drik sin Moders tro og rene Sjæl. — Saa sant jeg lever, jeg troer det er sant, at Besteforældrene har mere Glæde over deres Børnebørn, end Forældrene over deres egne Børn. Jeg har al min Tid fundet en hjertelig Fornøielse af smukke Øine, baade hos Store og Smaa; men endnu aldrig har jeg med saadan Hjertens-Glæde speiled mig i et Par blaa Øine, som i dem, den lille Skjelm her har! — Hvor er hans Fader? Formodentlig endnu paa Kon-

toiret? Jeg vil skikke efter ham! — Men hvad er det? Gode Kone! De har grædt? Hvad? De græder paa ny? Skjul De sig ikke for Deres Fader — seer jeg Ret, saa er det ikke Glædestaarer. Gud! det maa være en ubeskrivelig ulykkelig Moder, som taber Kummerstaare paa det diende Barn ved sit Bryst!"

Jeg var alt for rørt, til at jeg et Øieblik skulde have kunnet skjule hvad der gik for sig i mit Hjerte. Jeg fortalte ham alt hvad der var forefaldet imellem Karl og mig; vel med den muligste Skaansel for min Mand, men dog overeensstemmende med den strængeste Sandhed.

"O vee! o vee!" raabte han, "saa har jeg dog altsaa seet rigtigt? Han har ofte været hos mig, har daglig bragt mig Efterretning fra Dem, og i de kritiske Dage nogle Gange. Men han var derved ikke tilmode, som jeg ønskede det. Jeg vilde saa gjerne tro, det var Ængstelighed over Dem, men, desværre maa jeg nu høre Bekræftelse paa det, som jeg saa ofte befrygtede. Saa skal da Jordens arme Sønner ingen reen og ublandet Glæde nyde? Nu — hvad Gud vil! Men her gjelder det om at handle, og ikke om at klage. Lad mig raade! Det ene Parti har jeg hørt; det andet Partie vil jeg strax høre. — Altsaa, uagtet al den Umage De har gjort sig, har han ei vildet sige Dem Aarsagen til sit Forhold? — Mig skal han tilstaa Aarsagen dertil! Her er min Haand,

kun Taalmodighed! De blive kun fast i den Overbeviisning, at han endnu hjerteligen elsker Dem; thi det er tilforladelig Sandhed."

Karl kom. Hans Glæde var meget stor over dette Besøg. Fader og Søn bleve længe i hjertelig Omarmelse. Derpaa tog den gode Fader Karl med sig i et andet Kammer. Mit Hjerte bankede hæftigt — men af Glæde, ikke af Ængsteligbed; jeg var forsikret, at deres Tilbagekomst vilde bevirke den længe ønskede Udsonings skjønneste Optrin. Jeg gav Agt paa enhver sagte Bevægelse, om det ikke var de Tilbagekommendes Fodtrin; men de bleve to Timer i Kammeret. Endelig kom de tilbage, men mit Haab var med der første Blik tilintetgjort. Karl saae forvirret ud, hans Fader bedrøvet og meget alvorlig.

"Kjære Datter!" sagde han i samme Tone til mig, "det er vist nok noget, som De bør vide, men nu vil det baade være skadeligt for Dem og det stakkels Barn. Vær af Kjærlighed til ham i det mindste saa rolig som det er muligt i Deres Forfatning. Bortfjern alle Bekymringer. De skylder Gud og Verden Regnskab for et Menneskes Liv. Jeg er Dem Mand for, at saasnart Sagen, uden Skade for Dem og den Lille, kan lade sig afhandle, skal det skee imellem os tre — og, om Gud vil, blive afgjort."

Med Taarer svarede jeg:

"Rolig skal jeg være, kan jeg det?"

"Med en god Samvittighed og med Troen paa Forsynet," svarede han.

"Og du, min Søn — du veed hvad jeg har bedet dig om!"

"Ak Gud! — af ganske Hjerte!"

svarede Karl. Derpaa tog vor Fader Afskeed og gik. Min Mand fulgte ham ud, og talte endnu et Kvarteerstid med ham.

Havde Gud ikke givet mig dette Barn, havde jeg været aldeles uden Trøst, og havde han taget ham fra mig, havde jeg maattet fortvivle. Men naar jeg endog med det kummerfuldeste Hjerte saae ham i det smilende blaa Øie; naar han udstrakte sine smaa Arme imod mig; naar jeg saae ham — saa ganske veltilfreds, efter sit Maaltid, at slumre i mit Skjød, saa glemte jeg Alting, og fik derved Styrke til at tale og lide. Min Mand var taus og nedslagen, mod mig viisde han sig meget opmærksom og føielig, men paa den næsten seremonielle Maade, som dybere smerter et elskende trofast Hjerte, end en enkelt Opfaren. Vores Fader besøgte os undertiden, og undertiden besøgte vi ham; den skjulte Sag blev uomtalt; men alligevel var den Munterhed og Aabenhjertighed, som ellers boede i vor Familie, ganske forstyrret. Jeg kunde intet udrette derved, med mig

talte ingen fortrolig. I Begyndelsen var min Aand nær ved ganske at nedbøjes; men snart vaagnede den Følelse med Kraft hos mig: Du er miskjendt, Du fortjener ikke den Behandling. Dette hævede min Aand igjen, og gav mig nyt Liv og Mod til at see enhver frit i Øinene, og rolig at vente enhver Erklæring; og jeg bemærkede, at jeg vandt derved, i Særdeleshed hos min Svigerfader.

Endelig havde jeg vænnet min Henrik til at spise andre smaa Menneskers Føde, og nu fordrede jeg, da min Mand og hans Fader en Aften vare hos mig, at man skulde give mig Erklæring om det mig Ubevidste.

"Nu, saa vil jeg tale," begyndte Karl.

"Nei min Søn, lad mig tale i dit Sted," afbrød hans Fader ham, "jeg er gammel, og mit Blod er koldere. Jeg veed at vores Amalia antager os her for een Person. — Gjør De ikke? Nu, Gud give, at min Aabenhjertighed maa bringe Velsignelse! Kjære Datter, De er dog vel ikke overtalt af Deres salige Fader til en Forbindelse med min Karl?"

"Hvilket Spørsmaal! Min Faders og min Tro var, at de som tvinge i saadan Sag, og de som lade sig tvinge, ere lige slette Mennesker."

"Jeg siger heller ikke tvinge — men overtale!"

"Overtalelse er den haardeste Tvang af en Fader, som man elsker. Min Fader var alt for samvittighedsfuld til at tvinge mig til noget, og allermindst til det, som skulde afgjøre min hele Skjebne."

"De har altsaa frivillig givet min Karl Deres Haand? Tilstaaelsen af Deres Kjærlighed til ham kom altsaa ganske af Deres Hjerte?"

Jeg følte mig meget fornærmet:

"Kjære Karl, vil Du ikke tage Ordet imod mig? Du vilde viist ikke spurt derom?"

"Jeg kan ikke hjelpe Dem, kjære Datter! Mine Spørsmaal bedrøve Dem, men de ere fornødne. Endnu maa jeg spørge: Kjender De Hr. Albert U**?"

"Ja!" svarede jeg forundret, men dog med Rolighed.

"Amalia!" sagde Karl, og tog mig i Haanden med hæftigere Kjærlighed, end jeg før havde bemærket. "Amalia, for Guds Skyld, overiil Dig ikke! Du er ophidset! Betænk hvad du siger! Vi kunne misforstaae dig — slemmere, frygter jeg, end vi burde! — Min Fader, spørg ikke videre!"

"O min gode Karl!" raabte jeg, "dette er allerede Erstatning for mange bittre Timer! Spørg Fader, om alt hvad De vil!"

"Naar har De lært at kjende ham?"

"Kort førend jeg lærte at kjende Deres Søn."

"Har De siden staaet i nogen Forbindelse med ham?"

"Han var min Ven og min Faders Ven."

"Deres Faders Ven?" spurte han forundret. "Kjendte Deres Fader ham? Har Hr. Albert U** ogsaa omgaaedes med Deres Fader?"

"At besvare dette Spørsmaal, føler jeg mig for god," sagde jeg med den seirende Stolthed, som Retskaffenheden allene formaar at indgyde os. "Gud forbarme sig over det Fruentimmer, som skal forsvare sig for saadanne Formodninger mod hendes Mand! Nei, saaledes havde min Karl heller ikke spurt! Og havde han kunnet det, saa vilde jeg troet at have hørt en Sørgesang ved vor ægteskabelige Lyksaligheds Grav. Men han havde aldrig kunnet spørge saaledes! O du min gode fromme Fader, som holdt din Datter i saa megen Værd, vel dig, at du ikke hører dette!"

Karl var næsten uden for sig selv, og faldt mig om Halsen.

"Fader, jeg forbander den Time, da jeg værdigede at høre saadanne Fortællinger! Nei, det er ikke muligt! O Gud — saa havde dog mit Hjerte Ret! Og det hele Væv, hvori man indviklede mig, og al den Helvedesgift, som man draabevis indgydede mig, var intet uden den forteste Ondskabs Blændværk."

"Søn, Søn!" raabte Karls Fader — "Først fuldstændig Erklæring! Ingen Tro uden Overbeviisning; ellers er det kun et Huus, bygget paa Sand, som er fast nok i uafbrudt Solskin og i Fortrolighedens lykkelige Tid, men naar grundet Tvivl engang stormer løs derpaa, saa holder det kun ud nogle Timer, og saa falder det Hele sammen."

Jeg formaar ikke at skildre de Følelser, som disse Ord opvakte hos mig. Karl traadde tilbage og skjulte sit Ansigt. Hans Fader blev ved:

"Det skulde Altsammen være Ondskab? Altsammen løjet? Nej, det er det ikke, og kan ikke være!"

Efter dette barbariske Udtryk — som jeg den Gang holdt det for at være — var jeg ikke istand til at henvende min Tale til ham; jeg sagde til min Mand:

"Tael, min Karl! — Hvad har man sagt Dig?"

"Nei, jeg kan ikke sige det," svarede han."

"Alting reent ud!" sagde hans Fader med Hæftighed. "Er det ikke just Ulykken ved saadanne Erklæringer, at man ikke vil reent ud med Sproget! Saa bliver der altid en Gnist tilbage, siden puster Djævelen og hans Kammerader dertil, og saa brænder det i lys Lue! Alting reent ud! Man har ikke foresnakket Karl; thi vi ere begge ikke de

Personer, som let lade sig noget foresnakke, men man har, uagtet alle alvorlige Afvisninger, paansdet sig ham og forbundet sig til at bevise det — jeg maa sige det, hvormeget det end saarer mit Hjerte: at De havde tilladt den os ubekjendte Herr Albert U** ensomme Sammenkomster i Birkeskoven ved Deres Faders Landsted, paa den samme Tid, som min Søn anholdt om Dem; at De var tvungen af Deres Fader til at indgaae Forbindelsen med Karl; at De tvungen havde givet Deres Løfte, uden alligevel at ville forlade Albert. Han havde, endog efter Deres Forlovelse med Karl, maattet komme fra sit Opholdssted til Dem; Deres Fader havde overfaldet dem begge; Albert var flygtet, og De var af Skræk faldet i Afmagt, og var derpaa bleven saa farlig syg. Da man befrygtede, at De i Feberheden skulde røbe det man saa gjerne vilde skjule, havde man i Begyndelsen ikke tilladt nogen Fremmed at komme til Dem. — — Jamre Dem ikke, arme Kone! Jeg vil feje Gader, om jeg kun har troet det et Øieblik! men da man tilbyder de gyldigste Beviser for alt dette — hvad skal jeg da tænke? Men De maa høre Alt! Endnu skal De staae i Forbindelse med Albert; og ved en Venindes Mægling korrespondere med ham — —

"Nei, det er for skændigt!"

raabte jeg.

"Karl, det er din Pligt, du maa beskytte Din Kones Ære! Jeg maa see Beviser derfor. — Kom frem med Brevet!" sagde Karls Fader.

"Nei, nei, min Kone er uskyldig!" — afbrød Karl ham.

"Kom frem dermed!" — gjentog hans Fader. "Vil du endnu opleve flere saadanne jammerfulde Timer?"

Karl frembragte sittrende et Brev. Hans Fader tog det, og foreviisde mig det.

"Erkjender De dette at være Deres Haand?"

"Ja, det er min Haand!"

"See nøje derpaa, jeg beder Dem for alt i Verden! Man kan skrive Hænder efter."

"Nei, det er min Haand!"

"Amalia!" raabte Karl, "læs Brevet igjennem; det kan ikke være fra dig. See, det er dateret i dette Halvaar; just Dagen efter, at min Mistanke saa skrækkeligen havde fornærmet dig, og da man, jeg vil ikke nægte det — gav Agt paa dine Breve."

"Vær rolig, Karl, Brevet er fra mig, men hvad der staar deri, veed jeg nu ikke meer. Lad mig læse det."

Jeg læste hsit:

"Elskeligste Veninde!

Kun med faa Ord besvarer jeg Deres kjære Brev af 19de dennes. O hvor megen Glæde har det ikke givet mig! Ja, nu tilstaar jeg Dem: De har meget bedre kjendt Albert end jeg. Men ogsaa jeg har kun i kort Tid kunnet miskjende ham. Denne korte Tid fraregnet, holdt jeg ham stedse for en ypperlig elskværdig Mand. Og hvor herlig beviser han sig nu saaledes. Hans Kjærlighed vokser Dag fra Dag, skriver De? Kunde De see i mit Hjerte, hvor det glæder mig! Om De maa sige ham det, spørger De? — Hvorfor ikke, kjæreste Veninde? — Giv mig dog snart Efterretning igjen om dette Anliggende, som stedse beskjæftiger mit Hjerte, og stedse saa nøjagtig som hidindtil. O, De veed ikke, hvor gjerne jeg læser Deres Breve, og hvor vigtige de ere for Deres —"

"Nei, Amalia! dette Brev kan aldrig være fra dig!" raabte Karl.

"Jo, visselig er det kjære Mand!"

"Og hvem er den Person det skulde sendes til?"

"Alberts forrige Kjæreste og nuværende Brud, Karoline L** i Gl**."

"Alberts Brud?"

"Alberts Brud?"

raabte begge ganske bestyrtede.

"Saa er altsaa Talen — sagde Karl, og slog sig for Panden — "om en Kjærlighed imellem Albert og Deres Veninde," — føiede hans Fader til.

"Gud tilgive Dem, ligesom jeg tilgiver Dem det, at De har kunnet tænke andet derom! Men nu høre De og min Historie med Albert, som har givet Anledning til denne afskyelige Bagtalelse."

Nu fortalte jeg med al Standhaftighed i Bevisthed af min Uskyld, mit forrige Forhold til Albert — og endede saaledes:

"Ved min fromme Faders Skygge sværger jeg, at jeg ikke har sagt noget usant Ord, og intet Ord dolget, som jeg har sagt! Er jeg nu strafværdig — bedøm mit Forhold; jeg vil bære min Skjæbne!"

Begge stode som forstenede. Endelig sagde min Svigerfader:

"Karl, Karl — hvad have vi gjort mod denne Uskyldige! — Og du staar endnu uvis, og falder ikke ned for hende og beder om Tilgivelse? Finder du hende endnu strafskyldig? Skulde hun elske dig, inden hun kjendte dig? Eller har hun virkeligen elsket Albert? Han har behaget hende, han har ophidset hendes Fantasi for et Øieblik. Og du — har du aldrig været indtaget i nogen Pige, førend du saae Amalia? Og kan du forlange af din Kone, inden hun er din Kone, det som hun ikke forlanger af dig, hvorom hun aldrig i Alvor har spurt, eller vil

spørge? Og kan den Fornuftige, ved Overbeviisningen om sin Kones dydige Karakteer, af saadan en Ubetydelighed, befrygte noget for den sande ægteskabelige Kjærlighed og Troskab?"

Karl faldt ned for mig:

"Amalia, du kan ikke tilgive mig!"

"Kjære gode Datter!" raabte min Svigerfader, "see mig i Ansigtet, hvor det brænder, og hvor jeg gamle Mand skammer mig ved at have ladet mig forføre til Mistanke. Men lad dig nu ogsaa fortælle, hvilken Umage Skurken har gjort sig for at bedrage din arme Mand."

Jeg løftede min Karl op med den ømmeste Omarmelse, og nu viisde man mig al det Væv af Ondskab, hvormed man havde foruroliget ham. Strax overskue vi dog ikke det hele, men Tid efter anden, meest ved Tilfælde, opdagede vi det Øvrige.

Postmesterens Kone havde, som Jomfru D**, gjort sig Tanker om Karl, og antaget hans sædvanlige Artighed, og især hans Ledsagen ved en kold Kanefart, for en ordentlig Kjærlighedserklæring. Endelig mærker Karl det og trækker sig tilbage. Derudover bliver hun næsten rasende. Hun tror, at mod saadanne Yndigheder, mod saadan en fin Levemaade, kunde kun en Medbeilerinde gjøre ham ligegyldig. Men hvem er da denne? — Man belurer og udspeider alle hans Trin — see — da spadserer Herr Karl

L** undertiden, uden just at have Forretninger paa den Vei, forbi mine Vinduer. Jeg selv havde ikke bemærket det. Det Barn — heed det da. Nu kunde man ikke undlade at speide om nøjere Forbindelse; Forbindelse, som vist nok ikke var til den Gang, men dog havde kunnet været; og nu begunstigede man Herr Soldmans Galanterier, for ved ham, som Karls Selskaber, at faae Erstatning for sit Tab, eller Stof og Lejlighed til Hevn. Nu reiser min Fader med mig — nu reiser Tanten med Karl til Karlsbadet; nu er det rigtigt! Der skal Sagen ganske afgjøres. Vi komme tilbage; Karl er tilbageholdende, jeg lever ensomt; man kan kun faae lidet eller intet at vide om os; altsaa maa en Person drages paa deres Side, det blev den gamle Paarørende, som hjalp at besørge Husholdningen i min Faders Huus, og som i sin Enfoldighed ikke veed, hvortil hun bliver brugt. Nu staar ved hvert et Skridt han gjør, ved hvert et Skrit jeg gjør, en Bevogter i Baghaand: der Soldman, her den gamle Moster; medens Optrinnet skede i Birkeskoven, var en Bondekarl, som fra den næste Landsby blev skikket til os, i nogen Fraskand gaaet forbi mig og Albert: vi havde i vor Forvirring ikke bemærket ham, han havde meddeelt den gamle Moster sin Opdagelse, og hun havde befordret den videre. Hvilken herlig Finding! Endelig Land! fast Land! Nu

styrede man derhen! Albert maatte udspeides, flere Data maatte samles, det Ganske blandes i et Bæger og bringes Karl — o, da kunde Planen ikke feile! At man af en Sammentreffen gjorde Sammenkomster, var jo kun en Feil imod Tallet, at man var uvidende om Alberts Bekjendtskab med min Fader var blot Udeladelse, at man om hiin Aften fortalte, at min Fader var kommet uformodentlig, da Albert var hos mig, istedenfor at Albert havde overrasket min Fader og mig, det var blot en Feiltagelse af Personer — altsaa blot grammatikalske Feil — som Fruentimmer ikke synderligen forstaa sig paa, som er bekjendt. Soldman begyndte nu, efter sin Herskerindes Befaling, at arbeide paa Karl; men han var i denne Sag saa uhandelig, og havde saa djærvt og fornærmende afviist denne falske Ven, at han i sin Hævngjerrighed besluttede at forandre Jomfruens Plan efter sin Tænkemaade, og det i al Stilhed, saaledes: at lade Karls Givtermaal med mig skee, og siden at rykke frem med sin Plan. Ved Enden af hiint Optrin ved Alberts Gjenkomst, kom Husholdersken, da min Fader raabte — denne Omstændighed maatte og komme ham til Nytte, og da var det ei at undre, at hiin Historie blev saaledes dannet. Soldmans Venskab for Jomfruen var imidlertid bleven saa intrikat, at de ikke længer kunde skjule det for sig selv, og snart kunde det ikke

bleven dulgt for det uartige Publikum; man var alt-saa nødtvungen til at begunstige den ærlige Postmester, som, til Lykke, just var saa forelsked og indskrænked, som man behøvede ham — og ham maatte hun i en Hast givte sig med. Straks derefter bekom jeg det selsomme Besøg af Karoline, hvoraf Husholderskens og det geheime Kollegium ikke vidste hvad de skulde gjøre, da hun ikke kunde levere dem uden ubetydelige afbrudte Stykker. Man lagde Mærke til denne Efterretning, og lurede omhyggeligen efter Lys. Længe vilde Lyset ikke gaae op for dem. Endelig bemærkede Postmesteren, at jeg ofte skrev Breve til en vis Karoline i Gl**, som ikke var skeet tilforn. Man formodede — man fik Vished. Saadant et Brev maatte aabnes! — Men dertil havde Hr. Postmesteren ingen Øren, da han, ifald det skulde blive opdaget, vidste, at Retten ikke vilde anse Sagen for Spøg. Soldman havde imidlertid anlagt sine Miner, havde ganske troskyldig indsneget sig i Karls Omgang, søgt at undergrave hans Grundsætninger i Hensyn til Kvindekjærlighed og Kvindetroskab i Almindelighed, og da han bemerkede nogle Virkninger deraf, først nærmed sig med smaa Hentydninger. Disse Hentydninger vare saa uskyldig fremsatte, at de i det mindste maatte foraarsage nogen Opmærksomhed; og nu byggede man videre, og blev, skjønt med al Forsigtighed, stedse mere bestemt og mere dristig. Nu

virkede det; og nu føiede Skjebnen det saaledes, at man ved hiint Gjæstebud fik Karl venskabeligen imellem sig. Han havde besvaret deres Vittigheder ublidt, givet deres Hentydninger bittert tilbage. Madamen blev hidsig. Efter Maaltidet vilde hun give sit Hjerte Luft, og blev fornærmende afviist for hele Selskabet. Soldman blev og afviist paa en endnu uhøfligere Maade. Nu koger Hevnen, man maa redde "sin Ære." Alt opbydes. — Den uartige Karl fordrer Beviis og taler høit om Skurke. Soldman lover Beviis, og den af Vin og Fortred ophidsede Karl tager, i dette Tilfælde, offentlig sin Fornærmelse tilbage. Nu maa et Brev skaffes! En ganske usædvanlig Mængde Kjærlighed viser blødgjør Ægtemanden — han samtykker, og uheldigviis kommer den følgende Dag et Brev til den problematiske Karoline! Det bliver aabnet — O, Beviis over Beviis! det maa hastig afleveres! — Karl, formodede man, skulde rase; men hans Kjærlighed til mig gjør at han bliver tilbageholdende mod mig. Erklæring maatte foraarsage Skilsmisse — troer han, altsaa skyer han den aldeles. Endelig maa han opdage sig for sin Fader. Ogsaa han kan intet indvende mod denne Sammenhæng af Følger og Beviser; men han forlænger Erklæringen herover af Menneskekjærlighed indtil nu — —

"Og nu, mine Børn!" — vedblev vor gamle Fader — "tilstaae mig: I have begge feilet deri, at I ikke have været aabenhjertede mod hverandre. Havde du, Karl, fra Begyndelsen af spurt din Kone om Gaadens Oplösning, hun havde ikke negtet dig den. Havde De, gode Kone, reent ud sagt Deres Mand Alting, saa var det aldrig blevet ham nogen Gaade. O! mine Børn! lad dette være en Advarsel for Fremtiden. Tilbageholdenhed svømmer længer bort fra Kjærlighed og Venskab, end Elven for min Hauge; og Ulykken er, at det Bortsvømmede derefter virkeligen pleier at sætte sig fast et andet Sted. Havde I ikke havt den gamle Mand, som talte Sproget reent ud — hvem veed, hvor længe I havde komplimenteret hinanden, og eders hele gjensidige Fortrolighed, det er at sige: eders hele ægteskabelige Lyksalighed, kunde gaatt forloren. Lad aldrig saadan en Misforstaaelse opstaae imellem eder — dersom eders Ro og Lykke er eder kjær; thi hvem veed, om I endnu længe beholde den gamle prækende Figur hos eder! Lader os i Dag helligholde eders ny Foreningsfest! Lader os derved være glade, og takke Gud, som ledede Udfaldet saaledes; og lader os derved höitideligen gjøre det Løfte, stedse at gaae den lige Vei — thi, mine kjære Børn, det bliver stedse og evig det Bedste.

Amalias
Glæder og Lidelser
som
Jomfru, Kone og Moder.

Af
Friederich Rochlitz,
oversat
af
J. M. Gamst.

Anden Deel.

Kjøbenhavn, 1807.
Trykt og forlagt af Direktør J. F. Schultz,
Kongl. og Universitets-Bogtrykker.

Amalie

Lucie oder Tiberius

vom

Sonnenstrahl oder Mädchen

---

von

Friedrich Mosig.

herausgegeben

von

J. M. Gamler.

Leipzig, 1807.

Indhold.

Side

Første Kapitel.

Forandringer i to Aar. Fader L***s første Præken. 1

Andet Kapitel.

Fødselsdagen. Første Samtale om Opdragelsen. 16

Tredie Kapitel.

Alberts og Karolines Indretninger. Nogle Ord derover. 36

Fjerde Kapitel.

Et Huusraad. 43

Femte Kapitel.

Anden Samtale om Opdragelsen. Uartigheder. 56

Sjette Kapitel.

Tredie Samtale om Opdragelsen. Kunstgreb. 77

Syvende Kapitel.

Fjerde Samtale om Opdragelsen. Endnu et Kunstgreb. 96

Ottende Kapitel.

Forslag til sygelige Børns Opdragelse. Huuslig Forandring. 107

Side

Niende Kapitel.

Anden Efterretning fra F**. Albert og Karoline tre Aar efter deres Givtermaal. . 124

Tiende Kapitel.

Huuslæreren. 156

Ellevte Kapitel.

Meinerts Besøg. 167

Tolvte Kapitel.

Prøverne. 181

Trettende Kapitel.

Skov-Inspektørens Datter. . . . 207

Fjortende Kapitel.

Fortsættelse. 222

Femtende Kapitel.

Henrik bestemmer sit Valg i Livet. Afskeed. 231

Sextende Kapitel.

De sidste Efterretninger fra F**. Anden Afskeed. 250

Første Kapitel.

Forandringer i to Aar. Fader L***s første Præken.

Det som jeg har at sige om de tre følgende Aar i mit Liv, lader sig sammenfatte paa faa Blade. Efter at hiin sørgelige Misforstaaelse var bilagt, herskede en lang Tid uforstyrret Rolighed, Tilfredshed og Munterhed i vort Huus. Min lille Henrik var Sundheden og Glæden selv, mit Hjerte hængte inderlig ved ham, han lænkede endog sin Fader meer og meer til sit Hjem. Min Karl var, siden hiin inderlige Udsoning, bleven mig mere dyrebar, og mig syntes ogsaa, at jeg var bleven ham kjærere, formedelst min Aabenhjertighed. Han skaanede mig i Hensyn til hiin Omstændighed saa omhyggelig, at aldrig et Ord af hans Mund erindrede mig derom. Den Smerte som hans forrige Mistroe havde forvarsaget mig, belønnede han med de meest overty-

dende Beviser paa sin uindskrænkede Tillid, saa at han endog paalagde mig at fortsætte min Brevveksling med Karoline. Ved Siden af hinanden læste vi hendes Breve, og toge fælles Andeel i disse to Personers Skiæbne.

Et Tab havde vi alt lidt i vor Familiekirkel. Min Karls Fader befandt sig igjen nogenledes vel efter sin sidste Sygdom; men de Kræfter, som man taber efter det tredsindstyvende Aar, blive ikke saa let igjen erstattede. Han var langtfra ikke den stærke og altid muntre Mand, som han havde været. Lægen forsikrede ham ofte, at kun ved Landlivets Stilhed og Eensformighed, kun ved flittig Bevægelse og den friere veldædige Landlufts Indflydelse kunde han faae sin fuldkomne Helbred igjen. Fader L** gav altsaa efter. Han overgav ganske sine Handelsforretninger til min Mand, reisde ud til vort lille Landgods, plantede og høstede der, glædede sig over sine Hænders Arbeide og tog liden Deel i Stadens Anliggender; men kom dog ofte til os. Vist nok var det meget for sjeldent efter vore Ønsker, især, da min Mand, formedelst overflødigt Arbeide, og jeg, formedelst tiltagende huuslige Syssler, ikke kunde besøge ham saa ofte, som jeg saa gjerne ønskede det. Men derfor var det og en Festdag, naar den kjære Gamle engang kom ind til os, og med inderlig Velbehag bragte sin Svigerdatter nogle

Haret, som han selv havde skudt, og sin lille Sønnesøn nogle Jordbær, som han selv havde plukket. Han beholdt altid den første Stemme i vort Huses vigtigste Anliggender, thi vi kunde saa gjerne overlade den til ham, som havde saa megen Erfaring, bar saa inderlig Kjærlighed til os, og var saa ganske fri fos den Vrantenhed man bemærker hos saa mange Gamle. Han var altid tilfreds med os, og det sikkerste Kjendetegn derpaa var, at han gjerne kom til os, thi man saae ham aldrig nogensteds, uden hvor han fandt sig fornøjet.

Men nu i det fjerde Aar af vort Ægteskab forandrede han sig noget, fordi — vi havde forandret os. Den gamle Tante, hvorom jeg tilforn har talt, var død, og havde indsat min Mand til eneste Arving af sin temmelig betydelige Formue. Karl havde været galant som Elsker, han blev det som givt Mand, og vilde ogsaa være det som Huusfader. Vi boede got, rummeligt, behageligt og net; men nu, da han egenmægtig kunde bestyre en anseelig Formue, ikke længer got nok — som han troede. Hidindtil havde jeg været omhyggelig og ordentlig i min Paaklædning og i mit Huusvæsens Indretning; jeg havde ogsaa efter min kjære afdøde Faders Raad stedse mere rettet mig efter min Mands Lyst til Pragt; men nu var det ham dog ikke nok. Hidindtil havde vi undertiden nogle af Husets gode

Venner hos os, dog sjelden; og ordentlige Gjæstebud kun naar Familieforbindelser gjorde det uundgaaeligt — fordi Fader L** ikke var nogen Ven deraf. Skade, sagde han, for den herlige Tid, og den sure Møje, som først maa anvendes paa Tilberedelserne, og siden paa at bringe Alt i forrige Orden igjen, naar jeg endog ikke vil tale om de smukke Summer, som unyttig udgives dertil. Børn, naar jeg ved saadant et Maaltid seer Tjeneren komme ind med de første Fade til den anden Anretning, forekommer det mig, som om jeg blev vaer, at Kjedsomhed indsneg sig paa hans høire Side, og Bagtalelse paa hans venstre Side. Den første lister sig frem overst ved Bordet til de Gamle, og den anden holder sig tilbage ved Enden af Bordet mellem de Unge. Og hvem gjør man virkelig Fornøjelse med saadanne overflødige Smauserier? Sløve Mennesker, hvis Gud Bugen er, eller forfinede Epikureer! Omgaaes ikke med Saadanne! Begge due ikke! Ved andre Sammenkomster opholde de sig kun over eder, naar Anretningen ikke var efter deres Smag, eller Opvartningen ikke var saa god, som de syntes den burde være, og der ellers manglede noget efter deres Villie.

Nu gjorde min Mand oftere saadanne Gjæstebude, fordi, som han sagde, det ikke mere kunde

undgaaes, og man dog engang imellem maatte have Selskab.

Hvem som nogensinde har været i det Tilfælde at forestaae et saadant Huus, eller blot beopagtet elskede Familier, den veed, hvor meget man — naar Begyndelsen engang er gjort — hengiver sig meer og meer dertil, og kan tilsidst ikke standse. Intet af det man har, vil da behage os længer, fordi man altid tænker paa det man ikke har, og som dog er saa smukt. Har man forskaffet sig det Første, føler man desmere, at man mangler det Andet; har man ogsaa faaet det, saa er det Tredie uomgjængelig fornødent — som man troer; er det ogsaa bragt til Veie, bliver det aldeles uudstaaeligt, ikke at faae det Fjerde — og saaledes i det Uendelige. Har man indbudet denne Herre, eller denne Frue, saa maa man endnu ogsaa bede Andre, som staae i Forbindelse med dem, saa man tilsidst ikke mere veed, hvor man skal begynde eller ophøre. En skjøn lys Spisesal gjør, at Mangelen paa kostbart og ganske moderne Bordservise mere bemerkes, i nye Værelser kan man ikke holde det ud, uden de meest moderne Møbler; dertil bruger man flere Betjentere, af mange bliver man slettere opvartet end af faa, o. s. v. Det er meget bekjente Ting.

Herover gjorde jeg min Karl de venligste og meest skaanende Forestillinger. Han hørte paa dem med Godhed, han beklagede mig, at jeg derved maatte have mere Arbeide og Tidsspilde, tilstod tillige, at Tingen selv var ham meget uvigtig.

"Men" — blev han ved — "det kan dog engang ikke vel være anderledes; man vilde tilregne os det som Mangel paa Verden, eller endog udtyde der slettere. Jeg bekymrede mig just ikke derom, kunde gjerne sætte mig ud derover, men" — føjede han smigrende til — (O, de stemme Mænd!) — "men det vilde kaste et mindre fordeelagtigt Lys paa min Amalia, som jeg saa gjerne vilde vise hele Verden i det beste, i det sande Lys; jeg tilstaar det, ved saadanne Leiligheder vilde jeg gjerne prale lidt med min Kone."

Jeg holdt ham for Munden. — "O vi stakkels Koner!" — Endelig føjede han til:

"Lad endog nogle tusind Daler gaae med til den første Indretning; det som vi derfor har indkjøbt, bliver jo dog vor Ejendom! Hvorledes skulde vi gjøre det, om vi havde arvet mindre."

Jeg maatte altsaa heri lempe mig efter hans Tilbøielighed; men længtes ofte under den glimrende Pragt efter mit eensomme Syebord, kjedede mig ved Synet af den Porcellains Amor, og længtes

inderlig efter Beskuelsen af dens levende Billede, min Henrik. Fader L** kom nu sjeldnere til os.

Endelig havde min Karl, med megen Bekostning og mangen Fortrædelighed af Arbeiderne indrettet den ny Bolig, og da Fader L** just besøgte os, førte han ham derhen, for paa en behagelig Maade at overraske ham. Den gamle Mand undrede sig, nikkede og sagde nogle Gange, skjønt sagte: det er smukt! ret smukt! Men oftere, og temmelig høit: Ei, det er saa bunted! det er lidt besynderligt! Finder man det nu smukt! See! See!

"Saa er det Moden" — sagde Karl, og jeg blev noget ængstelig om Hjertet — "Naar man engang gjør saadanne Indretninger, vil man dog gjerne have dem saaledes, som det paa den Tid er Brug."

"Ja — vist nok!" — svarede Faderen.

Karl syntes at have frygtet en mere haard Kritik, og vilde ved Venlighed forekomme den — ligesom mangen en Forfatter ved en ydmyg Fortale. Han sagde:

"Her maa De ret ofte besøge os! Et muntert Værelse gjør mig altid mere munter, og jeg tror det gaar Andre ligeledes. Her ville vi være ret fornøjede."

"Nu, vi ville see!"

"Vor gode Fader lover ikke meget" — afbrød jeg ham.

"Børn!" — vedblev den gamle Mand — "jeg kan nu ikke hykle; mig behager eders Indretninger ikke saa ganske. Tager mig det ikke ilde op, at jeg stedse har noget at dadle; vi Gamle ere ikke anderledes. Jeg er nu engang en Prækers Stemme — —

"Dog ikke i Ørken?"

faldt jeg ham ind, for maaskee at bringe ham i got Lune.

"Det just ikke, haaber jeg," — blev han ved — "men fra Ørken. Kjære Søn! her kan jeg neppe blive ret fornøjet, thi jeg som nu saa ofte behøver Andres Hjelp, maa jo stedse være forlegen og ængstelig for at gjøre alle disse smukke Ting Skade. Hos mine Børn maa jeg være, som jeg var Hjemme, om jeg skal føle mig lykkelig."

"Er De da ikke det her?" — spurdte Karl hastig.

"Nei, min Søn! Du er det jo ikke selv."

"Hvorledes?"

"Nu ja! — Kjære Børn, jeg frygter at I med disse Snurrepiberier har paadraget eder en Byrde — en trykkende Byrde, imedens I tro at forskaffe eder Fornøjelse og forhøjet Livsnydelse. Lad mig tale ud, min Søn! Jeg tænker ikke engang

paa Pengene, som det har kostet. Jeg tror, du har Forstand nok, til ikke at indlade dig dybere i slige Ting, end din Formue tillader. Og at du i din Alder ikke tænker paa at lægge Penge op, regner jeg dig ikke til Feil. Naar man kun for sine mange udgivne Penge virkeligen har Noget, jeg mener, meer og rigere Stof til sand Livs Nydelse. At boe rummeligt, bekvemt, smukt og fornøjeligt, holder jeg for et af de Velhavendes ønskværdige Fortrin, og den som kan have det, og ikke har det, anseer jeg for en Daare eller en foragtelig Pengepuger. Men, at boe, siger jeg — thi dertil har man dog vel Værelser, ligesom Stole til at sidde paa, o. s. v. Dog, til at boe i, ere disse Værelser ikke — de to smaa Bagstuer fraregnede. Tilstaa det kun: I vover Jer jo selv neppe herind! Disse Stole — I sidde jo selv med tvungen Varsomhed paa dem! Vil I have Bekvemmelighed, saa maa I krybe ind i Bagstuerne, hvor I — ingen anden Udsigt har end Hesteskalden. Siig mig ikke imod, kjære Karl, det er saaledes! Du finder dig gjerne deri, fordi du tror at kunne være desmere fornøjet her, naar du har Selskab hos dig; men tro det ikke, kjære Søn! Medens du fører dine Gjæster omkring i dine smukke Værelser, fornøjer du dig i det Høieste engang over, at man roser dine Herligheder og din gode Smag, og tæn-

ker ikke paa, at de, som meest rose, ere høflige Jaherrer, og du bliver ikke vaer den hemmelige Misundelse, som viser sig i Andres fortrukne Miner. Siden bliver intet tilovers for dig uden Angest og Banghed for at Nogen maatte komme dine Alabaster-Figurer for nær, eller med sin Stoel afrive Væggene den alt for fine Sminke, og den Forlegenhed, hvormed dette Onde maatte forekommes, naar Een syntes saaledes at glemme sig. Naar du sidder med dem ved det prægtige Spisebord, troer du at være ret glad? Tro det ikke, min Søn! Medens alle dine Gjæster ere vel tilmode og lade Retterne smage sig vel, sittrer du ved den Tanke, at Tjeneren maaskee kommer til Skade med en kostbar Porcellains Terrin eller Fad, at en ubetænksom munter Gjæst maaskee vælter et Glas rød Vin paa dit Damastes Dækketøi o. s. v. Kjære Børn, gjører dog intet, fordi I see at andre gjøre det! Der kan gives Folk, som ere vante til en saadan Levemaade, for hvem det er bleven Nødvendighed — det gaaer mig ikke an; men I ere ikke saadanne Folk. I ere kuns Efterabere, og — det maa Ingen være, end ikke af det Skjønne, naar han endog blot kan være en middelmaadig fri Original! Holder eder i alle Ting til det, som er sant, som er got, og som passer sig for eder — enten saa Andre gjør det eller ikke. Kuns da befinde I

eder vel derved! Treffer det sig, at det, som I foretage, tillige er Mode — desbedre; men at paalægge sig Tvang, underkaste sig Uro og Fortredeligheder — thi lægger kun mærke til, hvor megen I alt have havt — at unddrage sig mangen sand Fornøielse, som saa ganske skikkede sig for os, fordi Moden vil det anderledes, det kalder jeg Slaveri, haart, trykkende Slaveri! Hvem som af Naturen er stemplet til Slave, eller hvem uheldige Omstændigheder har smeddet i Lænker, den beklager jeg; men frivillig at krybe i Halsjernet — fy! fy! Eders Gjæstebudde — jeg veed, at du som Kjøbmand ikke ganske kan undgaa dem; ikke ganske! Men, kjære Karl! betragt dem, som et ikke altid uundgaaeligt Onde, anderledes ikke, jeg beder dig! og et Onde paatager intet fornuftigt Menneske sig, naar han kan undgaae det. O, hvilke to ganske forskjellige Ting er det, at have et Par gode Venner hos sig, og at være bebyrdet med en saadan Sværm, saadanne Figurer, af hvem man sætter saa mange til Bords, kun for at udfylde en ledig Plads! Indbyder de første flittigere end hidindtil. En munter, aaben og utvungen Omgang — styrker baade Hoved og Hjerte, ja endog Sundheden. Naar saadanne Folk komme til eder, da sætter paa Bordet hvad I have! Hvad I have, siger jeg, ikke hvad I først maa møisommeligen bringe til Veie.

Giv da din beste Vin, Karl, at eders Hjerter kunne frydes og eders Tunger løsnes! Da — — dog endeligen Punktum engang! Dit Taffel-Uhr viser halv To! Det er nu snart Spisetid. Lader os nu gaa hjem i den gamle Bolig. Jeg har sagt ligefrem, hvad der laae mig om Hjertet, og kan igjen være muter! Nu lukker jeg min Prækenbog til, og J, mine kjære Børn, viser mig intet suurt Ansigt — —

(Jeg gjorde ham vist ingen suur Mine.)

Jeg mener det got, og hvad vil jeg gjøre? Jeg besøger eder dog i den ny Gaard, siden den engang er der. — Men hvad gjør vor lille Mine?" — spurte han, da vi vare i den forreste Sal.

Min Datter Vilhelmine var et Barn paa to Aar, som nylig havde været meget syg; et Smertes Barn ved Fødselen, og et Taarers Barn medens hun levede. Ved sin Ankomst til Verden bragte hun mig Graven meget nær, rovede mig min blomstrende Ungdom og den største Deel af mine Kræfter; gjorde mig det endog fysisk umuligt at nyde den Glæde, at gjøre mere for hende end at føde hende til Verden, jeg kunde ikke selv ernære hende. Og dog havde den lille Engel neppe skuet Dagens Lys, førend den med uudsigelig Kjærlighed trak mig til sig. Jeg bad Gud om Døden førend jeg saae hende, jeg bad om Livet, saasnart mine af Smerte

dunkle Øine saae hende. Hvor veemodig, ja hvor misundelig saae jeg fra mit Sygeleje hen paa den lejede Kone, hvem jeg, med tusinde Bekymringer, maatte betro den kjære Skabning.

"Hun vil ikke kunne elske dig," tænkte jeg. "Hun er kun halvt dit Barn!"

Man søgte at berolige mig; og jeg gjorde mig selv Umage for at blive rolig; men min Vilhelmine var sygelig. Lægen gjorde Opdagelser hos Ammen, som tilforn ikke kunde være gjorte — jeg maatte give hende Afskeed, og enten antage en anden, eller og søge at ernære mit Barn med andre Næringsmidler. Min Mand og Lægen raadte til at antage en anden Amme, i Særdeleshed af den Grund, at det vilde blive en ubeskrivelig Umage og Besværlighed for mig at opføde hende paa anden Maade; men for Alt i Verden vilde jeg ikke anden Gang vove at lade mit Barn tilflyde Gift istedet for Næring. —

"Lykkes det mig ikke med hende" — tænkte jeg — " saa tager Gud hende til sig, og hun berøves mig ikke af slette samvittighedsløse Mennesker!"

Jeg opfødte hende altsaa med andre Hjelpemidler, vaagede hos hende Nat og Dag, og anvendte al mulig Ømhed og alle Kjertegn for at stille min Karl tilfreds, som var alt for bekymret

over mig. Jeg havde den Glæde at beholde Vilhelmine; men hun blev svagelig.

Mødre, Mødre — erfarer aldrig den Smerte at have sygelige Børn, at see hvorledes Ormen daglig slynger sig i snævrere Kredse om den udfoldede Knop og gnaver den! Erfarer aldrig den Smerte at bemerke, hvor skjøn, hvor klar, hvor flammende undertiden den lille Lampe glindser, og derpaa dessnarere bliver ganske mat! hvorledes Himlen drager Aanden, og Graven Legemet til sig, og det ofte saa smertelig, og dog ikke formaaer at løse Baandet!" —

Det, som meget forøgede min Bekymring for Vilhelmine, var hendes saa ganske besynderlig tilig opvaagnede og sig selv dannende Aand. Ligesom de spæde skrøbelige Blade slynger sig om Rosenknoppen ikke tvinger den, men efterhaanden unddrager den sin Kraft, saaledes bøjede og slyngede sig Vilhelmines spæde Legem om hendes herlige levende Aand. Sjelden var hun ganske uden Smerte, og smilte dog næsten altid. Enhver noget kold Blæst, selv den elskende Faders Haand syntes at foraarsage hende Smerte, derfor vilde hun aldrig lege uden med Blomster. Enhver stærk Tale rystede hendes fine Nerver og gjorde at hun blev bange; men enhver som talte blidt til hende, rakte hun den blege

Kind. Det syntes som hun var en Skabning for en finere Planet, end vor Jord.

Desmere passede min Henrik til vor Klode, han var nu alt en vild Dreng, og begyndte at ødelægge alt hvad han fik i Hænder. Man siger stedse at Mødrene have mere Ømhed for Sønnerne, og Fædrene mere Ømhed for Døttrene; jeg veed det ikke, men jeg veed, at i vort Huus var just det Modsatte. Om den kraftfulde Drengs urolige Aand ikke formaade at drage mig nok til sig, eller om Pigens, af det svage Legem, trykte Aand med den alvældige Medlidenheds Kraft drog mig allene til sig, forstaar jeg ikke — vist er det, jeg kunde hengive Alt for min Henrik, men jeg havde kunnet døe for min Vilhelmine.

Albert U. var imidlertid for nogle Aar siden blevet Inspektør. Han og Karoline havde nu været gifte i et halvt Aar. Hun skrev mig de meest henrykkende Breve til, hun svævede i Paradis, og alle hendes Ord syntes stemte i overjordiske Toner. Jeg følte mig mindre i Sammenligning med hende — som jeg tilstod mig selv; og mindre lykkelig — som jeg ikke vilde tilstaa mig selv; men dog undertiden dunkelt følte; og hendes Breve lokkede Taarer af mine Øine, som jeg, oprigtigt talt, ikke kunde kalde Glædestaarer over den glade

Udvikling af to gode og forhen ulykkelige Menneskers Skjebne.

Saaledes stod Tingene, da vi efter fem Aars Ægteskab forlode vor hidtil havde Bolig og lille stille Indretning, og Karl — med heftig Glæde og jeg med skjult Vemod — flyttede ind i en prægtigere Bolig og begyndte en mere glimrende Husholdning.

Andet Kapitel.

Fødselsdagen. Første Samtale om Opdragelsen.

Det var Foraar, og et ret himmelsk Foraar. Træerne stode rigelig i Blomster, Engene begyndte at gjennemvirke deres spæde unge Græs med glindsende Blomster; Lerken besang Solen, Nattergalen besang Maanen, og — min Fødselsdag kom. Endog ganske lille var jeg vant til at holde Dagen hellig og tilbringe den med inderlig, om det end maatte være, hemmelig Glæde. Min afdøde Fader sagde stedse: Det Menneske, som glemmer sin Fødselsdag, har en

reen Glæde mindre og har tabt en virksom Spore til Forbedring; det Menneske som forsmaar Erindringen af sin Fødselsdag, maa være meget ulykkelig, naar denne Dag ingen mere Værd har for ham. Og især kan det siges om Fruentimmer, paa hvis Skjebne Tiden har mere Virkning end paa vores.

Min Mand, som just nu havde mange Forretninger, syntes at glemme denne Dag ganske. Ellers vare vi store Venner af Familiefeste, ikke at vi intet foretoge os uden at pynte os, at spise og drikke, men saaledes at nogle Timer bleve helligede en for Dagen passende Glæde. Min Mands, vor Faders, vore Børns og min Fødselsdag vare — Festdage; vor Bryllupsdag, den første Foraarsdag, den første Sommerdag, vare — Festdage. Disse bleve helligholdte saaledes — at intet Menneske vidste deraf uden vi selv; snart ved en Lystreise paa Landet, snart ved en af min Mands eller Børnenes Livretter, snart ved en musikalsk Aften, tilbragt i den beste Stue under en Mængde Lys i nogle deeltagende Huusvenners Selskab; og jeg gjorde mig det til hellig Pligt, at indrette disse Højtideligheder saaledes, at det derved gik saa herligt og saa ikke herligt til, som muligt. Men da min Mand denne Gang ikke syntes at erindre sig min Glædesdag, saa taug jeg ogsaa, og tænkte blot i Stilhed at helligholde den i mit Hjerte.

Jeg stod meget tilig op, og søgte alle Erindringstegn sammen fra de forrige Aar, som jeg ejede: Børnearbeider fra mine unge Aar af, Breve og Bøger fra de sildigere Aar. Den forbigangne Tid udbredede venligen mit Livs gjennemvandrede Dale for mig, og jeg stod tilbageskuende paa en Høi i klart Soelskin. Skyggedelene vare indsunkne eller overgydede med en tildækkende Taage, og jeg saae kun — det fine Taageslør over dem! Vist nok laae endnu for ved mig dunkle Bjerge; men kun det kølende Løv fordunklede dem, og imellem dem løb en Fodstie, som efterhaanden førte højere. Du har ikke levet forgjeves, torde jeg med glad Rørelse sige mig selv, videre frem, med Guds Hjelp, føjede jeg endnu gladere til.

Min Mand kom Hjem og spiste til Middag; intet blev talt. Kort førend vi stod op fra Bordet sagde han, som det blot var dette Øieblikks Indfald:

"Jeg har den hele Uge siddet saa meget, at jeg ret længes efter engang at have Bevægelse og nyde den fri Luft. Du har heller ikke længe været ude. Hvad synes dig, om vi efter Maaltidet kjørte ud et Par Timers Tid?"

"Det er herligt, kjære Karl, med Fornøjelse følger jeg med. Jeg skal snart blive reisefærdig tilligemed de Smaa; vi tage dem jo dog med os?

See kun hvor den lille Blaaviede tilsmiler dig bedende."

"Det forstaar sig selv! Bliver kun snart færdige." —

I et Kvarteerstid vare vi færdige, Vognen for Porten, og vi kjørte — til Fader L**. Det var en Glæde for mig og mine Børn. Vi kom og fandt ham overordentlig munter og fornøjet. Vi talte om Adskilligt, han foreslog at drikke Kaffeen i Lysthuset.

"Maaskee det bliver de Smaa alt for eensformig der, lad dem blive her, min Husholderske skal passe paa dem," sagde han.

Vi vare tilfreds dermed; han viisde os sine ny Indretninger, det han havde plantet, og meddeelte os sine Planer baade for dette og flere Aar, og saaledes gik næsten en Time hen.

"Du, Børn!" — sagde den gode Fader — "maa I ogsaa see mit Drivhuus. Der vil min Datter gjøre Dine. Der blomstrer alt Roser, og mit Orangerie bliver dette Aar ypperligt."

Vi gik derhen — der fandt jeg alting saa pynteligt; i Middelpunkten en lille Rundeel fraskilt og omringet af de skjønneste Pomeranstræer, i Baggrunden et tillukt Instrument — et Klaveer, som det syntes — paa hver Side deraf en af mine Børn,

hvidt klædt, smykked med rosenrøde Baand og Blomster.

"Din Fødselsdag, min Amalia!" — raabte min Karl.

Jeg var behageligen overrasket; med Taarer sank jeg til min Mands og vor Faders Bryst. Nu kom de Smaa. Henrik overrakte mig en Krands af røde Roser og Orangeblomster, og sagde meget kiæk:

"Lev endnu længe, du gode Moder, og bliv ved at elske os som hidindtil!"

Vilhelmine overrakte mig en Buket af hvide Roser, Fioler og Aurikler, vilde ogsaa anbringe sit lille Ønske; men Taarer kvalte hendes bløde Stemme. Stum udbredede hun sine Arme mod mig.

"Kjærlighed for Kjærlighed!" raabte Fader L**.

Jeg modtog de dyrebare Foræringer, som den gode Gamle saa moisommeligen havde pleiet og opelsket, satte Krandsen paa mit Haar, Buketten paa Bryster, og trykkede, under stumme Glædestaarer, vekselviis Mand, Fader og Børn til mit Hjerte.

"Gud gjøre mig eders Kjærlighed værdig!" — det var alt hvad mit fulde Hjerte kunde frembringe. Vi stode saaledes i denne sødeste Glædesgruppe, indtil endelig min Henrik, for hvem den Ting formodentlig varede for længe, begyndte:

"Men, lille Moder, see dog først i Kassen! — hvad der er i! — Det er rundt — skjønt, blaat og forgyldt! ah!" —

"Du har Ret, Henrik, jeg maa see —

Jeg lukkede op — en Harmonika. Vi havde hørt dette Harmoniens yngste spædeste Barn, som den Gang var meget sjeldent i Tydskland, af en gjennemreisende Virtuos Westerholtz, og jeg var den Gang ganske henrykt derover. Saa god var min dyrebare Karls Hukommelse. Jeg blev uden for mig selv af Glæde. Min Mand havde, saa meget muligt var, givet Agt paa Instrumentets Behandling, og i nogle Uger øved sig hemmeligt, for straks at kunne spille noget for mig. Han satte sig og begyndte at spille; den himmelske Tone lydede spædere igjennem Orangebladene end den blideste Vestenvind; nu tog Lyden til, svolmede i Fylde og Kraft; udvidede og hævede Brystet — og nu sank den igjen aftagende, saa at man neppe trode sig til at drage Aande, indtil den endelig tabte sig i Intet, og kun gjenlydede dybt i de Hørendes Hjerter. Nu vinkede Karl af vor Henrik. Barnet bragte mig og sin Bestefader en opslagen Bog. Det var Gellerts skjønne Sang:

Dig takker jeg i Dag for Livet.

Karl spillede Melodien, og vi læste sagte, og føiede de fromme Ord til hans Toner, medens mine Taarer takkede min Skaber og Velgjører. Karl

havde alt ophørt, da vor følelsesfulde Taushed endnu varede.

"Ak!"

sukkede min Vilhelmine blidt.

"Det klinger jo prægtigt!"

raabte Henrik.

Fader L** tørrede sine Øine og sagde:

"Kjære Datter, dersom Gud skjenker mig en mild Død, saa maa De, medens jeg dør, spille mig en Lov og Takkesang paa dette Instrument, og saaledes vil jeg forlade Verden! Jeg mener disse Toner stemme med Følelsen imellem dette og hint Liv! Men kjære Børn," — vedblev han mere muntert — "nu have vi fyldestgjort vore Sjæles fineste Følelser; de grovere Følelser have ogsaa deres Fordringer! Lad os nu gaae videre! Hør, Broder lystig!" — sagde han til Henrik — "Du har gjort dine Ting got i Dag; du skal og have noget, hvorover du kan fornøie dig, kom, den ny Vogn med de brune Heste, og denne skjønne lange Pidsk hører dig til."

"Tak, megen Tak, Bestefader!" raabte Henrik og løb hurtig ud af Døren.

"Og du, lille smægtende Skabning," — sagde Fader L** til Vilhelmine — "Dig veed man endnu ikke at gjøre nogen Glæde. Der har jeg kjøbt dig en god — Veninde. See, hun er næsten ligesaa stor som du! Hun hedder ogsaa Vilhelmine!"

"Vilhelmine!"

sagde min lille glade Pige, og trykkede den store Dukke til sit Hjerte. Taknemmelig kyssede hun sin Bestefaders Haand, og hoppede efter sin Broder for at vise ham den skjønne Foræring. Men den lille Mand bekymrede sig kun lidet om hendes Rigdom, og holt sit Legetøi for noget meer anstændigt — ret som han alt havde været en stor Mand.

Vi andre tre satte os ind i Lysthuset og saae paa Børnene.

"Kjære Datter!" — sagde Fader L** — "Jeg kan ikke sige Dem hvorledes mit Hjerte bankede, da jeg for seks Aar indfandt mig hos Dem som Hverver for Karls Fane."

"Ogsaa mit Hjerte bankede, gode Fader!" — raabte jeg fornøjet.

"Og jeg har vist gjort den taabeligste Figur af Verden," sagde Karl.

"Deri kan du vel have ret, min Søn," vedblev Faderen muntert; "du anstillede dig just ikke saa klogt. Nu, Gud være lovet, I have dog ikke fortrødt, at der blev Alvor af mit Forslag?"

Af ganske Hjerte svarede jeg:

"Tak være Gud, som saaledes styrede min Skjebne!"

Vi bleve saaledes ved at tale sammen om Adskilligt. Vi vare muntre og inderlig lykkelige. Siden lænkede Samtalen sig paa andre Gjenstande.

"See engang" — sagde jeg — "hvor Henrik larmer og tumler med sin Vogn. Man vil faae nok at gjøre med den vilde Dreng!"

"Det skader ikke," svarede Fader L**, "det er just ret saaledes!"

"Ja, jeg vil ogsaa gjerne have, at han skal være rask, munter og lystig. Jeg vilde for alt i Verden ikke have en Dreng, som var søvnig og gik som i Drømme!"

"Rigtig," afbrød Fader L** mig, "thi saadanne blive gjerne Uslinger!"

"Nu ja" — blev jeg ved — "Men den bestandige Skrigen, Løben, Ødelæggen og Støjen — kjære Fader, De tror ikke, hvormeget man tilsidst kjeder sig derover."

"Jeg tror det gjerne, min Datter, men det er dog ret got saaledes."

"Ret got? Ja, dersom han og var saa rask, naar det angaar noget Forstandigt! De tænke dog — jeg har med al min Møje endnu ikke kunde bringe det dertil, at han nogenlunde gjerne læser — og han gaar i sit femte Aar, kan ogsaa læse temmelig rigtig, naar han blot vil give Agt."

"Ganske rigtig — det er meget got!"

"Meget got?"

"Naturligviis; thi Gud vil saaledes have det!"

"Jeg forstaar Dem ikke!"

"De tror maaskee" — sagde min Mand — "at vi gjøre ham Læsningen besværlig ved en tør og langvarig Undervisning, at vi forlange at han i hele Timer skal sidde paa et Sted og læse over? Nei, intet mindre, kjære Fader! Vi tænke deri, ligesom De, saavidt jeg veed. Børn i hans Alder kunne endnu ikke indsee den sande Nytte af saadanne Kundskaber; jeg tror derfor, og de fleste af vore Tiders bedre Opdragere med mig — man maa foregøgle dem en nærliggende Fordeel, indtil de faae mere Forstand. For enhver opmærksom Halvtime hvori han havde læst nogle Sider got, bekom han ogsaa et Stykke Konfekt, eller et Æble. Men saa gjerne han, ligesom andre Børn, vil have Frugt eller Konfekt, vil han dog sjelden fortjene den. Og det begynder at gjøre mig selv ret bekymret."

"Kjære Børn, værer ikke bekymrede derover!" svarede Fader L**. "At De, gode Moder, saa tilig har gjort Drengen bekjent med de første Begyndelsesgrunde, og har bragt det dertil, at han kan læse temmelig rigtig, naar han vil, det er ret got — ret meget got. Jeg vil en anden Gang forklare eder, hvorfor? Over den hele Sag, og dernæst over eders Læremaade, vil jeg straks aabenhjertet sige hvad jeg

har vel overlagt og bemerket hos mange Børn. Som Grundsætning antage I vel tillige med mig: Giv Agt paa Naturens Stemme; Naturens Stemme er Guds Stemme — og følgelig den beste Raadgiverinde? — Nu da — din første Sætning, min Søn, er rigtig; Børn i fjerde, femte, endog sjette Aar, kunne ikke indsee den sande Nytte af saadanne Kundskaber. Men i Hensyn til det du uddrager deraf som Følge — naar endog nok saa mange i øvrigt brave Opdragere for, med og efter dig paastaaer det samme, holder jeg dog for, de ikke rigtigt treffe Maalet! Jeg slutter fremdeles af din Sætning saaledes: Følgelig maa man oppebie de Aar indtil de kunne indsee Nytten deraf."

"Men kommer disse Aar ogsaa vist?" — spurte Karl.

"Tilforladelig! Men derom en anden Gang."

"Men, kjære Fader — jeg anbringer ogsaa et lille Men" — faldt jeg ham ind — "maa man ikke skamme sig, naar man har saadan en stor Dreng, som løber omkring, og vil intet gjøre, uden Narrestreger?"

"Ja det er just Knuden! I unge Koner, I ville gjøre Stads med eders Børn, som med eders Hyasinter i Julen. Bliv ikke rød, kjære Datter! Jeg tilgiver eder gjerne og af Hjertet; thi det er Følgen af eders Børnekjærlighed. Hvad man selv virkeligen el-

ker, vil man ogsaa gjerne have agted og beundret af Andre. Om Hjertets gode Egenskaber og deslige bekymrer i Almindelighed de Herrer og Fruer sig ikke meget, af hvem man saa gjerne vil have Børnene berømte; disse falde heller ikke saa smukt og got i Øinene; altsaa skulle Børnene lade deres Kundskabslampe, som bedre funkler, lyse for Folk. — Det er let at begribe; men det er ikke Net, det er mod Naturen, ligesom Hyasinterne om Vinteren. I driver dem og driver — nu, vil Gud, faae I smukke Blomster; men de vare ikke længe, og Roden gaar gemeenlig til Grunde! Tager det ikke ilde op, kjære Børn!"

"Jeg modtager Deres Erfaringer med den oprigtigste Tak; men hvormed skal man altid sysselsætte Børn i den Alder, naar de ikke have Forstand til at lære Noget, og ikke finde Smag deri?"

"Det er et vigtigt Spørsmaal" — svarede den kjære Fader mig — "og meget vanskeligt at besvare! Dertil udfordres vist nok Klogskab, endog — Erfaring, i Hensyn paa ethvert Individ; dertil hører kjerlig Opmærksomhed, Taalmod og et roligt Sind, fri for opbrusende Lidenskaber. Hvem Gud gav en saadan Moder, og følgelig en Moder, som min gode Datter er, og visselig ganske vil blive, er ved sin Fødsel en Stjerne opgaaet, som fører lige til Bethlehem. En saadan Moder, siger jeg, thi Faderen gjør altid

bedre (forudsat at han har en forstandig og god Kone) om han mindre og for det meste umiddelbar tager Deel i den tiligste Opdragelse; jeg mener, han skal kun raade og vise Moderen tilrette. I Fremtiden maa det være anderledes. Men gjør han mere i de første Aar, er det til ingen Nytte, han bevirker intet mere hos Børnene end en Elektrisermaskine; et for heftigt Anstød, en Funke fortidig Klogskab, og han afvender de unge Hjerter fra sit. Dog til Sagen; jeg vilde gjerne først bevise den Hovedsætning jeg har anmældt, og udføre den paa en passende Maade."

"Gjør det, kjære Fader!" bade vi begge. Han blev ved:

"Saa meget jeg har beopagteet Børn, og siden tænkt derover, finder jeg, at Naturen har inddeelt deres Liv i tre Afdelinger. I den første bringer den Legemets første raae Uddannelse i Stand, og vækker Sandserne. Med dette Halvmenneske kan ikke gjøres meget. Det behøver Føde og Søvn, og intet videre, det vaager for at faae Føde, og sover for at fordøie. Naar disse Drivter ordentligen tilfredsstilles, har man intet meer at gjøre — end sørge for, at intet bliver gjort. Begynder det at bruge sine Sandser, maa man gjøre som De — sørge for at de Smaa stedse see og høre Gjenstande, som interesserer dem og som opmuntrer dem til stedse mere at beskjæftige Sand-

serne. Dog dette veed enhver, og ingen bedre end den Ikkelærde. Mine Bønder forstaae den Ting ypperligt, naar de kun have Tid nok dertil! Under denne Afdeling ville vi henføre de første halvtredie Aar; eller, da Naturen just ikke retter sig efter Almenakken, den Tid, indtil Barnet kan gaae og er sine Sandser og Lemmer nogenlunde mægtig. I denne Tid havde det for liden Bevægelse og bekom for megen Næring; det har indsamlet en Mængde Safter, og disse frembringe i Legemet en stedse urolig og uimodstaaelig Pirren til at bruge sig, at øve sine endnu uhjelpsomme Lemmer, at tvinge sine endnu lidet bøjelige, lidet eftergivende Muskler til Lethed og Bøjelighed, at udvide Brystet, at gjøre Taleorganerne mere flydende og faste o. s. v. Derfor, kjære Datter, vil og maa Barnet skrige, løbe, larme og øve sig *) der-

*) De, som i Anledning af disse og mange følgende Tanker over Legemets og Aandens Dannelse ville læse noget mere udførligt, kunne finde det i Forfatterens Afhandling: Menschenleben nach seinen Hauptmomente dargestellt, für die, welche über sich und ihr Geschlecht denken und an sich und ihm bessern lernen wollen in den Erinnerungen zur Beförderung einer rechtmäßigen Lebensklugheit, in Erzählungen und praktischen Aufsätzen, (Züllichau, bei Dammann) i den anden og tredie Deel.

for finder Henrik kun Behag i saadan Leeg, hvor han kan ride, kjøre, stampe med Fødderne o. a. m., ikke for at kjøre, ride, stampe, eller for at gjøre sin Moder varm i Hovedet, nei, men for at slovgjøre denne Pirren, denne Trang i hans Nerver"

"Nu, saa kjør kun fort, Henrik!"

"Ikke sant, gode Kone? Seer De, saaledes vil Naturen have det, og hvor got mener den det med os! Ikke allene hans Sundhed vedligeholdes — thi arbeider han ikke denne Overflødighed af Kræfter ud, saa bliver de siddende i Legemet, Barnet bliver en Krøbling og faaer hæslige Sygdomme *) — men den lille Springfeld bliver ogsaa bøielig, duelig og

*) En berømt Skribent — om jeg ei tager feil, Lavater — har beregnet, at, i Særdeleshed i smaa Stæder, totrediedele af Skomageres Børn har den engelske Syge og andre Sygdomme, eller i det mindste Udslet og krumme Fødder, og enhver, som giver Agt derpaa, vil med egne Øine kunne overbevise sig om Sandheden af denne Paastand. Sagen er naturlig, og ved ovenanførte Ord og denne Bemerkning tydelig, at de arme Mødre maa uophørlig spinde for deres Mænd, og derfor ikke kunne afgive sig mere med Børnene, end at lade dem sidde hos sig, og det i Almindelighed paa smaa Stole, hvori Børnene ere indsluttede, og intet kunne røre uden Hænderne, som heller ikke blive vanføre.

bekvem til alle de Ting, som han i Fremtiden skal foretage sig. Hindrer I Naturen og arbeider denne gode Veilederinde imod — og det gjør I i Alt, hvorved Barnet maa sidde meget og indskrænket stille, saa bliver han sin hele Levetid ubekvem, ubøjelig, magelig og tver; det vil aldrig blive ganske fri i sine Bevægelser — eller i det mindste aldrig i den Grad det kunde blevet Det er visseligen Hovedaarsagen til at saa mange rige og fornemme Folk ere saa magelige, ubekvemme, og behøve saa megen Hjelp! Er det ikke en Ynk, at see saa mangen fornem Herre, som det falder besværligt at vende og bukke sig! Hvor meget Got maa ofte opsættes, fordi man, for at fuldføre det, behøver saa megen Opvartning til at blive klædt."

"Løb, kjør og gjør saa megen Larm, min kjære Henrik, som du best kan," raabte jeg.

"Et Ord endnu, kjære Børn," vedblev Fader L**, "eders Konfekthandel er jeg heller ikke ganske fornøjet med. At betale, og stedse at betale for at udøve Pligterne! det er ikke got! Kommer det saavidt, at videnskabelig Syssel bliver eders Børns Pligt og Naturens Villie, saa lad Fader Basedow skjende, og betaler dem for Himlens Skyld ikke, dersom I vil høre mig! Giv dem et Stykke Terte eller Konfekt, naar I finde det for got; kun ikke som Betaling for deres Skyldighed. Det har vist en

større Indflydelse paa Fremtiden end man tror. I opdrage kuns Daglønnere — som skal betales for enhver Pligt, for enhver Dyd — om man og kan kalde det Dyd, som øves i saadan Hensigt. Saadanne Mennesker blive siden Egoister, som træde frem med Kiækhed, føre Ordet, give Tonen an — imellem de Stænder nemlig, hvor man bruger disse Talemaader; Folk, som ved alt det de skulle foretage sig, inden de bevæge Haanden dertil spørge: Hvad kan det indbringe? Hvormeget giver det af sig? Og hvor Fordelen ikke lader sig bestemt beregne, gjøre de intet Skrit. Men jeg kommer igjen til min Hovedsag: Vi talte om den anden Afdeling i Barnelivet. Børn ville da udarbeide deres Legem. Dette varer hos Drengebørn indtil det sjette, vel ogsaa til det syvende Aar." —

"Hvad? saa længe skulle de intet lære?" spurte jeg meget overilet.

"De skal lære alt, hvad de have Lyst til" — svarede han, som jeg selv havde kunnet tænke mig — "og hvad Naturens Hovedformaal ikke hindrer. Hos Pigebørn varer den anden Afdeling i Livet til det femte, i det høieste sjette Aar — thi I Fruentimmer modnes i alle Ting snarere, end vi, hvorfor vi Mænd ogsaa holde længer ud. Nu forandres Barnets Karakteer; i Begyndelsen uformerkt, men tilforladelig. Dets Legem, Lemmer, Sandseredskaber,

Muskler o. s. v. ere nu temmelig uddannede; det har dem nu i sin Magt, kan let omgaaes med dem; hine Safte ere udarbeidede, hin Trang og Pirren er afsløvet; nu kommer — ikke Tiden for egentlige Aands-Arbeider, men den fornuftigere, rolige Legetid, da Forstanden vil sysselsættes og dannes, det er: nu ville de lege med Ting, som bringe og atter bringe ny Forestillinger i Sjælen, og fordi disse gjøre det, ville de snart forestille det eller hiint; de ville gjøre saaledes som de tale, som om de vare virkeligen i Stand dertil; derved lære de at sammensætte og holde fast paa de sammensamlede Begreber; deraf kommer Nysgjerrighed og en Mængde Spørsmaal, som alle kunne benyttes til at danne deres Indvortes, da finde de ogsaa Smag i en smuk Billedbog — ikke for at studere den, men for at lege med Ordene og Indholden, det er: at beskjæftige deres Aand dermed, uden Anstrængelse og fast Formaal. Denne Tid maa man benytte til de første fornødne Færdigheder. Dersom altsaa Deres Henrik, kjære Datter, var henimod ti Aar gammel, og kunde eller ikke havde Lyst til at læse ordentlig og skrive taalelig — hvad det Mekaniske angaar, da vilde det foraarsage mig Betænkeligheder; thi efter den Tid fordrer Aanden allerede en anden Gang. Tro mig, kjære Børn, i denne Børnelivets tredie Afdeling bringe de det videre med slige Ting i et halv Aar, end nu i to Aar;

og da gjøre de det med Lyst, nu med Tvang; følgelig bliver det da den rette Tid. Men denne korte Periode maa ikke forsømmes, ellers vil det kjendes paa dem deres hele Livstid. — Men, som sagt, derom den anden Gang."

"Kun endnu et Ord, kjære Fader!" — sagde min Mand — "Hvorledes skal Barnet, som i de Aar, De kalder hans Livs anden Afdeling, ikke var vant uden til larmende Legen, siden blive bibragt Smag paa at berige sin Forstand og øve sine Færdigheder, som udfordre Rolighed og Stillesidden?"

"Har jeg ikke alt sagt det, kjære Søn!" — svarede Fader L** — "Naturen arbeider forud, og den menneskelige Forstand hjelper efter og benytter Naturens forudbegyndte Arbeide. Saaledes gaar det allerbest. Ville I lyde mig, og lade mig tale et Par Ord med, saa ville vi forene os om at overlægge, eftertænke og gjøre Forsøg. Det var ikke got, om tre Mennesker, som have god sund Forstand, og som med Lyst og Kjærlighed angribe den Sag, ikke skulde give Verden et lille Mesterstykke!"

"Ja, gode Fader!" — faldt jeg ind — "vi bede om Deres Raad og Bistand i den aldeles ikke lette, men vigtige Sag. Hvad De alt nu har meddeelt os skal ikke blive glemt. Men jeg har endnu meget, som hører herhen, paa Hjertet, hvortil jeg ønsker mig Deres Raad og Hjelp."

"Med Glæde, min kjære Datter, saa meget som jeg formaar. Men i Dag begynder Vinden at blæse for kolt, vi ville gaae ind i Haugestuen."

"Nei," — sagde Karl — "denne Gang kunne vi ikke blive længer. Men De besøge os dog snart, meget snart — i Morgen, o ja; saa ville vi tale mere herom."

"I Morgen? nei, det gaar ikke an, og heller ikke i Overmorgen! Det har jo heller ingen Hast. See disse Vinranker, de maa beskjæres, og Orangeriet derhenne maa gjødes — det er et Stykke Arbeide som I ikke kjende, thi I forstaar eder best paa, hvorledes Frugten smager, og hvorledes Blomsterne lugte," sagde han smilende, "men jeg kommer alligevel snart."

Vi kjørte bort. Børnene havde løbet sig trætte, og sov i Vognen. Jeg og min Karl talte sammen om vor Faders Mening, og fandt, at den gode Mand havde Ret, og besluttede altsaa at lyde ham. Fornøjede kom vi hjem, hvor jeg bekom følgende Brev.

Tredie Kapitel.

Alberts og Karolines Indretninger. Nogle Ord derover.

Karoline til Amalia.

Det er næsten to Maaneder, at jeg ikke har skrevet Dem til. Neppe kan jeg tilgive mig det. Mange Slags Adspredelser kunne ikke undskylde mig, men min uudsigelige Lykke vil kunne det. Hvem kan fortælle sine skjønneste Dromme? Og kunde man det ved Venindens Bryst, saa maatte dog den Overbevisning afholde fra at skrive, at de døde Bogstaver overtrække den ømmeste Sjæl, følgelig indhylle den; saa at man maa blive Forræder mod den. Derfor har vel og hiin ypperlige Skribent sagt: Man vil gjerne fortælle Andre sin Ulykke, men lykkelig er man heller allene *). Det er maaskee ikke got at det er saaledes; men det et nu engang saa.

*) Jeg kan ikke henvise Læseren til den ypperlige Skribent, som den belæsde Karoline anforer; men jeg tror at denne Sentens ikke passer sig paa sandelig gode Mennesker, naar det end og er sant, at man mindre søger fraværende

Den hele Natur helligholder nu min og min Alberts Kjærlighed. Nei, saa skjønne vare Markene ikke før smykkede! saaledes glindsede Foraarssolen endnu aldrig! saaledes sang Natergalen endnu ikke! saaledes blomstrede aldrig Træerne! Og min Albert! — saaledes har jeg endnu aldrig kjendt ham! Hvor ædelmodig lønner han mig nu for alle de Lidelser, hvormed han om Morgenen skjulede min Himmel, for at adsprede Skyerne, og desherligere lade min Soel fremtræde om høi Middag.

Kun hans Forretninger — ak, de sørgelige Forretninger! Hvorledes kommer en Mand af Alberts Hjerte til at blive styrtet i saadant Arbeide? Usædelige, raa Bønder og deres Tvistigheder og Traktater, gjennemrøgede Tingstuer og store Pakker Akter, iiskolde Foresatte eller Medhjelpere, stiv Slendrian i den Maade han skal indrette sine Arbeider paa — nei, jeg fortænker ham ikke, naar han finder alt dette ækelt, naar han maa gjøre sig den største Tvang med at plante og vande saadanne Giftblomster, han som fortjente et højere, et bedre Liv. Ak, hvorfor besidder jeg ikke Riadom, at jeg kunde dele den med ham, og paa Velstands-

Deeltagere i sin Lykke, end fraværende Deeltagere i sin Kummer — hvilket har sine gode psykologiske Grunde.

Roligheds og Uafhængigheds Grundvold bygge og pryde et Tempel for ham, som havvar saa værdig at beboe, da han har Bekvemhed til at føle sig salig deri? See, det er de eneste Skyer, som mørkne min Himmel.

Min Albert boede paa det grevelige Slot til min Ankomst, som jeg alt har skrevet Dem til, hos den unge Greve, som man kalder en meget elskværdig Yngling. Nu gik det ikke meer an, vi maatte boe for os selv. Og havde det end været muligt, jeg kunde dog ikke udholdet det. Hvad skulde jeg gjøre imellem glimrende, stirlige, følesløse, smigrende og herskesyge Mennesker? Er dog endnu enhver Time mig frygtelig, naar jeg formedelst uheldige Omstændigheder, som fængsler det rene Liv, er tvungen til at være i Selskab med saadanne Mennesker! Jeg seer det jo, jeg tilstaar det gjerne — jeg forstaar ikke deres Væsen, deres Handlinger, deres Tænkemaade, jeg lærer aldrig at forstaae det, og derfor er jeg ikke utilfreds med mig selv; jeg seer det ogsaa, jeg tilstaar det jo ogsaa, at den stumme undseelige Landsbypige er intet for dem; at de ligesaalidet forstaar min Tænkemaade, som jeg deres; jeg veed jo, at jeg maa forekomme dem og alle de underlige Mennesker latterlig, men hvorfor lader de mig ikke blive i min Ensomhed? hvorfor tør jeg ikke unddrage mig fra

dem? Gjerne maa de reise Høvederne i Veiret og overse mig — jeg misunder dem ikke; jeg attraar blot, skjult under Træernes Blade, nær ved Moderjordens Barm, let nedtrædt af den Forbivandrende, at henleve mine Par Blomsterdage ubemerkt. Saaledes sukkede jeg ofte, og Tak være min Albert, som efterhaanden drog mig og sig tilbage fra alle de besværlige, kolde og afmaalte Mennesker, og skjenkede os en Ensomhed, som gjør os saa fuldelagen lykkelige!

Men længe endnu ere vi ikke saa lykkelig ganske uforstyrret at nyde denne huldе Ensomhed. Min Mands egentlige Bolig i det gamle Amtshuus, som han kort for min Ankomst skulde flytte ind i, de gamle store mørke Værelser vare vist nok ikke efter hans fine, dannede og forædlede Smag. Imidlertid kunde de omdannes, og han paatog sig at gjøre det. Han udkastede en just ikke kostbar, men allerkjæreste Plan, og regnede paa den Godhed af Greven, at han vilde være ham behjelpelig til at opnaae sit Ønske. Han henvendte sig til hans Excellense, som ikke var ganske utilbøjelig dertil, men gav dog intet afgjørende Svar, thi han maatte først omstændelig tale med Herr Hofraad X** og med Herr Geheimeraad Y**, inden han kunde bestemme sig til at anvise en ædel Mand — nogle hundrede Daler til sin Lykksalighed! De Herrer som

ingen Ahnelse have af hvad der er Fornødenhed for en fin Følelse, havde saa mange Betænkeligheder, gjorde saa mange Vidtløftigheder, at den dem hengivne Greve, ved næste Samtale vel lovede min Albert at bidrage "Noget" til bedre Indretninger i hans Bolig, men umulig kunde han handle heri efter sit hele Ønske. Min Albert bukkede og takkede; lejede sig i al Stilhed et andet Huus, lod det indrette efter sin Smag, anvendte derpaa det Lidet, som han med sin Redelighed i de sidste Aar havde kunnet faae tilovers fra Veldædighed, som ogsaa var fornøden for hans ømme Hjerte; bestemte Amtsboligen blot til sine Embedsforretninger, og har besluttet, ikke at modtage Herr Grevens "Noget," dersom det bliver ham tilbuden.

Denne Indretning i vores ny Værelser var just det, som adspredte mig i den sidst forbigangne Maaned. Men nu er vi kommen istand, boe behageligen og glade i Værelser, hvoraf nogle vende ud til den fri og uudsigelig skjønne Egn; vi have en lille Hauge ved Huset, hvori jeg alt i Dag har plukket Jordbær til min Albert; daglig planter og vander, og henlever himmelske Dage. Vi bekomme ikke Besøg af nogen — vi behøve dem ikke; vi give heller ingen Besøg — man behøver ingen Besøg af os.

Og endnu et Ord, beste allermeste Veninde, hvidfer jeg Dem i Øret; jeg har det Haab at blive Moder! Med de saligste Glædestaarer skriver jeg Dem dette til. O hvor uudsigelig lykkelig gjør Himlen Deres hengivne

Karoline.

"Hvad siger du om dette Brev, kjære Amalia? spurdte min Mand, da vi begge havde læst det.

"Jeg veed ikke selv hvad jeg skal sige derom," — var mit Svar — "men jeg er bekymret over disse virkelig gode Menneskers Forfatning."

"Kjære Kone," — vedblev min Mand — "tænk paa hvad din Fader engang sagde, og som du siden har fortalt mig, maaskee du da veed hvad du skal sige derom." *)

Nu erindrede jeg mig det Optrin, da min værdige afdøde Fader sagde om Mennesker som Albert og Karoline: De ere med alt det Skjønne og Gode, som de besidde, ikke for vor Hverdagsverden. Hvem som ikke ligner dem, kalde de følesløse, raa, alminde-

*) Han mener den Samtale imellem Amalia og hendes Fader i den første Deel af denne Bog i det fjerde Kapitel.

lige. — Alle Handlinger som ikke kunne tage sig ud paa Theatret, blivet dem, i det mindste i Tidens Længde, alt for kolt, for nedrigt, for eensformigt, for ækelt, o. s. v. Og nu Følgerne, som min Fader udledte den Gang af hine Menneskers Tanke- og Følelsesmaade. — Jeg blev dybt rystet, meget bevæget, meget beskjæmmet; jeg saae bedrøvet paa Gulvet og kunde ikke tale.

"Amalia!" — sagde min Mand, og tog venlig min Haand — "Du svarede min Fader i Dag paa en for mig saa beroligende Maade, da han spurdte dig, om du nogensinde havde fortrydt at have givet hans Frieri dit Bifald. Nu —

Jeg lod ham ikke tale ud, jeg faldt ham om Halsen, og raabte med inderlig Glæde:

"Gud være lovet, at du er min, og jeg er din!"

Og nu følte jeg min Lykke i den reneste Fylde, uden mindste forstyrrende Sidetanke.

Fjerde Kapitel.

Et Huusraad.

I Begyndelsen af følgende Uge kom vor Fader efter sit Løfte til os. Jeg havde meget glædet mig til dette Besøg og den forventede Fortsættelse af vor Samtale om Opdragelsen, min Mand ligeledes; men uheldigviis havde vi den Dag Selskab, saa at vi intet Kvarteer kunde være allene, eller tale om andet end det som sædvanlig tales om i store Selskaber, og som ikke interesserer noget Menneske, mindst den som taler. Mod Aften reed vor Fader bedrøvet bort, og endnu mere bedrøvet saae jeg efter ham. Han lovede snart at komme igjen, og den godmodige velvillige Mand kom ogsaa virkelig igjen otte Dage derefter. Men — til endnu større Uheld, havde vi den Dag lovet os hen til Kammerraad J**, hvis Indbydelse vi nogle Gange ikke havde kunnet modtage. Vi vare just færdige med vor Paaklædning, da vor Fader kom.

Min Mand blev meget utilfreds over dette Tilfælde; jeg vilde aldeles ikke gaae derhen.

"Vilde man ikke sende Bud efter vor Fader og dig?" — indvendte Karl — "og var det ham endnu ikke mere ubehageligt?"

Fader L** vilde aldeles ikke tillade at jeg blev hjemme. Min Mand bad ham indstændig:

"Bliv dog hos os i Nat, kjære Fader!"

"Det gaar ikke an," — svarede han — "jeg bruger en Foraarskur, det er ogsaa ganske mod min Indretning at blive en Nat ude af Huset. Men — det har ingen Hast med vore Afhandlinger; jeg vil snart komme igjen. Jeg har nu seet, at I befinde eder vel! Skikker mig Børnene en Times Tid, siden vil jeg bort igjen."

"Kjære Fader!" sagde jeg bedende.

"De er fornærmet," vedblev min Mand. Han afbrød ham:

"Hvorover skulde jeg være fornærmet! I vidste jo ikke, at jeg vilde komme i Dag, og I har jo vildet opofre mig eders Fornøjelse."

"Af Gud — Fornøjelse!"

sagde jeg. Min Mand saae med Forlegenhed ud af Vinduet.

"Fornærmet er jeg ikke," — vedblev Fader L** noget hæftigere — "men en Smule bedrøvet, fordi jeg seer, at I saa lidet ere eders egne Herrer, at I — lader mig tale ud — at I ere saadanne Slaver af Omstændigheder, som — i Sandhed ikke gjøre eder lykkelige. Og endnu mere bedrøvet bliver jeg ved at tænke mig, at I sag frivillig har styrtet eder ind deri, og kunne nu ikke let drage eder tilbage."

Jeg lagde Handsker og Vifte bort. Min Mand ringede paa Tjeneren. Fader L** blev ved:

"Dersom I vil gjøre mig en Fornøjelse, saa gaar! I ville virkeligen gjøre mig vred, dersom I nu blive hjemme. Gaae i Guds Navn, jeg har gjort en lille Spadseretour. Farvel!"

Vi stode ubestemte. Jeg havde givet, jeg veed ei, hvormeget, for at kunne blevet hjemme, min Mand ganske vist ogsaa.

"Lev vel, Børn!" sagde han endnu engang.

"Vi vil snart komme igjen, dersom De vil blive hos os," gjentog Karl. — Han lod sig ikke overtale:

"I bliver saalænge i Selskabet, som I vilde blevet, naar jeg ikke var kommen — derved bliver det. Tro mig dog; jeg er i Sandhed ikke vred. Jeg seer jo, hvor gjerne I ville blive hos mig; men I tør ikke! Det er nu engang saaledes, naar man er kommet i med det store Væsen. Man vil skaffe sig Fornøjelse, og skaffer sig Fortredeligheder; man vil være uafhængig af Andre, og bliver intet uden deres ydmyge Tjenere. Farvel Børn!"

Han lod sig slet ikke bringe fra sin Villie. Vi maatte bringe ham Børnene, og saa drev han os bort. Vi gik til Selskabet. Ingen af os talte noget underveis. Vi søgte at opmuntre vore Ansigter, skjønt vi ikke vare det i Hjertet, for ei at give Anled-

ning til Anmærkninger, og jeg følte den Tvang, som jeg derfor maatte gjøre mig dobbelt pinefuld; min Karl maaskee ikke mindre. Vi kom sildig hjem om Aftenen, Karl misfornøjet, og jeg bedrøvet. Han vilde ingen vigtig Samtale begynde, og jeg vovede det heller ikke, fordi vi begge vare i en Sindsstemning til let at blive utilfreds. Der blev altsaa talt lidet, og vi gik til Roe.

Næste Søndag vare vi om Eftermiddagen og Aftenen igjen i Selskab, og hin Sag var næsten forglemt — eller vi ville synes for hinanden at have glemt den — ville "lege saaledes," som mine Børn udtrykke sig. Da vi vidste at der ogsaa kom Børn af Familien, tog jeg den lille Henrik med mig. I Hensyn til Vilhelmine trode vi at kunne være ganske uden Bekymring, fordi hun havde en Opvarterske, som var en munter Pige, og syntes at have megen Godhjertighed og Kjærlighed for Barnet, og at være mig meget taknemmelig hengiven.

Henimod Spisetiden om Aftenen kom min Mand i en munter Strid med nogle andre Herrer, som heftig paastode, at han skulde bevise en vis yttred Mening. Han trode at være vis paa sin Sag, og foreslog et Væddemaal derover, som blev indgaaet. Vi Fruentimmer skulde domme i Sagen; og nu fordrede vi Bevis af begge Partier. Min Mand beraabte

sig paa en vis Bog. Man vilde ikke tilstaae ham, at det stod i Bogen.

"Jeg henter den i dette Øjeblik," — sagde han — "jeg ejer den selv."

Derpaa gik han bort, men kom først efter en god halv Time igjen, og det endog med undertrykt Ærgelse i Ansigtet, endskjønt han havde vundet Væddemaalet. Jeg bemerkede det, og forsøgte at tale allene med ham, førend vi skulle gaae ind i Spise-Salen.

"Der er vist forefaldet noget?" — spurdte jeg — "Jeg kan see det paa dig, og er bange for —

"Vær ikke det," — svarede han. — "Der var rigtig Noget forefaldet, men det er nu afgjort. Nu kunne vi ikke tale derom, men vær fornøjet: du vil finde alting, som du forlod det" —

Der kom flere af Selskabet til os, og vi maatte afbryde; men jeg kunde neppe bie til vi kom hjem om Aftenen, at jeg kunde spørge om mere.

"Ja!" — sagde Karl — "der var forefaldet noget, som baade er ubehageligt for dig og mig. Vi have troet Barnepigen for got."

"Hvad er skeet?" spurdte jeg forskrækket.

"Jeg kommer hjem" — blev han ved — "for at hente Bogen. Man havde vist nok ikke ventet mig paa den Tid. Salen var aaben, og de forreste Stuer ligeledes. Jeg kalder paa Kokkepigen — faaer intet

Svar. Johan havde jeg givet Tilladelse at gaae et Par Timer ud. Kjøkkenet stod ogsaa aabent; ingen var der. Det stod enhver Tyv frit for, at udtømme Værelserne og Kjøkkenet efter Behag. Forundret gaar jeg til din Stue, og bliver det endnu mere ved at finde Døren i Laas, og Nøglen aftaget. Jeg kalder Kirstine, men faar — intet Svar! Jeg hører Barnet græde — —

Forbarmende Gud! —

raabte jeg forskrækket. Til Lykke har jeg Hovednøglen hos mig. Jeg aabner Døren — seer ingen Kirstine, og det hende anbetroede Barn, vor Vilhelmine, —

"Vilhelmine — vor Vilhelmine, nu?"

ligger paa Gulvet, jamrende og blodig, og strakde de smaa Hænder ud efter mig. Med Dødsskræk løftede jeg hende op; men seer, at kun Panden har faaet et lille Saar. Man havde sat hende i sin lille Lænestol, og, for at hun ei skulde staae op og gjøre Skade, bunden hende fast til Stolen med et Tørklæde. Barnet havde kjedet sig, det havde ikke Kræfter til at løse Knuden, det vilde med Magt hjelpe sig, og var faldet om paa Gulvet, tilligemed Stolen. Jeg talte til hende, vaskede Blodet lømfældig af Ansigter" —

Jeg vreed mine Hænder i uudsigelig Angest.

"Ulykken er vist nok endnu større! Jeg maa see mit Barn!" raabte jeg.

Min Karl holdt paa mig, og soer mig til, at Alt forholdt sig punktlig saaledes, som han fortalte det. Derpaa blev han ved:

"Den Lille blev snart rolig, trykte sig op til mig, og sagde: Lille Fader, du tænker dog paa din Vilhelmine! — Er du da saa allene mit Barn, spurte jeg meget vort. — Ja! men jeg er ikke bange! føjede hun til, og saae dog ængstlig omkring sig. Jeg forstod hende, og maa tilstaae, her kunde jeg ikke holde mine Taarer tilbage. Jeg spurdte atter: har du længe været allene? Den kjære Lille var i Forlegenhed. Ja, vilde hun ikke sige, thi hun vilde ikke overtræde hendes, endnu kjære, Kirstines Befaling; Nei, kunde hun ikke sige, for ikke at sige en Usandhed. Hun smilede til mig og sagde: Nu er du jo her! — Imidlertid blev Salsdøren aabnet, og Kokkepigen kom. Hvor er hun, hvem har tilladt hende — spurte jeg hastig. Jeg var forbittret, jeg tilstaar det. Hun stammede: hun havde havt en nødvendig Gang, og da hun vidste, at Kirstine var hjemme, saa — Men hvor er hun? raabte jeg heftig. Hun blev bange, og lovede at skaffe hende tilstæde. Inden faa Minuter kom de ogsaa begge med hinanden. De maatte tilstaa mig Sammenhængen i Sagen. Kort — Kirstine har en Kjæreste. Denne skulde komme til hende, og var ikke kommen; hun var altsaa løbet hen til ham, og — havde vel opholdt sig der en Ti-

mes Tid, imedens Barnet kjedede sig allene. Ak, at man er nød til at betroe sig saadanne Mennesker, som ingen Samvittighed have, og ingen Følelse af Pligt!"

"O, lykkelige ere de" — faldt jeg ham ind, og det som jeg saa længe havde havt paa Hjertet, brød vældig frem — "lykkelige ere de, som i en lille Huusholdning selv kunne overse alle Ting, og let bestyre deres faa Tjenestefolk!"

Karl aik taus frem og tilbage.

"Amalia!" — sagde han efter en lang Tausshed — "Vi ville rense Huset — de maa alle paa engang bort. Thi skiller vi os ved Een, saa vil den nylig Ankomne blive forført af de Forrige."

"Meget got; men hvem indestaar os for, at vi faaer dem bedre end dem vi have?"

"Vi ville tage dem fra vor Fattigskole, hvor der, som bekjent er, gjøres saameget til Forstandens Dannelse"

"Og intet for Hjertets Dannelse; hvor de følgelig, ved den mere øvede Forstand, blive bekvemme til at narre finere og bedrage listigere, naar de ikke af Naturen ere saa godartede, at de anvende saadan eensidig Behandling til deres Beste, hvorpaa man dog neppe tør gjøre Regning."

"Nu saa lad dem komme fra Landet, der ere de hverken ved Usædelighed eller halv Kultur saa fordærvede" —

"Men hvorlænge vil det vare, inden de her gjøre Bekjendtskaber, og efterabe de fordærvede Stæder? Og desuden — kan jeg bruge dem i vor nærværende Forfatning? Hvor skal jeg, ved de mange Adspredelser, de idelige Selskaber som vi have hos os, ved min ofte fornødne Udgang, faae den Tid til at danne dem og vaage over dem?"

Derover blev min Mand ilde tilmode. Han svarede mig temmelig opfarende:

"Nu, hvad ellers!"

Jeg havde fattet mig og taug. Han indsaae snart, hvad ellers kunde gjøres — og hvad jeg havde kunnet svare. Han taug ligeledes en Tid lang, og begyndte mere rolig og velvillig:

"Det er nu engang saaledes! Paa nærværende Tid kunne vi ikke forandre det, uden at gjøre os latterlige, og give Anledning til megen mere Bagtalelse, end om vi vare vedblevne at leve i den samme Stilhed og Eensomhed, som i de første Aar af vort Ægteskab!"

"O, det var dog meget skjønnere i hine Aars Stilhed og Ligefremhed!" sagde jeg, uden mindste bebreidende Mine, og tog venlig hans Haand. Han blev rørt, kyssede mig og sagde:

"Hvor I nu ogsaa alle trænge ind paa mig!"

"Ikke just nu," — svarede jeg med al mulig Mildhed — "men ogsaa før, talede jeg saaledes med dig!"

"Han gik en Tid lang taus op og ned af Gulvet; derpaa vendte han sig mod mig med megen Godhed:

"Jeg seer, kjære Amalia, at jeg har feilet. Du og min Fader have rigtigere bedømt Sagen. Men nu er det ikke saa straks at forandre. Dog ville vi gjøre hvad vi kunne. Hør mit Forslag:"

"Af Hjertet gjerne, min kjære Karl!"

"Hav en Tid lang Taalmodighed med de nye Tjenestefolk, jeg vil ogsaa bære over med dem, og naar en saa virksom, huuslig og klog Huusmoder, som du er, stræber at danne dem, saa got som det er dig muligt, maa der allerede i nogle Uger udrettes meget. Og saalænge kunne vi jo drage os tilbage. Man har imidlertid en Undskyldning" —

"Ret got, kjære Mand, skulde vi endog kuns i en kort Tid have Nytte deraf —

"Der gives maaskee et Middel, til at beholde Tjenestefolk gode, naar de ikke allerede ere fordærvede. Jeg har for nogen Tid siden læst et Forslag hos en berømt fransk Skribent, som vi ville rette

os efter *) Med blotte Formaninger, Forestillinger og Bønner, udretter man kun lidet hos Mennesker, som i Almindelighed have ingen Opdragelse havt, eller — det som endnu er værre — ere meget slet opdragne, og allermindst, naar deres Lidenskaber kommer med i Spillet, fornemmelig deres Egennytte; streng Befaling kan virke for nogle Øieblikke, afvender deres Hjerter og pirrer dem til hemmelige Forbrydelser. Egennytten er det, som leder og behersker saadanne Mennesker meer eller mindre aabenbar. Ville vi være oprigtige, saa maa det ikke forekomme os fremmed. Hvor meget seer de ikke, hvor meget omgaaes de ikke med, som deres Herskaber for det meste eje ved lykkelige Tilfælde, og de ikke! Skulde det ikke tilskynde dem, at forsøge Alt, om det var muligt, for ogsaa at forskaffe sig disse Fortrin med Tiden? Og hvorfra skal de tage disse Kræfter, denne Strænghed mod sig selv, for at modstaae disse Tilskyndelser? Af selve denne Tilbøjelighed maa man derfor benytte sig. Enkelte Foræringer virker lidet eller intet; ja kunne endog skade, fordi de gjøre, at disse Mennesker ville betales for enhver enkelt Pligt, og tilsidst intet gjøre uden særdeles Erkent-

*) Karl L** havde læst dette Forslag i Rousseaus ny Heloise, i den fierde Deel, tiende Brev.

lighed, faae aldrig nok, og gjøre intet til deres Herskabers Nytte og Fordeel, som ikke i Særdeleshed bliver bemærket, og følgelig ikke bliver i Særdeleshed belønnet. Det er altsaa bedre at man bringer ogsaa det i en vis Orden."

"Mener du maaskee en højere Løn? Men blive de ikke ogsaa alt for hastig vante dertil?"

"Det hindres just ved hiint Forslag. Naar vi faae nye Tjenestefolk, vil vi ikke give dem mere Løn end sædvanlig, men den Forsikring: at, dersom de forholde sig ordentlige, tro, samvittighedsfulde, flittige og villige — skulle de hver Aar faae Tillæg. Ere de ikke ganske letsindige, eller i Grunden fordærvede, saa vil — ikke det Lidet i de første Aar, men det Mere i de sildigere Aar — opmuntre og lokke dem, til troligen at opfylde deres Pligter. Det er sant, kjære Amalia, det vil med Tiden blive en temmelig betydelig Udgivt meer; men lad os nu sætte, at en Tjenestepige blev hos os i ti Aar, og hendes Løn maaskee imidlertid blev fordoblet; hvormeget kan ikke et tro Menneske igjen fortjene, erstatte, vedligeholde, naar det i saa lang Tid er vant til sit Arbeide og vor Huusstik? Og da — naar det lykkes os at danne og vænne vore Folk paa den Maade, og vi lægge den Fortred, den Sorg, den Uro, som slette og ofte skiftede Tjenestefolk foraarsage os, og fornemmelig dig, i den ene-

Vægtskaal, og den Haanfuld Daler, vi efter dette Forslag udgive mere, i den anden Vægtskaal, skulde da den sidste ikke stige i Højden? Vi ville tillige gjøre vore Folk opmærksomme paa, at paa denne Maade bliver sørget for den ellers saa bedrøvelige Alderdom — naar de ikke paa anden Maade blive forsørgede. Vi ville ogsaa vogte os for, kjære Amalia, at forlange formeget af dem, paa der at vi desmere kunne holde over vore Fordringer, og ikke blive nødte at maatte give efter — hvor det er saa vanskeligt at bestemme, hvad der er billigt og ikke billigt. Skulde de forsætlig forsømme deres Pligter — dette sige vi dem straks — bliver det kuns e e n g a n g tilgivet, skeer det anden Gang, skulle de, uden videre Omstændigheder, forlade vor Tjeneste. Dette vil naturligviis — jo længer de have været hos os, og jo mere de tabe derved, gjøre dem troere og omhyggeligere. Overlæg dette Forslag, kjære Amalia!"

Forsøget blev gjort. Det lykkedes ikke i Førstningen, og ikke med alle; vi maatte endnu nogle Gange skifte — enten fordi disse Mennesker vare alt for forvildede eller gjenstridige, eller ogsaa fordi de f ø r s t e Fordele vare alt for ubetydelige, og de større Fordele vare alt for langt borte, til at være dem Opmuntring nok; men tilsidst fandt vi dog Grund til den Overbeviisning, at vi engang skulde

naae vort Maal, og denne Overbevisning gav os ny Taalmod og Standhaftighed. Endeligen blev vor Hensigt opfyldt, og vi vare omgivne af Tjenestefolk, saaledes, som vi med Billighed ikke kunde ønske dem bedre.

Femte Kapitel.

Anden Samtale om Opdragelsen. Uartigheder.

Endelig besøgte Fader L** os igjen. Han havde foresat sig at blive den hele Dag hos os, lod derfor min Mand blive hele Formiddagen ved sine Forretninger, satte sig hos mig og mine Børn, og vi fortalte hinanden troligen alt hvad der laae os om Hjertet.

"Hvad har Deres lille Henrik for ved sit Bord? Han er saa beskjæftiget?" — spurdte Fader L**.

"Han regner!" sagde jeg temmelig sagte.

"Regner?"

"Ja!" svarede jeg endnu sagtere.

"Hans Fader har givet ham nogen Anvisning deri, men uden at sige ham, at det er den Videnskab at regne. Det kaldes Dukatspillet."

"Det var Ret!"

"Jeg giver ham en Slump Regnepenge, han optæller, eftersom han synes, en Sum Dukater — som han pleier at kalde dem — og spørger sig nu selv, eller jeg spørger ham: naar f. Ex. seks Børn skulle dele dem, hvormeget bekommer da Enhver? eller om en Fader vilde skjenke enhver af sine fire Børn en vis Sum, hvormeget maatte han da udtælle? o. s. v. Tænker han nu at have udfundet det, saa maa han gjøre Prøve, det er, han man inddele Summen med sine Regnepenge, eller sammentælle dem. See kuns hvorledes han bryder sit Hoved dermed!"

"Fire og tyve!"

sagde Henrik, og begyndte at aftælle.

"Fire og tyve!"

raabte han ganske høit og fornøjet.

"Moder, jeg har det anden Gang igjen!"

"Godt, mit Barn!"

svarede vi begge. Bestefaderen opgav ham nu nogle Spørsmaal, han blev glad derover, studerte derpaa, gjorde sine Prøver — og havde han ikke truffet det — hvor blev han vreed, og holdt ikke op, førend han rigtig havde udregnet det, og glad kunde

opsige Summen. Imidlertid sagde Faber L** sagte til mig:

"Det glæder mig, at Drengen viser saa megen Lyst hertil. Det er en Syssel, hvorved han just ikke behøver at sidde, han kan staae, gaae omkring, og høre op, naar han vil — er det ikke sant?"

"Jo, ganske rigtig!"

"Og desuden har jeg altid troet at saadan almindelig Huusregning er Børn ligesaa nyttig, som Mathematik tilstundende Lærde — den bringer Orden i Hovedet."

Endelig blev Henrik kjed af Dukatlegen; han kom bedende til mig:

"Moder, giv mig et Par Jordbær — vær saa god!" —

"Ja bie lidt — du skal faae Noget! Jordbær kan jeg ikke give dig, dem har jeg ikke her; men du skal faae Kirsebær."

"Nei, lille Moder!"

"Hvorfor ikke? Du spiser dem dog saa gjerne!"

"Jeg vil give dig nogle i lille Mines ny Kurv. Du veed jo — de smage herlig af den."

Nei, gode Moder, giv mig Jordbær — kun et Par!"

Du lører jo, at jeg ingen har! — Der!"

Jeg rækkede ham den lille Kurv med Kirsebær i. Han saae paa mig, som om en stor Ulykke var hændtes ham, og tog ingen.

"Nu!" — sagde jeg meget alvorlig, medens jeg alt blev varm om Kinderne — "dersom du ikke vil have dem, saa maa du finde dig i, ikke at faae Middagsmad."

Han saae ned paa Jorden, og syntes at overlægge, om det var tjenligst at tage mod Kirsebærene, eller følge sit Lune og faste til Middag. Allerede syntes han tilbøjelig til det sidste, da hostede Bedstefader stærkt og betydende, som hidindtil ingen Deel havde taget heri, men, som det syntes, ligegyldigt seet til. Henrik blev rød, tog Kurven langsomt, og mumlede sagte:

"Jeg takker!"

og sneg sig hen i det sidste Vindue i Stuen.

Naturligviis blev jeg meget utilfreds, men sagde nu intet — deels, fordi Henrik kunde høre os, deels fordi jeg vidste, at intet mere forbitrer Børn, gjør dem folkesky, hadefulde, og udslukker den veldædige Spire til Ærbødighed hos dem; ja endog afvender deres Hjerter fra Forældrene — end naar disse forklage dem hos Personer, som de agte høit. Jeg havde ogsaa hos nogle af vore Bekjendtere saa ofte maattet høre paa Stridigheder med Børn, vidste altsaa af Erfaring, hvor ubehageligt det er for den tredie Per-

sen, og vilde derfor ikke lade Fader L** føle dette Onde. Han begyndte og den forhen afbrudte Samtale i en Tone, som inter kunde være forefalder, og jeg bemærkede, at han ogsaa ønskede Samtalen fortsat af mig. Det skede, endskjønt det var besværligt for mig. Efter et Kvarteerstid kom Henrik, endnu temmelig i ont Lune, men meer forlegen, og sagde:

"Kjære Moder, jeg vilde gjerne have min lille Byggekasse. Jeg vil prøve, om jeg kan bygge det Huus efter, som Fader tegnede for mig i Gaar!"

"Got!" — sagde jeg — "Kassen staaer i den blaa Stue. Lad Sophie give dig den; hun er der med Mine."

"Skal hun bringe den herhen?"

spurdte han sagte. Jeg mærkede hvor han vilde hen, saae til Fader L**, som straks svarede:

"Naar lille Mine er i den anden Stue, vil Henrik vel ogsaa helst lege der?"

Henrik saae bedrøvet paa ham, og det syntes, som han vilde vove en Bøn om at blive; men jeg faldt ham ind:

"Det er og sant — saa leg derude!"

Han gik, men lod Døren staae aaben imellem os og den anden Stue. Jeg lukkede den. I det jeg gik forbi hans Bord saae jeg hans lille Kurv staaende, uden at han havde rørt Kirsebærrene. Jeg blev meget vreed.

"Seer De den afskyelige Egensindighed?" — sagde jeg — "Jeg veed hvor gjerne han spiser Kirsebær. Nu, da Jordbærrene ere faldne ham ind, overvinder han sig selv og trodser disse. Jeg troer, kjære Fader, at han vil give os nok at bestille!"

"Det troer jeg ogsaa, gode Kone!" — svarede Fader L** endnu sagtere end jeg — men ogsaa *megen Glæde* — om det er Guds Villie! Vær De rolig, ikke vreed, sæt Dem hen til mig! Vi ville tale sagtere, thi jeg er ganske vis paa, at den lille Skjelm bygger sit Huus saa nær ved Døren, som muligt, og er ganske stille, for at kunne beopagte Virkningen af sit Forsøg. Hører De, kjære Datter, skal jeg, som jeg altid plejer, sige Dem ligefrem hvad jeg tænker om den saa meget udraabte og vist nok ubehagelige Egensindighed hos Børn? — Alle Børn af Aand og Munterhed, og som følgelig ikke ere fødte med Sløvhed og det forgelige Anlæg til blind magelig Lydighed — *maa* være egensindige."

"Hvorledes, kjære Fader?"

"Tillad at jeg forklarer mig. — Jeg siger ikke: *det er got*, at det er saaledes — alt sandeligt Gode kan blot *blive* det; men jeg siger: *det kan ikke være anderledes* — saalænge deres Forstand ikke er dannet til en vis Grad — jeg mener: saa længe denne ikke er beriget med en vis Skat af Begreber, og

selv er i Stand, til hastig og med Lethed at vedligeholde denne Skat."

"Jeg forstaaer Dem endnu ikke!"

"De skal straks forstaae mig, kjære Barn! Hvad er Egensindighed? Jeg tænker: den Tilbøjelighed hos et Menneske at gjennemsætte sin Villie, fordi han ved at udføre den, lover sig mere Fordeel, end ved at adlyde andres Villie *). Hvoraf kommer den? — Af Forbittrelse mod Anderledestindede? — For at gjøre dem Fortred? — Intet mindre! Denne Egensindighed — den maa nu være i et lille eller et stort Legem — kommer deraf, at man ei indseer, hvorledes man skal skaffe sig de attraaede Fordele ogsaa paa en anden Maade — ogsaa ved at rette sig efter andres Villie. Deres Henrik ønsker sig nu Jordbær; han beder derom. Det er ham nu aldeles ikke fatteligt, at man kan fyldestgjøre Smagen paa anden Maade — ved Kirsebær; at man kan tilfredsstille denne lille Lystenhed efter Deres Ønsker — ved Kirsebær; derfor er han paastaaende i sin Villie, derfor lader han Kirsebærrene staae, som ubekvemme til sit Maal — til at stille denne Lystenhed. Han har

*) Ved denne Tilsætning seer man Forskjellen paa Egensindighed og Egenvillie — som vil sætte sin Villie igjennem blot fordi det saaledes er vor Villie.

modtaget dem, for ikke at fornærme. Jeg finder det meget naturligt, skjønt ikke behageligt."

"Men, kjære Fader! han har alt ofte spiist Kirsebær, og han spiser dem ellers saa gjerne."

"Men enten ikke saa gjerne som Jordbær; eller og hans Lystenhed er, uden at han selv vidste det, bleven pirred af en særdeles Trang i Maven."

Jeg tilstaaer, at det fortrød mig, at min Svigerfader, ved en aabenbare Uartighed, syntes at tage Barnets Partie. Jeg svarede derfor noget heftigt:

"Altsaa skulde jeg, saasnart den unge Herre forlangte Jordbær, skikke hen og kjøbe nogle? Og naar han, en halv Time efter, fik Lyst til Konfekt, atter skikke et Bud derefter? — Om han nu faldt paa noget, som ikke var at faae? Om han nu vilde have Æbler, eller noget saadant? Naar og hvor skal det ende? Hvilken lille Huustyran maa han blive, naar han altid saaledes skal have sin Villie opfyldt? Hvorledes skal han engang lære at finde sig i Lidelser, der ligesaavel vil møde ham som andre Mennesker?"

"Sagte, sagte, kjære Datter! Det Ene efter det Andet: Naar har jeg sagt, at han i alle Tilfælde skal have sin Villie? Det er slet ikke min Mening. De har gjort deres Sag ret got med Kirsebærrene; endskjønt jeg tvivler paa — tilgiv en gammel ærlig Mand sin Oprigtighed — endskjønt jeg tvivler paa,

at den Ting, ved ethvert Udbrud af hans Egensindighed, er bleven gjort saa got tilforn."

"Hvoraf slutter De det?"

"Af hans ganske Forhold, efter at han havde modtaget Kirsebærrene og sat dem bort — deraf at han gik hen i Vinduet, og siden ind i Stuen; at han lyttede efter! — Han ventede vist at blive kaldet tilbage, og bedt om, nu at være fornøjet med Kirsebærrene, og bekomme det Løfte, at han en anden Gang skulde faae desflere Jordbær o. s. v."

Jeg negter ikke, at jeg her blev forlegen. Jeg følte at den gode Fader havde Ret, skjønt jeg just nu ikke kunde erindre mig, naar jeg havde feilet. Han tog mig venskabelig ved Haanden:

"I Mødre ere dog hjertensgode Skabninger," — sagde han — "om I endog engang begaae en Feil. Det er ingen Kunst, at vi kolde haarde Mænd gjøre Forslag og dadle; vi have ikke baaret de Smaa under vore Hjerter."

Rørt trykkede jeg hans Haand. Han blev ved:

"Men det er dog got, at vi mellemstunder moralisere for Eder; I vælge dog det Bedste deraf, og udføre siden i Gjerningen det, som vi ikke sjelden blot føre i Munden."

"Sig mig da, hvorledes kan, hvorledes skal man arbeide imod denne Tilbøjelighed, som findes hos saa mange Børn? De kalder den selv ikke be-

hagelig, og den har vist en stor og skadelig Indflydelse paa deres tilkommende Skjæbne, og endnu mere paa deres Liv, som skulle leve med dem. Hvad skal jeg gjøre, naar dette Tilfælde møder igjen?"

"For det første maa De søge at blive overbeviist om, at Deres Henriks Griller ingen slem Grund har — jeg mener: ingen umoralsk Grund, at de ikke enten komme af Ligegyldighed mod Dem, eller maaskee endog af noget værre, men at han, uagtet sine Feil, elsker Dem af sit ganske Hjerte. At blive overbeviist derom er nødvendigt, fordi man ellers holder sig for at være fornærmet, og følgelig handler lidenskabelig — som altid duer ikke, og allermindst ved Børneopdragelsen. Naar De overlægger hvad jeg tilforn har sagt Dem om, hvorledes denne Feil opstaaer, og sammenligner Henriks øvrige Forhold imod Dem dermed, saavil De vel finde Grund til denne Overbeviisning."

Nu blev Sidedøren lukket ganske sagte op. Henrik kom ind ganske undseelig og uden at tale, nærmede sig smigrende til mig, og saae mig forlegen og angerfuld i Ansigtet. Mit Hjerte blev blødt, jeg forstod hans Smigren, hans Hiekast, gjerne havde jeg forbigaaet alt, som skeet. Men Fader L** begyndte — ikke fornærmet eller haart, heller ikke med særdeles Mørelse og Godvilligheb, men ganske i den sædvanlige Tone:

"Hvad vil du, Henrik? Jeg har noget at tale med din Moder allene."

Henrik tog mig kjærligt i Haanden, saae paa mig og sagde:

"Jeg vil straks gaae igjen til Mine. Men jeg vilde gjerne have min ny Billedbog — vil du give mig den, gode Moder? Jeg vil læse lidt i den, og forklare Billederne for Mine."

Jeg maatte gjøre Vold paa mig selv for at skjule min Bevægelse. Jeg vidste at han ikke gjerne læste i Bogen, men at han ogsaa vidste, at jeg gjerne ønskede, at han læste i den. Jeg gav ham Bogen. Han tog min Haand igjen, og legede med den. Jeg lod ham beholde den. — O hvor lykkelig følte jeg mig! Endelig sagde jeg med en fremtvungen ligegyldig Stemme:

"Gaae nu, Henrik, jeg har noget at tale med din Bedstefader."

Han saae mig veemodig i Ansigtet, derpaa gik han langsomt, og — lukkede Døren selv til.

"Nu," — sagde Fader L**, da Henrik var borte — "har jeg Uret i, at Drengen elsker dem af ganske Hjerte, uagtet sine Feil? at han har sin Følelse for Ret og Uret? at hans Feil gjør ham ont? at den ikke har sin Oprindelse af ond Tænkemaade?"

"Nei, kjære Fader, De har Ret, men desuagtet er jeg ikke sikker for, at han jo, saasnart han

troer, at dette er glemt, igjen plager mig med sin Egensindighed."

"Det vil han vist nok, og maaskee oftere og værre, indtil denne Egensindighed fra Grunden af er modarbeidet."

"Men hvordan skal det skee?"

"For alting ikke efter nogen tyranniſk Grundsætning, som anvender Egenvillie mod Barnets Egensindighed, og som formedelst Overmagten fremtvinger Eftergivenhed. Den næsten overalt prækede og næsten overalt fulgte Grundsætning: man maa tilig og med Magt bryde Børns Villie, er sataniſk! Man skulde gribe i sin egen Barm, og ikke, i det man udrydder Villien, tillige udrydde Karakterens hele Kraft og Selvstændighed! Dog jeg er varm, og vil ikke blive det mere. Jeg mener kun, at ligesaa svagt og taabeligt det er at underkaste sig Børns Griller, saa barbariſk og grumt er det at undertvinge Børns Villie. Mange Forældre gjøre begge Dele — snart det ene, snart det andet, og give derved Børnene den fuldstændige praktiske Undervisning, at blive de Stærkeres Slaver, og at undertrykke de Svagere. Siden beklager man sig over Børnenes Ondhed, da man dog selv er Aarsag i, at de ere onde! — Men jeg vilde jo vedblive at tale mere roligt herom, i Særdeleshed, da dette ikke skal og ikke kan treffe Dem, gode Mo-

der, eller Deres Mand! Men jeg maa tale reent ud til de mange Forældre og Opdragere, som have betragtet denne Grundsætning som en Hjørnesteen og en Grundpille i deres — gode Opdragelses System! Hvorledes iværksætte de deres Plan? Derved at man stedse nægter Børnene det som er dem kjærest, uden anden Aarsag, end fordi det er dem kjærest. Ja, jeg har endog hørt, at man først har anpriist den Ting, som man vilde negte den undertrykte Hjelpeløse, ladet dem see hvor let man kunde give dem det de ønskede; men — nei, du skal ikke have det! du maa ikke have din Villie! altsaa, for ret dybt at pine dem ind i Sjælen, for ret smerteligen at gjøre dem til usle villieløse Skabninger! — — Da jeg var en Dreng paa syv aatte Aar, malte jeg i mine Fritimer saa gjerne — Huse, Ansigter, Træer, hele Flokke af Faar — slet nok, da jeg ingen Anviisning havde, men mit Arbeide fornøjede mig selv i det mindste ubeskrivelig. Naar min Herr Informator var i ont Lune — ikke fordi jeg havde gjort ham noget, men fordi eet eller andet ikke var efter hans Sind, det være nu hvad det vilde — og jeg, efter at Skoletimerne vare forbi, bad om mit Malerapparat, svarte han: Nei, du skal i Dag ikke male! i den Timestid jeg gaaer ud, kan du læse i den Bog! — Hvorfor maa jeg ikke male, kjære Hr.

Magister? jeg har jo været flittig i Dag! — Hvorfor? behøves der noget Hvorfor? fordi Børn ikke maa have deres Villie! Den maa udryddes! — Derpaa gik han bort. Men hvad gjorde Hans — jeg nemlig? Naar den gamle Magister var borte, klagede jeg min Nød for en gammel Kone i Huset; hun beklagede den stakkels lille Dreng, skjældte paa den strenge Hr. Informator, og skaffede den unge Kunstner i det mindste Pen, Blæk og Papir. Nu gjorde jeg Faar og Huse og Mennesker med Hjertenslyst, til den Gamle kom og sagde: nu kommer Magisteren; Maleriet kom da i en Hast bort, og Bogen hurtig i Haanden. Var det ikke at tvinge mig til Løgn og Hykleri? Jeg vil ikke engang anføre hvilken skadelig Indflydelse denne Behandling havde paa min hele Opdragelse! Jeg havde kunnet lære meer end dobbelt saa meget som jeg lærte — thi Manden havde mange Kundskaber, var i øvrigt en duelig Lærer, og jeg var just ingen ganske enfoldig Dreng. Men jeg betragtede det Fornuftigste han sagde, og det Nødvendigste han paalagde mig at lære, som Plage og blot Grille af ham — derfor gik det ikke synderlig fremad. Havde min mørke Magister været i Deres Sted før, min Datter, og jeg i Henriks Sted, og bedt om Jordbær; da havde det været smaa Ting for ham, at skikke Bud om Jordbær,

sætte dem paa Bordet for mig; han kunde rost dei, hvor velsmagende de vare, havde kunnet lade mig indsue deres krydrede Lugt, og naar jeg nu havde udstrakt Hænderne derefter, var jeg bleven afviist med det ligegyldigste: Nei, Børn maa ikke have deres Villie! — At fornuftige Folk mangen Gang kunne være saa enfoldige! Gode Gud! maa da Børnenes Hjerter ikke blive Forældrene fravendte og maaskee slette Tjenestefolk hengivne, som opfylde deres Villie, og ofte forlede dem til meget Ont? Giver man da ikke selv et Eksempel paa Tyrannie og Undertrykkelse — et Eksempel, som de vist lægge Mærke til, og efterligne, saasnart de kunne, ofte mod deres mindre Søskende? Gjør man da ikke deres Hjerter haarde og onde, saa at de tilbagetvinge Smerten over deres forfeilede Ønsker, endog smile deraf, eller lære at see ligegyldige ud, for ikke at lade deres Undertrykkere see, hvor ont det gjør dem? Maa de ikke i Fremtiden i det mindste blive ufordragelige Grillenfængere, evige Modsigere, naar Ulykker og Lidelser ikke gjøre dem bøjelige — som mig? Og hvor tungt bliver det ikke siden? Men, jeg vilde jo ikke blive varm, da jeg ikke her har det nødig; thi, kjære Datter, De er en god Moder! — Men en Ting ønskede jeg at tilraabe alle Forældre, ikke alene ved hiin Maade at plage Børn med, men ved enhver. Kjære Venner, vilde jeg sige, veed I, at

Halvparten af de Mennesker som fødes til Verden, døe i deres Barndom? Om nu Eders Børn vare blant den Graven bestemte Halvpart? Vilde I da forbittre dem deres korte Blomsterliv — deres hele Tilværelse paa Jorden? Vilde I nu gjøre dem visselig ulykkelige, for maaskee at bringe dem en formeent Lykke nærmere, som de — vel ikke engang opleve? en Lykke, som I ogsaa kunne skaffe dem, uden nu at undertrykke dem? Vilde I bedrage dem for den eneste Tid til sand uforstyrret Glæde, og udvide Tiden til Graad og Klage, som desuden sikkert nok venter paa dem — til deres hele jordiske Liv? Gode Gud, naar jeg nu seer saa mange Børn, stille siddende, stumme, trøvne, i hvis Ansigter Kjedsommelighed og Dorskhed er at læse, istedenfor uskyldig Glæde og Munterhed, saa sammenkrymper sig mit Indvortes, jeg vilde raabe høit: Forældre, lader de unge Væsner være glade, paa det at, om Gud tidlig kalder dem, de da ikke blot have kjendt Livet fra Kjedsommelighedens og Kummerens Side, men og have smagt dets Sødheder! Værer menneskelige! Lader dem være glade, paa det at, om deres Time slaaer saa tildigere, de i deres Alderdom kunne medtage den rige Fond til reen Glæde, Erindringen af en lykkelig henleved Ungdom, og fremtrylle hiin Morgenrøde paa den nærværende mørke Himmel."

Her stode Taarerne den værdige Gamle i Øinene, og jeg maatte ogsaa tørre mine.

"Nei, kjæreste Fader!" — raabte jeg — "mit Hjerte taler høit, jeg har ingen Bebreidelser at gjøre mig ved Deres Tiltaab!"

"Jeg veed det, min gode Datter! men jeg kan ikke lade det være; naar jeg tænker paa min kummerfulde, hensukkede og nedtrykte Ungdom, saa maa jeg tale, for ikke at briste ud i Taarer! — — Nu, det er forbi!" — vedblev han efter nogen Taushed, imedens han søgte at fatte sig og gaae over til sin sædvanlige rolig muntre Tone — "Det gaaer med mig som med mange Præster, der ikke bedre vide at indrette deres Tale end i tvende Dele, hvoraf den første indeholder, hvad man ikke burde gjøre, og den anden, hvad man bør gjøre. Den første Deel er nu afhandler, mit Barn, nemlig hvad der ikke bør skee, i Hensyn til den barnlige Egensindighed, nu kommer den anden Deel, hvad der efter min Indsigt bør gjøres: Kommer denne Barnets Egensindighed af Aandssvaghed, som jeg forhen har beskrevet, saa giver Naturen os selv et Hjelpemiddel i Hænderne: gjør, at Barnets Aand ikke er saa svag; gjør Barnet begribeligt, at man opnaaer enhver Hensigt paa meer end en Maade, at man kan forskaffe sig enhver Fornøielse, som man attraar, paa meer end en Maade — i det mindste inden Livet bliver alvorligt. Men

jeg tilstaar, at det her gaaer mig, som det er gaaet mange andre Moralister. Regelen er let fundet og snart givet, men det er besværligt, at anvende den paa ethvert enkelt Tilfælde, endog for det første blot i Forstanden, og endnu mere besværligt, virkelig at trænge igjennem dermed i Udøvelsen. Jeg vilde selv ikke sjelden komme i Forlegenhed ved saadanne Tilfælde. Hvor vi altsaa intet kunne udrette med Forstanden, ville vi henvende os til Hjertet. Der har jeg et andet Hjelpemiddel, som ligesaa sikkert, men lettere og snarere, fører til Maalet. Det bestaaer heri: Bortfjerne, allerede fra den første Barndom af, alt, hvad som kunde opvække den Tanke hos Børnene, at du behandlede dem efter Lune og Griller, omgaaes med dem saaledes, at de troe om dig, at du stedse tager Deel i deres smaa Glæder; at de maa blive overbeviiste om, at du gjerne giver og forskaffer dem alt det Behagelige, som du er i Stand til at forskaffe dem, og tag saaledes deres Tænkemaade og Hjerte fangen. Men seer du, at deres Tilbøjelighed i enkelte Tilfælde skulde alligevel fæste sig alt for fast til Noget, da søg at forekomme disse Tilfælde, afleed dem uformærkt fra Gjenstanden — forudsat at du har behandlet dem fra første Barndom af, som jeg nu siger, ville de gjerne lyde dig — og vær forsikret om, at naar du ogsaa kun forekommer Udbruddet af deres Egen-

findighed i de Aar, da Aanden endnu er svag, saa bliver den af sig selv borte i de følgende Aar, naar Forstanden er bleven mere beriget og beskjæftiget. Men har man allerede forseet sig ved Opdragelsen i Børnenes yngre Aar — maaskee, undertiden, ved blindt hen at opfylde deres Ønsker, og, undertiden, ved blindt hen at nægte dem alt — som endog skeer af forstandige og velmenende Forældre, thi de ere og blive dog Mennesker, handle altsaa ikke stedse efter Grundsætninger, ikke stedse efter deres Begreber, men ogsaa efter Gemytsbevægelser, ja overiles endog af Lidenskaber."

Her saae Faber L** længe, men dog med Velvillighed, paa mig, og jeg følte, at jeg — rødmede. Han blev afbrudt ved:

"Er saadan en Forseelse allerede begaaet, maa man med desmere Omhyggelighed anvende det andet Huusmiddel, saa at man nu — fordi Børnene allerede besidde nogen Forstands-Dannelse og nogen Øvelse i frit at paastaae, hvad de kunde — bibringe dem meget tjenstagtig et Hjelpemiddel af den første Slags jeg har forskrevet: man blive sig selv lig, og skulde disse unge Personer — i fortrædelige Øieblikke — endnu vilde spille det unge Herskab, og hiint Middel ikke vil gjøre straks sin Virkning, saa erklære man dem sin overlagde, nødvendige, ikke af Luner tagne Sætning, med sine Aarsager og Hensigter, kort

og grundig, og blive nu fast — uforanderlig fast derved, om endog de smaae herskesyge Personer bede, smigre eller græde; paa det at de aldeles ikke lære at troe, at der blot behoves en vedholdende Beden, hykkelsk Smigren, eller en stærk Taareregn for at sætte deres Villie igjennem. Naar man gjør det paa denne Maade, indestaaer jeg dem for at det skal lykkes!"

Fader L** maatte have sine særdeles Aarsager, hvorfor han saa paatrængende vedblev:

"Men forseer man sig blot nogle Gange med dette sidste Middel — dersom man, efter at anvende det, vel afslaaer Barnet sin egensindige Fordring, men efter dets igjentagne Beden og Overhæng, efter dets Smiger og Kjærtegn, efter nogle udgydede Taarer endnu tilsidst — for at den lille Egensindige skal ophøre at græde, eller paa det at Faderen ikke skal ærgre sig, eller for at Selskabet, som man har hos sig, ikke skal bemærke den Lilles Uartighed, eller for paa nogen Tid at blive den lille Despot fri — kjære gode Datter, saa er det til Ende med Kuren! Den unge Herre eller Prinsesse har afluret sine Forældres eller Opdrageres svage Side, thi de besidde dertil den største Finhed og Snuhed. De vende sig følgeligen, ved enhver ny Grille, til denne Moderhjertets ømme Side, og skeer det undertiden uden ønsket Følge, ville Taarerne ikke røre, eller er det en aldeles Umulighed at opfylde deres Ønsker, holde de det for Undertryk-

kelse og blive forbittrede. Og hvad er Lønnen for denne svage Kjærlighed? See dem om i Verden, kjære Barn! Uden Undtagelse, som jeg troer, Foragt for den godmodige Moder, hvis Svaghed man saa got kjender, og hvis Godhed, uagtet al hendes Svaghed, man har ikke Forstand nok til at agte som man bør! Var f. Eks. deres Henrik i saa høi Grad egensindig, at han havde vedblevet at bede om Jordbær, og atter bedet og grædt for at faae Jordbær, og De, for at blive fri for hans Bønner og Taarer, eller og for at jeg ikke skulde see hans Uartighed, dog til Slutning havde skikket Bud efter Jordbær og givet ham; i Sandhed! ved denne tilsyneladende Ubetydelighed havde De tabt meget, særdeles meget i hans Øine, og han var fra denne Time af sunket meget dybere i sin Feil!"

Her kom min Mand ind. Samtalen blev lænket hen paa andre Gjenstande, og saa ont som nogle af Fader L**s Udladelser havde gjort mig, fordi — de traf, kunde jeg dog ikke andet — end takke ham i mit Hjerte, tilstaae Rigtigheden af hans Bemærkninger, og fatte det Forsæt, at lægge nøie Mærke til dem, og gjøre en tro Brug af dem.

Da vi kort efter kom til Spisebordet, var min Henrik saa aldeles beskeden, saa ganske føielig, at jeg blev meget rørt derved. Da vi ogsaa til Desert havde Jordbær, og jeg havde lagt for min Fader og

Mand, og jeg uden nogen Anmærkning, uden at erindre hvad der for kort siden var forefaldet — gav ham en temmelig stor Deel, da han derved rødmede stærk, og saae veemodig til mig; da følte jeg inderligen den Lykke, at have Børn, som vist nok ikke vare Engle, men dog gode — skjønt endnu svage Mennesker.

Sjette Kapitel.

Tredie Samtale om Opdragelsen. Konstgreb.

"Nu, kjære Fader!" — sagde jeg nogen Tid derefter til Fader L**, da vi atter vare allene — "Nu har jeg handlet efter Deres Villie, og ikke allene ladet Henrik lege, men endog læse og skrive saameget, som jeg uden al Tvang har kunnet bevirke. Men nu er det høi Tid, at De staaer mig bi i at udfinde ny Sysler for ham, thi jeg veed ofte ikke, hvad jeg skal begynde med ham, og en Huuslærer vil min Mand endnu ikke antage til ham."

"Deri gjør Deres Mand ret," var Svaret. — "Altsaa Beskjæftigelser? — Vi maa gjøre Prøver, kjære Datter! De sædvanlige, blot legemlige Turneerspil *) har han vist saa ofte svet sig i, at han ikke skjøtter meer om dem."

"Ja, det er just Ulykken!"

"Det gaaer meget naturlig til. Han begynder nu allerede den tredie Barndoms Periode, og maa derfor ikke mere finde Smag i meget, som hidindtil underholdt ham paa en behagelig Maade. Han vil herefter mere lære at lege med ny Begreber. Men her ville vi dog ikke tænke paa Nyheder, vi ville gaae frem paa den Maade, som vore Bestemødre, kun mere forstandig og hensigtsmæssig. F. E. fortæl Hen-

*) Det er en sand Fortjeneste, som nogle erfarne Opdragere have erhvervet sig, siden den første Udgave af denne Bog (fornemmelig Gutmuth og Heusinger) derved, at de have taget det tunge Kapitel i Overveielse, om den ikke allene nyttige, men endogsaa behagelige Beskjæftigelse for Børn i den tidlige Ungdom, og bekjendtgjort hvad de have udfundet. Blot fordi jeg forudsætter, at enhver, som denne Sag ligger om Hjertet, har gjort sig bekjendt med disse Mænds Forslag, som saa let kan skee, benytter jeg dem ikke, og forbigaaer den af dem saa fortrinlig afhandlede — meer legemlige end aandige Beskjæftigelse.

rik ofte noget, underhold Dem stedse med ham angaaende alle Slags Ting i det alminedlige Liv."

"Det skeer ogsaa; men for det første kan jeg dog ikke gjøre det saa ofte, som jeg ønskede det, for mine andre Forretninger og mangfoldige Adspredelser; dernæst, hvor skal jeg tage alt det interessante Stof fra? Drengen er ikke saa let at fornøje."

"Stof findes overalt, kjære Datter, Hovedsagen er kun at gjøre det interessant for Børn."

"Ja, det er vist nok en Hovedsag! Derom, dersom De vil, siden. Men jeg maa erindre Dem om Deres egne Regler: derved maa Drengen dog sidde stille."

"Ikke just altid! Desuden er han jo imidlertid bleven to Aar ældre — hans Legem er nu stærkere, fastere, og har havt adskillige Øvelser; nu kan han og sidde mere. Derimod er hans udvortes Væsen saa lapsed, og det kommer deraf, at han ikke ret forstaaer at bruge sine Lemmer, de have ikke den rette Bøielighed, derfor maa han og, om muligt, have, medens han sidder, legemlig Øvelse, at han kan lære det, og ligesom affile dette lapsede Væsen."

"Kjære Fader! det vil blive et tungt Kapitel. Jeg vilde ønske, at min Mands Forretninger tillode ham mere at understøtte mig heri."

"Det ønsker jeg ikke, Fruentimmer ere i Almindelighed bedre skikkede til at danne Børn i den tilige

Ungdom end Mænd. Deres Blidhed, deres Taalmod gjør de Smaa aabenhjertede, fortrolige, ligefrem, og vækker i deres Hjerter ligeledes hiin skjønne milde Gemytsstemning, hvoraf i den følgende Tid kan blive den høie Dyd, sand Menneskekjerlighed. Fruentimmers Snaksomhed — en Egenskab, hvorover man saa ofte gjør sig lystig, uden at ville bemerke det meget Gode den fører med sig — skaffer Barnet Fornøielse, vedligeholder det i sin Fortrolighed og Aabenhjertighed, og bringer tusinde Begreber i det lille Hoved, som er det fornødent og nyttigt, og som ikke falder os Mænd ind at bibringe det, naar vi endog have den beste Villie. I Selskab med Fruentimmer lægger Barnet tidlig Grunden, uden selv at vide det, til anstændige Vaner, til Skikkelighed og selskabelig Følelse; i deres Selskab falder ogsaa tidlig og uformerkt den første Gnist til Følelsen for det Yndige og Skjønne i den unge Sjæl, som siden en Tid lang vel synes slukket, men er det ikke. Har De ikke ofte hørt, at man siger om et Barn i den modnere Alder: jeg veed ikke hvoraf det kommer, det opdrager sig selv — nemlig for der Anstændige og Tækkelige, imedens al Præken og Irettesættelse intet frugter hos Andre, som, desuagtet ere og blive plumpe indtil Ynglingsaarene, da den forskjønnende Kjærlighed venter paa dem. Jeg i det mindste har stedse fundet, at de første i de tidligste Aar have været

imellem Fruentimmer, og de sidste imellem Mandfolk."

"Kjære Fader, hvor er De galant!"

"Jo, det ligner mig! Nei, nei, min kjære Datter, giv kun Agt paa de smaa Piger, paa dem falder det mere i Øinene: Seer De ikke smaa fer, syvaarige Jomfruer, som ere saa yndige, saa nydelige, og ved al deres Aabenhed, Naturlighed og Munterhed opføre sig saa anstændige, at det er en Lyst, og seer De ikke saa faa Drenge paa den Alder, som ere saa anstændige? Vist nok gives der flere Aarsager til denne paafaldende Forskjellighed, men en af de fornemste er virkeligen den, at Drenaene har været mere under Lærere, eller Deres Fædre, og Pigebørnene mere under deres Mødre."

"Nu, vi ville ikke trættes herom, men tillad at jeg kommer tilbage til mit Hovedspørsmaal: Hvorledes gjør man Børn alting interessant?"

"Kjære Datter! jeg smigrer virkelig ikke: derved, at man taler med dem om alle Ting saaledes, som De taler, og som gode og muntre Fruentimmer altid gjøre det, naar de ikke tro sig bevogtede — nemlig: Muntert, saa meget muligt malende i Smaat, og for alting uden Prækestemme. Jeg har været nærværende ved nogle Samtaler imellem Dem og Deres Børn, og har ret glædet mig af Hjerteт derved. Tro mig, ved saadanne Samtaler bidra-

ge De mere til Forstandens Vækkelse og Berigelse hos de Smaae, end om De daglig lod dem give sex ja aatte Timers Underviisning. Men De vilde vide noget angaaende Maaden at sysselsætte Børn, naar De ei kan underholde sig med dem. Vi ville overlægge det —

Nu kom min Mand ind, og bad os at fortsætte Samtalen, fordi ogsaa han ofte ikke vidste at raade. Fader L** vedblev:

"Derom ere vi altsaa enige, at sex, syv, aatte Aar gamle Børns Beskjæftigelser maa være af den Art, at de ikke allene i Almindelighed mere øve, styrke og danne Legemet, men og fornemmelig forskaffe Lemmerne mere Smidighed, Færdighed, Bekvemhed; at — disse Beskjæftigelser ogsaa tillige vække Aanden og lede den paa mange Ting, berige den med Begreber, vedligeholde, forbinde, og lære den at benytte de alt indsamlede Begreber — thi snart er han intet Barn mere, men en Dreng. Og denne Tidspunkt vil ogsaa være got forberedet. Altsaa — giver De Deres Henrik ingen Billedbøger?"

"Jo, men han finder kun liden, eller ikke længe Smag i dem," svarede min Mand.

"Langt fra ikke saa megen og saa vedholdende Behag i dem, som vor Mine," faldt jeg ind.

"Den kjære Lille vil heller sysselsætte sig siddende og i Stilhed," vedblev Fader L**, "fordi hendes

svage Legeme snart bliver træt. Og derfor maa man heller ikke forlange saa megen Bevægelse af hende som af en stærk Dreng. Men hvad er det for Bøger som De giver Henrik?"

"Vi have valgt saadanne, som tillige berige hans Forstand, som give ham Stof til fornuftige Spørsmaal, og os til underviſende og nyttige Samtaler."

"Got! — For Exempel?"

"Han har Raffs Naturhiſtorie, jeg giver ham ogsaa undertiden snart een, snart en anden Deel af Buffon, af Schröckhs Verdenshiſtorie og deslige, men alt dette intereſſerer ham ikke længe. Han blader frem og tilbage, og naar vi tænke, at han vil fæste sin Opmærksomhed paa noget, saa lukker han Bogen alt til." —

"Meget naturligt, kjære Børn! Disse Bøger og deres Billeder ere vel meget gode, men ikke for saadanne Luftspringere. Jeg undrer over, at vore nyere Opdragere, og de som gjøre Billedbøger for den tidlige Ungdom — saa meget jeg veed — saa lidet have havt Hensyn paa en Hovedsætning, som dog er saa sand og saa let at mærke sig: Børn intereſſere sig blot for de Foreſtillinger, som fremſtille dem Livet levende. En Bog, hvori Dyr, Fugle og desl. ere afbildede stillestaaende, skjøtte de ikke om, thi det som vi finde vigtigt deri — det

Videnskabelige nemlig — gaaer dem ikke an. Saaledes er det ogsaa med historiske Forestillinger, de interessere kun den, som alt kjender det, der forestilles. Men, uden at tale mere paa denne Maade herom, ville vi heller gjøre en Prøve, som stiller Sagen bedre for Øine."

Det kunde vi strax, da just Henrik kom ind i Stuen for at hilse paa sin Bedstefader, og tillige see om han havde bragt noget med til ham. Det havde vor gode Fader ikke forsømt; Henrik fik nogen Frugt af ham, og medens han spiisde den, gik Fader L** hen til min Mands Bogskab, søgte sig nogle Bøger ud, og bladede stiltiende i dem. Da Drengen havde afspiist, spurdte han:

"Hvad læser du der, Bedstefader?"

"Jeg seer paa Billeder — ret smukke Billeder!" —

"Maa jeg ogsaa see paa dem?"

"Meget gjerne, kom her!"

Han tog ham paa Skjødet, lagde Bogen paa Bordet, og lod Henrik blade i den. Det var en Deel af Buffon. Han sagde til Henrik:

"See, det er lutter Heste, men de see ikke ganske ud som vore Heste."

"Ja!" sagde Henrik ganske flygtig, og slog stedse andre Blade op. Bedstefader hindrede ham ikke. Han sagde blot:

"Det er en arabisk Hest; see dog ret paa den — den løber forskrækkelig hurtig!"

Henrik saae flygtig paa den og sagde:

"Det er skjønt, at den løber saa hurtig!"

Atter slog han nogle Blade om.

"Er det og en Hest, Henrik?"

"Nei, det er en Sebra, den er smuk stribet — jeg har alt seet den i en anden Bog." —

Stedse vendte han Bladene om. Fader L** saae et Øieblik paa os med Betydning. Derpaa sagde han til Henrik:

"Den Bog blev vi hastig færdig med! Men bie her har jeg endnu en anden!"

Det var et andet Bind af Buffon.

"See her ere bare Aber!"

Drengen blev venlig, da han hørte tale om Aber, fordi jeg havde fortalt ham meget om dem, og han tillige havde seet nogle. Mine Fortællinger om dem havde stedse moret ham, fordi det var muntre og pudseerlige Ting, jeg havde sagt ham om dem. Han fortalte meget deraf igjen, men blev stedse ved at vende Bladene om. Endelig stødte han ved en Orang-Outang, den var forestillet saaledes, at den afbrød et Æble *). Han sagde muntert:

*) Den berømte, men endnu mere — i Hensyn til Udbredelsen af den Lyst til Naturhistorien, end

"See engang Bedstefader, han har Lyst til at spise! Han rækker efter Æblet som et Menneske! Men han seer jo ikke op til det? Han seer paa os. Og venlig seer han ikke ud."

Fader L** saae endnu engang med Betydning paa os, men svarede Henrik:

"Du har Ret, min Dreng, han skulde naturligvis see op til Frugten, men Maleren har forestillet ham saaledes, for at vi skulde see hans hele Ansigt. Og at han ikke forekommer dig venlig, kommer af Rynkerne i Ansigt."

"Saa er han vel gammel?"

"Nei! derfor ikke; men de fleste, endog unge Abers Ansigter, see rynkede og gamle ud."

Her begyndte en for Henrik meget interessant og virkelig lærerig Samtale; Drengen kunde ikke blive

til dens videnskabelige Studering — fortjente Grev Buffon har i sit Værk — mindre til Fordeel for Videnskaberne, end til Fordeel for sin Parador — valgt Afbildninger af Aber i de Dieblikke, hvor de, saa meget som muligt, syntes menneskelignende, for at kunne hæve dem til Menneskerne; — ligesom andre Filosofer have fornedret Menneskerne til Aber. — For at være mere vittig, har han ikke sjelden tilladt sig at synes mindre sandfærdig; for at fornøie mere, har han ikke sjelden underviist mindre; for at glindse mere, har han ikke sjelden oplyst mindre.

færdig med Spørsmaale, gjorde og undertiden ganske artige Anmærkninger. For at fuldende Prøven, afbrød Bedstefaderen selv, lagde Bogen bort, omendskjøndt det ikke var efter Henriks Ønske, og sagde:

"Der har jeg endnu en anden Billedbog — den kaldes Børnevennen." *)

Det første Blad, som blev opslaget, faldt Henrik strax i Øinene. Han sagde:

"Hvad gjør den Mand der? Det synes som han vilde plukke Kirsebær eller Blommer af Træet, og endnu er der ingen Blade paa det! Men har han ikke en Kniv? Jo — jeg troer han skjærer de unge Grene af. Det er hæsligt gjort af ham!"

"Skjænd ikke paa Manden! vi ville heller takke ham. Han gjør at Træet bærer skjønnere Kirsebær eller Blommer."

*) Her tales om den værdige Weisses Børneven. Alle Kobberstykker i denne Bog ere vel ikke af den nylig ønskede Slags, men dog nogle. Derimod have alle nyere mig bekjendte Udgivere af Billedbøger for Børn ingen Hensyn haft til hiin Grundsætning, som dog af sig selv er saa indlysende, og hvori min Erfaring saa ofte har bestyrket mig. Skulde imidlertid nogle faa have gjort det, da maa man undskylde mig, formedelst den Mængde nylig udkomne Børneskrifter, som let kunde foraarsage, at man just ikke lærer at kjende de beste.

"Hvorledes! kan man gjøre det?"

"Ja man kan! Dersom Gartneren og Landmanden ikke gjorde det, saaledes som denne der, saa maatte vi fornegte os Lysten til god Frugt."

"Nu da, hvorledes gjør han det?"

"Han poder eller inokulerer."

Her saae Bedstefaderen endnu engang til os med en betydende Mine. Han vedblev til Henrik:

"Vie, jeg vil vise dig det! Din Moder har der et Træ uden for Vinduet, som har afblomstret, og som desuden skal beskjæres — det vil vi kurere."

Træet blev taget ind, og Sagen, saa got som det lod sig gjøre, eftergjort. Henrik brændte af Begjerlighed til selv at forsøge det. Han fik en Kniv, og begyndte at skjære løs derpaa.

"Holt!" — raabte Bedstefader — "det er ikke rigtigt, saaledes maa du skjære!"

Drengen var ikke rolig, førend han havde gjort det efter nogenlunde rigtigt. Nu forklarede Bedstefaderen ham Virkningen og Nytten deraf, og den Lille var ganske ilde tilmode, da jeg strax efter kom ind og bad Selskabet gaae til Bords. Han kunde ikke glemme denne Poden og Inokuleren endog ved Spisebordet, men spurgte indtil Sagen var ham tydelig. Bedstefaderen lovede ham, at dersom han kom ud paa Landet i den Tid, som er passende til dette Arbeide, da vilde han vise ham det i det Store;

Drengen var udenfor sig selv af Glæde, og bestemte sig allerede til at være Gartner — naar han blev stor.

Da vi forend Fader L**s Afreise vare en Time allene, saa blev den formedelst hin Prøve afbrudte Samtale fortsat.

"Seer, kjære Børn," begyndte Fader L**, "det var jo et herligt Paafund. Vi søgte om Beskjæftigelser, som kunde interessere den sunde muntre Dreng, give hans Legem Bøielighed, Smidighed og Færdighed; skynde hans Aand til mange Slags nye Forestillinger, og Drivt til at gjøre sig disse Forestillinger tydelige, forbinde dem med hinanden og vedligeholde dem; der har vi det altsammen paa engang! Gjør ham efterhaanden bekjendt med det almindeligste, nyttigste, letteste og behageligste Haandarbeide, og lad ham eftergjøre det i det Smaa. Han griber det med Heftighed, han troer at lege, og han arbeider virkelig. Vanskeligheder, mislykket Forsøg, Møie og Anstrængelse, endog i høi Grad, trætter ham ikke, saa længe han troer at lege og at handle efter eget Valg. Han gjør intet suurt Ansigt derved! — Jeg vilde ønske, at nogen Lærd nedlod sig til at skrive en Anvisning til saadan Efterlignelse af de letteste og behageligste Haandværk for Børn — med smukke Kobberstykker i; den vilde vi kjøbe som en Hovedbog i vort Skolebibliotek, lade den smukt indbinde, og holde me-

gen Hævd over den; og jeg er forsikret, at Henrik skulde inden Aar og Dag lære meget got at lege Tømmermand, Kurvemager, Bødker, Gartner, ja endog Maler, Bygmester, Tonekonstner og deslige, og ved denne Legen bringe tusinde nye Begreber i sit Hoved, og tusinde Færdigheder i sine Lemmer. Men jeg veed ingen Bog, som dertil er ganske brugbar, og tillige behagelig *). Indholden maa ikke, i Henseende til Formen, være affattet som en vis gammel Bog."

*) Vi have nu een, der, som et Huusmiddel, kunde gjøre god Tjeneste ved saadanne Beskjæftigelser, nemlig: Campes Robinson — naar man ikke allene blot lader den læse af Børn, men selv stykkeviis fortæller — og ligesom Faderen der, tillader Børnene at efterqjøre Robinsons Arbeider, naar de have Lyst dertil. Der ere og nogle technologiske Billedbøger for Børn udkomne i de senere Aar; men — de som ere mig bekjendte mangle Aand og Liv, og Kobberne ere saa usle, som Billeder for Børn mindst burde være. Meget, som en forstandig Lærer med stor Fordel vil kunne bruge for at beskjæftige og lede sine Opdragelinge, findes i det af de Herrer Andre og Bechstein fælles udarbeidede, men lidet bekjendte Skrivt: Almeennyttige Spadseregange o. s. v., jeg siger — meget, thi Bogen er ikke ganske hvad jeg ønskede! —

"Men hvilken Møie koster ikke en eneste Søn ved saadan Opdragelses-Maade?" —

"Som jeg gjætter!" — faldt min Mand ind — "Som paa Henriks Alder gjorde mig saa mangen Fornøielse, og har givet mig saa megen Stof til Beskjæftigelse." —

"Og har dog ikke før erindret den, min Søn! Nu?" —

"Commenii orbis pictus."

"Rigtig! jeg havde den gamle Commenius i Tankerne. Lad os iblandt de nyere Skrivter for Børn udsøge noget bedre, men af den Slags. Men da vi neppe finde en Bog, som er os ganske tjenlig, saa ville vi tage Billederne ud af Bogen, gjemme dem i en stirlig lille Kasse, og give den Lille kun et Billed efter det andet, thi Forklaringen derover maa Fader eller Moder for det første gjøre ham. Derved for-

Vist nok, kjære Fader og Opdrager; vist nok, kjære Moder, koster han megen Møie — overmaade megen! Men hvilket Gode lykkes paa denne Jord uden Møie og Besværlighed? Og tillader mig at tale aabenhjertet, Fædre og Mødre, hvad anden Fortieneste have I, naar eders Søn engang bliver en brav Mand? Hvilken anden fosstandig Grund til Glæde, til at være stolte af ham? Hvilken anden grundet Fordring have I ellers paa hans Taknemmelighed, paa hans Gjengjeldelse, naar I blive gamle og skrøbelige? I skamme eder formodentlig dog, ved at anføre, at han, næst Gud, skylder eder Livet? —

hindre vi tillige, at han ei faaer for meget at gjennemsee paa engang, hvori ogsaa mange Opdragere feile. Finder han besynderlig Smag i en saadan Foreſtilling, vil han f. E. eftergjøre det Haandværk, som derpaa er afbildet, saa beholder han Billedet; vi forklare ham Tingen, hjelpe ham ved Efterlignin-gen, saa meget vi selv kunne, skaffe ham de nødven-digſte Instrumenter dertil, gaae desuden med ham hen til en saadan Haandværksmand, for at han kan see Arbeidet i det Store — og det kan ikke feile, at Drengen faaer nok at beſtille dermed, arbeider med Lyst, fordi han troer at lege og følge sit eget Valg; bliver findig, duelig og klog. Vi kunne ogsaa, kjære Datter, benytte os hewaf for at bibringe den Lille mere Drivt til ordentlig og forstandig Læsning."

"Hvorledes det, kjære Fader?"

"Maaskee driver Sagen ham selv dertil, naar den først er ham vigtig, og vi ikke alt for hastig komme ham imøde med vore Forklaringer. Skul-de det ikke skee — nu, saa maa vi igjen finde paa et velmeent Kunstgreb. F. E. vi maa gjøre det saaledes, at Tiden bliver ham lang, og at han følgelig har des-mere Drivt til at syſſelsætte sig. Nyt maa man med Forsæt ikke vise ham, til hans gamle kjæreſte Arbeider maa Værktøiet være ryddet af Veien — kort, det gjø-res ham umuligt at underholde sig dermed. Han be-der Dem, kjære Datter, om et nyt Billede. Ja,

siger De, jeg vilde gjerne give dig et, men jeg har nu ingen Tid at forklare dig det. De giver ham et særdeles tiltrækkende. Han beseer det, kommer snart løbendes til Dem, vil vide Forklaring paa det eller det; men De har Hænderne fulde af Arbeide. Hans Fader er i sine Forretninger, og altsaa ikke hjemme. Henrik vender sig nu til Tjenestefolkene; men een skal sendes i et nødvendigt Ærinde, en anden har ingen Tid, den tredie forstaaer det ikke. Hvad vil han nu gjøre? Han maa selv læse Beskrivelsen, læse den nøiagtig, og atter læse den. Naar saadanne Huusraad undertiden anvendes, og hver Gang indklædes paa en anden Maade — de hjelpe i Sandhed mere, end mange udførlige og grundige Afhandlinger om Læsnings Fornødenhed og Nytte."

"De skal ikke forgjæves have lært mig Deres Konststykker," — sagde jeg — "jeg tænker alt paa et andet Huusraad af samme Slags, for at bibringe ham mere Lyst og Drivt til at skrive."

"Got, mit Barn; men han skriver dog alt noget?"

"Ja, han maler Bogstaver, men meget slet, og hans Ortografi er saaledes, at den gunstige Læser maa selv gjætte, hvad Skribenten har villet."

"Det første og beste Hjelpemiddel til at lære Børn rigtig at skrive, er vel at man lærer dem at tale rigtig. Jeg var en temmelig stor Dreng,

da jeg skrev meget urigtigt, fordi man havde taalt, at jeg ogsaa talte urigtigt. Holder derfor nøie over, at eders Børn tale reent ud og tydeligt, saa ville de og komme til at skrive forstaaeligt. Reglerne for Skriverigtigheden kan i de modnere Aar snart gives, let gjøres tydelige, og ved flittig Øvelse let indprøges. Men jeg har afbrudt Dem; hvad er det for et Kunststykke, som De vil anvende dertil, kjære Datter?"

"F. E. Vi belave os engang paa en skjøn Dag, med megen Glæde og Høitideligheb, at kjøre en Tour. Efter Maaltidet er denne Forlystelse bestemt. Den Lille glæder sig dertil. Men kort førend Vognen kjører frem, faae vi Forældre et uformodet og uopsætteligt Forfald; Henrik staaer inderlig bedrøvet. Nu, saa kjør denne Gang allene, og for at du kan have nogen at underholde dig med, kunne begge de smaa Rudolphi, dine Venner, kjøre med. Til Opsigt giver jeg eder Mines Pige med. Det er got; med Glæde modtager han Forslaget, og jeg maler ham de mange deilige Lege, som han i Selskab med sine smaa Venner i den frie Luft kunne foretage, saa behageligen som muligt. Men disse smaa Venner vide jo intet derom; skriv hurtig et lille Brev til dem, og bed dem at følge med dig, jeg har nu ikke Tid dertil. Han løber efter Papir, Pen og Blæk, sætter sig og skriver; men skriver han ellers slet, saa skriver han endnu slettere denne Gang, thi Vognen venter, og alt

maa skee i Hast. Seddelen bliver henskikket. Budbet kommer hastig tilbage med det Svar: man har ikke kundet læse hans Brev, og vidste derfor ikke, hvad han havde villet. Nu er Nøden endnu større, Kudsken kan ikke bie længere. Altsaa maa han sætte sig allene i Vognen med Mines Opvarterske, som han desuden ikke synderlig kan lide. Han er fortredelig; Tanken paa de Fornøielser han kunde have havt med sine smaa Venner, gjør, at han ikke er glad over dem han kan have allene; han kjeder sig, kommer utilfreds tilbage, og føler, hvor nødvendigt det er at kunde skrive saaledes, at andre kunde læse det. Saadanne smaae Historier, adskillige Gange gjentagne, men stedse paa en anden Maade, at han ei skal lære at see os i Kaartet — thi det vilde ei være got — —

"Bravo, kjære Datter!" svarede Fader L**, "jeg seer nok, at De snart vil lære mig alle mine Taskenspillerkunster af."

Du kjære, gode Fader! Blomsterne paa din Grav have nu, da jeg skriver dette, allerede ofte afblomstret. De Linier, som vi lode sætte paa din Gravsteen: "Herunder hviler en Ven af Naturen og af Menneskene," ere allerede temmelig ulæselige; men de lykkelige Følger af disse dine Anviisninger seer jeg endnu i denne Dag paa min duelige og brave Søn. Er det dig tilladt at see ned fra din Himmel til os, saa nyd dem — disse lykkelige

Følger! Dig, dig tilhører det Gode, denne kjære Yngling nu gjør; Dig, dig tilhører det Bedre, han som Mand engang vil gjøre, du gode Fader!

Syvende Kapitel.

Fjerde Samtale om Opdragelsen. Endnu et Konstgreb.

Min Mand havde dette Aar i den sildige Høst en Reise at gjøre i sine Forretninger. Disse bortfjernede ham fra os nogen Tid. Jeg besluttede derfor at tilbringe en Uge i det mindste hos Fader L**, deels fordi jeg havde meget paa Hjertet at tale med ham om, hvortil udfordres Rolighed, som sjelden kunde haves i Staden; deels ogsaa, fordi jeg gjerne vilde unde mine Børn endnu en Glæde, inden den sørgelige Vinter. Vi bleve alle kjerligen og med Glæde modtagne, og levede herlige Dage. Min Henrik befandt sig fortrinlig vel, thi han gartenerede, som han pleiede at sige.

En ret behagelig Eftermiddag sad jeg med Fader L** i hans kjæreste Løvhytte, som endnu var tem-

melig grøn. Jeg strikkede, han læste for mig. Jeg sad ved Siden, saa at Træerne skyggede for mig, og kunde ikke see ud af Døren, han sad lige over for den. Planen til det dengang saa prægtigt anmældte Bahrdtiske Opdragelses-Institut i Marschlin var det som vi afhandlede. Under Læsningen havde Fader L** allerede mange Gange rystet paa Hovedet, men nu udbrød han:

"Narrestreger! — De Herrer kunne mene det got — jeg vil troe det, thi jeg kjender dem ikke; men Børn have de endnu ikke opdraget — det er ogsaa vist, dersom de ellers have skrevet af Hjertet. Hvorfra ville de tage saadanne Engle, med hvem man saa ligefrem vilde vandre fra Jorden til Himmelen, uden at snuble, uden at fare vild, uden Tilbagegaaen? — Ja, ja, saadanne Forsøg tage sig meget got ud paa Papiret, lade sig ogsaa gjerne læse; men disse Herrer maa først vise Muligheden deraf, om de kunde! At sige, hvorledes dette og hiint burde være; at skildre hvor ypperligt det maatte være, naar det var saaledes, tænker jeg, just ikke er saa tungt for en Mand, der har en riig Indbildningskraft og er stærk i sin Pen. Men at gjøre, at disse Herligheder virkeligen blomstre, at gjøre, at dette Guds Rige virkeligen kommer til os; det er noget ganske Andet. Var Mennesket blot Dyr, eller blot fornuftig Aand, da var det let at opdrage — eller da behøvede det snarere

ingen Opdragelse; men da det er en Blanding af Høit og Lavt, af det Himmelske og Jordiske, da Mennesket er kjødeligt og aandeligt, og, som Apostelen siger, disse Ting stride mod hinanden, saa er det ingen ringe Ting med den sande Opdragelses-Kunst — at opvække, at danne og lede til det Gudelige. Den blotte Underviisning, ja, den er vist nok lettere."

"Ja visselig, kjære Fader! er dette ikke smaa Ting. Jeg erfarer det daglig. Mine Børn have vist meget Got hos sig, de blive saa omhyggelig opdragne, som det staaer i vore forenede Kræfter, og dog — ere de langt fra ingen Engle!"

"Kunne heller ikke være det, kjære Datter; skulle først blive det i Himmelen. Men De synes mig igjen at have noget paa Hjertet?"

"De har Ret. Det er og saaledes. Siden vor sidste Samtale om Børns Egensindighed har jeg givet mig al mulig Møie for at efterkomme det, hvorom De den Gang overbeviisde mig; det er sandt, jeg har derved forhindret mange Udbrud af denne Feil hos Henrik, mildret andre; men endnu stedse gjør han mig mangen en bekymret Time."

"Taalmodighed, kjære Moder, og Standhaftighed! Er De overbeviist om Rigtigheden af Deres Fremgangsmaade, har De Prøver paa, at De hidindtil dog har virket noget Godt derved, saa maa

De vedblive, De maa gjøre Deres, og overlade det øvrige til Gud. At det gaaer langsomt at afvænne et Barn med en Feil, som allerede er bleven ham til Vane, maa De ei undre sig over, og det maa ei bedrøve Dem. Ak, hvor langsomt gaaer det ikke med os vore Mennesker, naar vi ville udrydde en Feil, som er bleven os til Vane!"

"Saa har og Feilen ved Tidens Længde fæstet dybere Rødder."

"Men vi have ogsaa Fornuft og Erfaring, og Børn paa Henriks Alder have ingen af Delene, eller i det mindste saa lidet deraf, at det ei engang er værd at nævne. Vi kunne ved vor Fornuft indsee det Urette i vore Feil; ved vor Erfaring forestille os og ligesom beregne Følgerne deraf; paa os kunne Forestillinger og Tiltale virke; paa Børn kunne de ikke virke meget — fordi de ikke bruge Fornuften, ikke see ind i Fremtiden, og ikke tydelig kunne tænke Følgerne af deres Handlinger. Dertil mangle de i disse Aar, jeg mener i de — til den tilige Ynglings- eller Jomfrue-Alder grændsende Drenge- eller Pigeaar — endnu en Aands Færdighed, som hos os Voxne, ved Misbrug vist nok forderves, men ved den rigtige Brug kan blive meget velgjørende: Indbildningskraften — — Henrik!" raabte han høit paa den Lille, som var færdig med det ham paalagde Gartnerarbeide, og nu spillede Bolt paa Terrassen uden for Værelserne —

"kast ikke din Bolt saa nær ved Værelserne, du kunde let slaae et Vindue i Stykker!"

Med mig fortsatte han Samtalen som tilforn:

"Nu har man gjort meget, naar man forhindrer, at Barnet ikke bliver moralsk ond, og vænner det til at handle rigtigt; dette er endnu ikke moralsk got — men det vil og have sin Tid —

Han saae igjen hen til Terrassen, og hvidskede til mig:

"Den unge Herre er i Dag ikke i det beste Lune; han kaster sin Bolt endnu stedse nær ved Vinduerne." —

"Der seer De hans Egensindighed!" raabte jeg, og vilde staae op for at tage Bolten fra Henrik. Men Fader L** sagde:

"Bliv De kun her, kjære Datter, lad mig raade."

Han raabte endnu engang høiere og alvorligere:

"Henrik, hører du ikke? Du slaaer mig Vinduerne ind!"

Jeg skillede Grenene ad om Løvhytten, og saae, at Henrik blev stille, gik lidt omkring, og siden sneeg sig om paa den anden Side af Bygningen, hvor han troede, ikke saa let at blive bemærket, saae sig frygtsom om, og — kastede sin Bolt først lavt, siden høiere, og tilsidst ligesaa høit, som forhen. Jeg blev

fortrydelig, og vilde atter staae op og tiltale ham; men min Svigerfader holt mig tilbage.

"Viis mig den Følelighed" — sagde han — "og lad mig raade; vi ville igjen forsøge en lille Prøve!"

Han anstillede sig, som han ikke bemærkede Henrik, der ofte saae sig frygtsom om, saa at man mærkede paa ham, som Fader L** sagde, Kjødet begjærer mod Aanden, og Aanden mod Kjødet. Det varede ikke ret længe, førend vi hørte, at en Vinduesrude gik i Stykker. Henrik lod Hænderne synke, blev bleg, og stod, som tilintetgjort. Bedstefader stod op, gik hen, og saae det sønderslagne Vindue — men saae ikke til Henrik. Derpaa gik han, uden at sige et Ord, ham forbi, og kom ganske rolig hen til mig. Jeg saae igjennem de tilbagebøiede Grene, at Henrik med angerfuld Aasyn sneeg sig nogle Skrit efter ham; men tilsidst blev staaende ganske frygtsom. Bedstefader vilde ikke bemærke ham, og sagde til mig:

"Nu føler han, at han har fortient Straf; men han tager Feil. Denne Følelse er Straf nok. Tro mig, kjære Datter, saa skrækkelig ondt det gjør et Barn, og saa meget det fordærver ham, naar han kun engang maa lide ufortjent Straf, saa virksomt, til det Gode virksomt, er det, ved saadanne Tilfælde, hvor han levende og bestemt føler sin Straf-

skyldighed — at han undertiden siger jeg, bliver overrasket med uombedet Tilgivelse og Kjærlighed. Alt Had falder da paa Forseelsen, og Barnets Hjerte lænker sig med ny Kjærlighed ved den Tilgivende. — Men Tilfældet har gjort det, at vi kunne bruge denne Ubetydelighed som et Hovedmiddel i vor Kur til at forandre Drengens Gemyts Beskaffenhed. Han havde ikke kunnet truffet bedre, det er Vinduet i hans Sovekammer, som han har slaaet i Stykker."

Henrik sneeg sig endnu stedse sørgelig og eftertænksom omkring. Man kunde see det paa ham, at han gjerne vilde bede om Forladelse, men at han endnu ikke vovede det, fordi han ei kunde finde den ringeste, blot nogenlunde antagelige Indgang. Nu bleve vi kaldte til Aftensmaaltidet. Vi maatte gaae forbi Henrik. Han kom til os og saae frygtsom paa os.

"Kom, Henrik, vi gaae til Bords!"

sagde Bedstefader, uden det mindste Bebreidende i sin Stemme. O, hvor meget heller havde Drengen ønsket at være bleven irretsat! — Han sneeg sig efter os.

Ved Bordet blev talt som sædvanlig. Alt hvad der kunde sigte til hiint Tilfælde, eller lede Talen derhen, blev undviget. Men Drengen kunde endnu ikke berolige sig. Tilfældigviis havde vi en

af hans Yndlingsretter. Jeg lagde rigelig for ham deraf; Taarerne kom ham i Øinene derved; neppe kunde han spise. Efter Aftensmaaltidet bleve vi endnu et Par Timer samlede. Vi talte da om adskilligt, jeg spillede ogsaa undertiden et Stykke paa Klaveret, og min Svigerfader røgede sin Aftenpibe. Mine blev først bragt til Sengs, men Henrik blev noget hos os. Heri skede ingen Forandring. Henrik, som det altid var tilladt at anbringe sit Ord, tog kuns liden Deel i Samtalen; men sneg sig fra mig til sin Bedstefader, og fra ham til mig, tog vore Hænder kjærlig i sine, legede med dem — vi lode det ske, uden at give ham Leilighed til at lindre sit Hjerte. Jeg havde allerede længe været bevæget, havde ogsaa gjerne — først givet ham en Irretesættelse, derpaa modtaget hans Skriftemaal, meddeelt ham Tilgivelse og en Formaning for Fremtiden, og endelig bragt ham til Sengs; men jeg gjorde mig haard, fordi jeg saae, at Fader L** ønskede det, og fordi jeg tillige selv indsaae, at det første og andet var unyttigt, og det sidste meer skadeligt; da derimod det vilde have god Virkning at forlænge denne straffende Følelse.

Endelig blev det Sovetid. Uden at Henrik kunde høre det, spurgte jeg min Svigerfader:

"Har De været saa god at lade Vinduet gjøre i Stand?"

"Nei," sagde han, "De har lovet mig at overlade Henrik i Dag til mig. Ønsker De det anderledes, skal det snart skaffes Raad; men min Plan var — da han nu har følt, at han ikke har handlet ret i at være ulydig, ogsaa at lade ham føle, hvad Nytte han selv havde havt af at lyde min alvorlige Advarsel."

Jeg føler nu selv en straffende Beskjæmmelse ved at tilstaae, at jeg ei var ganske tilfreds dermed; men jeg tav, og bragte Henrik i sit Sovekammer. Paa den ene Side stødte det til Fader L***s Sovekammer, og paa den anden Side til mit. Henrik studsede, da han kom ind, og saae, at Vinduet ikke var istandsat. Han sagde intet. Efteraarsvinden blæste raae og kold ind igjennem den sønderslagne Rude. Henrik begyndte som sædvanlig at afklæde sig; og jeg gik ind i mit Sovekammer, for ikke at lade ham mærke min Svaghed. Fader L** var der endnu. Noget efter gik jeg igjen ind til Henrik, og troede at finde ham i Sengen; men han sad halv afklædt paa en Stol og græd. Han sagde:

"Lille Moder! jeg fryser forskrækkelig!"

Jeg sagde saa ligegyldigt, men og saa lidet krænkende, som muligt:

"Hvem er Skyld deri? Læg dig i Sengen, saa bliver du varm."

Jeg gik endnu engang til min Svigerfader; jeg var ængstelig, meget bevæget og inderlig bekymret.

"Kiære Fader!" sagde jeg, "Luften er meget raa; Henrik angrer sin Forseelse oprigtig."

"De maa handle efter deres beste Overbevisning; men vil De lyde mig, da erindre Dem, at han allerede ofte har forseet sig, og igjen forglemt det. Lad ham derfor engang ret føle sin Uret, i Særdeleshed, da han her uimodsigelig maa anklage sig selv, og ikke os."

"Men han kan forkøle sig og blive syg."

"Ikke saa let, kiære omme Moder, han er jo ikke forkælet, og han ligger i en god Seng. Desuden — bedre at han faaer en lille Snue, end et galt Hoved."

Henrik, som syntes at vente, at vi vilde skaffe Hjelp, lagde sig endnu ikke til Engs, og da vi ikke lod os see, blev han utaalmodig. Vi hørte ham græde høit, at gaae hen til det sønderslagne Vindue, at tage de Stykker ud, som endnu vare siddende deri, og kaste dem heftig ud i Haugen.

"Han forsøger det paa en anden Maade" — sagde Fader L** — "at han just gjør dette Forsøg, viser, at det virkelig var den høie Tid at føre ham paa rette Vei. Hvad han endog nu vil prøve paa — maa ikke forurolige os. Han maa slet ikke

tænke at beherske os. Vær De rolig kjære Datter, i Morgen er Deres Henrik meget mere værd end hidintil."

Nogle Øieblik derefter blev det ganske stille i Sideværelset, og alt troede vi, at Henrik af Fortrydelse var faldet i Søvn, da han, rystende af Kulde, kom listendes ind i sine Natklæder, og sagde ganske ydmyget:

"God Nat, kjære Moder! god Nat, Bestefader! Jeg vil gjerne fryse, naar de kun ikke ere vrede?"

"Vi ere ikke vrede," — var Svaret, som blev givet ganske roligt — men vi kunne ikke hjelpe dig, thi her i Landsbyen er intet Glas. Du maa lide Følgerne, da du ikke har ladet dig advare. — Kom," — føiede jeg til — "jeg vil dække dig got til, saa fryser du ikke!"

Han lod sig ganske sørgmodig føre ind i Kammeret, lagde sig ned, sov strax, og havde virkelig om Morgenen en stærk Snue; men han klagede ikke det mindste, stillede sig an som han havde glemt hele Sagen, og vi gjorde ligeledes. At dette saaledes benyttede Tilfælde havde fortreffelige Følger, saae jeg snart af Erfaring *).

---

*) De fleste Anviisninger til en fornuftig Opdragelse have kun Hensyn paa endnu ufordærvede

Ottende Kapitel.

Forslag til sygelige Børns Opdragelse. Huuslig Forandring.

"De har, gode Fader, allerede sagt mig saa meget Brugbart angaaende min muntre, sunde Henriks

Børn, og give derfor blot Underviisning om, hvorledes Opdragelsen fra for af, Skrit for Skrit, skal udføres. Selv Rousseau tilstod, at han forsmaaede at tænke over en Opdragling, som af Forældre og Lærere var misdannet. Men vil man da opgive Haabet om Børn, som i de første Aaringer — jeg mener det fjerde, femte, sjette — ere blevne, om just ikke ganske fordærvede, saa dog forsukede? Hvor mange vilde da blive tilbage? Men hvorledes skulde Forældre eller Opdragere bære sig ad for at gjøre det got igjen? — saavidt som det kan skee? Derover troer jeg ikke vi have noget gst gjennemtænkt, prøvet, eller anvendeligt Forslag. De fleste stode an mod den sunde Fornuft, eller saare Forældres og Børns Hjerter for dybt. Det vilde derfor være en sand Velgjerning for Menneskeheden, om en tænkende og erfaren Opdrager skrev en virkelig anvendelig Nød- og Hjelpebog for Forældre, som have uartige og fordærvede Børn. Et Hovedkapitel i

Dannelse;" — sagde jeg en Dag til Fader L** — "jeg ønskede ogsaa at høre deres Raad i Hensyn til min sygelige Vilhelmines Opdragelse. Thi at et saadant Barn maa ganske anderledes behandles end et sundt og stærkt Barn, er ganske indlysende, og vort Hjerte tvinger os ogsaa til en anden Behandling. Jeg kan ikke nægte Dem, at dette Barn gjør mig mange sorrigfulde Timer. Hvor maa en Moders Hjerte bløde, naar hun ved enhver "god Nat," som den kjære lille Skabning ønsker, maa tænke, hvor let er det muligt, at du ikke mere ønsker mig nogen "god Morgen!" at du maa gaae bort fra dette Liv, uden at have følet en Glæde, uden ei tillige at have lidt en derpaa følgende heftig Smerte, uden en Dag at have følt hvor lykkelige Mennesker kunne være! Og det altsammen saa ganske uden din Skyld, arme Barn!"

"Just derfor, kjære Datter, maa De desmere barnlig overlade vor lille Mines Skjebne til Ham,

denne Bog, og sandelig ikke det letteste, maatte handle om, hvorledes man skulde omgaaes syge og sygelige Børn, da Hovedsagen i det mindste til Halvparten af de saakaldede Uartigheder maa søges i disse Børns Tilstand og deres Behandlingsmaade. Sagen er af største Vigtighed. Mangen et Menneske er ved en eneste Barnesygdom paa Livstid bleven fordærvet.

som bestemte det saaledes. At De gjør Deres, at De trolig varter, pleier, styrker og opmuntrer den Lille, endog med Opofrelse af Deres Bekvemmeligheder, og saa mangen Livsglæde, det veed jeg, hvad kan De da gjøre andet end henstille det til den himmelske Fader, om denne skrøbelige Plante, under Blæst og Soelsting skal blomstre og bære Frugt her, eller under en mildere Himmel?"

Han indtalte mig Fatning, Mod og Tillid, han hjalp mig at berolige mit Hjerte. Men da maatte jeg tilstaae ham, at det ikke allene var Vilhelmines legemlige Tilstand, som forstyrrede min Rolighed, men visse moraliske Egenheder, som jeg nu bemærkede oftere hos hende, og som endnu meer bedrøvede og ængstede mig."

"For Exempel?" sagde han.

"I det sidste halve Aar er en Egenskab udviklet hos denne ellers saa blide, eftergivende, og godmodige Pige, som jeg ei kan kalde andet end Vrantenhed, eller en høi Grad af ont Lune, som overfalder Barnet undertiden, uden at jeg veed at angive den ringeste Aarsag dertil. Hun trættes just ikke med andre — det gode Barn kan ingen fornærme, men hun kryber hele Timer hen i mørke Kroge, sidder mismodig der, tager ikke Deel i noget — ikke engang naar vi tale til hende, forsmaaer alt Selskab, alt Legetøi, al Fornøielse; jeg har end-

og nogle Gange lagt Mærke til, at hun i saadanne Timer har betragtet Henriks Leeg med Taarer i Øinene. Opmuntrer jeg hende til at tage Deel deri saa svarer hun med sørgelig Stemme: Tillad mig min Ro, kjære Moder, og nylig græd hun bitterlig ved disse Ord. Jeg vil intet tale om, hvor ont det gjør mit Hjerte; men jeg frygter, at det vil blive et ulykkeligt Træk i hendes Karakteer."

"Frygter De, at det alt nu skulde være et Karakteertræk?"

"Jeg veed det ikke."

"Nei, kjære Datter! endnu ikke, men at det kan have en ond Indflydelse paa hendes Karakteers Dannelse — det vil jeg ikke nægte. Endnu er intet at befrygte. Sygelige Børn ere som hektiske, men tillige gode vorne Mennesker. De ere ikke egentlig syge; men dem feiler noget; de kunde ikke bestemt angive og sige, hvori det Onde bestaaer, men de føle det stedse; de kunne intet Sted angive, hvor deres Nerver paa en ubehagelig Maade blive pirrede; men de lide under denne uangenemme Pirren næsten bestandig. Ligesom hektiske Personer ofte have ont Lune, blive vrantne og menneskesky, saaledes gaaer det og med saadanne Børn. Endnu maa De desaarsag ikke blive bange, kjære Datter; lader Gud Dem beholde den Lille, og lader hende lykkelig overstaae de almindelige Børnesygdomme —"

"Ak, de Børnesygdomme!"

"Ja, De har Ret til at sukke! men derom en anden Gang! Jeg siger: lader Gud hende lykkelig overstaae dem, saa veed jeg af lang Erfaring, hine Børnesygdomme, som man med saa megen Ret sukker over, have ogsaa dette Gode: de tage med sig en Mængde pirrende og ubehagelig Sygdoms-Stof, og Barnet bliver derefter sundt, om det endog bliver mere følsomt og fint, end man for dets Glæde i Livet maa ønske. Men da nu Sygelighed er Aarsag til Barnets lunefulde Adfærd, saa maa Virkningen bortfalde tilligemed Aarsagen. Bliver Deres Mine frisk, saa vil hun ogsaa blive munter og fornøiet."

"Men naar den onde Lune ligger bestandig i hende, hvorfor bliver hun kun undertiden anfaldet af den?"

"Hun har egentlig ikke den onde Lune i sig, men kun Tilbøielighed og Bekvemhed dertil. Blive hendes Nerver ikke udenfra meer end sædvanligt pirrede, eller bliver hendes Opmærksomhed ikke ved noget udenfra henledet paa disse alt for fine Nerver — vi see jo paa hektiske Personer, at det skeer ved de uskyldigste smaae Ting, som vi Andre ikke engang bemerke — jeg siger, er ingen af disse to Ting Tilfældet, saa vaagner det onde Lune heller ikke. Og det er meget naturligt."

"Det kan være, kjære Fader, jeg har og havt en dunkel Forestilling herom, men har ikke kunnet forklare mig den saa tydelig. Men alt dette kan dog ikke berolige mig."

"Hvorfor ikke?"

"Jeg veed ikke om jeg kan gjøre mig tydelig nok. Jeg vil give Dem et enfoldigt Exempel herpaa. Da jeg var en Pige paa femten eller seksten Aar, var jeg engang syg, og sov næsten intet. Lægen raadte mig, jeg skulde hver Aften, naar jeg gik til Sengs, drikke et Glas friskt Vand. Jeg gjorde det, og mit Onde forgik — enten derved, eller ved nogen anden Aarsag. Jeg har følgelig ingen Aarsag til at drikke Vand nu om Aftenen, og dog gjør jeg det endnu, og kan ei ladedet være. Mig mangler noget, naar jeg ikke gjør det. Mit Exempel passer ikke ganske, jeg veed det."

"Men jeg forstaaer dog, hvad De vil sige dermed. De mener, naar Barnet en Tid lang saaledes har yttret sit lunefulde Væsen, saa kan gjerne den egentlige Aarsag — dets Sygelighed — ophøre; det er nu engang kommet i Vane med denne Vrantenhed, og den vedbliver endog uden Aarsag. Jeg tilstaaer Dem, kjære Datter, jeg kan ikke sige, at De har ganske Uret deri. Og jeg veed neppe, hvortil jeg skal raade, da jeg, i Hensyn til sygelige

Børns Opdragelse, ikke er endnu enig med mig selv."

"Hvorfor skrives intet Grundigt og Undervisende herover? Det var jo dog saa velgjørende."

"Ja — mangen Opdrager skrev vel gjerne derover, ligesom jeg gjerne meddeelte Dem mine Tanker derover; men det gaaer ham som mig — vi tie, fordi vi intet Fyldestgjørende vide herom. Mange Skribentere raade til Fasthed, og i Nødsfald til samme Strænghed, som man maa anvende ved sunde Børn; de sige, det er bedre, intet Barn at have, end et slet opdraget Barn. Det er vist nok sandt, og snart sagt; men der er dog en stor Forskjel paa — intet Barn at have, og at miste et Barn, og være sig bevidst, du selv er maaskee Aarsag i, at du har mistet det. Vil man derimod alt for ofte give efter for saadant et Barns onde Luner, saa har De Ret, kjære Datter — deres Uartigheder kunde da fæste dybe Rødder, og det vilde blive før sildig at udrydde dem, naar de engang vare blevne sunde, stærke og store. Naar jeg ellers befinder mig i tvivlagtige Tilfælde, og seer to Veie for mig, som begge ikke synes at føre til Maalet, hviler jeg ikke, førend jeg har fundet en Middelvei, og paa den gaaer man stedse bedre, om just ikke saa mageligt."

"Men hvilken Middelvei i vort Tilfælde? thi man har dog intet sagt, om man vil besvare Spørsmaalet med det sædvanlige ""Kun ikke for ofte!""

"Nei, da havde man vist intet sagt, og det vilde blot mislede. Jeg tænker saaledes: For nærværende Tid lader dette onde Lune og sørgelige Væsen sig ikke udrydde hos den lille Skabning, følgelig maa De søge at forekomme Udbruddet deraf, saa meget muligt. De maa anstille Dem, som De ikke bemerkede de Leiligheder, naar det vil udbryde hos Deres Mine, thi at lade sig bede og beklage har ligesaameget Tillokkende for de Smaa — som for mange Store — saa at de endog gjøre Anlæg derpaa. Heller opfylde De Vilhelmines Ønsker, naar det kan skee, men inden hun yttrer det onde Lune; eller, endnu bedre, om De kunde adsprede den Lille, naar hendes onde Time vil komme, uden at lade Deres Hensigt mærke, og dreie hendes Opmærksomhed paa noget Andet. Det ligger i selve Tingens Natur, at det maa hjelpe. Kun maa De ikke forfalde til den Feil, som er Tilfældet med saa mange baade Smaa og Store af den Slags Mennesker — at man i saadanne Timer anmoder dem om at tage Deel i noget særdeles Muntert. Det er just, som om man vilde opmuntre og adsprede mig fra Sorgen over en elsket Vens Død, ved at forelæse mig et Optrin af

Siegfried von Lindenberg, eller af Abderiterne. Det vilde være en slem Feiltagelse! i saadanne Timer kan sligt ikke virke paa os. Gjør det anderledes med den Lille, søg at lænke hende til Noget, som ligger hendes uheldige Sindsstemning nærmere, men dog tvinger hende til derover at glemme den."

"Men, gode Gud! hvor skal man da stedse kunde finde paa saadant? Det er ikke Smaating!"

"Langtfra ikke; men jeg har ofte sagt Dem — med Forstand og god Villie kan man bringe meget i Stand. Giv Barnet saa megen og saa behagelig Beskjæftigelse som det er muligt. Af hvilken Slags det skulde være? hører jeg Dem spørge, og jeg maa sige, Vilhelmine er, desværre! mere Aand end Legeme; Naturen har dannet hende en Undtagelse fra Regelen. Følg denne store Moder, som overalt, ogsaa i det menneskelige Kjøn, elsker Mangfoldighed, og som altid tilsidst lykkelig forsvarer, hvad hun har stiftet. De maa altsaa mere sysselsætte hendes Aand end hendes Legem — ligeledes efter en Undtagelse fra Regelen. De seer desuden, at Barnet stedse ønsker sin Sjæl beskjæftiget, og ikke Legemet; og det er naturligt, da al legemlig Virkning trætter den lille Sygelige, derimod enhver aandelig Virksomhed er let for hendes aabne Hoved, og følgelig behagelig. Dermed vil jeg ikke sige, at De skulle danne hende til

et lærdt Fruentimmer, men dog til at forstaae og vide meget. Det kan da ei mangle Dem paa Stof, til at indvikle Vilhelmine i Noget, naar det onde Lune vil overfalde hende, hvorved hun glemmer sig selv og sin legemlige Tilstand. Mosommeligt er det, men for et retskaffent Moderhjerte er intet for mosommeligt eller for tungt, som fører til et got Maal. De tænke bestandig, du danner et Barn til en bedre Verden, og det er meget sandsynligt, at Gud kalder det tilig herfra. - Da vil De vist gjøre sig megen Umage! Og vil det undertiden ikke lykkes med den Lille, som det undertiden ikke kan være andet, naar Barnet befinder sig alt for ilde, saa maa De berolige Dem med den Tanke, at den lille Modvillighed og onde Lune, som bliver tilbage hos Barnet, med Tiden og i Hovedsagen vil forsvinde, og at De i det mindste har gjort alt muligt, for at hindre og formindske det Onde, naar det endog ikke aldeles lader sig hæve. — Men hvad var det? kjørte ikke en Vogn frem?"

Vi løbe til Vinduet, og — det var min Karl! min kjære Karl! Han vidste af mine Breve, at jeg var her, og for at overraske os, var han ikke kjørt først til Byen, men strax til os. Vor Glæde var saa stor, som om vi ikke havde seet hinanden i nogle Aar. Vi bestormede ham med hundrede Spørsmaal,

uden at give ham Tid til at besvare dem. Henrik kom springende:

"Der er Fader! Heisa! der'er Fader!"

Vilhelmine omfavnede hans Fødder:

"Nu har vi dig igjen, du gode Fader!"

Da den første Glædes Storm var forbi, kom endelig min Mand til at spørge:

"Hvorledes er det gaaet dig, min kjære Amalia? Føler du dig ret lykkelig ved disse sex Ugers Stilhed?"

"Ja, meget lykkelig!"

"Nu bi, kjære lille Kone; maaskee jeg bringer dig noget med, som ikke vil mishage dig. Ja, til Kofferten maa du ikke see," — vedblev han muntert — "men her — og her!" —

Han pegede paa Panden og Hjertet.

"Kort — en i mange Henseender forandret Tænkemaade! Jeg har paa mit Opholdssted havt Leilighed nok til at gjøre Jagttagelser, og underveis i min Eensomhed Tid nok til at tænke over mine Jagttagelser."

"Og hvad er da Udfaldet deraf?" spurte Fader L** ligeledes i en munter Tone.

"Jeg tænker, noget got," var Svaret. "Jeg har lært at indsee, at Livets Glæder og Nydelser virkeligen ikke blive forøgede ved store Udgivter og megen Støien; men heller ved frivillige Indskrænknin-

ger, ved Indgetogenhed, uden just derved at synde mod Velanstændighed; ved Huuslighed, uden just stedse at indslutte sig imellem fire Vægge. Jeg troer endog at Livets Nydelse derved forhøies og forøges — hos Mennesker nemlig, som allerede have Følelse derfor. Denne Følelse har du, bedste Amalia, og hos mig er den for nogen Tid siden vaagnet; men denne Reise behøvedes for at styrke mig til Udførelsen. Jeg har, i de gammeldags Rigsstæder, som saa mange reisende Daarer gjøre sig lystige over — seet saa megen Tilfredshed, stille Glæde, virkelig Lyksalighed og sand Nydelse af Livet, at jeg derved er kommen til den Overbeviisning, at det er i en høi Grad taabeligt, for maaskee undertiden at fordrive Andre Tiden, at negte sine Egne uskyldige Glæder, bortfjerne sande Venner fra sig, forsømme sine Børn, sit Huusvæsen o. s. v., saa at jeg fast har besluttet i Fremtiden — "

"At flytte til en Rigsstad?" spurdte Fader L** med en komisk Mine.

"Nei, dertil vilde det være for sildig."

"Det var heller ikke det beste Indfald, du kunde bragt hjem med dig, min Søn, thi ogsaa dertil udfordres særdeles Mennesker, ogsaa dem maa man ei efterligne — ligesaalidet som Folk af den fine Verden. Dog jeg afbrød dig. Du sagde: jeg har fast besluttet i Fremtiden — "

"At leve meer efter hine gamle Herres Viis, end efter den fine Verdens Maade!"

"Karl! Karl!"

udraabte jeg og faldt ham med inderlig Glæde om Halsen.

"Derimod har jeg intet!" — sagde Fader L** i den godhjerteste og gladeste Stemning — "Naar min Herr Søn paa enhver Reise kommer sin sande Lykke saa meget nærmere, saa vilde jeg hvert femte eller sjette Aar ønske ham saadan en Spitsbub til Faktor, som kunde nøde ham til at kjøre noget ud i Verden. Hvad hans Kasse taber, det vinder Hoved og Hjerte! Lad kun nogle rede Penge tabes, dette er den sande Gevinst!"

"Jeg begriber ikke" — vedblev min Mand — "hvorledes jeg hidtil har kunnet overse saa meget, som ligger dog saa nær for Øinene."

"Just fordi det ligger saa nær for Øinene, har du seet bort over det," sagde Fader L**.

Min Mand lod sig ikke forhindre i sin varme Deklamasion:

"Det kan være, at et saadant føiende Liv fører mindre Skade med sig for Folk, som fra Barndommen ere vante dertil, at det er dem nok, at de ere i deres Huus, at de vide at hjelpe sig og holde sammen i et saadant alt opslugende Svælg; men vi ere ikke saadanne Folk, og ikke vante dertil. Lad dem handle

som de lyster! Vi ville i Fremtiden hverken efterligne dem, eller istemme de taabelige Domme, hvormed Andre forfølge dem — omtrent som mange Lærde haane de finere Selskabers Sæder, fordi de selv i den selskabelige Omgang ere raa og udannede, og dog gjerne vilde synes, som de kunde være ligesaa slebne og takkelige som de Andre, naar de blot fandt det Umagen værd."

Fader L** raabte høit:

"Karl, Karl! du taler jo som en Bog."

"Har jeg Ret eller Uret?" — spurdte Karl mig.

"Uret?" — svarede jeg — "O! bliv ved, bliv ved! Du har i lang Tid ikke talt saa ganske efter mit Hjerte, som i Dag!"

"Og endnu Eet, kjære Fader og kjære Kone!" — blev min Mand ved — "Kort før min Afreise holdt jeg strang Revision over vore Indkomster og Udgifter. — Jeg troer, jeg er intet mindre end gjerrig — "

"Nei, det er du i Sandhed ikke!" sagde min Svigerfader med en vis spøgende Mine.

Karl blev ved:

"Men jeg blev dog bestyrtset, da jeg eftersaae, hvormeget Udgifterne vare stegne i de sidste Aar. Jeg havde vel giort Regning paa, at en saadan ny Indretning skulde koste noget Betydeligt, og havde

dertil bestemt en vis Sum. Det er vel sandt, den rækkede temmelig langt. Men at Summen ogsaa hver Aar skulde stige, derpaa havde jeg ikke regnet. Gode Kone, jeg erindrer mig nu, hvad du for nogle Aar alt har sagt mig i den Anledning."

"Har hun forudsagt dig det? Og du har ikke hørt derefter? O!" — raabte Fader L** — "Jeg synes, min Hr. Søn burde kysse sin Kones Haand ligesaa ærbødig som paa sin Forlovelsesdag! Kjære Datter, modtag De denne Hylding; den ydes ikke Kvinderne hver Dag af deres Mænd! — Saa! — Dog, mine Børn, det er ikke nok, at man indseer det er got at forandre hist eller her noget; at man i Begeistringstimen tænker: du vil forandre dig; Begeistringstimen flyver bort, og saa kommer det hinkende Bud. Derfor tilføier en klog Mand fast og bestemt — som Doktor Luther for ved sine Forklaringer over de syv Bønner — det er: Altsaa min kjære Søn! Lad os høre hvorledes du vil udføre dit Forsæt.

Min Karl svarede:

"Paa engang ganske at ville forandre Tingen, vilde gjøre Opsigt og tilveiebringe onde Domme, som jeg dog maa have Hensyn til, saavidt de kunde have Indflydelse paa mine Forretninger. Denne Vinter ville vi blot forberede og indlede vort egentlige Forehavende; vi ville undgaae Alt, hvad vi af Lystigheder

og Gjæstebudde med Anstændighed kunne undgaae; vi ville søge uformærkt at drage vores faa fortrolige Venner nærmere til os; og tilkommende Foraar — dersom De, kjære Fader, vil modtage os — reise vi til Dem og blive det halve Aar hos Dem. Jeg rider daglig til Byen, blot for at besørge mine Forretninger; vi komme løs fra alt det Selskab, vi ikke vil have; vi vænne os selv mere til Stilhed og Huuslighed, og naar vi i Efteraaret komme til Byen, fortsætte vi vores Indgetogenhed."

Jeg klappede i Hænderne, men min Svigerfader svarede noget alvorligere:

"Jeg er egentlig ingen Ven af Opsættelse i nogen Sag, som jeg engang holder for ret og god. Jeg kan ikke udstaae de lange Forberedelser og de lange Indgange, men seer heller, man gaaer straks til Texten. Hvem som alt for ængstelig og længe forud bereder noget Got, synes mig selv at tvivle om at kunne udføre det, ligesom de Prædikantere, der længe gjøre sig kostbare med deres første Præken, have i deres egen Svaghed Grund til at tvivle om dem selv. I saadan Ting, hvor jeg allene formaaer at sætte min fornuftige Villie igjennem, anseer jeg det mere passende med mit Værd, aldeles ikke at bekymre mig om Andre, og mindst om deres Tunger. Jeg var kun et halvt Menneske, dersom jeg ikke forstod at haandhæve denne min Uafhængighed. Imidlertid, vi

ere ikke hinanden lige, og din Plan kan ogsaa have sit Gode; kun maa jeg bede dig, at være standhaftig, at du ikke uformærkt bliver ledet fra Udførelsen deraf, fordi den er noget udvidet."

"O jeg vil vaage og advare!" sagde jeg.

Min Mand tog begge vore Hænder:

"Jeg forsikrer paa min Ære, denne Frygt skal blive ugrundet; jeg vil blive dette Forsøt tro!"

Jeg afbrød ham meget fornøiet:

"O min kjære, gode Karl! sig mig, hvilken Oktober skriver vi i Dag?"

"Hvorfor, bedste Kone? — Den ser og tyvende."

"Det skal jeg erindre, saa har vi aarlig en ny Familiefest. Da ville vi helligholde vor Tilbagevenden til den stille Huuslighed."

"Bravo!" — raabte min Svigerfader — "Og jeg anstiller alletider Høitidelighederne paa mit lille Landgods, saa længe jeg lever, og naar jeg er gaaen til Hvile, saa maa I altid paa denne Festdag giøre en Spadseretour til min Gravhøi!"

"O, erindre os ikke om noget sørgeligt! Nei, gode Karl, den Dag maa være en sand Glædesdag for os, og jeg haaber, at vor gode Fader længe skal dele Dagens Glæde med os!"

Min Mand holdt Ord. Hans Plan blev udført, og jeg kan ikke udsige, mindre beskrive alt det Gode, som han derved udbredede over sin Familie.

Niende Kapitel.

Anden Efterretning fra F**. Albert og Karoline, tre Aar efter deres Giftermaal.

Jeg havde i lang Tid ingen Efterretning havt fra Karoline, endskjønt jeg havde skrevet hende nogle Breve til. Da jeg vidste, at hun gjerne skrev, og følgelig ofte og meget, maatte det synes mig selsomt. Min Mand, med hvem jeg talede nogle Gange derom, paastod: at det ikke maatte staae saa gst til med denne Familie, som det skulde, og Karoline maatte føle, at hun — i det mindste maatte have megen Skyld deri.

"Paa anden Maade," — sagde han — "vilde hun, ligesom ethvert Fruentimmer af hendes Tankemaade, ikke undvære den Nydelse, enten at skildre

sin Lykke, eller klage sine Lidelser, og det endog meget omstændelig."

Jeg var bekymret; thi jeg tog virkelig Deel i disse to Personers Skjebne, som jeg, uagtet deres Svagheder, ikke kunde, ikke vilde ophøre at agte og bære Venskab for. Desvigtigere maatte et Brev være mig, som jeg bekom følgende Aar om Sommeren, da vi levede saa lykkelige Dage hos Fader L** i vor Indgetogenhed. Jeg kjendte ikke Haanden paa Udskriften, og fandt et Navn, som forskrækkede mig — Karolines Faders Navn. Da dette Brev bedre vil kunde fremstille denne Families Anliggender, end jeg formaaer, vil jeg indrykke det, uagtet den gode Gamles Omstændelighed.

Høistærrde Frue!

De vil maaskee undre sig over, at faae Brev fra mig gamle Mand, men De vil undskylde mig, naar jeg siger, at jeg skriver til Dem som min Datters bedste Veninde. De formaaer meget over dette mit Barn — engang min Alders eneste Glæde, nu min Alders eneste Kummer — maaskee mere end hendes Fader; og derfor henvender jeg mig til Dem. Det er ikke min Hensigt at forurolige Deres deeltagende Hjerte, men at give Dem Leilighed til at stifte noget Got — noget Got, som jeg ikke indseer at nogen Anden kunde stifte. Antag Dem en ulykkelig

Kone, som engang — var det endog uden hendes Villie — bidrog til at gjøre Dem lykkelig. Jeg vil aldeles intet tie for Dem af min Datters nærværende Omstændigheder, skulde det end smerte mig nok saa meget at være ganske oprigtig. De ville holde mig tilgode, at jeg ligefrem forestiller Dem Sagen. Jeg har aldrig været bekjendt med den fine Verdens Udtryk og Sæder, og vil nu ikke gjøre mig bekjendt dermed; thi i det Land, som jeg med snare Skridt iler imøde, og som jeg nu længes efter, behøves det ikke.

Den Kummer min Datter har gjort mig, indtil hun blev givt, veed De. Da endeligen min Karoline blev forbunden med Hr. Inspektør Albert U**, og jeg saae dem reise fra mig, haabede jeg alt Got, og tilraabte hende, saa vel tilmode, som hiin Fader i Skriften: Drag hen, min Datter, og Herren vil være med dig! — I Begyndelsen — ja, da bekom jeg glade Breve fra hende, og de gjorde mig mange glade Timer — men kun Timer; thi det forekom mig stedse, som om en underfuld Stemme af selve disse Breve tilraabte mig: dersom de endnu om to Aar lyde ligeledes, da tør du først glæde dig en heel Dag. Men neppe vare de unge Folk givte sammen i et Aar, førend Brevene vare stemte i en anden Tone. Min Datter klagede — det gjorde mig bekymret, hun klagede i ubestemte Udtryk,

uden at skjenke mig sin Fortrolighed — det gjorde mig ængstelig og sorrigfuld, dog trøstede jeg mig ved den Tanke: Hun er et svageligt Frøentimmer, hendes nærværende Forfatning (hun havde Haab om at blive Moder) er Aarsagen til hendes Tungsind. Naar hun har overstaaet hendes nærværende Forfatnings Besværligheder, naar Gud har skjenket hende et Barn, saa vil det forgaae. Desuden har jo din lange Erfaring lært dig, at der imellem saadanne synderlige Mennesker, som de begge ere, stedse behøves nogen Tid, vel ogsaa nogen lille forbigaaende Fortredelighed, inden begge lære at lempe sig efter hinanden, og indrette sig ganske. Og skulde, imellem hende og hendes Mand, Alting endog ikke være, som det var at ønske — tænkte jeg — et Barn vil dog bringe det igjen i Orden. Et Barn — en saadan Foreningspunkt af Forældrenes Kjærlighed, et saadant uimodstaaeligt Middel for begges Hjerter til at nærme sig hinanden, naar de endog havde fjernet sig noget; det har jo allerede ofte gjort mangent Ægteskab lykkeligt, som ikke mere var det. Det gjorde mig rolig. Jeg længtes nu efter hendes Nedkomst, og bad Gud om intet mere inderlig, end om Styrke og Sundhed for Moderen, og at det ventede Barn maatte leve.

Endelig kom Tiden, og Gud bønhørte mine Ønsker. Karoline fødte — med megen Smerte, men

dog lykkelig, en levende Datter. Selv kunde hun ikke ernære hende. Nu ventede jeg glade Breve; men de første Esterretninger fraregnede, blev alting, som tilforn. Det nedbøiede mig ganske. Nu gjorde jeg hende første Gang alvorlige Foreſtillinger, som dog vel en Fader kan og bør gjøre ſit Barn; men nu ſkrev hun ſjeldnere, mere tvungent og mere ligegyldigt. Hendes Breve bleve korte, hun anſtillede ſig temmelig tilfreds, eller dog rolig. At hun anſtillede ſig ſaaledes, ſaae jeg af hendes kolde, matte og kunſtlede Ord. Jeg ſkrev hende ikke mine Tanker til derom, for ikke at gjøre det Onde endnu værre; men jeg vendte mig alvorlig til hendes Mand, dog med den Agt og Skaanſel, ſom jeg aldrig har kunnet negte ham, omendſkjønt han har bragt ſaa megen Uheld over mig og mine. Jeg bekom et ſkjønt Brev fra ham, ſom ſkulde berolige mig, men gjorde det ikke, fordi det ligeledes kun var indklædt i almindelige Udtryk. Da erfarede jeg det ſom ſtaaer i Skriften: Ingen Lidelſe er ſtørre end Hjertets Bedrøvelſe. Gud har ladet mig bøde haardt fordi jeg ikke nokſom bevogtede mit Barn i de første Aar af hendes jomfrulige Dannelſe, og dog var denne min Uagtſomhed kun en naturlig Følge af min liden Bekjendtſkab med Mennesker, ſaaledes ſom de nu ere, og min faſte Tillid til min Karoline.

Jeg saae mig nu allene og unyttig i Verden. Mine smaae Forretninger havde jeg af Alderdoms Svaghed overladt en ung Mand; mine Børn vare blevne ligegyldige mod mig, jeg kunde ikke meer være dem til Nytte — og bad Gud om en rolig Dødstime, thi hvad skulde jeg nu mere i Verden? —

Alligevel opstod endnu engang Haab og Liv i min nedbøiede Aand. Skulde Gud ikke kalde dig — tænkte jeg — naar du var her aldeles ikke meer nyttig? Just fordi han endnu lader dig leve, maa du være i Stand til at virke noget Got. Men hvilket? — Du maa reise til dine Børn, see med egne Øine, og maaskee — de ere i Sandhed ikke onde, og du mener det got med dem — maaskee kan du ved mundtlige Taler, maaskee og ved dine Raad tjene dem! —

Jeg greb altsaa min Vandringsstav, skrev mine Børn intet til om mit forehavende Besøg, og fuldendte de tredive Miil i smaa Dagreiser til Fods. Jo nærmere jeg kom Stedet hvor de boede, jo stærkere tiltog mit Haab, min Glæde, min Kjerlighed og Tillid. Derfor feilte det mig ingen Morgen paa nye Kræfter til min Vandring. Det var en skjøn Eftermiddag, da jeg ankom. Hvor glædede det mig, at dette lille Sted var saa skjønt beliggende, ligesom midt i en uoverskuelig stor Hauge! Det maae ikke lidet bidrage til at gjøre dine kjære Børn lykkelige, sagde jeg ved mig selv. Jeg spurgte efter deres Bolig, man viisde

mig derhen — og med ny Glæde bemærkte jeg, at de Mennesker, som gik mig forbi, syntes saa venlige og godmodige. O det maa have megen Værd for dine Børn, tænkde jeg. Jeg kom til det store skiønne Huus; den gladeste Hjertebanken betog mig Aandedrættet, da jeg gik op af Trappen til Huusdøren. Jeg maatte tøve, inden jeg aabnede; mine Øine vare vaade, jeg sagde meer end eengang til mig selv: Et par Minuter, og du omarmer dine Børn. Hvorledes vil du finde dem? Kun nogle faa Skridt, og alting vil blive afgjort! Megen Ængstelighed blandede sig i min Glæde. Endelig fattede jeg mig, og gik ind i Huset.

Underneden var Kjøkkenet. Jeg gik derind, og saae en smuk og net Pige, men som intet gjorde. Jeg spurgte høflig efter hendes Frue. Pigen saae forundret og temmelig foragtelig paa mig, inden hun kunde bestemme sig til at melde mig. Mit Barn! sagde jeg bedende, gjør mig den Tieneste, og meld mig ikke; jeg vil overraske hendes Herskab. Viis mig blot Indgangen! — Han vil gaae lige ind? Det gaaer ikke an, sagde hun. Jeg kunde see, at hun saae mig an for en honet Betler, og føiede til: Det er anlagt paa en lille Spøg, kjære Barn, og den maa hun ikke fordærve mig! — Nu, for mig gjerne, svarede hun — der er Stuen! Men vold mig ingen Fortred, det beder jeg ham om! — Hun gik ned af Trappen. Sittrende af

en fremmed Ahnelse og Engstelighed bankede jeg sagte. Man hørte mig ikke. Jeg bankede endnu engang. Man hørte mig heller ikke. Nu aabnede jeg langsom Døren en Smule, og saae ind i Værelset. Min Karoline sad — pyntet, som mig syntes, og læste ganske fordybet. Jeg aabnede Døren mere, og den forraadte mig. Karoline stod fortreden op:

"Hvad er paa Færde?"

Da traadte jeg ind. Hun blev bestyrtset. Nu var al Engstelighed og Ahnelse forsvunden. Jeg kunde ikke tale, mine Arme aabnede sig, og hun raabte glad:

"Kjære Fader! er det Dem, eller Deres Aand? Velkommen, velkommen!" —

Hun raabte det med sand Glæde, mine Arme vilde omfavne hende; men hun tog blot min Haand og trykte den. Mit Barn iilte ikke til mit Hierte! — Mit Barn, som jeg ikke havde seet saalænge, iilte ikke til mit Hierte! Det kan være, at jeg græd. Jeg maatte drage mit Barn til mit Hierte med Magt. Da begyndte Karoline at græde, og hvilede op til mit Bryst. Jeg førte hende hen til Sofaen, hun satte sig, aftørrede sine Taare, og hendes Mine blev, meget snarere, end jeg havde ventet det — rolig. Jeg forstod hende ikke. Jeg befandt mig nu vel, meget vel; men desuagtet

forekom mig alting saa fremmed, saa selsomt. Jeg dulgde det.

Hvormeget har jeg ikke glædet mig til denne Time, min kjære Datter! begyndte jeg, i det jeg satte mig ved Siden af hende.

Nu vil vi og være ret fornøiede, tale fortroligt sammen, og intet dølge for hinanden, — slet intet, ligesom — erindrer du endnu? — som tilforn de lange Vinteraftener i V — —

"Ak, det var i de lykkelige Tider! — sukkede hun — de nærværende Tider skulde ikke være det? Og de forbigangne komme aldrig igien?"

Hun stod op og gik taus til Vinduet. Sorrigfuld saae jeg efter hende. Nu bemærkede jeg først hendes blege, sygelige, kummerfulde Ansigt, som Overraskelsen før maaskee havde opmuntret. Jeg havde nu og Tid til at bemærke, at hendes Klædning var meget smuk og fin, men ikke net, ikke engang ganske renlig. Efter nogle Øieblikke kom hun tilbage med en tvungen Moligbed i sine Miner, satte sig, tog venskabelig min Haand; og begyndte at spørge om ligegyldige Ting fra hendes Fødeby. Vor Samtale bestod kuns af korte Spørsmaal og lige saa korte Svar, som ofte bleve afbrudte ved lange Pauser. Vi følte begge, at vi havde ganske andre Ting at tale om. Endelig kunde jeg ikke længere udholde denne Tvang. Kjære Barn, begyndte jeg, du føler saavelsom jeg den Tvang, vi

begge paalægge os, for at tale om fremmede Ting. Er dette Net imellem Fader og Datter? lad mig tale af Hjertet! I lang Tid veed jeg intet fra Dig. Det skal ingen Bebreidelse være, kjære Karoline; men sig i det mindste ganske oprigtig; hvorledes er det gaaet Dig, min Datter?

"Vel, min gode Fader!" var Svaret, men i en Tone, som tilkjendegav det Modsatte. Jeg saae paa hende med Taushed. Hun slog Øjnene ned, og tilføiede efter nogle Øjeblikke:

"Temmelig vel!" —

Jeg formodede, at hun vilde blive ved, men hun gjorde det ikke og slog Øjnene taus ned. Dette Syn sammentrykte mit Hjerte. Nu, var det mig umuligt at trænge dybere ind i hendes Hjerte. Efter nogle Øjebliks Taushed paa begge Sider spurdte jeg saa roligt, som det var mig muligt:

"Hvor er din Mand? Skulde jeg ikke allerede havde hilset paa ham?"

"Han er paa Landet i Embeds-Forretninger, siden i Morges tidlig. Jeg venter ham hjem i Aften. —

"Han befinder sig dog vel?"

"Ja ret vel!" sagde hun — som mig syntes, temmelig ligegyldig.

"Og dit Barn? — Min lille Guddatter maa jeg dog see! Hvor gammel er hun? Henimod to Aar?

Med hende kan man alt begynde noget! Men hvor er hun?"

"Jeg vil gaae ned og see efter hende" —

"Ned?" —

"Ja i Barnestuen, mener jeg. Jeg veed ikke om Barnepigen er gaaet ud med hende". —

Hun gik. Det gjorde mig ont — meget ont. Hun kom tilbage.

"Hun er gaaet ud med den Lille i Marken. Hun vil snart være her igjen." —

"Kjære Datter" — sagde jeg — "Du maa ei tage mig det ilde op — jeg forstaaer det ikke; har du for dit eneste Barn en Barnestue?"

Hun trak paa Axlene, smilede veemodig og sagde:

"Kjære Fader! jeg kan ikke dølge det — herved er meget, som jeg tænkde mig ikke saaledes! Jeg tænkde mig Børn kun som Glæder; og det er virkelig Glæde at have dem; men jeg indseer nu, at denne Glæde er forbunden med mange store Besværligheder" —

"Hvorledes, min Datter? Mange store!" —

"Vare Børn, hvad de kunde være; da" — —

"Børn ere saaledes, som man danner dem" — svarede jeg, ikke uden frembrydende Uvillie. Nu kom Barnepigen med den Lille. Det var en fin smuk Pige, men jeg blev forskrækket ved at see hende. Barnepigen, saae man strax, var en letsindig Skabning, som smigrede min Datter paa den grøveste Maade, og

syntes derved at have skaffe sig hendes Tillid. Barnet var frygtsom mod mig, og ligegyldig mod sin Moder, og hun — ak Gud! var ikke mindre ligegyldig mod Barnet. I Sammenligning med Moderens Paaklædning var Barnet slet klædt, og ikke engang holdt reenlig. Jeg kunde og vilde ikke dølge min Forundring derover. Karoline mærkede det, og sagde meget opfarende til Pigen:

"Hvorfor har hun ikke først vasket Barnet og klædt hende ordentlig? See dog, hvor hun seer ud! — Maa jeg ikke skamme mig? Skal jeg bekymre mig om alle smaae Ting?"

"Beste Frue" — svarede Pigen i en temmelig fortrolig Tone — "De veed jo at det hjelper intet; og jeg kunde jo heller ikke vide, at der var Nogen hos Dem!"

Hvor Ont det gjorde mig, formaaer jeg ikke at beskrive. Min Datter aftørrede Barnets Hænder og Ansigt, og sagde til det:

"Det er din kjære Bestefader, gaae hen og kys hans Haand!"

"Nu? vil hun gaae"? — sagde Barnepigen.

"Lad det være godt" — svarede jeg, tog et par Jordbær af en Tallerken, som stod der, og spurgte min Datter:

"Hvad heder Barnet?"

"E m m a!"

"Emma! Det maa jeg huske paa; det Navn har jeg endnu ikke hørt."

Karoline rømmede sig noget fortrydelig, og det gjorde mig Ont, at jeg ved denne Anmærkning, hvormed jeg intet Ont meente, havde fornærmet hende.

"Kom til mig, kjere Emma" — sagde jeg til Barnet; "vil du spise Jordbær?"

Hun kom, men saae paa mig med Frygtsomhed. Jeg gav hende Jordbær, og tog hende paa Skjødet.

"Har du spadseret, lille Emma?" sagde jeg. Hun nikkede og spisde.

"Var det smukt i Marken?" —

Jeg tænkde, Karoline skulde begynde at underholde sig med hende! men da hun ikke gjorde det, hvad kunde jeg da ellers spørge om? Den Lille nikkede igjen og blev ved at spise. Jeg blev ved:

"Var du maaskee gaaet din Fader i Møde?"

"Jeg veed ei, hvor Fader er" — sagde hun "Moder — giv mig flere Jordbær!: —

Karoline stod op, tog en Haandfuld Jordbær af Tallerkenet, og kastede hende i Skjødet, uden at sige noget. Jeg sagde til den Lille;

"Det var en stor Portion for dig, lille Emma!" —

"Det er sandt" — svarede Karoline ligegyldig og med kjendelig Kjedsommelighed i sit Udseende, derpaa tog hun Halvparten af Jordbærerne fra hende. Barnet skreg:

"Mine Jordbær: Mine Jordbær!" —

"Vil du være stille, eller jeg tager ogsaa de andre fra dig!" — sagde Moderen ganske uoverlagt. Barnet skreeg stedse værre.

"Hører det ogsaa til den Lykke at have Børn?" spurgte Karoline mig. Mit Hjerte blødede. Da Pigen var nærværende, vilde jeg ikke svare saaledes, som jeg havde kunnet og burdet, jeg gjorde Vold paa mig selv, og gjentog blot mine forrige Ord:

"Børn ere det, hvortil man danner dem" — Karoline syntes ikke at høre det, hørte det maaske ikke heller for Barnets Skrigen og Skraalen. Hun sagde ganske vredt til Pigen:

"Skaf hende bort; hun veed, jeg kan ikke lide den Støi!" —

Pigen trak Barnet med Magt til sig, tog det paa Armen, og løb bort med det, og sagde truende:

"Bie kun, du Skrighals! —

Barnet blev ved at skrige: mine Jordbær! mine Jordbær! —

Jeg fortæller Dem dette saa omstændeligt, beste Frue, fordi det var det første, men ikke det værste som jeg saae af min Datters Fremgangsmaade. I de fire Uger jeg opholdt mig her, blev jeg tilfulde overbeviist om, at hun ikke elskede sit Barn, og følgelig heller ikke bliver elsket af det. Treffer det sig, at Moder og Barn ere begge i et muntert Lune, saa be-

holder Karoline sin Lille i nogle Timer hos sig, spø-ger og snakker med hende; pynter hende meget nydelig, og er henrykt over hendes artige og uskyldige Indfald. Men bliver Barnet uartigt — naar det var meest for-nødent, at beholde det hos sig, og gjøre noget for den ulykkelige lille Skabning — saa er alting forbi, hun bliver fortredelig, skikker den lille bort, klager og suk-ker over, at hendes arme Barn er intet uden et — stak-kels Barn. Hovedaarsagen — saavidt jeg kan gjøre mig noget Begreb derom — maa vel ligge i den usa-lige Stemning og Vane at tænke sig Alting — saa skjønt, saa herligt og overjordisk. Naar hun da af Erfaring seer, at det Skjønne ogsaa har sit Ikkeskjøn-ne, at Intet paa Jorden er overjordisk, saa bliver hun utilfreds, misfornøiet, skjødesløs og ligegyldig mod Sagen selv, ja foragter den endog. Naar jeg fraregner den Tid, hun leger med Barnet, overlader hun det for det meste til Tjenestepigerne, paatager sig ikke den Møie at tænke over dets hensigtsmæssige Op-dragelse, eller anvende det, som hun veed, og har hørt sige af sin Mand, naar det udfordrer Flid; men hand-ler blot af Lune og Lidenskab, og altsaa maa det arme Barn jo blive fordærvet. Naar jeg talte med hende derom — særdeles i Begyndelsen af mit Ophold hos hende, gav hun mig Ret i det Hele; men i Steden for at tænke paa Forbedring, udbrød hun i Klager: "Intet Menneske kan ganske tænke sig i min Forfat-

ning! enhver taler blot efter sine Fornemmelser! Ingen føler med mig og for mig! Ak Gud, jeg tilstaaer jo, at jeg er unyttig i Verden! Jeg er her jo blot for at bedrøve og fordærve Mennesker! Give Gud at jeg laae hos min Moder! Give Gud, at intet trykkede mit Hjerte uden den kolde Jord! o. s. v."

Men De ønsker vel og at vide, høistærede Frue, i hvilket Forhold den ulykkelige Kone staaer med sin Mand. Jeg vil blot skildre Dem det første, jeg saae her, og derpaa tilføje min Dom over det Hele. Jeg vedbliver i min forhen afbrudte Fortælling.

Barnet blev bragt bort, eller rettere sagt — bortslæbt. Karoline var fortredelig, maaskee ogsaa skamfuld, men hun søgte at dølge sin Fortredelighed og Skamfuldhed. Jeg vilde nu ikke begynde nogen alvorlig Samtale herover, og taug følgelig. Hun taug ogsaa. Ak, kjære Gud, hvor stor var Forskjellen paa denne Taushed, og den sykkelige Stumhed, som ellers ved uformodede Sammenkomster paakommer Forældre, Børn og Venner! — For at adsprede den Forlegenhed, som syntes at bemægtige sig hende, begyndte jeg igjen at tale om ligegyldige Ting. Jeg roesde den skjønne og frugtbare Egn omkring deres Bolig, fortalte noget om min Reise hertil, o. a. m. Da satte hun sig hos mig igjen, og hørte mig med kjerlig Deeltagelse. Endelig, hemimod Syv om Aftenen hørte

vi Een kom ridendes ind i Gaarden, og gik til Vinduet. Det var hendes Mand.

"Han kommer, førend jeg havde ventet ham!" — sagde hun ganske rolig. Min Svigersøn steeg af Hesten og gav den til Gaardskarlen, gik over Gaarden og saae ikke op til os. Han gik langsom op af Trappen, til en anden Dør, og lukte den op.

"Han veed endnu ikke, at her er Nogen" — sagde hun; "han gaaer til sin egen Stue!" —

"Gjør han det sædvanlig? ogsaa, naar I, som i Dag, ikke have seet hinanden?" — spurgte jeg med Forundring. Hun trak paa Axlerne, og svarede i en halv veemodig, halv bitter Tone, som skulde lyde ligegyldig:

"Ja — man forandrer sig!" —

Hun lukkede Stuedøren op, og gik ind i Salen, indtil hun kunde see ind i sin Mands Stue, hvor Døren stod aaben, og sagde:

"God Aften, min Ven! vil Du være saa god at komme herover? Her er Nogen, som vil tale med Dig!"

"Strax, kjære Karoline!" — sagde han med mere Hjertelighed end hun. Han kom. Da han saae mig, studsede han, og syntes i Førstningen ikke at ville troe sine Øine. Denne Gang, beste Frue, aabnede jeg ikke mine Arme; men et par Taarer løbe mig ned af Kinderne, fordi jeg maatte holde mig tilbage. Da han steeg af Hesten, bemærkede jeg, at

ogsaa han var bleg og saae mørk ud. Nu muntrede sig hans Aasyn op. Han raabte:

"Er det muligt? kjære Fader!"

Og derpaa trykde han mig til sit Hjerte. Det glædede mig usigelig meget! — Han blev fornøiet, og opmuntrede derved ogsaa min hele Siæl igjen.

Da den første Glæde var forbi, vendte han sig til sin Kone, som imidlertid havde bortryddet nogle omliggende Ting:

"Nu, god Aften, kjære Karoline! Er intet forefaldet? Du befinder Dig dog vel? og Emma ogsaa?"

"Ja, vi befinde os begge vel, og der er intet forefaldet," svarede hun. De kysséde hinanden ikke, og hun talte — meget rolig.

"Apropos, mit Barn" — blev han ved — "du har dog vel gjort Anstalt til et got Aftens Maaltid for at modtage vor Fader? Han er træt, og jeg er baade træt og sulten! Jeg har i Dag havt det suurt. Jeg har gjort Ende paa den afskyelige Kribelske Proses. — Vi ville gjerne spise tidlig, om det kan skee; ved Maaltidet tales vi en Times Tid sammen, og saa bringe vi vor Fader strax til Sengs, at han kan udhvile. Han er nok saa god at blive hos os saalænge, at vi kunne have Tid at tale sammen, uden at overile os" — —

Saa længe jeg havde været her, var Karoline ikke kommet ud af Stuen, og kom i synsynlig For-

legenhed over dette Modtagelses Maaltid. Jeg frabad mig af Hjertet al Forandring; han vilde ikke vide deraf, og bemærkede med Omfindtlighed sin Kones Forlegenhed — som jeg saae af hans sammentrukne Øienbryne, dog sagde han intet. Karoline svarede ligeledes ikke ganske uden Omfindtlighed:

"Vor gode Fader maa i Dag tage til Takke; men saa ganske snart kan det ikke skee."

Jeg følte mig meget beklemt. Karoline vilde gaae ud. Hendes Mand som var gaaet nogle Gange frem og tilbage i Stuen, blev nu staaende for et Bord, hvorpaa laae nogle Akter.

"Min Gud!" raabte han efter hende; "hvad er dette? Har du ikke skikket Akterne til Hermsdorf?" —

Karoline kom tilbage og blev virkelig forskrækket.

"Og jeg havde dog saa meget bedet dig" — blev han ved — "og havde lagt dem saaledes for dig, at de maatte falde dig i Øinene? Skal jeg da levere saadanne Ting til Tjenestefolkene, naar jeg ikke kan være hjemme?"

"Det er sandt" — svarede hun forlegen; "jeg veed heller ikke, hvor jeg har kunnet glemt det; — jeg har læst" ... "Kjære Herr Svigerson" — sagde jeg ængstelig; — "deri har jeg vel ogsaa Skyld" —

"Nei, kjære Fader!" — vedblev han meget fortredelig. "Akterne burde været bortskikkede i Formiddags" —

"Bliv ikke vred, kjære Mand!" — sagde Karoline med oprigtig Anger. Han svarede:

"Jeg er ikke vred; men at du gjør, at man maa holde mig for skjødeslos og efterladen, fordi Sagen angaaer en fattig Mand; at du gjør, at den fattige uskyldige nedtrykte Familie, hvis Forsvar disse Akter indbefatter — endnu i tre eller fire Uger er udsat for Modpartiets Fornærmelser! det er ikke got nei, Karoline, det er i Sandhed ikke got!" —

Hun gik ud, og han søgte at fatte sig, thi han havde talt de sidste Ord med Hæftighed. De kan tænke, ædle Frue, hvorledes jeg blev tilmode. Jeg søgte, efter Mulighed at tilfredsstille ham. Han hørte paa mig, og jeg saae, han gjorde sig Umage for at blive rolig. Derpaa vedblev han:

"Kjære Fader, jeg har med Flid ikke vildet forstille mig for Dem. Hvortil skulde det og nytte, da, desværre, saadanne Optrin møde saa ofte hos os, at De maatte erfare dem! Jeg beklager blot, at De strax efter Deres Ankomst skulde høre og see Saadant. Jeg kan ikke dølge det for Dem: Karoline opfylder ikke engang det jeg med største Billighed kunde fordre af hende, og hun lader mig ofte smertelig føle, at jeg ikke er i Stand til fyldestgjøre hendes forrige Forhaabninger. Om hun har saa megen Grund til at besvære sig som jeg, vil jeg ikke bedømme; men dette

tør jeg paastaae: jeg gjør alt for hende, som staaer i mine Kræfter. Det gjør hun ikke! Jeg vil i det mindste tilfredsstille hendes Ønsker, naar de ere fornuftige og billige. Det gjør hun ikke! Hun skulde lette mig Livet og opmuntre mig; men hun gjør mig det besværligt og sørgeligt! Jeg er her desuden i en ubehagelig Stilling, hun skulde og kunde gjøre mig den taalelig, om hun vilde; men jeg maa næsten troe, at hun legger an paa at lade mig endnu smerteligere føle min ulykkelige Forfatning."

"For Guds Skyld lad dog aldrig den Tanke opstaae hos Den, at hun skulde lægge an derpaa, at det skulde være Forsæt, Plan" — raabte jeg. — "Jeg vil tilstaae Dem, hvad De fortæller om hende; men jeg beder Dem instændig — bedøm ikke hendes Hjerte og Tænkemaade saa overilet og haardt. Lader De saadanne Forestillinger fæste Rødder hos Dem, saa er det til Ende med Deres hele ægteskabelige Lykke."

"Ja jeg troer, den er forbi!" — svarede han meget bevæget.

"Og Herr Svigerson" — raabte jeg med Taarer og greb hans Haand — "Vær en Mand —

Han tørrede Sveden af sin Pande, og vedblev efter nogle Øjeblik med mere Rolighed:

"Havde hun mindre Forstand, mindre Følelse, Kultur; vilde jeg tilgive hende — alt, vilde undskylde alt, taale alt, tie, og kun sukke lønlig, men da

hun har baade Forstand, Følelse og Kultur, og ikke betjener sig deraf, eller endog — "

"Ikke betjener sig?" faldt jeg ind; "er for svag til at betjene sig deraf, eller skulde gjøre det under rigtig Veiledning!"

"Gode gamle Mand!" begyndte han atter med Heftighed, "skulde jeg sige Dem, hvilke Lidelser jeg har udstaaet i de tre Aar, vi have været givte sammen, hvor megen Taalmod jeg har havt, hvilke Forsøg jeg har gjort, hvilke Forestillinger, Advarsler, endog Kunstgreb, jeg har brugt, for at forandre hende; De vilde tale anderledes, endskjøndt De er Karolines Fader. Vort Barn bliver Krøbling, baade paa Sjæl og Legem; thi hun sørger for ingen af Delene, og jeg er overvældet med Arbeider, som ikke tillade mig at sørge derfor, fordi jeg, formedelst hendes Maade at holde Huus paa, maa fortjene meget.

"Saavidt er det dog vel endnu ikke kommet med Barnet!" afbrød jeg ham, men han hørte intet, og blev ved:

"Jeg har, deels af egen Tilbøielighed, deels af Kjærlighed til hende, ophævet al Omgang med andre Mennesker. Thi da hun i Begyndelsen, som naturligt var, stødte an mod Mang, Sæder og Brug, saa blev hun bitter derover, og istedet for at gjøre sig

mere bekjendt med, hvad Skik var, vilde hun ikke opføre sig mod Andre saaledes, at de gjerne vilde omgaaes os, eller at jeg gjerne og med Ære kunde bringe Karoline i deres Selskab."

Jeg vilde her indvende, at ogsaa det ikke kom paa hendes Regning allene, men han blev ved:

"Vor Huusholdning gaaer til Grunde, thi hun overlader den ganske til Tjenestefolkene, og jeg er jo ikke rig. Jeg kan ikke give mig af med saadanne Uselheder — sagde hun ganske ligefrem, da jeg nylig, vist nok temmelig alvorligt, talte med hende derom. Jeg troede at være din Kone, og ikke den første Tjenestepige i Huset. — Jeg arbeider, og kan dog ikke fortjene saa meget, som vi paa denne Maade have nødig. Min Aand udmattes, fordi jeg stedse maa leve i saadanne pinefulde Forretninger, som ere mig imod, og jeg dog ingen Opmuntring kan finde. Min Sundhed bliver undergravet, fordi jeg altid har Sorger, hører intet uden Klager, seer intet uden ilde skjulte Taarer og ilde skjult Ligegyldighed mod mig. Jeg veed ingen Udvei. Jeg er en ulykkelig Mand, fordi hun vil, at jeg skal være det!"

"Hr. Svigerson!" sagde jeg stærkt, og med sønderrevet Hjerte. "Endnu engang vær en Mand! dersom jeg endog tilstaaer Dem alt, hvad De fortæller mig om min Datter, saa smerteligt det end maa være

mig, naar jeg endog tilstaaer Dem, at hele Skylden derfor ligger paa hende allene, kan jeg dog ikke kalde det andet end haardt, tyranniſk, og den svagere Deel nedtrædende, naar De dømmer saaledes om Grunden til hendes Opførsel og om hendes Hjerte, og det, min Herre, passer sig ikke paa mit Barn. Jeg vil ikke fornærme Dem, og ikke gjengjelde Bebreidelser med Bebreidelser, men hun er min Datter! Engang — og kun denne ene Gang — maa jeg spørge Dem: Hvem var det som, bragte det dertil med denne forhen ganske anderledes findede, uskyldig glade, og i sin Indskrænkning lykkelige Pige, at hun nu er bleven en saa ulykkelig Kone?"

"Det er just det, som gjør min Ulykke fuldkommen," sagde han heftig bevæget, og gik til Vinduet. Kraftløs satte jeg mig ned, og tørrede mine Øine. Efter nogle Minuter gik jeg meget rørt til ham, tog hans Haand, uden at kunne tale; han vendte sig mod mig med mildere Følelse, og trykkede mig til sit Hjerte.

Vi talte intet meer, og søgte at fatte os. — Imidlertid var Klokken bleven ni. Endeligen kom Karoline, og sagde: hun havde ladet Bordet dække i den anden Stue, for ikke at forstyrre os. Dette sagde hun uden Bitterhed, uden Spot, men dog syntes det, som hendes Mand ansaae det derfor — saa

ulykkelige vare de begge. Dog tang han, og anstillede sig munter. Vi gik ind i det andet Værelse. Bordet var meget pynteligt dækket. Jeg havde heller grædt end spiist, men jeg stræbte ligeledes at overvinde mig og synes rolig.

"Kjære Børn!" — sagde jeg — "jeg begegnes her som en Fremmed. Det sætter mig i Forlegenhed."

"Det er kun i Dag," svarede Albert venlig. "Jeg havde heller ikke meent det saa ilde med dette Modtagelses-Maaltid, som vor kjære Karoline har forstaaet det."

Han gik til sin Kone, hvis Øine vare røde af Graad, og sagde meget godmodig til hende:

"Kjære Karoline, du har grædt, har jeg gjort dig Fortred?"

"Lad mig være," sagde hun med forstilt Ligegyldighed.

Og i Sandhed, dette Svar, under disse Omstændigheder, smertede mig mere, og afgjorde mere imod hende, end alt det hendes Mand havde sagt med saa megen Heftighed. Han følte det.

"Som du vil," sagde han, og vendte sig mod mig. — "Lad os sætte os til Bords og være fornøiede!"

Det var sienlynligt, at han paalagde sig Tvang. Han lod sig min Reise fortælle, skiertede over mange

smaa Tilfælde, som jeg havde havt underveis, fortalte mig ogsaa mange lignende Anekdoter om sine Reiser; men Karoline tog liden Deel deri.

Jeg troer, høistærede Frue, at dette vil være nok for at gjøre der tydeligt for Dem, i hvilket Forhold disse tvende beklagelsesværdige Personer leve med hinanden. De seer, at begge have Skyld, formedelst deres overspændte Tænkemaade, og fordi de overdrive alt det, som foregaaer med og omkring dem. — Men — sørgeligt er det for mig — at maatte tilføie: Karoline har mere Skyld end hendes Mand. Han skaaner hende med megen Opmærksomhed og Finhed; men hun sætter ingen Priis derpaa, og gjengjelder det ikke. Gjorde jeg hende Forestillinger derover, naar vi vare allene, gav hun mig undertiden Ret, forandrede sig nogle Dage, men forfaldt snart igjen til sit forrige usalige Lune.

Og endnu dette! — Hvad min Svigersøn har sagt om sin Velstands Formindskelse, var, som jeg i den følgende Tid saae, ingenlunde overdreven. Karoline behandler sin Huusholdning med yderste Skjødesløshed. Selv har han desuden — som er en stor Feil for ham — for det meste lagt sig ud med alle sine Foresatte; hans Forretninger ere ham modbydelige, han arbeider kun af Tvang, og blot for at erhverve det Nødvendige, følgeligen ikke saa got, ikke saa heldigt, som man, med hans Talenter, kunde

vente det af ham. Han taler saa meget om sin Forfatnings Forandring, at jeg og fra den Side af befrygter en overilet Beslutning, som vil styrte dem begge i Kummer og Nød. Det Meste jeg har formaaet hos min Datter, var ved mine Forestillinger om Barnets Forsømmelse, thi det har hun i den sidste Tid antaget sig med mere Overlæg. I frygter i øvrigt næsten, at Karoline lider under en hemmelig Kummer, saa meget hun end søger at skjule den, og saa lidet hun end vil tilstaae det — af Skinsyge. Saa ugrundet saadan Mistro visselig turde være, befrygter jeg dog megen Fortredelighed deraf, om hun virkelig skulde pine sig med den. Dog heri vil jeg intet afgjøre, fordi jeg endnu veed intet vist, og dens Samvittighed, som ikke er god, veed alt for meget til, at jeg endog skulde tilføie Formodninger.

Det eneste, som endnu i Hensyn til min Datter trøster mig over alt dette — en vist nok fattig Trøst — er hendes stedsevarende Sygelighed, hvori jeg finder en Hovedaarsag til hendes Opførsel. Thi vi arme Mennesker hænge jo saa meget af den Hytte, som omgiver os. Havde jeg ikke denne Trøst, og torde jeg ikke haabe, at hun, ved at faae sin Helbred igjen, ogsaa skulde i det Hele vende tilbage til det bedre, saa maatte jeg fortvivle over hendes

Hjerte og Karakteer; og — det vil jeg ikke, saa længe jeg endnu har nogen Grund til bedre Haab.

Er det muligt at hjelpe begge disse ulykkelige Mennesker, saa maa denne Hjelp, som jeg troer, nu skee; endnu tør jeg paastaae, at de elske hinanden, om det og kuns er hemmelig; og derfor er, efter mine Tanker, Hjelpen endnu mulig. Men skulde de begge ved længer forestilt Ligegyldighed og Mangel paa Tiltro endnu mere bortfjerne sig fra hinanden, skulde derved den liden Gnist af Kjærlighed blive udslukt, saa kommer Hjelpen for sildig. Ved min Afskeed talte jeg først med Hr. Albert U** allene, og det saa indtrængende, som mit sønderknuste Hjerte indgav mig det. Han hørte venskabelig paa mig, og lovede, atter at forsøge alt Muligt, for at igjen tilveiebringe Orden, Ro og Tilfredshed. Med alle sine Svagheder er og bliver han en meget god og agtværdig Mand. Fra ham gik jeg til Karoline. Jeg tog Afskeed med hende for evig, fordi det ikke var sandsynligt, at vi skulde see hinanden mere i dette Liv. Hun var inderlig rørt. Jeg benyttede denne hendes Følelse, og foreholdt hende endnu engang hendes Feil og forsømte Pligter, og tillige den Lykke, hvis Tab hun selv gjorde sig skyldig i. Hun faldt mig bevæget om Halsen, og sagde med Taarer og en kvalt Stemme: Det er for sildig! Nu kan det ikke blive anderledes!

Gud maa forbarme sig over mig og snart tage mig bort af Verden! — Dette var enten kun et Udbrud af hendes Sværmeri, eller et nyt Beviis for min forrige ulykkelige Formodning.

Og nu, bedste og eneste Veninde af min ulykkelige Datter, antag De sig hende, da De, som jeg af alle Samtaler med hende, Dem angaaende, har bemerket, formaaer meget over hende. Skriv hende snart til, skriv saa gjennemtrængende som muligt. — Hvad? det har jeg ikke nødig først at sige Dem, og kunde det heller ikke, thi jeg veed det ikke selv. Dersom jeg ikke tager feil, saa kan en Veninde under saadanne Omstændigheder altid virke meer end en Ven — naar denne Ven endog er Fader. At De gjerne paatager Dem denne Møie, derpaa tvivler jeg ikke. Hvem der tænker saa got som De, lader sig vist ingen Leilighed undgaae, hvor der endog blot er sandsynligt at stifte Nytte. Jeg vil forene mine Bestræbelser med Deres, maaskee lader Gud vor gode Hensigt, i det mindste i nogen Grad, lykkes. Den Algode ville derfor lade Dem opleve desmere Glæde med Deres o. s. v.

Dette sørgelige Brev fra denne værdige og meget forstandige gamle Mand gjorde et dybt Ind-

tryk paa mit Hjerte. Saalænge jeg læste, stod min afdøde Fader for min Sjæl, og gjentog sine fordums Advarsler. Aldrig før havde jeg saa inderlig bragt Forsynet min Tak, fordi det saaledes havde ledet min Skjebne. Aldrig før havde jeg saa tydelig indseet og saa stærkt følt, at det gjorde vel mod mig, endog der, hvor vi Kortsynede, som kun hænge ved det Nærværende, eller ved den Fremtid, vi drømme os, ikke ahne det, men klage og modstræbe det. Jeg gav min Mand Brevet. Vi talte sammen derom, og jeg udbad mig hans Raad, hvad jeg skulde skrive, og hvorledes jeg skulde gjøre det. Han forsagde min Bedrøvelse ved den Anmærkning, at han lovede sig liden Virkning deraf, i det mindste ingen vedvarende. Det Onde ligger alt for dybt i begge de ulykkelige Personers Karakteer, sagde han. Og endnu aldrig har jeg seet, at et Ægteskab, der — som i det mindste var Tilfældet med Albert U** — blev begyndt med modstrædende Tilbøielighed, blot af Agt for den Pligt, at gjøre alt det igjen got, som var Følge af hans Brøde, er blevet lykkeligt.

Alligevel paalagde han mig at skrive til Karoline saa snart og saa gjennemtrængende, som det var mig muligt, hvortil ikke behøvedes nogen Overtalelse, da jeg tog saa stor en Deel i begge disse Personers Skjebne.

Jeg skrev altsaa. — Hvad? og hvorledes? det læser enhver Velsindet bedre i sit eget Hjerte end i en Bog. Karoline optog min venskabelige Aabenhjertighed meget got. I lang Tid havde jeg Grund til at haabe — efter alle de Breve jeg bekom fra hende — at hendes Forfatning, at hun endog selv, havde forandret og forbedret sig. Om det var fra Grunden af, om det vilde være af nogen Varighed, maatte Tiden lære.

Tiende Kapitel.

Huuslæreren.

Høsten anmeldte sig nu ved sine forandrede Blade, den koldere Aftenluft, og ved Drosselens eensomme Stemme i Skoven; hele Naturen forkyndte det døende Aar. Dette erindrede os om, snart at vende tilbage til Staden. Børnene havde vænnet sig saa meget til den frie Luft, og de mange Sysler i den, at grave, vande, bygge, nedrive o. s. v., at vi ogsaa i Hensyn til dem gruede for Vinteren og de snævre Kamre.

Vi gik alle en klar Eftermiddag i den nu øde, nøgne Mark, hvor kun endnu de gamle Krager og Ravne holdt deres Efterhøst. Luften var raa og kold, Gjenstanden for vor Samtale var det, som gik for sig omkring os. Børnene hoppede afsted for ved os. Jeg tilstod, at jeg for deres Skyld frygtede for at vende tilbage til Staden.

"Naturen," sagde min Mand, "forearbeider os ogsaa her. Hvor stille, ensomt og sørgeligt bliver nu alting paa Landet, i Særdeleshed for Børn? De finde ingen Frugter, ingen Blomster meer; de see intet komme frem af deres Planten; har Landmanden pløiet sin Ager, og i Haabet udstrøet sin Sæd, saa see de ingen Mennesker meer; den raa Luft, den idelige Regn, alting noder dem mere at blive i Værelserne, og det er dog altid bedre i Værelserne i Staden, fordi de der kan have deres smaa Venner hos sig. Imidlertid omgaaes jeg allerede nu med en Tanke, kjære Amalia, hvorledes jeg kan lindre dig din megen Møie med Børnene."

"Jeg tilstaaer det," sagde jeg, "de give mig nu næsten for meget at bestille, jeg kan ikke mere være med dem overalt, eller tilfredsstille deres Spørsmaal, fornemmelig den vilde Henriks."

"Jeg tænker altsaa," vedblev min Karl, "at gjøre mig Umage for at faae en god Huuslærer. Hvad mener De derom, kjære Fader?"

"Jeg finder det ret got," — svarede Fadee L** "thi Henrik bliver nu fast og stærk, nu behøver han Mandstugt, og lille Mine er med hendes fine Aand saa vidt fremad, at hun behøver Mandsunderviisning. Men jeg beder dig, kjære Søn! vælg med megen Omhyggelighed. Det er ingen ubetydelig Sag. Jeg har stedse troet, at næst efter Valget af en Ægtefælle, har man intet vigtigere Valg, end sine Børns Lærer og Opdrager."

"Jeg vil intet gjøre," — vedblev min Mand — "uden Deres Vidende, min Fader! I Begyndelsen havde jeg i Sinde at sætte Henrik i et got Opdragelses-Institut; men min Amalia vil ikke gjerne skille sig fra ham, saa længe det kan undgaaes."

"Dersom I tænkde," svarede min Svigerfader, "i Fremtiden at leve i saa mange Adspredelser, som tilforn, saa at I vare nødte til at overlade Børnene til Tjenestefolkene, saa vilde jeg selv raade til at overlevere Henrik i et got Institut, men da I nu ikke mere ville leve paa den Maade, saa har De fuldkommen Ret, kjære Datter, det er best at have sine Børn under sine egne Øine. Ingen Opdrager i Verden erstatter fuldkommen fornstandige og gode Forældre. Men for at komme igjen til den tilkommende Hovmester, har du alt nogen i Tankerne?"

"Jeg talte nylig med Professor K** derom, han foreslog mig ogsaa nogle unge Mænd, men tilstod

mig tillige, at han kun kjendte dem fra Videnskabernes Side."

"Og det er just fra den Side af, at jeg i dit Sted mindst vilde være i Bekymring. En ung Mand, som har Hoved, og tillige nogle grundige Videnskaber, som kjender Hjelpemidlerne til at erhverve sig flere, og har god Villie dertil, den arbeider sig snart ind i nogle Fag, som han endog ikke tilforn kjendte. Men Lærerens og Opdragerens Tænkemaade og Gemyts Beskaffenhed, hans Hjerte, hans Levnet, hans Sæder, hans selskabelige Forhold, hans Bequemhed eller Ubequemhed til at omgaaes Børn, til at lære dem, hvad de skulle lære, ikke allene gjøre dem det tydeligt, men endog til at gjøre dem det vigtigt og behageligt — hans Læremaade; det er, efter mine Tanker, de betænkeligste Spørsmaal! Antallet af unge Mænd, som ønske sig de saakaldede Hofmesterpladse, er vist nok meget stort; men blandt denne Mængde faa virkeligen duelige, og blandt disse at udfinde den for din Forfatning best passende — det er visselig ikke let."

"Men, kjære Fader! sig mig da, hvorledes skal jeg finde en saadan Lærer?"

"Man vover altid, min Søn! ligesom naar man tager sig en Kone. Men ved saadanne Vovestykker vil jeg, naar det er muligt, meget heller troe mine egne Øine og Øren, end andres blotte Anbefa-

ling. Kjender du en ung Mand, som synes dig saaledes, som du ønsker det, lad ham da først komme ofte til dig, om det er muligt, uden at han faaer at vide, hvad din Hensigt er. I en almindelig, munter Samtale aabenbarer Mennesket sig som oftest. Du kan jo foranstalte, at dine Børn undertiden ere tilstæde, og en let flygtig Underholdning med dem aabenbarer endog meget, som det her kommer an paa. Forstaaer han slet ikke at begynde noget med dem, fordi han ikke tør undervise dem, saa er han ikke for dig. Forstaaer han ikke at gjøre andet, end spøge med dem, saa er han dig heller ikke tjenlig. Kryber han, og smigrer eder som Forældre, enten ligefrem, eller formedelst Børnene, saa er han endnu mindre det, han bør være. Men finder du Een, som fyldestgjør dine Forhaabninger, sig ham da dit Ønske, at beholde ham hos dig, aabenhjertet og med Tillid, og lad ham — et halv Aars Tid gjøre Forsøg."

"Jo alvorligere jeg tænker over denne Sag," afbrød min Mand sin Fader, "jo vanskeligere synes den mig at udføre. Det er derfor faldet mig ind, om det ikke var bedre at lade Børnene give blot visse Timer Undervisning af forskjellige Lærere?"

"Jeg tør ikke raade dertil, min Søn; Det er vist nok sandt, at denne Indretning har ogsaa sit Gode. Ved flere Lærere, og deres forskjellige Maade at

behandle Videnskaberne paa, bekomme disse meer Mangfoldighed, og følgelig meer Tillokkelse for Børnene. Det er og sandt, dersom der f. E. i en Time er forefaldet en lille Forredelighed, som undertiden kan hændes, og Timen er tilende, saa bliver det glemt, og den anden Time, hos en anden Lærer, bliver begyndt med Munterhed. Men er en Lærer bestandig om Barnet, saa kan han dog ikke strax — thi han er og bliver dog kun et Menneske — sætte sig igjen i den rette Stilling, og der kan maaskee gaae en halv Dag bort i et ont Lune, som foraarsager mere Skade end Fordeel. Alligevel har den første Indretning, som jeg troer, overvægtige Fortrin. Naar Læreren er saaledes, som vi haale at finde ham, og da dine Børn ere gode, saa kan hiint anførte Tilfælde kun sjelden indtreffe. I kunne aftale det med en saadan Huusven, at eders Børn aldrig maa blive overladt Tjenestefolkene, eller sig selv uden Opsigt — hvilket ikke skulde kunne undgaaes, naar den anden Plan skulde følges. Og dernæst — allerede den bestandige Sammenværen med en forstandig, dannet og bestemt Mand, endog den almindelige indbyrdes Samtale imellem ham og Børnene — hvor fordeelagtig maa den ikke blive for de Smaa! De vænne sig derved paa begge Sider mere til hinanden, og det, som endnu er meer —".

"Men hvilke ere de Egenskaber, nøie bestemte, som De forlanger hos en Huuslærer?" spurdte jeg.

"Hvad mener du, min Søn?" sagde Fader L**.

"Som Menneske," svarede min Mand — "maa han være en munter, daadfuld, menneskevenlig og verdig Mand. Munter — fordi Børnene selv ere let, og ikke kunne fordrage, mindre agte og elske en stille langsom Drømmer; daadfuld — fordi Børnene uophørlig vil give ham at gjøre; menneskevenlig — fordi han behøver at anvende megen Taalmod, Blidhed og Eftergivenhed; værdig — fordi han, naar det behøves, maa forstaae at holde Børnene i Lydighed, og sig selv i Anseelse. Som Menneske, det er, som Medlem af Selskabet maa han være bekjendt med den selskabelige Omgangs Sæder og Brug, han maa kunne og ville anvende dem, fordi Børnene ogsaa heri alt for let aflure ham Svagheder og Feiltagelser, hvorved hans Anseelse — ikke blot disse Ting angaaende, men i det Hele — maatte lide, thi Børn have, ligesom de barnagtige Voxne, ikke Forstand nok til at indsee, at Nogen kan være en agtværdig og ædel Mand, uden just at have lagt sig efter slige konventionelle Ting. Som Lærer endelig maa han besidde grundige Videnskaber. Børn spørge alt for meget, og dersom de her og der bemærke Forlegenhed — som

de kun alt for let bliver vaer; saa taber han ogsaa derved i Almindelighed hos dem; han maa tillige, som De selv forhen sagde, besidde den Gave og Bequemhed, at gjøre sig tydelig for Børnene, og de Ting behagelige for dem, som de skulle vide — følgelig en let og god Læremaade. Er det muligt, maa han ogsaa have i det mindste nogen Kundskab om Kunstnerne — hvilke, naar de endog ikke ere ligefrem nødvendige for at kommie igiennem Livet med, dog bidrage saa meget til at lindre og forsøde det. Dermed vilde de lære at anvende de ellers tomme Timer, got, nyttigt og behageligt. Jeg mener hermed — enten Musik, eller Tegning, Botanik o. s. v."

"Det er meget forlangt," sagde Fader L**; — "men ret got gjennemtænkt; han maa ganske kunne og ville opofre sig Børneopdragelsen; han maa ei ansee dette Arbeide som et nødvendigt Onde, ikke som et desværre uundgaaeligt Hjelpemiddel til en Tid lang at forskaffe sig Livets Ophold, ikke som en blot Forgaard til Præste-Embedets Allerhelligste — jeg vil sige: ikke blot Middelstand imellem Studenten og Præsten; han maa ikke stedse pønse paa en saadan Forsørgelse, han maa ikke være nød til at længes efter, saasnart som muligt at komme i et saadant Embede, maa ikke stedse arbeide derhen. Det er i Sandhed en Hovedsag." —

"Men kan man med Billighed forlange det af en

saadan Mand"? sagde jeg, "strider det ikke mod hans Velfærds Befordring?"

"Under de almindelige Omstændigheder tilstaaer jeg det," var Fader L**s Svar; "det er vist nok et stort Onde, at de unge Lærde mestendeels ere tvungne til i denne Punkt at tænke og handle, som jeg ønskte at Eders Børns Lærer ikke skulde tænke og handle. Endnu bliver ved Kandidaters Befordring det ikke Hovedsagen, om de som Børneopdragere have virket noget Fortrinligt, da dog, eftersom jeg troer, ingen bedre Forberedelse kan gives til et Præste-Embede, især til et paa Landet, hvor Præstens Menighed Størstedelen bestaaer af Børn i Forstand — end særdeles Dueligheed i Børneunderviisning. Hebraisk og Polemik gjelder endnu hos mange Examinatorer mere end den Begvemhed at foredrage Religionens Lærdomme fatteligen og den Gave at indtale dem dybt i Hjerterne. Derfor maa den unge Mand ikke sjelden forsømme Børnene, ikke sjelden studere sig vranten og halv hypokondrisk, for baade at forestaae sin nærværende Post nogenlunde taalelig, og tillige at komme videre i de Kundskaber, han behøver for med Ære at faae sin Examen. Da burde han allermindst dele sig; thi Opdragelsesarbeidet fordrer en Mand ganske. Men det kunde afhjelpes." —

"Hvorledes det?" — spurgte vi begge."

"Meget let — ved Anvendelsen af nogle Penge,

som dog ikke bedre kunne bruges. Eder og Eders Børn opofrer Manden sig, og I maa holde ham Fadesløs. Vil du lyde mig, min Søn, saa giv dine Børns tilkommende Lærer og Opdrager — naar du har sagt ham din Hensigt, og befundet ham efter dine Ønsker — foruden alle Livets Nødvendigheder, som han faaer i dit Huus, aarlig tre hundrede Rigsdaler, og forsikre ham dem, naar han har fuldendet Børnenes Opdragelse, indtil hans ordentlige Forsørgelse — da er du retfærdig, og intet meer, eller for hans øvrige Levetid, da er du taknemmelig. Paa andre Vilkaar er det ham ikke muligt ganske at opofre sig dig og dine Børn, da vil du ogsaa knytte ham ved Taknemmelighed fastere til dig og dine — Du seer betænkelig ud, min Søn? I det første Øieblik tager jeg dig det ikke ilde op, thi nogle hundrede Rigsdaler om Aaret ere ikke smaa Ting, og jeg veed at — næsten ingen Forældre ere heri saa retfærdige og taknemmelige. Men overvei blot — om du havde fortsat den Levemaade, som du for nogle Aar havde begyndt, vilde den da ikke aarlig have kostet dig mange tre hundrede Daler meer end din nærværende Huusholdning koster? Og dertil havde du dog gjerne hengivet dem! Betænk fremdeles — om det var Tilfældet, at du ved din nærværende Indretning ikke ganske uden Besværlighed kunde paatage dig en saadan aarlig formeret Udgivt, skulde du da, for at gjøre

dine Børn bedre og lykkeligere — naar det var fornødent — ikke endnu kunde fornægte dig et eller andet, hvortil denne Sum ellers bliver anvendt? En Huusholdning f. E. som aarlig koster to tusende Rigsdaler, kan ved nogle Indskrænkninger, ogsaa føres ved Syttenhundrede! — Og antag det Yderste, denne Formerelse af dine Udgivter — naar Børnene blev store og kostede mere — kunde din Kapital ikke aarligen blive forøget med; kjære Søn, er det ikke tusinde Gange bedre engang at see dine Børn dueligere, dydigere og lykkeligere, end nogle tusind Daler rigere? Eller har du saa liden god Tiltro til dem, at du ei kan overbevise dig om, at de vilde engang, naar du ikke er mere, gjerne undvære nogle hundrede Daler aarlig for en saadan Priis? Vilde du ikke gjerne udbetale dem til din forrige brave Lærer, om han endnu levede?" —

Min Mand blev eftertænksom staaende i nogle Øieblikke, greb derpaa sin Faders Haand og sagde med Varme: "hjelp mig at finde en Mand, som vi ønske ham, og han skal med Glæde bekomme den Forsikring"

"Kjære Karl," sagde jeg med megen Følelse, "du er saa gavmild mod mig, og har aarlig givet mig saa meget til mine smaa Fornødenheder, og til Velgjørenhed mod Fattige, tillad mig, at give noget tilbage aarlig til denne ny Udgivt, og de Fattige skulle alligevel ikke tabe."

Min Mand vilde ikke tillade det.

"Vore Omstændigheder, og efter al Sandsynlighed heller ikke vore Børns tilkommende Omstændigheder gjøre det endnu fornødent," sagde han; men jeg var paatrængende.

"Naar det endog ikke var fornødent," svarede jeg, "saa lad mig dog have den Glæde at bidrage noget til en saa god Handling!"

Fader L** understøttede min Bøn, og Karl maatte love at bevilge den.

"Præliminærerne ere altsaa fra vor Side afgjorde," vedblev Fader L** "Himlen velsigne nu vor Søgen!" —

"Kjære Fader, mig falder en Tanke ind", begyndte min Mand med Munterhed; "jeg kjender en Mand, som ganske vist vilde opfylde alle vore Ønsker; men jeg frygter kun for, at han ikke modtager denne Post. Hun har ikke vildet modtage meget anseeligere Tilbud." —

"Hvad er anseelige Tilbud for en forstandig og uafhængig Mand?" spurgte Fader L** "og hvo veed, hvilke Ubehageligheder han har havt Aarsag til at befrygte ved hine anseelige Poster? Men, lader os høre, hvem det er?"

"Geheimesekretær Meinerts Broder, som De nogle Gange har seet hos Kammerraad K**."

"Ja du har Ret; det er en brav Mand, af er-

dentligt ufkraffelig Levnet, med mange Videnskaber, uden Pral" —

"En behagelig, dannet og føielig Selskaber, uden at være fad eller uselvstændig," føiede jeg til.

"Og en meget virksom og arbeidsom Mand, uden at være nød dertil," vedblev min Mand. Fader L** spurgte efter nogle Minuters Taushed:

"Er du nøie bekjendt med ham, min Søn? Besøger han dig — venskabelig, mener jeg?" —

"Forrige Aar kom han nogle Gange til mig, og denne Sommer har han, som De veed, reist med Grev U** igjennem en Deel af Tydskland som Selskab."

Efter nogen Betænkning sagde Fader L**: "Jeg troer, det er best, min Søn, at gjøre det saaledes: du søger denne Vinter uformærkt at nærme dig ham mere, og at vinde hans Venskab, saa at han oftere besøger dig end tilforn, og lærer at kjende Børnene og dit Huses Forfatning. Derved lader du dig ikke mærke med dit Forehavende, og du har den Fordeel, at see, hvorledes han omgaaes Børn i Almindelighed og dine i Særdeleshed, uden at staae i nærmere Forbindelse med dem. Leed ofte Samtalen, naar det utvungen lader sig gjøre, paa Opdragelsen, og ikke i Almindelighed — thi da er da er det ingen Konst at tale forstandigt og behageligt derover; men spørg ham om Raad i fastbestemte Tilfælde, de maa nu være

virkelige eller blot anfagne; indvikle ham, naar det kan skee, i saadanne Forhold med dine Børn, hvor han strax maa afgjøre Tingen, og udføre det, han har afgjort. Og dersom da den Mening, Jeendnu have om ham bliver den samme, saa gaaer du aabent til Værks og gjør ham dit Andrag med Tillid. Han vil optage dine Ønsker got, endskjønt han ikke vil fyldestgjøre dem; thi hvorledes kan jeg give nogen større Beviis paa mit Venskab og Tillid, mere bevidne dem min Høiagtning — mere ære dem, ja endog mere smigre dem, end naar jeg siger: min Herre, vær De mine Børns Lærer, Opdrager og Ven?" —

Det blev besluttet, at udføre dette Forslag.

Ellevte Kapitel.

Meinerts Besøg.

Det lykkedes min Karl at gjøre Herr Meinert til vor fortrolige Ven. Han besøgte os ofte i de allerede temmelig lange Efteraars Aftener, og det endog uden at være bedet; blev hos os, naar han vilde, og blev heller ikke nødet at blive hos os, naar han vilde gaae.

Han gav sig ofte af med Børnene og det med kjendelig Fornøielse. De holdt og saa meget af ham, saa vi Forældre maatte næsten blive misundelige paa ham. Naar det blev Aften, spurgte Børnene: "Kommer Herr Meinert ikke i Dag? eller og de klagede: Vilde Herr Meinert dog komme! og kom han da, blev der stor Glæde i Huset. Han hjalp Henrik med sine Arbeider — som nu fornemmelig lagde sig efter den ædle Maler- og Dreierkonst, siden Aarstiden og Stuen gjorde det umuligt for ham at være "Gartner." Intet af hans Arbeider behagede ham tilfulde, førend Herr Meinert havde seet dem, og, efter sit Befindende, rost dem. Med Vilhelmine sang den muntre Mand Weisses smaa Børnesange, og begyndte meest for Spøg at lære hende at synge, medens han spillede paa Klaveret. Det var en Glæde at see denne Børneven sidde-de ved mit Fortepiano, med den Lille smilende paa Skjødet, hvor moisommelig han bøiede sine Arme om hende for at kunne naae Tangenterne, hvorledes hun med begjerlige Øine saae paa hans Læber, naar han sang, paa hans Fingre, naar han spillede, hvorledes hun prøvede at efterlynge den nye Sang, og naar det ikke vilde lykkes, spøgende blev hjulpen til Rette af ham, og hvorledes den til Musiken langt fra ikke saa vel skikkede Henrik, med et Dreiebor eller en Meisel i Haanden, stod lænende sig op til hans Side, og med sin temmelig grove og just ikke behagelige Stem-

me her og der *faldt ind* — i Ordets stærkeste Forstand. Det var en Glæde at see med hvilken Taalmod — som ikke engang syntes at være *Taalmod* men *Fornsielse* — han satte sig hen, efter Henriks Bøn, at foretegne ham en Kirke eller en Løve o. s. v. til at tegne efter, eller naar han efter Vilhelmines Begjering satte den ny Sang, hun havde lært, paa Noder — fordi hendes smaa Fingre endnu ikke kunde spænde langt nok, og hun altsaa maatte have sin egen Kammercompositør. Det var en Glæde at see, hvorledes den Lille paa hans Skjød lagde sig op til ham, vendte sine Øine lige op til hans, hvilede med sit Hoved op til det øverste af hans Arm, og holdt fast paa hans Skulder med sin lille Haand, hvorledes Henrik stod hos, og stedse trængde sig nærmere og nærmere ind paa ham — naar han fortalte dem smaa Historier, som han ved Munterhed og fornemmelig ved de mindste Omstændigheder vidste at gjøre Børnene ligesaa interressante og tiltrækkende, som Voss's idylliske Fortællinger ere for os Voxne. *)

*) Man spøger saa ofte, hvorledes skal man fortælle Børn noget, naar man vil gjøre dem det interressant. Jeg veed ikke at besvare dette Spørsmaal tydeligere og sandere, end jeg ovenfor har gjort, nemlig: ved *saa meget muligt* at fortælle dem, som Voss fortæller os voxne Børn. I Almindelighed troer man at naae hiint Maal, ved

Lod det sig gjøre, utvungent, og uden at forraade særdeles Hensigter, saa beskjæftigede vi Samtalen paa Opdragelsen, og vi beundrede med Glæde Meinerts Kundskaber og Erfaring i denne tunge Kunst, saavelsom ogsaa den varme Deel, han tog i alt hvad der angik Børn og deres Opdragelse.

Engang traf det sig, at Meinert kom til os, da vore Børn aflagde et Besøg hos nogle af deres smaa Venner. Naturligviis kom vi snart til at tale om Henrik og Vilhelmine.

"Det er elskværdige Børn," sagde Meinert, "jeg glæder mig over at have lært dem at kjende, og tillige over engang at have fundet Forældre, som ansee deres Børn for deres høieste Skat; dersom Gud lader Dem beholde Mine, og det lykkes dem, at hun bliver helbre-

at sammendynge mange og besynderlige, overraskende og store Begivenheder; men paa denne Maade naaer man det ikke, og desuden kan en saadan forfeilet Fortællingsmaade virkelig have en fysisk og moralsk Skade for Børnene, som i Fremtiden er vanskelig at udslette — de blive overspændte, overflydende, overmættede som saa mange Børne. Lettere at efterligne ere de fleste Optrin i den første Deel af Salzmans almindelig bekjendte Elementarbog og tillige saa hensigtsmæssige og got udarbeidede, at de fleste nyere Børnefortællinger kan ingen Sammenligning udholde med dem.

det for sin Sygelighed, saa vil denne Pige blive — selve Sagtmod, Blidhed og Kvindelighed. Og Henrik — derfor indestaaer jeg — bliver en redelig, virksom, duelig, munter og nyttig Mand" —

"Børnene ere gode," svarede min Mand, "Gud være lovet. Dog troer jeg mere at kunne istemme Deres Forhaabninger om Vilhelmine end alle Forventninger om Henrik. God og brav bliver han, derom er jeg overbeviist, ogsaa virksom i en vis Forstand; men om han bliver egentlig arbeidsom og duelig — derom har jeg ikke alt det Haab, jeg gjerne vilde have. Han er ikke uden Færdigheder, har en levende Aand, vil ogsaa stedse gjøre meget, men egentligt Arbeide flyer han." —

"Hvorledes? Er det da ikke Arbeide, som han stedse er beskjeftiget med?"

"Hovedarbeide, mener jeg, i Særdeleshed ogsaa Hukommelses Arbeide." —

"Beste Ven — min Grundsætning er overalt, altsaa ogsaa ved Børneopdragelse: Intet at overile, intet at overdrive; men og saa intet at forsømme. Naturen gaaer overalt sin langsomme, men faste Gang; vi maa vente dens Komme og derefter følge den videre. Saa bliver Alting got. At deres Henrik endnu flyer Hukommelses Arbeide, og hvad De kalder egentligt Arbeide, forundrer mig ikke; han er endnu ikke aatte Aar gammel. Var

han — kun nogle Aar ældre, saa vilde jeg give Dem Ret i Deres Betænkeligheder."

"Kun nogle Aar?" —

"Ja i den Alder gjør nogle faa Aar en betydelig Forskjel. Hukommelsen udvikler sig først i de Aar, som Henrik snart skal indtræde i, eller kommer da først til en Slags Fuldkommenhed. Jeg tænker mig det temmelig haandgribelig. Det synes nemlig uimodsigeligt, at til Udviklingen af enhver af vor Aands Færdigheder ogsaa henhører en allerede fuldendet Dannelse af nogen udvortes Deel i Legemet; men ved ingen Aandsfærdighed synes dette mere kjendeligt og paafaldende end just ved Hukommelsen. Har f. E. et Menneske i Ynglingsaarene ved Udsvævelser bragt det derhen, at hans Hjerne er bleven vandig, saa taber han efterhaanden stedse meer af Hukommelsen. Jeg vil ikke synes ukjærlig, ellers kunde jeg her tilføie mange Slags Jagttagelser. Naar Hjernen i de sildigere Aar bliver haardere end sædvanlig, har det samme Følger for Hukommelsen. Men hos Børn, førend de modnere Drenge- og Pigeaar har Hjernen endnu ikke den tilbørlige Konsistanse — det er for længst bevist af Anatomister; følgelig mangler de Smaa den tilstrækkelige Hukommelses Evne — jeg mener, de mærke enten ikke meget, eller ikke bestemt, ikke beskueligt og ikke længe; og til alt det, som vi mangle Evne, mangle vi naturligviis ogsaa Lyst; Barnet flyer alt-

saa de Beskæftigelser, som fordre en Evne, det ikke kan have, en Lyst, det ikke har; det flyer Beskæftigelser, som derfor maa forekomme tunge og ubehagelige. Det ligger i Naturen, og maa vel derfor være got. Men med Organernes Uddannelse kommer af sig selv den Aandsfærdighed og med den ogsaa Lyst til at beskjæftige sig med Ting, som fordre hiin Evne og denne Lyst. For maa man ikke fordre slige Arbeider — ellers overiler og overdriver man; men heller ikke maa man forsømme denne Tid — thi vel vedbliver Evnen, men den vil aves og uddannes til Færdighed, og i de senere Ynglings- og Pigeaar, naar der er meer Forstand, Fornuft og Indbildningskraft, er Hukommelses-Arbeidet ikke meer tilfredsstillende, ja er endog Aanden imod."

"Det bekræfter ogsaa min Erfaring," faldt jeg ind, "da jeg var en Pige paa en ni eller ti Aar, var jeg i Stand til at lære en heel Side franske Vokabler uden ad, og gjorde det ikke ugjerne, fordi min Fransøse forlangte det. I mit fjortende og femtende Aar kunde jeg det ikke meer uden at gjøre stor Vold paa mig selv; og nu var jeg aldeles ikke i Stand dertil."

"Ogsaa jeg har erfaret det med mig selv," svarede Herr Meinert; "jeg blev i mine Drengeaar opdraget i et meget got Institut, men hvor man, som i saa mange af vore Dages Institutter, forsømte den gamle Litteratur. Jeg maa tilstaae, jeg kjender ikke

Een af mine Ungdoms Venner, som siden havde grundig lært et af de Gamles Sprog, og veed hvor tungt det er bleven mig, i de senere Aar at bringe det til nogen grundig Kundskab og Færdighed i nogle af disse Sprog *). Vaagner Hukommelseskraften i de modnere Drengeaar, saa vaagner den med Magt. Da kan man faae alt, hvad man vil ind i Hovedet. Fordi en stor Deel af vore forædne Kundskaber bestaaer i

*) Jeg kjender heller Ingen, der blev underviist som Meinert i de modne Drengeaar, og som sildigere lærte at skrive rigtig, sikkert og nogenlunde got romersk Latin. Paa det Gymnasium, hvor jeg blev opdragen, kom en ung Daglonner paa nitten Aar, som tvungen af Armod havde kjempet imod en uimodstaaelig Trang til at legge sig efter Videnskaberne, og som nu en Adelsmand antog sig. Det unge Menneske kunde hverken læse eller skrive. Med magelos Iver beflittede han sig paa at lære alt, hvad der paa dette Gymnasium blev ham paalagt, saa at han efter tre Aars Forløb meget overgik de fleste af dem, som alle deres Drenge- og Ynglingsaar vare opdragne for Videnskaberne, i det, som var virkeligen Lærdt, og kan læres; men at læse (Ordene) rigtig, og skrive rigtig (ikke alene i Henseende til Stilemaaden men endog Ortografien) — det lærte han aldrig. — Det synes endog i nogle nu berømte og i mange Henseender rosværdige Opdragelsesinstituter, som man ikke tager til Eftertanke det som oven i Texten er sagt.

Hukommelsesværk, fordi vor Hukommelse er det Arsenal, hvoraf vi maa udruste os, saa bør denne Tid tages nøie i Agt. Drengen gjør da i det høieste undertiden et suurt Ansigt; men — det hjelper ikke, tænker han, eller han tænker ogsaa slet intet over Befalingen, men over det Befalte, og arbeider frisk derpaa. Da maa man efter mit Tykke handle, som en forstandig Læge med mangen Syg. Lægen vil bibringe ham et modbydeligt Lægemiddel, men som er aldeles nødvendigt. Han veed, at den Syge paa en anden Tid ikke vil tage det ind, uagtet alle Forestillinger, eller og tager det med saa megen Modbydelighed, at han ei kan beholde det, og at Lægemidlet altsaa ikke nytter. Men nu er den Syge sulten. Lægen seer, at den ubehagelige Drik kan uformærkt bibringes den Syge i det han spiser; han forsømmer altsaa ikke denne Leilighed; den Syge faaer Medikamentet tillige med Maden, og har Nytte deraf. Men hvad holder De egentlig for Hukommelses Arbeider, som Deres Smaa skulle lære?"

"Sprog, for Exempel —

"Under De den nyere Læremaade, at man lærer alle fremmede Sprog blot ved at tale dem?"

"Jeg gjennemskuer ikke Sagen ganske, men troer dog at det er nødvendigt at lære i det mindste eet Sprog grammatikalsk" —

"Saa er De af min Mening. Skulde Deres

Søn studere, vilde jeg foreslaae ham det latinske Sprog i denne Henseende. Men da han formodentlig engang skal bestemme sig til Deres Forretninger — hvortil jeg troer at han faaer Lyst — maa han ogsaa got lære de levende Sprog, og alligevel bliver jeg ved mit Forslag. Dette Sprog er, blandt de øvrige i Særdeleshed, hvad det Kunstige angaaer, fuldstændigst dannet og fastsat; ved Undervisning deri faaer man og paa en let og naturlig Maade den saa nødvendige Undervisning i en almindelig Sproglære; det er fremdeles Grundlægning til de nødvendigste nyere Sprog, gjør det lettere at lære dem; deraf har de sædvanlige grammatikalske Kunstord*) deres Oprindelse, hvilke man ei kan undvære, for at blive kort, og — naar man endog lærer det praktisk — forstaaelig; det Folk som taler dette Sprog har saa fortræffelige Skribenter" —

*) Man har vel begyndt at fortrænge disse Kunstord; men jeg gad dog vidst om f. E. Navnefald er tydeligere end Casus? Anklagefald tydeligere end Accusativus? Middelord tydeligere end Participium o. s. v.? Om ikke det ene saavelsom det andet behøver udførlig Forklaring? Om der ikke ikke er lige saa meget Pedanteri i en saadan tvungen Sprogreenhed, som i at beholde de gamle bekjendte Kunstord? — At jeg i øvrigt kun siger min Mening om at lære Sprog og ikke Grundene derfor, vil mit nærværende Formaal undskylde.

"Men vil der ikke medgaae megen Tid," — spurgte jeg, for dog ogsaa at tage nogen Deel i denne lærde Samtale — "som kunde anvendes til noget, der kunde være mere nødvendigt og nyttigt for Henrik i hans tilkommende Bestemmelse?"

"Naar De tage i Betragtning, hvor megen Tid derved kan spares i Fremtiden, naar han skal lære andre Sprog," svarede Meinert, "saa troer jeg, at De afslaaer fra denne Mening. I øvrigt behøver han jo ikke at lære at skrive og tale det latinske Sprog, som en Professor; men kun saaledes, at han forstaaer almindelig Grammatik, og derved bliver mere bequem til grundig og rigtig at fatte de fornødne Sprog og til at blive fast i dem."

"Men til alt dette," vedblev min Mand, "vil De dog tilstaae mig, udfordres en udmærket duelig Lærer."

"Naturligviis," svarede Meinert.

Jeg blev varm, og havde ingen Ro meer.

"Kjender De," spurgte jeg, "en Mand, som kunde og som tillige vilde paatage sig alt dette?"

"De veed," — var hans Svar — "at mit Bekjendtskab er kun lille. Jeg kjender just ingen, som jeg, uden videre Betænkning, kunde foreslaae Dem."

"Jeg kjender vel en saadan Mand," vedblev min Karl.

"Det er jo ønskeligt," svarede Meinert, "De maa da tale ligefrem med ham derom."

Med Følelse stod min Mand op, tog hans Haand og sagde:

"Det gjør jeg nu!"

Jeg kunde heller ikke blive ved Syrammen, men stod meget rørt op. Meinert blev overrasket.

"Jeg? Jeg? Det kommer mig meget uformodet," sagde han.

"Overvei vor Begjering," blev Karl ved, "jeg vil ikke overile Dem."

"Lang Overveielse behøves her ikke," — sagde han — "jeg er min egen Herre, og har dog saa længe ønsket mig at komme i en Forfatning, hvori jeg kunde arbeide efter et fast Maal, og stifte Nytte, der har jeg det jo! Jeg dølger ikke, det var aldeles ikke i min Plan at modtage en saadan Post; men — i Sandhed uden Smiger — jeg kjendte ikke endnu saadanne Forældre og saadanne Børn. Med faa Ord — han tog vore Hænder med Varme — jeg vil forsøge det, at blive Deres Børns Medopdrager og Lærer. Jeg vil forsøge det — i denne Vinter. De Smaa behøve ikke at vide det; det bliver imellem dem og mig paa den gamle Fod, kun at jeg kommer daglig og paa bequemmere Ti-

der til dem, og begynder at drive Sagen alvorligere. Seer jeg, efter denne Vinters Forløb, at jeg ikke er dette Arbeide voxen, saa ophæve vi i al Stilhed denne Forbindelse igjen, og jeg haaber, at vort Venskab skal og derved intet lide. Men troer jeg da at kunne fyldestgjøre Deres Fordringer, og at jeg ogsaa — nogenlunde kan opfylde mine egne — som sandeligen ere strænge — saa flytter jeg i Huset til Dem."

Med glad Følelse faldt jeg ind:

"Paa disse Vilkaar vil jeg vove det at lade gjøre et Par smukke og bequemme Værelser i Stand for Dem."

"Gud vil lade vores fælles Bestræbelser lykkes," sagde min Mand.

"Da vil jeg føle mig meget lykkelig!" raabte Meinert i en Slags glad Henrykkelse.

Nu larmede det paa Trappen. Børnene kom glade ind. Meinert tog dem i sine Arme, med levende, stærk og inderlig Følelse, uden at tale, kyssede dem, og gik hastig bort, for at skjule sine Taarer.

Følgende Dag skrev min Karl til ham, og bekjendtgjorde ham, paa hvilke Vilkaar, han ønskede, at Meinert modtog denne Post. Han bekom strax et meget venskabelig Svar: Meinert takkede Karl for den Fiinhed, at han ikke, ved at tale om saadanne

Ting, havde i Gaar forstyrret den høitidelige Aftentime, men hellere i Dag tilmeldte ham sine Tanker derom. Han fandt Tilbudene meget anstændige, erklærede tillige, at det skulde været ham kjærere, ikke at lade sig betale for det, som han haabede at gavne vore Børn ved; men at han fornegtede sig den Fornøielse, at handle saa gandske frit, fordi han ikke vilde paalægge os den Byrde, stedse at have nogen om sig, hvem de troede at skylde Forbindtligheder, og som undbrog sig al Gjengjeld, og fordi han heller ikke besad nogen Formue, og vilde ganske ofre sig os og vore Børn. Lønnens Betaling efter vore Børns fuldbragte Opdragelse fandt han billig, og vilde modtage den med oprigtig Høiagtning for dem, som tænkte saa billig, men kun til han havde et Embede, som gav ham sikker Underholdning. Men alt dette, skrev han til Slutning, beroer paa den store Forudsætning, som jeg mundtlig sagde Dem i Gaar — at jeg ogsaa kan bestaae med min Prøve til min egen Tilfredshed. Denne Vinter blive vi, ogsaa i Hensyn til udvortes Forhold, ganske som vi nu ere det. Denne Bøn maa De ikke afslaae mig, jeg kan umulig lade mig betale af Venner for et Forsøg, som jeg paatager mig mere for at lære at kjende min egen Beqvemhed, end for at fyldestgjøre Deres Ønsker.

Tolvte Kapitel.

Prøverne.

"Nu, Henrik," sagde Herr Meinert en Formiddag, da han som sædvanlig kom til os: "Du har jo i Gaar været saa langt bereist med dine Forældre, og fortæller mig intet derom! Hvorledes fornøiede Du Dig paa Marked et i Æ**?"

"O meget got, kjære Herr Meinert, meget got! Der var — —

Nu fulgte herpaa en udførlig Fortælling om alt det, som havde forekommet Drengen mærkværdigt; hvorved Læreren berigtigede mange af den Lilles Anmærkninger og tilføiede passende, nyttige, ja endog muntre Tillæg. Jeg forbigaaer det, fordi enhver Opdrager af Forstand og Hjerte forstaaer og iagttager denne Læremaade, og er overbeviist om, at Børn finde meer Behag i saadan Underviisning, fordi de selv have givet Anledning dertil, og den ei seer ud som Underviisning; at de fatte den bedre — fordi den er forenet med noget sandseligt og noget, som paa den Tid just er dem mærkværdigt; at de længer huske den, fordi de bedre have fattet den, og fordi begge Begreber, det som de have erfaret, og det som de have hørt derom, forbinde sig i

Hukommelsen, saa at, ved Gienvækning af det første Begreb, det andet Begreb af sig selv maa blive vakt. Siden ledede Hr. Meinert Samtalen efter sin egentlige Plan.

"Saa langt har du nok aldrig i dine Dage reist, min kjære Henrik?"

"Nei, endnu ikke, o det var meget langt, ikke sandt, kjære Moder? ser Mile."

"Siden du har fornøiet dig saaledes der, saa havde jeg ogsaa Lyst til at komme der engang hen. Men Veien derhen er mig ikke ret bekjendt; har du givet Agt paa, hvor du er kommet igjennem? kunde du vel beskrive mig det?"

"Ja, det veed jeg ret got; først kjører man ud af den ny Port; derpaa dreier man om paa høire Side — "

"Vend heller dit Ansigt mod denne Himmelegn, saa kan du bedre gjøre mig det forstaaeligt. Du veed dog, hvad den hedder?"

"Nord!"

"Rigtig, man stiller sig saaledes i Almindelighed, naar man ret tydelig vil vise Folk den rette Vei; en anden Gang skal jeg sige dig hvorfor. Nu videre. Altsaa skal vi reise ud af den ny Port, og da paa høire Side."

"Ja, saa kommer man til C**. Det er en maadelig Landeby; derefter til U**, som seer lidt

bedre ud. Siden kommer vi V** forbi, det, sagde min Moder, var en lille Kjøbsted — "

"Veed du, hvad det er?"

"Moder sagde, at det var et Sted, som var større end en Landsby, og ikke saa stort som en Stad."

"Got, hvor kommer man saa hen?"

"Saa bliver man paa Landeveien fra V**, kjører endnu igjennem nogle smaa Landsbyer, og kommer endeligen til Æ**."

"Saaledes! Men paa det, at vi ret tydelig kan mærke os Veien, saa skriv mig den op her paa Bordet med et Stykke Kridt."

"Hvorledes skal jeg gjøre det Hr. Meinert?"

"Bie lidt, vi vil dreie Bordet saaledes, at du kommer til at staae med Ansigtet mod Nord! Saaledes. — Her vil jeg altsaa gjøre en stor Punkt, det er vor Fødeby! Her gaaer vi altsaa ud af den ny Port — træk nu din Linie, saaledes som Veien gaaer! Til høire Side! Got! Er der langt til den første Landsby?"

"Nei, kun en Miil!"

"Saa vil vi kun gjøre Linien saa lang! Skriv nu der Landsbyens Navn! Nu gaaer Reisen videre! Er der længere til den anden Landsby, end der var til den første fra vor Stad?"

"Ja vist er der, maaskee dobbelt saa langt, ikke sandt, kjære Moder?"

"Saa maa vi ogsaa gjøre Linien dobbelt saa lang. Nu er vi altsaa i den anden Landsby, skriv ogsaa dens Navn, Henrik! Nu videre."

Saaledes blev hele Reisen til Æ** afmalet, som Henrik sagde. Dette Maleri fornøiede ham meget.

Hr. Meinert blev ved:

"Men naar vi nu vare i Æ**, og vilde videre frem i Verden, stedse fremad paa Landeveien, veed du da, hvor vi kom hen?"

"Nei, det veed jeg ikke. Hvor kom vi da hen? Jeg vil strax afmale det; seer De, her er Rum nok paa Bordet!"

"Got, jeg vil sige dig det. Landsbyerne ville vi udelade, og gjøre Linierne kortere. Seer du, saa meget skal betyde en Miil. Nu gjør du Veien tre Mile længer og noget til venstre Side, men stedse opad. Bi nu lidt! Her kommer vi i en Stad, hvor der boer en retskaffen god Mand, som du ogsaa kjender."

"Jeg? Hvem kan det være?"

"Den Mand, som har fortalt de smukke Smaahistorier og Fabler, f. E. om den Mand, som ikke var tilfreds med, at Gud havde ladet Olden vore paa store Træer, og Græskar paa tynde Ranker."

"Ak ja — og hvem siden en Oldeh faldt paa Næsen, og som derover blev beskeden! Det maa være en ypperlig Mand, som kan saa got fortælle! Hvad heder han?"

"Gleim."

"Og hvorledes heder Staden, hvori han boer?"

"Halberstadt!"

"Got, naar jeg kommer til Halberstadt, vil jeg besøge ham! Men er den Stad noget smuk? Det ønskede jeg saa gjerne, at den gode Mand kunde finde sig fornøiet der!"

"O den er ikke hæslig!"

Nu gav Hr. Meinert ham en kort interessant Beskrivelse over Halberstadt og dens Mærkværdigheder, hvorved ogsaa meget blev anbragt af Historien. Henrik var inderlig glad, og Hr. Meinert blev ved:

"Ja gjerne! Hvor kommer vi nu hen?"

"Træk ikke Linien for lang. — Saaledes! Der ere vi allerede i Quedlinburg."

"Hvorfra de Folk komme til Messen, som handle med Skinker og Pølser?"

"Rigtig!"

Om denne Stad blev ogsaa noget mere fortalt. Derfra gik Reisen til Brunsvig, og nu fortalte Hr. Meinert ham nogle Anekdoter fra Syvaarskrigen af, som Henrik hørte paa med megen Glæde. Dernæst

alt det om Staden, som kunde være Drengen vigtigt at vide, og som Hjelpemiddel til at gjøre ham en tilstrækkelig Foreſtilling om Stadens Størrelſe, om Indbyggernes Antal, brugte Meinert ſtedſe Sammenligninger med vor Fødeby. Han vilde her endet ſin Fortælling, men da der endnu var en god Plads umalt paa Bordet, bad Henrik indſtændig om at reiſe videre, ſaa at Meinert førte ham igjennem de ufrugtbare Heder, hvilket Ords Betydning han forklarede for ham, og forkortede Reiſen, ved blot at nævne de vigtigſte Stæder, ſaa at de ved Enden af Bordet ankom i Lybeck, og jeg med mit Sytøi kom til at ſidde i Oſierſoen. At her var mange Ting at fortælle, forklare og beſkrive, at Skibsfarten i Særdeleshed blev en Gjenſtand for Henriks Opmærkſomhed, det tænker enhver ſig, ſom kjender muntre Børn, og veed, hvorledes de ſkal behandles. Mig var det meget behageligt at lægge Mærke til, at Henrik ſaa nøie underrettede ſig om den Lybſke Handel, om det ſom blev udført til Kurland, Liſland, og fornemmelig til Rusland, og det ſom blev ført tilbage; jeg ſaae det og med Fornøielſe, at han længe efter denne Samtale gjerne tegnede alle Slags Skibe, hvortil han bekom Tegninger af Meinert; det gik endog ſaa vidt, at han endog ſatte ſig for at fare til Skibs. I Dag gjorde Meinert Ende herpaa ſaaledes:

"Kan du nu ganske tydelig og nøiagtig erindre dig Veien herfra til Lybeck."

"O ja — først kommer man — "

Han gjentog den ret got.

"Ja nu veed du den vel, men du kunde glemme meget deraf, du kunde omvexle Stædernes Beliggenhed, eller dog glemme, hvor langt eller ikke langt de ligge fra hinanden. Jeg vil sige dig et Hjelpemiddel, hvorledes du forebygger det."

"Nu?"

"Der har du et Ark Papiir, mal derpaa det, som staaer paa Bordet, noget mindre, gjem det, og see undertiden derpaa."

"Ja Hr. Meinert," sagde Henrik, og hentede Pen og Blek.

"Bring din Farvekasse med."

"Hvortil?"

"Du gjør Reiselinien med Farver, og Stædernes Navne med Blek og Pen. Med Farverne ville vi gjøre Forandring, saa ofte vi komme i en anden Fyrstes Land, og derom næste Gang mere. Men jeg maa sige dig, at Folk har allerede gjort det saaledes, som du nu begynder at gjøre det. De have ikke allene malet Billeder, men endog stukket dem i Kobber, betegnet Stæderne, hvor de ligge, og Reisen dertil. Saadanne Billeder — man kalder dem Landkort — har man over den ganske bekjendte Verden."

"Det er jo herligt," sagde Henrik, "naar man altsaa har saadanne Kort, saa maa man jo kunne finde Vei igjennem den hele Verden."

"Det forstaaer sig selv!"

"Har De ingen saadanne Kort, Hr. Meinert? Jeg ønskede gjerne at see et."

"Der er et, som jeg har bragt med mig"

Det var Kortet over den over- og nedersachsiske Kreds i Tydskland.

"Det skal være dit, om du har Lyst til at gjøre dig bekjendt dermed."

"Lyst, Hr. Meinert! jeg vil nok have Lyst dertil. Den Reise, vi har gjort i Dag, staaer dog vel derpaa?"

"Ja, den staaer der rigtig nok! Kobberstikkeren har gjort det, ligesom vi fra Halberstadt, han har udeladt de smaa Landsbyer, som ikke ere synderlig mærkværdige, for at vinde Plads. See, hos ham er kun saadant et Stykke en Miil. Her er vor Fødeby, her boe vi."

Drengen glædede sig over at finde Navnet stukket her.

"Her gaaer man, ligesom paa det Kort, du har gjort, ud af den ny Port. Seer du, her kommer vi ogsaa til X * *, der til Halberstadt, o. s. v."

"O, det er prægtigt!"

Dette maa være nok til Prøve, hvorledes Hr. Meinert lærte Geografi. Han brugte dertil ingen Bog.

"Endnu maa Læreren være Barnet Bog og Alt," sagde han.

Henrik begreb ikke at han i en Times Tid havde lært Geografi, men troede at have afmalet sin Reise. Ved alle følgende Timer gik Reisen altid fra Hjemmet af, og Drengen bekom derved et saa beskueligt Begreb om Stædernes Beliggenhed, som mangen et ungt Menneske ikke har, som veed ret got Veien paa alle Landkort, men ikke kan finde den virkelige Vei til den nærmeste lille Stad.

Paa samme Maade underviste han Børnene i alt det de skulde lære. "Aldeles ingen Spøgen," sagde han — "naar man ikke vil danne kraftløse Mennesker — overalt Alvor og Fasthed i Lærerens Sjæl, men hvor Sagen selv tillader det, maa yttres Munterhed, og Alvor selv maa ledsages af Venlighed."

I Hensyn til Religions-Undervisningen tænkte Hr. Meinert, som vi begge tænkte *). Han forkla-

*) Meget gjerne havde jeg udførlig afhandlet just dette Kapitel om Religions-Undervisning, først i de tidligere, siden i de modnere Børneaar, men

rede sig ikke ganske fuldstændig derover, men dog saa meget, at vi forstode ham. Nogle af de Sætninbertil behøves ikke min Anviisning, da saa mange nyere Opdragere — og blant disse fornemmelig Faberen i Schnepfenthal — saa fortræffelig har arbeidet i dette Fag, at jeg, saavidt jeg veed, ikke kunde sige meget, som var mit Eget, og ikke fremsætte det, som for mig er sagt, saa got, som det hos Forfatterne kan læses. Kun dette ønskede jeg, at disse Mænd endnu omhyggeligere havde undveget at gjøre Religionen mere dyrebar for Forstanden end for Hjertet, at de have taget mere Hensyn paa denne Undervisnings nødvendige Forskjel i de tidligere Børneaar, og i de modnere, saavel Drenge- som Pigeaar; at de, ved det Raad, ikke for tidlig at bibringe Børn Religionens Begreber, vilde have for Øine Umuligheden af at undgaae det med Børn, som omgaaes flere Mennesker end deres Forældre og Lærere. Dette Sidste kunde blive et særdeles vigtigt Kapitel i den forhen omtalte og ønskede Nød- og Hjelpebog for Forældre, som have fordærvede Børn, nemlig: Om Børn, som man i de tidligere Aar har bibragt urigtige Begreber. — Endelig, burde ikke, fra Begyndelsen af, saavel ved denne som ved alle andre Undervisninger, tages meget mere Hensyn paa begge Kjøns Forskjellighed, end jeg, i alle mig bekjendte Opdragelses-Skrifter har fundet?

ger, hvorover han talte med os, og i Følge af hvilke han indrettede sin Fremgangsmaade med vore Børn, vil jeg her anføre. Han sagde:

"Hverken for Børn, eller for noget Menneske, er Religionen blot, eller og nærmest, Videnskabs-Sag, men den angaaer hele Mennesket, og dersom Talen skulde være om et "nærmest" da maatte dette nærmest angaae Følelsen og den, af Følelsen meget meer end af Forstanden afhængende Virken."

"Religionen kan paa ingen Maade bibringes eller indbringes Mennesker, den er der allerede, den er i os Alle, paatrænger sig os Alle uimodstaaeligen, og kan ikke udryddes hos os. At undersøge, hvorledes Mennesket kommer dertil, kan være Filosofens Sag ligesaa got som at udlede Religionen af Fornuftens Væsen. For Mennesket i det daglige Liv er det nok at vide, den er der; for Opdragerem til Anvendelse, er det nok at vide, at det, som er der, kan og skal vækkes. Her kan intet gives, men man kan hjelpe Mennesket til en tidligere og lysere Bevidsthed om det, han har, og til en tidligere og lettere Haandhævelse deraf. Denne Hjelp, siger man, kan Mennesket bekomme paa to Veie, ved Forstanden eller ved Hjertet. Naar jeg ombytter Udtrykket: Mennesket skal indvortes bringes til Bevidsthed om Religionen, med det, i mine Tanker lige-

betydende; Mennesket skal vorde religiøs, og dertil skal han udvortes, formedelst Forstanden eller Hjertet, bekomme Understyttelse; saa maa jeg tilstaae, jeg hader dette adskillende "eller," og skal det ikke forstaaes som ganske adskillende, men som et "meer eller mindre," som et "nærmest," man kunde gjøre Brug af, saa har jeg meget meer Mistro til den første Vei igjennem Forstanden, end til den anden Vei som gaaer igjennem Hjertet."

"Men paa den anden Vei danner man saa let religiøse Sværmere og Mystiker," indvendte min Karl.

"Muligheden af at fare vild kan intet afgjøre mod Veien," gjensvarede han, "men skal den dog tages med i Betragtning, da maa jeg tilføie, at paa den første Vei danner man endnu lettere matte Snakkere og kolde Fritænkere. — Hvilket er nu det værste?"

"Men hvilke Gyseligheder har ikke det religiøse Sværmeri udklækket?" sagde min Mand derpaa.

"Vær nu uden Bekymring," svarede Meinert, "i den Afgrund, som Amerika's Undertrykkere nedsank, kunne vi ikke synke, dertil har Kulturen i Almindelighed gjort for store Fremskridt, dertil mangle vi desuden Indbildningskraft og endnu mere Styrke.

Min Mand syntes ikke fyldestgjort. Han taug eftertænkende, og spurgte derpaa:

"Hvad tænker De Dem ved Ordet Religion?"

"Tillad heller, at jeg spørger Dem, hvad De tænker Dem derved! Jeg har mine Grunde til at bede derom." —

"Religionen er mig den bestandige Bevidsthed om Fornuftlovene som Guddommens Villie, den levende Forestilling om Dyden, som min Villies Overeenstemmelse med Guds Villie." —

Jeg troede at kunde see paa Herr Meinert, at denne Beskrivelse over Religionen var ikke ganske efter hans Mening; dog maa han have holdet den tilstrækkelig nok til Udsvelsen, thi han modsagde ikke, og bad min Karl blive ved, hvilket han ogsaa gjorde:

"Er dette Religion, saa er baade bestemt Underviisning, og tillige fuldelig Overbeviisning — om Gud, om Dyden o. s. v. aldeles nødvendig" —

"Og at forudsætte disse Overbeviisninger, føiede Meinert til, med Eftertryk paa de sidste Ord —

"Got," blev min Mand ved, "Underviisningen angaaer nærmest Forstanden" —

"Det er nok for mig og Dem, naar jeg blot tilføier at hin Overbeviisning ikke blot er Forstandens Overtydning, men at den maa tilfredsstille — mit hele Indvortes — baade Forstand og Følelse" —

Dette bifaldt min Karl. Meinert blev ved:

"Det er ogsaa nok, for at lægge Grunden til det, vi ville tale om. Det viser, at man maa med største Omhu vaage over Barnet, og Tid efter anden benytte det Øjeblik, naar det kommer i Bevægelse, som ligger i hans rene Sjæls Helligdom; men at alle Forsøg, egentlig at indbringe noget i hans Gemyt, ja blot at forandre det, som er deri — at tillige alle fremskyndende Indgreb og al vilkaarlig Haandthævelse ganske bør forkastes" —

"Men hvorledes kan man forekomme, at der ikke allerede i de tidligere Aar bliver sagt Børn noget om Gud?" indvendte jeg Herr Meinert. Han svarede:

"Det kan man vist nok ikke; men man maa kun ikke forsøge at ville bibringe dem udførlige og abstrakte Forestillinger om Gud, eller endog noget, som skulde være en Beskrivelse over Guds Væsen. For Børn indtil de modnere Drenge- eller Pigeaar er det nok at vide: Gud er mægtigere end Kongen, eller den, om hvis Magt de har det største Begreb, Gud er mere velgjørende end deres Forældre og Alle som elske dem. Og angaaende Læren om Pligterne da maa man ikke i de tidligere Børneaar indlade sig med dem i vidtløftige Forklaringer og Beviser — og fornemmelig vogte sig for at udlede Lovenes Gyldighed af de udvortes Fordele, som Lydighed mod dem forskaffer. Jeg veed, hvor ofte det skeer, men jeg veed ogsaa, hvor ofte Grunden derved lægges til at danne Hyklere eller Leiesvende. In-

tet uddannet Menneske, og følgelig heller intet Barn kan hæve sig til Begrebet om Dydens indvortes Fordele, dersom jeg saaledes tør udtrykke mig, til Begrebet om den salige Harmoni af alle Kræfter og Tilbøieligheder, den ædle Eenshed i Gemyttet, den Fatning, den ikke sløve, men erhvervede Roligbed hos den sande Dydige. Imidlertid — dette maa du gjøre, hiint maa du ikke gjøre — det er Ord nok i en Alder, da der i den Henseende behøves mindre Ord, end man i Almindelighed troer. Men desmere behøves der Handling baade af Forældre, Opdragere, ja af alle dem, som ere om Barnet. Børn efterligne — det veed enhver; altsaa maa man stedse gjøre det Gode, og de vil, saa vidt muligt, eftergjøre det Gode. At holde dem til at efterligne det, man har gjort for dem — dermed lade man det være nok til den modnere Tid. Jeg veed vel, at det som de nu gjøre, endnu ikke er nogen moralsk god Handling; at ingen Handling er det, uden den jeg kjender som god, og fri paatager mig, af et reent Hjerte, eller og med Overvindelse af mine egennyttige Drivter, og ikke fordi en Anden handler saaledes; men jeg veed ogsaa, at man intet kan og intet bør forlange af Børn i den tidlige Alder, ligesom af Folk i de lavere Stænder i ukultiverede Lande, uden at de gjøre intet Ont, men det Gode som dem befales. Lærer man dem dette meer ved Gjerning end med Ord — og det kan

læres og dertil kan de vænnes, saa erhverve de en Art af Færdighed og Vane i at handle ret, som bliver dem saa usigelig velgjørende, endog naar de Aar komme, da man kan og bør sige dem, hvorfor man maa handle saaledes og ikke anderledes, af hvilke Hensigter, og med hvilke Følelser man bør handle saaledes, naar man vil give Bygningen Fasthed og ædel Skjønhed. Saaledes sparer man dem saa mangen Kamp, saa mangen smertelig Selvovervindelse i de sildigere Aar, som gjør Veien saa trang for dem, som ikke ere saaledes forberedede, ikke saaledes vænnede, ikke saaledes opdragne, og derfor falde i mangfoldige Vildfarelser, saa at Livet henglider i en sørgelig Omvexling af Anger og ny Forsætter, af hemmelige Bebreidelser og tomme Ønsker, under hvilke Mennesket ofte tilsidst udmattes og fortvivler." —

Jeg spurgte fremdeles:

"Men hvordan skal man forholde sig, naar Børn i de tidlige Aar ikke ere tilfreds med hin almindelige Forestilling om Gud, og spørge videre?"

Herpaa svarede Herr Meinert ganske kort: "Det gjøre de ikke!" —

Herimod havde jeg mine Indvendinger, men han vedblev: Har De i hine Aar spurgt videre?

"Jeg tilstaaer, at jeg ikke erindrer mig det" —

"Har Deres Børn spurgt videre?"

"Nei endnu ikke" —

"Har De af paalidelige Venner hørt, at deres Børn have gjort saadanne Spørsmaal?"

"Nei heller ikke —

"Seer De, beste Frue! — Det er kun Børnene i Bøgerne, som i deres sjette og syvende Aar spørge om grundige, fuldstændige og filosofiske Forestillinger om Gud, og spørge ofte temmelig filosofisk; men ikke i den virkelige Verden — naar man har bibragt dem hiint almindelige Begreb om det høieste Væsen, som det Mægtigste og Veldædigste i Verden. Herefter venter jeg dog snart saadanne Spørsmaal af Deres Børn." —

Og hans Formodninger bleve til hans og vor Glæde snart opfyldte. Min gode Vilhelmine var atter en Tid lang syg, og endog tilsidst sengeliggende. Henrik var overmaade bedrøvet. Hans Bestræbelser ved Tidsfordriv at lindre sin Søster sine Lidelser vare saa rørende, at intet kan lignes derved, uden den lidende Mines Bestræbelser før at skjule sine Smerter og sin Kraftløshed, paa det at vi ikke skulle græde. Jeg, min Karl, og Herr Meinert vare en Aften temmelig sildig samlede, og talte med Bedrøvelse om Mines Sygdom, da Henrik, som vi troede, allerede havde sovet en Time, kom snigende ind fra Sovekammeret i sine Natklæder og sagde med megen Følelse og noget sagte:

"Kjære Herr Meinert — jeg vilde gjerne bede

Gud om at gjøre lille Mine frisk igjen, hvorledes gjør jeg det?"

Her tog den værdige Lærer, selv dybt rørt, høitideligen Henriks Haand, og førte ham til Vinduet. Udenfor var det stille. Naturen havde kastet sin dunkle Høitidsklædning om sig, og skjult dermed Menneskernes Smerter og Glæder. Nogle Skyer lode sig see paa Himmelen, og bleve af en sagte Vind i den øverste Luft hastig drevne til den fulde Maane, som efter at være bleven skjult af dem i nogle Minuter, med Værdighed og Majestæt igjen fremtraadte og syntes blid og venlig at skue ned paa den hvilende Jord, ligesom den vaagende Moder kjærlig bøier sig og seer paa den slumrende sygelige Yndlings blege Ansigt. Meinert gjorde Henrik opmærksom paa Alt, og talte derom, som om en Lignelse, hvis dybe Mening man maatte udfinde. Henrik trængde sig meget rørt, næsten ængstelig og tungtaandende ind til ham. Derpaa talte den ædle Mand første Gang udførlig om Gud som det Heles Skaber, om Forsyn og Udødelighed. Aldrig skal jeg glemme denne høitidelige hellige Midnat. —

For at give alleslags Prøver, for ogsaa at nytte mangen uerfaren Lærer og uerfaren Moder, kommer jeg fra denne ophøiede Gjenstand til en mindre vigtig og mere almindelig — nemlig til den Maade, hvorpaa Herr Meinert begyndte at lære min lille Vilhelmine

at spille paa Klaver førend hendes nærværende Sygdom. Han holdt det for urigtigt at begynde Musiklæren blot med Theori over Noder, Applikatur o. s. v. som de saa kaldede grundige Lærere gjøre det.

"At danne Hrets fine Følelse, at skaffe Fingrene Bevægelighed og nogen Fasthed, maa være det første," sagde han, "og desuden maa Børnene ogsaa have en Fornøielse, ved tidlig at faae Følelse for Musik."

Derfor lærte han Vilhelmine at synge smaa artige og muntre Sange. Hendes Stemme var svag, men behagelig og reen, som Tonerne i en Fløite, naar den spilles got. Herr Meinert saae det gjerne, og var behjelpelig, naar den Lille satte sig hen til Klaveret, og klimprede først en Melodi efter sit Gehør, dernæst en Bas og noget af en Middelstemme. Nu først, da hun havde faaet Følelse for Musik, begyndte han at bibringe hende Læren om Noder, deres Værd og Inddeling, om Takt, om at sætte Fingrene rigtig, o. s. v.

"Bliver der i Begyndelsen forsømt," sagde han, "saa vænner Lærlingen sig blot til at spille efter Gehør, og med ubeqvemme Fingre, fildigere har han ingen Lyst til at afgive sig med de tørre Videnskaber, og Fingrene ere vante til Uorden, som naturligviis gjør en rigtig Applikatur besværlig om ikke umulig" —

Ved denne Undervisning opholdt han sig ikke længer, end han saae, at Barnet havde Lyst. Han vid-

ste ogsaa heri at bringe saa meget Barnligt, saa meget Beskueligt, Mangfoldigt og Lystigt, at jeg aldrig bemærkede at Mine kjedede sig. Nodernes Inddeling lærte han hende ved at skjære et Æble i Stykker; deres Forhold til hinanden lærte han hende saaledes, at hun med den venstre Haand maatte slaae en heel Node, og med den høire — først to halve, siden fire Fjerdendele, og dernæst aatte Aattendele o. s. v. Nu blev det omvendt, hvad den høire Haand havde havt, bekom den venstre. Nu loe Mine, naar det ei vilde gaae rigtigt, og den venstre Haand vilde gjøre det samme som den høire, men tilsidst lykkedes det. Færdighed i Fingrene blev og bibragt hende spøgende.

"Mine," sagde f. E. Herr Meinert, "kan du gjøre mig dette, med dine smaa Fingre?"

Han slog nogle Tertser for hende paa Klaveret; hun prøvede — c e, d f, e g, o. s. v. Det gik saa temmeligt — Men nu mere muntert, mere hurtigt! Seer du — saaledes!

Det gik alt bedre og bedre —

"Men nu ordentlig, een Tone, som den anden!"

Det blev og forsøgt.

"Nu ville vi engang medtage den Tone som ligger i Midten, som vi hidindtil har ladet blive tilbage — Saaledes mener jeg!" —

Derpaa gjorde han Trioler for hende c d e, d

e f, e f g, o. s. v. — først Staccato, siden ligato, nu begge afvexlende, og stedse hastigere —

Ved saadan Spøg, som syntes kun at blive foretaget for at spøge, bekom Barnets Hænder Beielighed, Færdighed og Fasthed, tillige uformærkt rigtig Applikatur, og desuden blev hendes Gehør forfinet.

Følgende Foraar og Sommer bibragte Herr Meinert, som nu var i vort Huus, begge Børnene, naar de spadserede, Kundskab om de almindeligste Blomster, viisde dem deres Forskiels-Tegn og deres særdeles Skiønheder, kom uformærkt og efterhaanden til at inddele dem i Klasser, og anførte Børnene til at tørre og bevare dem. Dette var i Særdeleshed en Sag for den stille Mine. Med overordentlig Glæde kom hun fra saadanne Spadsergange, og bragte mig store Buketter af — Løventad, Riddersporer, Bjørneklør, som hun udtrykte sig. Med særdeles Glæde og Ømhed sysselsatte hun sig dermed, saa at hun i kort Tid havde samlet og tørret en artig Samling af Markens og Engens Blomster.

Da denne Syssel maatte ophøre formedelst den paafølgende Vinter, gjorde Herr Meinert Børnene bekiendte med de skiønneste Stjerner, og de Stjernebilleder, som var letteſt at kiende. Ogsaa Himmelskortene bleve, som Landkortene tilforn, først malede paa Bordet. Ogsaa dette var for Mines tilig vækkede og Henriks alt overfarende Aand særdeles tiltrækkende. Det

foraarsagede hende saamegen — saa overmaade megen Glæde, i de skjønne klare Vinteraftener at fortælle os om den funklende Orion, om den store og lille Bjørn, om Slangen, om Berenices Haar, m. m. Hendes udsædvanlig tilig — ikke til hendes Lykke, som Herr Meinert sagde — vaagnede Indbildningskraft havde under Himlens vide Hvælving frit og stort Spillerum. Denne malte sig Stjernebillederne saa tydelige, saa selsomme, saa uhyre store, som de ikke ere paa Himmelskortene, men og saaledes, at hun undertiden selv blev næsten bange for dem *).

"Der gives saa mange Mennesker," sagde Herr Meinert engang til mig, "som klage over Kjedsomhed, endog paa Spadseregangene, naar de intet Selskab have. De arme, meget arme Mennesker! Havde de i de yngre Aar lært noget af saadanne Videnskaber, og gik de blot som Lysthavere at spadsere — naar det

*) Dersom Herr Meinert forud kunde havde formode dette særegne Sving af den Lilles Aand, gjorde han ikke vel i at give Anledning dertil, da han skulde opdrage en Borgerinde for denne raa — og for hendes Kjøn dobbelt raa Jord. Dog formodentlig ahnede det ham ikke, og maaskee de mange Millioners gode Fader vilde skjenke denne lidende Skabning Erstatning, for de Glæder hun i den synlige Skabning saa ofte maatte undvære, ved Glæder, som kun vare hende beskuelige.

endog ikke var lykkedes dem, at bringe det derhen, med Kunstfølelse at omfatte Naturen omkring sig; dersom de ei blot følte Fodderne bevægede, men ogsaa deres Opmærksomhed, naar det endog ikke kom til Hjertet, vilde det være umuligt, at de skulde blive martrede af den sørgelige Kjedsomhed, eller foredrage et slet Selskab frem for en saadan vedervægende Eensomhed. Det almindeligste Markblomster kunde da interressere dem, den gemeneste Steen, og om Aftenen — den prægtigste stjernefulde Himmel! — Naar jeg endog ikke vil tænke paa, hvilke ædle Følelser Mennesket kan hæves til, ved saaledes at beskue Naturen, til hvilken Viisdom i sit Forhold han kan ledes ved dens rolige, men faste Gang, til hvilke Betragtninger over dens første og evige Aarsag, over sig selv, over Verden, over Evigheden — naar jeg slet ikke vil tænke derpaa — burde dog ethvert dannet Menneske — særdeles naar man henhører mere til de nydende end de erhvervende Stænder — om det kun var for at udfylde nogle tomme Timer, for ikke af Kiedsomhed at henfalde til Daarlighed eller Laster — gjøre sig nogenledes bekjendt med saadanne Videnskaber, indtil han i en af dem fandt et forstandigt Preservativ mod tusinde Onder. Jeg lader mig ikke den Tro betage, vedblev han med Varme, at kun meget lidet af det Onde, som skeer paa Jorden, kommer af Menneskenes Ondskab, men at det meste har sin Oprindelse

af deres Kjedsomhed. Med Noget vil den menneskelige Aand stedse være sysselsat; forstaaer den ikke at beskjæftige sig med noget Got, saa falder den paa slette Ting. Derfor gives ogsaa iblant de Rige flere slette Mennesker end iblant de Fattige. Ogsaa denne Kjedsomhed er Aarsag i, at der imellem Landfolk skeer meget mere Ont om Vinteren end om Sommeren. Vidste kun de fleste Mennesker at gjøre Got, saa gjorde de intet Ont — Og Kunsterne — ak, til hvilket ganske andet og bedre gjøre de Menneskene, end de uden dem skulde være blevne! Tænk blot paa Musik og Maleri. Jeg vil dog endnu ikke deri betragte Kunsten, men blot Færdigheden og Fornøielsen. Thi som Kunst lader begge sig ikke lære, og kan følgelig ikke saaledes fordres af et dannet Menneske, men vel som Færdigheder. Kunstnere maa fødes; men for den nedre Kunst — dersom jeg tør bruge det Udtryk — kan ethvert Menneske, som har Følelse, opdrages. Den som Gud gav egentlig Kunstaand, egentlig Kunstfølelse — den staaer, efter mit Begreb, et Trin høiere paa Menneskehedens Stige. Dens Aand opsvinger sig over dette Livs Indskrænkthed og Uselheder og over det Almindelige i Naturen. Han lever i høiere og renere Begreber, i en skjønnere Verden, og seer det Almindelige an med andre Øine. Den skjønneste Deel af hans menneskelige Aand, hans Følelse, bliver — i Ordets ædelste Betydning — for-

finet og hævet, og naar Menneskers Fordreielser af Guds Skabning vil trykke ham, eller naar Skjebnen griber ham med Kulde eller Raahed; saa opholder og lykfaliggior hans egen indvortes Skabning ham. Han hæver sig fra Mennesker — til den hele Menneskehed. Denne ærer, denne elsker han, og det sørgelige Syn af nogle Enkelte hindrer ham ikke deri. Denne Følelse gjør ham endog taalsom mod disse Enkelte og fredeligsindet; ja den tvinger ham endog til Velvillighed og Veldædighed mod disse Enkelte, som Dele af den høie skjønne Menneskehed." —

Hans Øine funklede, i det han udtalte de sidste Perioder. Han taug nogle Øieblik, og føiede siden til med mere Sagtmod:

"Men jeg gaaer forvidt i mit Yndlingskapitel, hvorom Talen ikke burde være. Jeg vilde egentlig blot betragte Kunsten som Færdighed eller Fornøielse — saaledes som den kan være for ethvert Menneske, og hvortil ethvert kan blive dannet. Hvorlet kan man ikke til enhver Tid have Tonekunstens Nydelse! Hvo føler sig ikke undertiden trykket ved en eller anden Omstændighed i Livet, som han ei kan ændre? O sæt dig til dit Klaver, og din Aand drages fra at tænke derpaa, du vil vist opstaae muntrere, end du satte dig derhen! hvo bekom ikke undertiden en dyb smertende Sørgepost? hvo mistede ikke ved Døden en Ven? Hvo blev ikke bedraget af kjære Mennesker?"

Med Taarer i Øinene blev han ved: "O sæt dig hen til dit Klaver! Endog den sørgeligste Dødssang, thi noget Muntert vilde i en saadan Forfatning være upassende — endog den tungsindigste Adagio vilde vederqvæge og muntre dig. Den drager dog din Aand fra den udvortes Gjenstand, som trykker dig; gjør dine Følelser almindeligere; fordeler dem, opløser din Smerte i Melankoli; saa du vil føle dig kun sørgmodig, men ikke ulykkelig; kun nedbøiet, men ikke sønderknuset. Dernæst — hvor let og behageligt er det ikke, endog ved almindelig Musik, at underholde et heelt Selskab, som ellers, af Kjedsomhed, skulde have bagtalt Andre! Hvormeget hæver en liden glad Sang ikke et Maaltids Glæder, hvor ellers Utilfredshed havde indsneget sig! Hvormeget hæver vor Aand sig ikke i Sange — endog kun i en simpel god Psalme, ved en stille ensom Andagt! — O min gode Fader! endnu velsigner jeg din Aske i Jorden, fordi du anvendte endeel af dit surt fortiente Erhverv, til at gjøre mig bekjent med denne Menneskenes Veninde, med Tonekunsten!" — —

Tret-

Trettende Kapitel.

Skovinspektørens Datter.

Blant de faa Familier, med hvilke vi stode i nøie og fortroligt Venskabs Forbund, var ogsaa Skovinspektørens Gothards Familie. Faderen var — en Mand af streng Redelighed, mandig Fasthed, som følede stærkt og hastigt — altsaa undertiden overilende, men derhos velvillig og menneskekjærlig — følgelig altid tilbøielig til at gotgjøre sine Overilelser, meget munter, som man ikke sjelden finder Folk af hans Kald, fri for al Haardhed; oprigtig og trofast mod sine Venner, og lystig i ethvert Selskab — hvor kun ingen Hykler eller Smigrer var nærværende; hans Kone var — en elskværdig, munter, velvillig, venskabelig, stedse syslende Huusmoder, hvem hendes Mand, hendes Datter og deres faa fortrolige Venner vare en heel Verden, men som ogsaa, fordi de vare hende hele Verden, hængde med desstørre Inderlighed ved dem; deres eneste Barn — en Pige af lige Alder med Vilhelmine, nu i niende Aar var — Uskyld, Venlighed og Munterhed selv; — hvor kunde det da være andet, end at disse faa gode Mennesker maatte være agtede af Enhver, og omfattede med den oprigtigste Kjærlighed af deres Venner? Disse gode Folk havde saa meget at gjøre

med at besørge deres Forretninger, i Særdeleshed deres Oekonomi, og med indbyrdes at lyksaligsjøre hinanden, at de sjelden kom til Staden; men vi besøgte dem oftere i deres landlige Bolig. Deres eensom beliggende Gaard, hvoraf Halvdelen var omgivet af en Hauge, som baade var til Nytte og Fornøielse — laae meget romantisk ikke langt fra Skovens Begyndelse. To ældgamle vidt bredede Lindetræer, under hvilke Venskab opslog sit sædvanlige Sæde, beskyggede den med skudte Rovfugle pyntede Port, og forkyndte, at Stilhed, Rolighed, huuslig Lyksalighed og Naturglæder boede her, og de omsurrende Bier vidnede om de lykkelige Beboers Flid og Arbeidsomhed.

Afholdet formedelst mangeslags Forfald havde vi nu længer end et Fjerdingaar ikke seet den kjære Familie; følgelig længtes vi Alle efter dem, og fornemmelig min Vilhelmine, som havde indgaaet det inderligste Venskab med Leonore, Skovinspektørens Datter. Børnevenskab — saa uindskrænket, reent og uegennyttigt, som den første Kjærlighed — kan maaskee ikke stige høiere, end det var steget imellem disse to kjære Piger. Vi besøgte dem altsaa, og neppe vare vi komne af Vognen, og havde venskabeligen hilset hinanden, førend de tvende Veninder Arm i Arm skyndte sig — til Haugen, paa den tilgrændsende Eng, i Træernes Skygge; de plukkede Blomster, og deelte dem indbyrdes, de havde saa meget at betroe hinanden, saa meget

imellem sig at afgjøre, at de ikke engang vare færdige dermed, da vi skulle tage Afskeed. Da de ved Bordet maatte blive i vort Selskab, toge de kun liden Deel i alt, hvad der ikke angik dem selv; den ene hørte kun med Opmærksomhed paa, hvad den anden sagde, den ene talte kun, naar den anden havde sagt noget, og naar de begge intet talte, saa smilede de og trykkede hverandre i Hænderne. Aldrig havde de sagt hinanden noget om deres Venskab og Kjærlighed; men deres indbyrdes Kjærlighed var derfor desstørre. Ofte saae vi Forældre disse kjære Forbundne med inderligste Følelse, naar de snege sig hen i deres Eensomhed, og da sagde den redelige Gothard:

"Gud lade os beholde disse tvende Veninder! de vil understøtte hinanden paa Dydens Vei!" — Da smilte Leonores gode Moder, og en Glædestaare tabte sig ned af hendes Kind.

Da de første varme Foraarsdage lokkede os igjen i den fri Luft, vilde vi overraske disse gode Folk, og reiste tidlig til deres Gaard, for at tilbringe en heel Dag hos dem. Veirliget var saa skjønt, Luften saa reen og mild, Himmelen saa klar og blaa; vi vare alle glade, og Vilhelmine talte om intet uden hendes lille Veninde. Nu saae vi alt Lindetræerne langt borte, nu lod det røde Tag paa

Boligen sig see imellem dem, Børnene klappede i Hænderne og raabte: kjør til, Kudsk! kjør til!

Vi kom til Gaarden, vi holdt stille, og stege ud af Vognen. Ingen kom os imøde.

"De ere formodentlig i Haugen eller i Skoven," sagde min Mand.

"Desbedre," svarede jeg, "saa ville vi søge dem op."

Vi gik ind i Gaarden; der var ingen. Vi gik ind i Forhuset; der var heller ingen. Vi bankede paa Døren til et dagligt Værelse; ingen hørte os.

Nu gik vi lige ind; og — Gud, hvilket Syn! Dødsstilhed herskede i Værelset. I en Krog stod en Seng. Skovinspektørens Kone laae knælende for den og skjulede Ansigtet i Puderne. Gothard sad paa den anden Side af Sengen ganske ubevægelig, med Haanden under Kinden, og saae med stive Blik paa Datteren, som laae i Sengen, bleeg som Sengelagenet, med tillukte Øine og uden Bevægelse.

"Forbarmende Gud!" raabte vi alle, "hvad har tildraget sig her?"

Da blev Faderen os først vaer. Han reiste sig langsomt, og sagde i en smertelig Tone:

"Ak! kjære Venner, hvad ville I her i dette Liighuus?"

"Er hun død? død?" raabte vi alle, sittrende af Skræk.

"Død og kold," svarede Faderen skrækkelig, "og dekke ogsaa — han pegede paa Brystet — er koldt og dødt!"

"Mine! Mine!" raabte Henrik høit, og kom løbendes. Vi vendte os om, og bleve paa ny forskrækkede, Vilhelmine var bleg som den Døde, og nær ved at synke til Jorden.

"Barmhjertige Gud," raabte min Mand.

"Mit Barn! mit kjære Barn!" raabte jeg. Vi kom hende til Hjelp; hun kom sig tilrette igjen, men var meget kraftløs. Vi vilde bringe hende ud af Stuen, men hun bad indstændig, om hun kun eengang endnu maatte see sin Veninde:

"Lad mig tage Afskeed med hende, gode Moder! om du ellers har din Vilhelmine kjær!"

Da Tvang ganske vilde have sønderrevet hendes saarede Hjerte, kunde vi ikke afværge, at hun gik hen til Sengen, hvorhen vi alle fulgte hende.

"Leonore! Leonore!" raabte hun, "hører du ikke meer, at jeg taler til dig? holder du saaledes Ord? vil du saa ganske forlade mig?" — hun tog hendes Haand — "Ak! hvor kold, iiskold!" — og taug. — Hun lod Haanden synke ned paa Sengen, og en stærk Gysen gjennemfoer hende. Vi alle udøste Taarer.

"Mine," sagde jeg, "kjæreste Barn! kom med mig."

"Strax, gode Moder! men lad mig blot tage Afskeed, thi hun skal jo begraves."

Hun faldt hen over den Afdøde, og tog stum Afskeed med mange Kysse og Taarer. Derpaa lod hun sig opreise af os, og tørrede sine Øine, tog endnu engang den kolde Haand, trykkede den med Heftighed, og sagde, med aabne, stive, tørre Øine, i en forudsigende Tone: Du henter mig snart til dig!

Saaledes er mit Hjerte aldrig bleven sønderrevet, som ved disse Ord! Alle de, jeg har elsket, min Henrik undtagen, de ere alle, nu da jeg skriver dette, hos Gud; de fleste af dem har jeg seet døe; men aldrig er mit Hjerte saaledes bleven sønderrevet! Jeg begravede Fader, Ægtefælle, Venner; og dog — saaledes er mit Hjerte aldrig bleven sønderrevet! — —

Den til Alting ubekvemme Moder lode vi bevogte af et paarørende Fruentimmer, som var i Huset, da hun paa ingen Maade vilde forlade sin døde Datter, og gik alle ud af denne Jammerbolig. Den nedbøjede Fader lod sig af vore ofte igjentagne Bønner endelig formaae til at følge med os. Med megen Møie erfarede vi af ham, at man havde bemærket Tegn til Kopper hos Leonore, men

Lægen havde i de første Dage ikke erkjendt det derfor. Siden havde det maaskee været for sildig at komme Naturen til Hjelp og uddrive Giften, da Barnet alt var meget svækket; hun havde havt epileptiske Anfald, var siden faldet i en mat Ro, Kopperne vare ikke komne ud, og for to Timer siden døde hun.

Alle Forsøg til at oplose Faderens kolde stumme Smerte i Klager eller Taarer, var forgjeves; han svarede endog næsten intet, naar vi med Flid udbrøde i Berømmelser over hans Datter.

"Nu har Gud hende!" sagde han langsomt og afbrudt. — "Hvor længe kan det nu vel vare med mig og min Henriette! Bedrøveligt er det for mig at tænke: Du bliver snart gammel og skrøbelig, din Kone ogsaa, og der er ingen, som med Ømhed kan opvarte og pleie os, og naar vi døe, efterlade vi os ingen, saa er det, som vi aldrig havde været til! — Ja, det er bedrøveligt! Fremmede skulle lukke vore Øine! Fremmede skulle høste og nyde det, som vi saa møisommeligt have saaet og sammensparet! Fremmede, som intet mere vide at sige om os, end: det var et Par ordentlige velhavende Folk! istedenfor at min Leonore vilde sagt: Jeg har tabt Alt! det øvrige er kun timeligt Gods! Bort dermed! Bort dermed!"

Min Mand tog mig til Side og sagde: "Kjæ-

re Amalia, det hører ikke allene til Venskabs Fordringer at glæde sig med de Glade, men ogsaa at græde med de Grædende. Vi ville lade Børnene kjøre hjem, og blive baade i Dag og i Morgen hos vore trøstesløse Venner. Kunne vi endogsaa ikke berolige dem, saa kunne vi dog lide med dem, og det er ogsaa en Fyldestgjørelse for et blødt Hjerte."

Jeg takkede min Karl for denne menneskekjærlige Erindring, skjøndt jeg nødig skillede mig fra mine Børn, særdeles fra Vilhelmine, som stedse gik ganske taus ved min Side. Vi sagde Skovinspektøren og vore Børn den Beslutning, vi havde taget. Begge Parter vilde i Begyndelsen ikke antage vort Forslag, den ene vilde ikke beholde os, og den anden ikke forlade os; men tilsidst sagde min Mand: Denne Gang paanøde vi os Dem! og for eder, mine Børn, vil Hr. Meinert sørge saa godt, som vi selv; og derpaa forbleve vi der. Et Bud blev skikket til Byen for at hente Hr. Meinert, og han reiste hjem med Børnene om Eftermiddagen. Henrik var stedse forbløffet, og Vilhelmine som en Drømmende. Hun fandt sig i alt, og udgydede ingen Taarer. Havde jeg ikke vidst, at hun var ligesaavel i Hr. Meinerts Hænder, som i mine, og efter al Sandsynlighed klogere behandlet end af mig, havde jeg umulig kunnet udstaae Skilsmissen.

Jeg holdt mig nu til Skovinspektørens Kone

og min Karl til hendes Mand. Vi overtalede dem, skjønt med megen Møie, til en temmelig lang Spadseregang i Marken.

"Under Guds fri Himmel udvider og styrker Hjertet sig dog snarere, end i et snævert Værelse, hvor alting trykker," sagde min Mand.

Vi fortalte de gode Gamle adskillige Anekdoter om disse tvende Veninder, og det længe forgjæves; men endelig aabnede deres Hjerter sig, og de begyndte at stemme i med; Moderen, som for nogle Timer siden syntes saa ganske at være sunken i Bedrøvelse og Smerte, fattede sig til min store Forundring først. Det er vel sandt, at Fruentimmeret i smaa Ulykker hastigere bukker under end Manden, men i de største fatter hun sig snarere end han. Det være nu, fordi Kvinden ikke ganske gjennemføler de største Ulykker, hvorunder Menneskene sukke; eller fordi hendes Indbildningskraft, som hastigere sættes i Bevægelse, uformærkt tilfører hende andre Billeder, imod hendes Villie endog, som vel ere nøie forbundne med Smertens Gjenstand, men dog ikke ere den selv, imedens Mandens fastere Følelse ganske allene beskjæftiger ham; eller endnu af nogen anden Aarsag; saa meget er vist, at det skede her. Den gode Huusmoder var først i Stand til at fortælle os noget om sin Leonore, hvor lydig og gudfrygtig hun havde været, hvor høit hun el-

skede sine Forældre, hvor gjerne hun gjorde vel med den Fattige og Ulykkelige, hvor trolig hun allerede nu stod hende bi i Husholdningen, at hun vel havde havt Lyst til at pynte sig, men aldrig overdrevent — nei aldrig overdrevent, skjøndt man maatte tilstaae, at alting klædte hende saa nydeligt o. s. v. — Fra denne Roes i Almindelighed kom hun til enkelte Anekdoter, hvori vi stedse indviklede hende meer og meer, og hvori ogsaa endeligen Faderen istemmede med enkelte Bemærkninger, indtil begges Hjerter bleve lindrede ved milde veldædige Taarer.

Min Mand havde sørget for, at det kjære Liig, hendes Klæder, og alt hvad nærmest havde tilhørt hende, i vor Fraværelse var bleven bragt ud af Værelset. Da vi kom tilbage, saae Skovinspektøren sig om, bemærkede, hvad der var skeet, og paa hvis Foranstaltning. Han tog min Mand fast i Haanden, og sagde: Gud forlade mig! jeg sagde nylig, at jeg intet kjært mere havde paa Jorden; jeg har jo endnu en tro Ven — her sank min Karl i hans Arme — og en god trofast Kone! — Hun lænede sig op til ham med Suk og Graad:

"Gode Fader," sagde hun, "Gud lade dig leve med mig! Jeg vil pleie og opvarte dig, og gjøre dig tilgode, saa meget jeg formaaer. O, lev med mig, indtil vi samlede gaaer til vor Leonore!"

Da vi den anden Dags Aften kom tilbage til

vort Huus, modtog Hr. Meinert mig paa Trappen. Allerede det forekom mig besynderligt, og en hemmelig Angest for mine Børn, som om Eftermiddagen havde begyndt at martre mig, udbrød nu paa engang.

"Hvorledes er det med Børnene?" spurgte jeg hæftigt.

"Temmelig got," svarede Hr. Meinert.

"Temmelig got!" raabte jeg, og gik hastig ind i Værelset.

"God Aften, kjære Moder!" sagde Henrik sørgelig.

"Er du allene?" raabte jeg skjrende. "Hvor er Vilhelmine?"

"Hun er ikke ganske vel," svarede Hr. Meinert, "hun har paa min Begjering lagt sig tidlig til at sove."

Jeg vilde ind i Sovekammeret.

"De vil vække hende," sagde Meinert bedende. — Jeg blev staaende, og saae ham stivt i Ansigtet.

"Her er hændtes en Ulykke," sagde jeg, "jeg læser det i Deres Blik, jeg hører det i deres varsomme Tale; sig mig kun alting. Ak Gud! sig mig dog alt!"

"Jeg har ingen Usandhed sagt," svarede Meinert. "De maa ikke ængste Dem uden Grund.

Mine er vist nok ikke vel. Overraskelsen i Gaar, den heftige Skræk, hendes svage Nerver. — Hun har en Feber. Jeg har sørget for en Læge og alt. Stræb at berolige Dem."

Mine Taarer fløde. Vilhelmines Ord: Du henter mig snart til dig! gjennemlydede mit Inderste.

"Jeg maa i det mindste see hende! Jeg vil ikke forstyrre hende," sagde jeg. Vaersomt sneeg jeg mig ind i Sovekammeret, hvor min Mand alt var. Meinert fulgte mig. Vilhelmine laae der, bleg som en Døende, og sov urolig. Medens jeg i byb Vemod bøiede mig hen over hende, hvidskede hun sørgelig: Snart! Snart!

Vi gik tilbage i det daglige Værelse. Meinert sagde os, at hun alt i Gaar underveis havde havt Angreb af Feberkulde, og efter Hjemkomsten af Hede. Lægen gav imidlertid det bedste Haab. Efter al Sandsynlighed var det kun en Koldfeber, som ikke længe vilde opholde sig i hendes svagelige Legeme. Af Kjærlighed til min Karl anstillede jeg mig roligere end jeg var. Ingen Søvn kom i mine Øine. Vilhelmine vaagnede ikke førend henimod Dag. Hun var mat, men venlig, og klagede ikke. Om Aftenen følte hun atter Hede. Hun fantaserede og talte med sin afdøde Veninde.

Efter fire Ugers Forløb forlod Feberen hende

virkelig. Mine Lidelser i denne Tid formaaer jeg ikke at beskrive. Som en vandrende Skygge oprstod Vilhelmine af sit Sygeleie, og bar fra nu af kjendeligen Dødens Præg i sit Udseende. Den Tanke paa Døden forlod hende heller aldrig. Alt hvad hun saae og hørte, vidste hun at bringe i Forbindelse med denne hendes kjæreste Tankesyssel. Hun tog vel Deel i de Adspredelser, vi søgte at forskaffe hende til Opmuntring; men saaledes, at vi saae, hun gjorde det kun af Kjærlighed til os. Hun spurgte Hr. Meinert stedse om Efterretninger fra den anden Verden, thi intet var hende vigtigere. Hun tænkte sig at døe, som at falde i en sød Søvn; og hendes Lærer bestyrkede hende deri, fordi han saae, at denne Forestilling maaskee snart vilde komme hende til Nytte. Naar han ved saadanne Samtaler med Forsigtighed tilføiede Tanker om det nærværende Livs Lykke, om vor Pligt, ogsaa at elske og sætte Priis paa det, fordi vi ikke blot var til for os selv, men ogsaa for andre, som vi først skulde nytte o. s. v., svarede hun: "Ja, her er skjønt, men der vil det dog være bedre! Og at leve for andre? nytte andre? vi komme jo sammen igjen og kunne følgeligen ogsaa der nytte hinanden! Er det ikke sandt?"

Henimod Foraaret faldt hun i en tiltagende Tæring. Lægen sagde selv, han formaaede ikke at

redde hende, vi maatte opfylde hendes uskyldige Ønsker, naar de ikke vare hendes Helbred skadelige, for dog at gjøre hende de sidste Dage saa behagelige som muligt. — Herved ikke et Ord om mine Følelser. — Ved Indflydelsen af den levendegjørende Foraarsluft syntes hun snart at komme sig noget, jeg haabede, jeg takede Gud, men det var kun Lampens sidste Glimt, førend den gaaer ud.

Naar vi spadserede, bad hun mig længe, at jeg dog engang vilde følges med hende paa Kirkegaarden. Jeg undveeg ofte at opfylde hendes Ønske, endelig maatte det dog skee. Taus gik hun igjennem Porten til den ensomme store Plads, og saae sig længe meget alvorlig om.

Efter en lang Pause sagde hun: "See, kjære Moder! mange Grave ere saa deilig grønne, og paa mange vore der Torne! Skulde det have været onde Mennesker, paa hvis Grave der voxer Torne?"

"Nei, mit Barn! saaledes maa vi ikke dømme," svarede jeg smertelig, "det var kun Mennesker, som ingen Venner efterlode sig, som bare Omsorg for, at Tornene bleve borttagne."

"Saa ville vi give de Mænd — hun meente Graverkarlene, som arbeidede paa en ny Grav — noget for at gjøre det — og dermed rykkede hun flittig nogle Torne op — og saa ville vi gaa tid-

lig herhen, at ingen skal see os, og jeg vil tage min lille Kurv fuld af Blomster med mig, og strøe dem istedet. — — Dog Blomsterne visne snart! — tilføiede hun meget sørgelig, efter en Pause — Men dette ved jeg, gode Moder, at du ingen Torne lader opvore paa min Grav!"

Mit Hjerte blødte. Jeg søgte at skjule mine Taarer, og gjorde hende opmærksom paa andre Ting. Saaledes kom vi til den bageste Deel af Begravelsespladsen, hvor det endnu var mere stille og gyseligt.

"Her er det dog ret smukt," sagde hun, "dersom du ei vilde græde, kjære Moder, vilde jeg gjerne bede dig om noget!"

"Nei, mit Barn, jeg vil ikke græde; sig mig det kun."

"Naar jeg dør, saa lad mig her blive begravet! Vil du love mig det, gode Moder?"

"Ja, mit Barn, men du skal endnu længe leve til vor Glæde," sagde jeg, og søgte at holde mine Taarer tilbage. Hun smilede til mine sidste Ord og blev ved:

"Derhenne! — Ak see, der hvor de skjønne Piletræer staaer!"

"Ja," svarede jeg, "der skulle vi alle hvile! der ligger min gode Fader!"

Hendes Ansigt blev muntert; hun gjentog venligt:

"Der skulle vi alle hvile!"

Fjortende Kapitel.

Fortsættelse.

Med Sommerens Komme forsvandt efterhaanden Vilhelmines faa Kræfter, og da Bladene faldt, sank hun i Graven. Allerede blev det hende besværligt at gaae, formedelst hastig Trøthed; hendes Aandedrag blev kort, hun klagede undertiden over Smerte i Brystet; og da bad hun mig engang en Aften saa inderlig om at føre hende op paa det saakaldede Schnekkenberg, at hun endnu engang kunde overse den stjernefulde Himmel. Saaledes kaldtes et temmeligt høit Bjerg, hvoromkring en snegleformig Gang slyngede sig, og som var beliggende i Enkefrue von N**s engelske Hauge. Dette Bjerg havde Hr. Meinert og Børnene ellers ofte benyttet sig af som Observatorium. Man havde der en prægtig fri Udsigt. Ved Hældingen af Bjerget stod en Hytte, skjult imellem

smaa Træer, hvori Fruen, som tilhørte Haugen, og som jeg kjendte, undertiden tilbragte sine Aftener. Jeg søgte at formaae Vilhelmine til at afstaae fra sit Forlangende, og forestillede hende, at det vilde blive for tungt at bestige Bjerget. Hun svarede smigrende: "Min Fader og Hr. Meinert gaaer jo med, og de ville hjelpe mig, naar det bliver for besværligt."

"Men den kolde Aftenluft, mit Barn!"

"Er det mindre koldt under Piletræerne?" — sagde hun.

Jeg talte herom med min Mand og Hr. Meinert. Den sidste sagde: "Hvorfor vil de ikke tillade hende denne uskyldige Glæde, som vil opmuntre hendes Hjerte? Det kan være, at det vil angribe denne spæde Himmelborgerinde noget; men De veed selv, hvad Lægen har sagt!"

Jeg blev noget ængstelig, men gav efter, da Vilhelmine bad saa indstændig. Vi besluttede altsaa at opfylde hendes Ønske samme Aften, da Himlen var klar, og Luften temmelig varm. Hun blev inderlig glad, og gik i Forstningen med ængstelig Hastighed. Men snart maatte hun blive staaende, og blev nødt til, under dybe Sukke at drage sin Aande. Min Mand og Hr. Meinert toge hende ved Haanden og gik langsom med hende. Paa engang stod hun stille og raabte:

"Hvad var det? Hvilken Musik!"

Vi bleve alle forskrækkede.

"Du tager Feil, mit Barn," svarede min Mand, "vi hørte intet."

"Ak jo!" sagde hun endnu mere levende, "det var Toner! ak, himmelske Toner!"

Vi saae betænkelig paa hverandre, og min Angest tog til. Imidlertid hørte vi ogsaa enkelte blide Toner, som syntes at komme fra Skyerne. Vi stode stille, og vidste ikke hvad vi skulde sige. Tilsidst erindrede jeg mig, at Frue von M** havde faaet Besøg af en Veninde, som spilte paa Harmonika, og som paa nogle Uger havde laant min Harmonika, fordi ellers ingen i M** eiede dette Instrument. Jeg sagde det, og nu vare alle af den Mening, at Frue v. M** var med sin Veninde i Hytten, og havde ladet Instrumentet bringe derhen.

Jeg havde heller gaaet tilbage, maaskee begge Mændene ogsaa, men Vilhelmine kunde ikke formaaes dertil. Under tryllende Toner, som ved Fraskanden endnu bleve det mere, stege vi langsomt op paa Toppen af Bjerget, hvor der, under en Runddeel af Poppeltræer, hvori Aftenluften susede mildt, stod nogle Bænke. Vi satte os, saae Glimtet af Lyset i Hytten igjennem Buskene, og hørte Musiken mere sammenhængende, da Vinduerne vare aabne. Ubeskrivelig var den Følelse, som fyldte vore Hjerter. Ingen talte. Vilhelmine satte sig tæt hos mig, og

hvilede omslynget af mine Arme ved min Side. Vi hørte en os bekjent Adagio af Nauman — saa blid, saa udtryllende som de fleste af denne Grasiernes og Musernes Yndling ere. Endelig ophørte Musiken. Langsomt hævede nu Vilhelmine sit matte Hoved, og saae sig omkring paa Himmelhvælvingen. Med sagte Stemme sagde hun: "Hvor skjønt er det her under de Saliges Bolig? her er jeg min Leonore nærmere!" —

Hun taug. Nu vendte hun sine Blikke fast og stivt hen til en Punkt paa Himmelen; hendes Bryst hævede sig, hendes Aandedrag kunde høres. Just i det jeg vilde tale til hende, begyndte hun med en ganske selsom Stemme: "See, hvor glindser Sirius! Og der — der — blev hun ved med Heftighed, den mægtige Orion! — Hvor den holder Hovedet i Veiret! hvor den truer! hvor vældig den svinger Køllen! O — —

Hun omslyngede mig ængstelig, og skjulede sit Ansigt i min Barm. Vi bleve alle forskrække. Hendes Indbildningskraft var saa ophidset, at hun ikke allene saae Stjernerne men ogsaa Stjernebillederne.

"Lad os gaae," sagde min Karl ganske forlegen.

"Ja, lad os gaae," igjentog Meinert, ikke mindre forvirret, thi denne Virkning havde han ikke formodet. Nu kom Vilhelmine igjen til sig selv, som af en dyb Drøm, og sagde rolig: Nei, nei — før var jeg underlig tilmode — jeg veed ikke selv — meget

underlig! Nu er jeg ret vel igjen — let om Hjertet og temmelig vel! Bliv dog nogle Øieblik her endnu — jeg beder! —

Nu blev hun rolig og bad Herr Meinert gjentage det meste for sig, som hun vidste af Stjernevidenskaben. Hun vilde gjøre sig nøiere bekiendt med Himlen, som hun snart haabede at beboe. Musiken begyndte atter, der blev spillet en gammel fortreffelig Psalme: Jesus, alt mit Haab i Livet — Vi taug; Vilhelmine lænede sig op til mig, og efterfagde ganske sagte et Vers af denne Psalme, som handlede om Døden og Opstandelsen. Vi græd alle, men hun ikke.

"Jeg takker Dem" — sagde hun, "for denne skjønne Aften. Skulle vi nu gaae — jeg begynder at fryse!" —

Da vi begyndte at gaae ned, blev hun endnu engang staaende, og saae sig tilbage efter Poppeltræerne — Du skjønne Plads — jeg seer dig ikke mere — lad os gaae! føiede hun til, og gyfede af Kulde.

Vi bragte hende hjem, og nu toge hendes Kræfter kjendeligen af. Mange Mennesker frygte mindre for at være døde, end for selve Døden — siger en bersmt Skribent med Grund; men jeg føier til: Andre længes meer efter Døden end efter at være døde. Disse ere Mennesker af Aand og Følelse, men med et usselt Legeme og et melankolsk Temperament. Saaledes var min Vilhelmine.

Uden selv at kunne udgrunde sine Følelser, kunde hun i de sidste Dage af sit Liv ikke tænke sig noget Skjønnere, noget mere Velgjørende, noget Sødere, end — at blive opløst. Tolv Dage efter hin Aften hensov hun — saa blidt, saa sødt, som hun for ti Aar siden pleiede at sove paa mit Skjød.

Aftenen efter hendes Begravelse, sad vi alle nedsunkne i dyb Veemod. Ogsaa Fader L** blev hos os den Nat. Han var den, som snarest fattede sig, endskjønt Vilhelmine havde været hans Yndling. Vore Samtaler vare meget sørgelige. Endeligen begyndte den gode gamle Fader: Kjære Børn! tænker dog ikke stedse paa det, som I have tabt, men og paa det Eders Vilhelmine har vundet. Jeg er ingen Sværmer eller Hykler, som anseer Jorden for et Fængsel, for en Jammerdal eller Taareds, og betragter dette Liv, som en sammenhængende Kjæde af Lidelser og Besværligheder — det vide I; jeg forsynder mig ikke saaledes mod min Skaber, mod hans skjønne Verden, mod gode Mennesker; og alligevel — kjære gode Folk, siger selv: hvilke Forhaabninger gjør Mennesket sig ikke, naar det har tilbagelagt de skjønneste Aar af sit Liv? vort Kjøn, naar det fjortende og sextende Aar, og det andet Kjøn, naar det tiende og tolvte Aar er forbi. Vi alle kunne regne os for meget lykkelige Mennesker; men gaae Eders Liv igjennem — hvad have vi ikke udstaaet siden hin søde Blomstertid? Eders

nu hvilende Yndling har nippet det Reneste af Livets Bæger, uden at have maattet udrikke det Bitre! — Hvo veed, om det kjære Barn kun var blevet saa lykkelig som en af os — Men nei! hun var vist ikke blevet det! Et stedse sygeligt Legeme! — Af Gud, er da saa blid en Død ikke tusende Gange bedre? Erkjender, at den gode himmelske Fader tog hende fra Eder, fordi alt for store Lidelser ventede paa hende, som han naadig vilde skaane baade Eder og hende for! Og jeg kommer engang endnu tilbage — nu død, nu, da hun for kort siden har mistet en Veninde, som hun længtes efter, til hvem hun med Glæde gik over i hin Verden! — Nu, da hendes barnlige Tro paa Religionen endnu uforstyrret af de sildigere Aars Tvivl og Ængsteligheder, opklarer og lætter hende Veien igjennem den mørke Dal! — Nei, jeg klager ikke meer! Hvil sødt, milde venlige Engel, og modtag mig hisset, naar jeg kommer! —

Meget rørte trykkede vi den gode Gamles Haand. Strax kunde ingen af os tale; tilsidst svarede jeg: "Kjære Fader — ogsaa jeg er langt fra at miskjende Guds Faderhaand i de Lidelser, han paalægger os, eller sætte mig op imod hans Magt og Viisdom — saa nedbøiet endog mit Hjerte, saa sønderknuset mit Mod er. Jeg kan heller ikke modsige det, De nylig sagde — hvor got det maaskee er, at vores kjære Mine nu døde; men finder dog deri, at hun just nu

døde, [illegible] meget haardt og nedtrykkende. Betænk — hvor megen Møie og Omhu udfordres ikke til med Held at opdrage et Barn til de modne Drenge- eller Pigeaar, hvilken Glæde, at see sine Bestræbelser saaledes lønnede, som vi saae dem hos vor kjære Afdøde, til hvilke Forhaabninger bliver man ikke berettiget, naar et vel opdraget Barn snart skal træde ind i den store Verden, komme i Forbindelse med Andre, og efter sine Evner og Følelser virke og befordre saa meget Got, — og al dette paa engang forsvinder!" —

Herr Meinert havde meget opmærksomt hørt paa min Klage. Mod Slutningen deraf opklarede sig hans Pande, hans Øine glindsede, hans Kinder bleve røde, man saae, at en skjøn stor Tanke udviklede sig i hans Hjerne. Han tog Ordet: "Ja, De har Ret, gode retskafne Moder! en Ynglings eller Piges Død, som var dannet for Dyden og for at udbrede Lykksalighed omkring sig, er ogsaa efter mine Følelser den beklagelseværdigste Død, som jeg kjender. Dør et Barn tidlig, da er det et lidet betydeligt Særsyn, som forsvinder uden at efterlade noget bemærkeligt Spor; det er et Luftsyn, som skinner behageligt, men som snart stille udslukkes; en Blomst — ja ikke engang en Blomst, en Knop, som forgaaer, saaledes som Millioner Knopper forgaae udviklede i denne Verden, hvis Sted man snart ikke mere kjender. Dør derimod Mennesket i de sildigere mandige Aar eller endog i Al

dings Alderen — nu, saa har han fuldendet sit Dagverk, eller dog den beste Deel deraf; det maa da ikke forekomme os fremmet, naar Naden træffer ham at betale den almindelige Gjeld. Han har nydt sin Deel af den almindelige Lykkesalighed, bidraget sin Deel til detalmindelige Vels Befordring, og synker nu i Graven, som den velgjørende Soel efter fuldendet Løb synker i Havet. Men hvorfor døe Ynglinge og Pigebørn, som nu først ere blevne duelige til at opnaae deres Bestemmelse for det ganske Liv? Saaledes spurgte jeg ofte, men aldrig mere ængstelig, end da, for fire Aar siden min yngste og kjæreste Broder, en talentfuld og fortreffelig Yngling, i sit syttende Aar blev mig berøvet ved Døden. Da tænkde jeg — og og overtænkde; — de sædvanlige Beroligelsesgrunde lod mit Hjerte i dette Tilfælde blive tomt. Jeg blev stedse mere urolig, mere ængstelig og tvivlende. Endelig gjennemfoer som et Lyn den Tanke min Sjæl: Om Gud bortkaldte Ynglingen og Jomfruen, for at give os et nyt og gyldigt Beviis for vor Udsbelighed? Ja, en viis, en god — end meer, jeg vover at sige det, en retfærdig Gud kan ikke saaledes opdrage, saaledes danne for fuldendet Opdragelse og Dannelse for at tilintetgjøre! Denne modne Forstand, dette følende og endnu uforderværede Hjerte, disse udviklede Talenter — kunde og vilde virke meget, særdeles meget Godt efter selve Ska-

berens Plan og har endnu ikke gjort det, uden egen Skyld; skulde altsaa saadan en Plan være til! skal efter denne — thi ellers er det ikke Alvilsheds Plan — intet Ringe, meget mindre noget Stort forgaaae ubenyttet; saa maa der komme en Tid, saa maa der være et Liv, hvor hint uforskyldet forsømt Gode kan og skal blive bevirket. — —

"Ja der maa være saadan en Tid!"

"Ja der maa komme saadant et Liv!" gjentoge vi alle begeistrede, og Meinert aftørrede de Glædestaarre, som glindsede i hans Øine.

Femtende Kapitel.

Henrik bestemmer sit Kald i Livet. Afskeed.

Længe endog, efter de første Smertens Dage følte jeg ved tusende Anledninger den Tomhed, som herskede i mit Huus. Vilhelmine hængde saa inderlig ved mig, havde næsten aldrig forladt mig, havde næsten aldrig gjort noget, uden først at tale med mig derom, havde i de sidste Aaringer altid taget nogen Andeel i alt hvad

jeg foretog mig; — og nu paa engang hørte dette op! Det kunde ikke være andet — jeg maatte smerteligen savne hende ved enhver af mine Forretninger, ved enhver af mine Fornøielse. Børn ere vist nok for begge Forældrene en Lykke, som de aldrig maatte have nydt, naar de ikke ved deres Tab skulde føle en stor Formindskelse i den huuslige Lyksalighed; men, dersom jeg ikke tager Feil, saa ere dog Fædrene i saadanne sørgelige Tilfælde mindre at beklage end Mødrene. Formedelst hines Forretninger — de være nu af hvilkensomhelst Slags — ere de dog alt mere adskildte fra dem; Fædrenes Arbeider ere og mestendeels af den Slags, at de ganske sysselsætte deres Aand, skaffe dem flere Afveerlinger, give dem Leilighed at tale med flere Mennesker, hvorved de endog tvinges til Adspredelser o. s. v. Det forholder sig anderledes med os Mødre. Vore Børn — fornemmelig Døttrene — kunne tage Deel i vore Forretninger, i det mindste kunne de være nærværende ved dem; følgelig maa alt, hvad vi nu foretage os, bringe dem i Erindring, og foraarsage, at vi savne dem. Vore Arbeider ere eensformige og skee i Stilhed, for det meste sysselsætte de Forstanden kun lidet, og give i Særdeleshed — ofte til vor Fordærvelse — Fantasien frit Spillerum, som kun alt for gjerne udfylder den Tomhed, vi efter saadant et Tab føle, med Billeder af det Tabte. I me-

get lang Tid følte jeg mig forknyttet baade paa Sjæl og Legeme.

Min Karls Omhu for sine Børn, som stedse var stor, faldt nu, da den var udeelt, paa Henrik fordobblet, og jeg tør sige det: han var nu, i sit trettende Aar, et dueligt, brav, dannet ungt Menneske, baade i Hensyn til det Indvortes og Udvortes.

"Nu, tænker jeg, vilde det være Tid" — sagde Fader L** til min Mand og mig — at tænke alvorlig paa, hvad der egentlig skal blive af ham for Verden og det borgerlige Liv. Han har hidindtil nydt en Undervisning og en Opdragelse, som er en ypperlig Forberedelse til enhver Forfatning og enhver Handtering i det sædelige og borgerlige Samfund; men nu burde vel den egentlige Dannelse for en vis Bestemmelse for visse passende Forretninger til denne Bestemmelse tage sin Begyndelse. Først Menneske, dernæst Borger — saaledes er det ret, men det sidste maa helter ikke forglemmes. —

"Det er ogsaa min og Herr Meinerts Mening," sagde min Mand, "vi have i et Aars Tid ofte talt sammen derom" —

"Nu hvad vil Drengen være? og hvad vil du lade ham blive?"

"En redelig, samvittighedsfuld, virksom, nyttig, og altsaa formodentlig ogsaa en lykkelig Mand

vil han i enhver Forretning, og i enhver Stand blive, følgelig maa han selv vælge."

"Vel talt. Men det er dog en mislig og noget farlig Ting med at vælge selv i Drengeaarene. Hvorledes vil man da kunne kiende de mangehaande Forretninger, hvormed man faaer at bestille, og sin Dueligheed eller Ikkedueligheed dertil?"

"Valget kan og maa ledes af Forældrene; De maa gjøre Foreſtillinger, raade eller fraraade, anbefale eller modsige" —

"Got. Men kan ikke visse Omstændigheder fra Barndommen af gjøre, at en vis Bestemmelse synes unge Mennesker fortrinlig, saa at de troe, at de have Lyst dertil, da det dog ved mere nøiagtig Undersøgelse befindes anderledes? Kan ikke selve Forældrene blive skuffede af saadanne Omstændigheder? Min afdøde Fader, var f. E. en brav redelig Mand, som gav sig kun lidet af med os Børn, men overlod til vor Moder og vore Lærere hele Opdragelsesarbeidet — overbeviist om at have gjort nok, naar han understyttede vor Moder i hendes undertiden vaklende Anseelse, og den sidste Dag i Maaneden uden at knurre udbetalte Lærerne deres Løn; disse kom de bestemte Timer, og gik, naar Timen var til Ende deres Vei, ligesom Daglønnere — ubekymrede om, hvortil egentlig deres Arbeide skulde nytte. Vor Moder havde — jeg veed ikke af hvilken Aarsag, maaskee endog af ingen — en stor Kjær-

lighed til Præsteſtanden. Jeg, hendes yngſte Søn, ſkulde, efter hendes Udtryk, være Herren helliget. Dertil var jeg allerede fra min Fødſel beſtemt. Tvinge mig vilde man ikke — Gud bevare os! men fra Barn af vilde man lede mig! — Jeg var f. E. neppe fire Aar gammel, da jeg til Nytaarsgave bekom en lille — Prækeſtoel; og naar mine Søskende om Søndagen blot maatte oplæſe de Sprog og Pſalmer, ſom hele Ugen var trykket dem i Hukommelſen, ſaa maatte jeg fremſige dem ſom fra en Prækeſtoel. Da jeg ſiden kunde læſe tydeligt, maatte jeg om Søndagen holde Prækenen — det er at ſige oplæſe den i en Bog fra Prækeſtolen af, o. ſ. v. Ved ſaadant Spøg bragte man det dertil, at der, indtil mit tolvte Aar, aldrig faldt mig nogen anden Tanke ind, end at være Præſt; og jeg er forſikret — efter alt, hvad jeg ſiden har lært at kjende til mig ſelv, til dette Kald, og i Særdeleshed til ſaa mange Sandheds elſkende Mænds Forfatning i dette Kald — at jeg var bleven en ulykkelig Præſt, derſom ikke Sagen ved min Moders og ældſte Broders Død havde taget en anden Vending. Jeg kunde ſige Dem mange Mennesker, ſom først lærte at kjende de Forretninger, hvortil de vare fødte, da det var forſildigt, at beſtemme ſig dertil; ſom vare uſikkede i den Poſt, de befandt ſig, og følte ſig meget ulykkelige deri — endſkjøndt de ikke egentlig vare tvungne dertil." —

"Det er ikke at befrygte med vor Henrik," sagde jeg, "vi Forældre have aldrig foregsglet ham noget saadant; Herr Meinert har over Aar og Dag gjort ham bekjendt med de fleste Forretninger i det borgerlige Liv, som henhøre til hans Dannelse, med deres Behageligheder og Ubehageligheder; har desuden anstillet mange Prøver med ham, som ganske vist vare afgjørende, just fordi Henrik ingen Prøver formodede" —

"Tilgiv mig, kjære Amalia, at jeg afbryder dig" — faldt min Mand ind, "men jeg maa i det mindste fortælle vor kjære Fader een af disse Prøver. F. E. Konstnerprøven. De veed nemlig, at Henrik tegnede ret godt for sin Alder, og havde endog undertiden smukke Ideer, som vare hans egne. Herr Meinert vilde altsaa vide, om han maaskee havde Konstnertalent, i Ordets ædlere Forstand, thi deri vare vi enige at, at blive en middelmaadig Maler, derfor maatte Himlen bevare vor Henrik. Middelmaadige Malere, sagde Herr Meinert, ere, ligesom middelmaadige Digtere, en Modsigelse i sig selv. Forrige Sommer kom, som De veed, Ild løs paa Teglbrænderiet uden for Staden. Skaden var ikke stor, den gamle Bygning skulde desuden snart været nedbrudt; den stod og allene, saa at Ilden ikke kunde gribe om sig — kort, man kunde være rolig. Neppe lydede Skriget om Ilden igjennem Gaderne om Natten, førend Meinert stod op med Henrik, og bragte

ham hen paa en høi Bakke, hvorfra man kunde see det i Lue staaende Teglbrænderi. Henrik kunde ikke vide de nærmere Omstændigheder om Husets Beliggenhed. Meinert lod ham taus betragte dette Skuespil, for selv at see, hvad Indtryk det gjorde paa ham. Hans Tanker som han siden meddeelte os, vare: Dersom han ved Synet af dette kommer i Betragtninger over den menneskelige Elendighed, over forskyldt og ikke forskyldt Lidelse, o. s. v. saa er der en filosofisk Aand i ham; bliver han begeistret af dette Synsradsomme Pragt, dersom han levende og tydeligen bemærker Forandringerne ved dette Syn, henfalder i Deklamasioner derover, kan han efter nogen Tids Forløb tænke sig det Hele og de efter hinanden følgende Forandringer tydelig, og nøiagtig skildre dem, saa har han Konstneraand; ængster han sig blot, og sitrer ved Synet, uden at tænke eller ville noget bestemt, saa er han et aimindeligt Menneske, som kan blive god og brugbar, men kun i Arbeider, som blive ham paalagte; farer han fra det Sted, vi saae Ilden, og river mig med sig, for at staae de Nødlidende bi, og for at hjelpe til Redning, saa bliver han en virksom Mand, duelig til vigtige Forretninger, som udfordre Hoved og Hjerte, i Særdeleshed Velvillighed, Standhaftighed og Aandsnærværelse — og Henrik gjorde det sidste!" —

"Henrik gjorde det sidste! — igjentog jeg med moderlig Glæde."

"Det var ikke ilde udtænkt" — sagde Fader L** smilende. "Vist nok kan man ikke bygge paa een saadan Yttring, men i Forbindelse med Flere synes det dog afgjørende *). Efter min Mening, bliver der

*) Jeg vilde gjerne paastaae, at en saadan Prove endnu afgjorde meer end Proven hos den fortrefelige Forfatter af Bogen: Om Ægteskab, naar jeg endog ikke er i Stand til at gjøre, at mit Forslag klinger saa got som hans. Denne Menneskekjender skriver i den ham egne Maneer, som maaske oftere blænder, end oplyser; men alligevel ikke sjelden træffer saa vældigen. "Er en Fader i Uvished angaaende sin Søns Beskaffenhed, saa gjør han vel i, at bringe ham i sit syvende Aar til en Indhegning, som han baade kan overstige, og krybe gjennem — det forstaaer sig, at han ikke maa vise ham Veien, men overlade den til ham selv. Stiger han over, saa bliver han en Mand; kryber han igjennem, saa beklager jeg Faderen, hans Søn duer da kun til at blive Linnedvæver eller Skræder — Eller vil du vide om din lærde Søn skal erhverve Palmen i Vers eller i Prosa? Tag et Glas Medisin, hvoraf hver Time maa indtages i tredsindstyve Draaber, i hvilken slags Drik din Søn selv vil. Selv maa han tilmaale sig den bestemte Portion; lader han Draaberne langsomt falde i Skeen,

altsaa tre Veie for Henrik, hvoriblant han kan vælge. Enten *studerer* han — forstaae mig ret, jeg vil hermed ikke sige, at han skal blive Lærd i Ordets høiere Forstand — det kan man vel egentlig ligesaalidet give sig, som man kan give sig det, at blive Digter. Jeg mener: han danner sin Aand for et egentligt saa kaldet *lærdt* Embede, for et bestemt videnskabeligt Arbeide, hvorved man kan nytte meget, og hvorved man kan være lykkelig, ikke uden Filosofi, men dog med *mindre filosofisk* Aand end den sjeldne egentlige Lærde; altsaa: han bliver enten praktiserende Jurist, eller Arbeider i et eller andet Kollegium. — Den anden Vei var: han bliver *Handverksmand* — atter maa jeg sige, forstaae mig ret, kjære Folk; jeg mener: han vælger at blive en *saadan* Handværksmand, som man i daglig Tale, skjøndt urigtigt, ogsaa kalder Kunst-

saa er han Prosaist, lader han dem løbe og tælle hurtig under denne Pladsregn, en, to, tre til tredsindstyve, saa er han Digter; kan han stedse spise med den samme Skee, hvori han har talt disse tredsindstyve Draaber, saa kunde han, dersom hans Forlægger og han selv vilde, gjerne skrive: Methodo Mathematica; kan han i fire og tyve Timer ikke taale at see denne Skee, saa er han skabt til at digte Sange, men kan han i sex Dage ikke bruge Skeen uden kold Gysen — saa opdrag ham derefter, og dersom Lykken er ham gunstig, bliver han en Homer." — —

ner, et Handværk, hvorved Arbeidet ikke blot skal drives mekanisk, men med Aand, med Smag, med Forbedringer og Forfinelse, efter Tidens herskende Tone o. s. v. Eller og for det tredie: han bliver Kjøbmand. —

Min Mand svarede: At blive lærd, endog kun i den Forstand min Fader mener — dertil, troer jeg, det mangler ham paa Flid, eller meget mere paa Kraft til at holde ud i et stillesiddende Arbeide. Og desuden er jeg ikke for den ufornødne Formerelse af en Stand, som er saa overflødig besat, at Staten selv synes at være i Forlegenhed med den, en Stand, der tvinger mange brave Mennesker, som have got forberedet sig til at opfylde dens Pligter, til at leve kummerlig, og at tabe deres beste Aar, uden at kunde følge deres egentlige Kald; en Stand, som just derfor uafladelig gen skynder og giver Anledning til at gaae krumme Veie o. s. v. Havde jeg ti Sønner, og der var Ingen iblant, hvis Aand ganske besynderlig udmærkede sig, jeg lod, saaledes som Tingen nu'er, ikke een eneste studere — Nei, min Henrik skal ingen saakaldet Lærd blive, han skal ikke først komme til sin egentlige Bestemmelse og til sit Livs Nydelse, naar han alt begynder at blive mindre duelig til hiint, og mindre bekvem til dette; — og han vil vist ikke vælge sig denne Stand. —

"Hvad siger du da om mit andet Forslag?" — sagde Fader L**.

"Ak nei," svarede jeg, "det er ikke mit Ønske!"

"Hvorfor ikke? kjære Datter," blev han ved, "Det vilde dog vel ikke klinge Dem for ringe eller gemeent, naar man sagde: Mekanikus, eller Uhrmager, eller Klaveermager, eller Bogtrykker, eller Snedker Henrik L**? jeg mener Snedker i den Forstand, jeg nylig omtalte, som ikke blot gjør Kasser og Skabe, men som jeg har seet disse Herrer i England; der arbeide, eller rettere sagt, under deres Bestyrelse lade arbeide Ting, som kunne afsættes til de fornemste Herrer og Damer, og til alle Messer. Jeg for min Deel tilstaaer Dem, at dersom jeg havde en Søn som Deres Henrik, vilde jeg have særdeles Hensyn til slige Arbeider. Dueligbed dertil har han; fiin Smag, hvad den Ting angaaer, kan efterhaanden dannes, han kan gjøre sig bekjendt med Sagen i det Store og med Tidens Aand; dernæst kan han reise, da De kunne bekoste det, han kan siden drive sine Foretagender i det Store, thi han kan have Forlag, hvorpaa det gemeenlig mangler Folk af denne Stand; og hvad Erhverv og got Fortkomme angaaer, o! i et Land som Dannemark, hvor Overdaadighed er stegen til en saadan Høide, der kan ingen sikkrere Vei til Levebrød vælges, end just den, hvorved Na-

sionen kan fyldestgjøre sin Tilbøielighed til Overdaadighed og Fornøielser."

Jeg kunde herimod ikke strax indvende noget grundigt, men jeg var dog heri ikke tilfreds med Fader L**; saa fast sidder det hos os, som i Ungdommen er foresnakket os. Jeg vidste ikke egentlig, hvorfor jeg var utilfreds med ham; men han vidste det, og min Karl ogsaa, som til min store Tilfredshed svarede:

"Det er sandt, kjære Fader, at dette Forslag kan paa nærværende Tid intet modsættes, uden Fordomme, det er at sige, intet fra min Side! Ogsaa min gode Amalia vil ved Tingens nøiere Undersøgelse tilstaae det samme. Men med Vished kan jeg dog ikke vide, om Henrik, ifald han nu vælger denne Stand, vil kunne, naar han bliver ældre, sætte sig ud over disse Fordomme. Dersom der ingen mere passende Stand var, hvortil han kunde være duelig, saa vilde jeg, uden videre Betænkning, følge Deres Mening; men vi have jo endnu Deres tredie Forslag at prøve, og da alt, hvad der kan være gunstigt for Henrik, her forener sig, hvorfor skulde han da ikke vælge den Stand? Han har Dueligheden dertil, det har De selv sagt. Han har Lyst dertil — — "

"Hvoraf veed du det? Fordi han maaskee har sagt det."

"Nei deraf ikke; i det mindste ikke deraf allene;

men fordi han, uden al Anledning, uden at være opmuntret dertil, uden at være bleven rost derfor, saa kjøbmandsmæssig — i Ordets gode Forstand — driver alle sine Forretninger."

"Hvorledes det?"

"Han holder ordentlig Bog over alle sine smaa Indkomster og Udgivter, i hans mange Slags Skriverier herskер ikke allene den største Orden, men og en Nethed, som undertiden er næsten overdreven; i hans geografiske Læretimer interesserer intet ham mere, intet spørger han mere begjærlig efter, end om Landenes Produkter, deres Fabriker, og hvorledes de ere beskafne, om Handelens Gang, om Maaden at behandle Varene, om at bekomme dem for godt Kjøb, og levere dem bedre; i sine Fritimer læser han intet hellere end Reisebeskrivelser, særdeles saadanne, hvoraf en Kjøbmand kan lære; ofte tegner han, uden at vi synes at lægge Mærke dertil, Maskiner, som blive brugte i Fabriker, hvortil han har seet Modeller paa Kunstkammeret, som han benytter med megen Iver og Nøiagtighed; han er meget opmærksom, naar Samtalen imellem os falder paa Handelssager, blander sig gjerne deri, spørger, og spørger got — dog det sidste har De jo selv nylig bemærket."

"Vel da; alt dette tilsammen taget, bliver jo afgjørende —"

"Der forener sig desuden endnu mange gunstige Omstændigheder for hans Bestemmelse til Kjøbmandsstanden, saa mange, som da jeg fordum bestemte mig til samme Stand. Jeg kan formodentlig engang overlade ham Handelsforretningerne i den samme gode Stand, som De, min gode Fader, overgav mig dem; vores Handel er, om just ikke vidt berømt, som jeg ikke sætter nogen Priis paa, dog i Agt hos alle dem, jeg staaer i Forbindelse med, og nyder deres Tillid, og saa meget det, ved vore Forretninger, til alle Tider har villet sige, har det dog en dobbelt Værd nu, da det er saa besværligt, formedelst de mange Bedragerier, og den deraf opkomne næsten almindelige Mistro, at skaffe sig Agt og Tillid."

"Han bliver altsaa Kjøbmand?" sagde jeg.

"Han bliver det," svarede Mændene, "dersom han, efter alvorligen at være adspurgt derom, og efter de sandeste Forestillinger om det Gode og det Onde i dette Valg, af sit ganske Hjerte attraaer det."

"Tænker du i dette Tilfælde at beholde ham hos dig, min Søn?" spurgte Fader L**.

"Bestandig? Nei, det lader sig vel ikke gjøre, og mine Grunde derfor, behøver jeg vel ikke først at anføre Dem; og dersom det end lod sig gjøre, vilde jeg dog ikke beholde ham hos mig, fordi det ikke var vel gjort. Naar jeg endog intet vil sige om Berigelsen af vore Kundskaber, om den sidste Dannelse

baade i Hensyn til det Udvortes og Indvortes, som vi kun kunne faae blandt fremmede Mennesker og paa fremmede Steder, saa maa jeg dog her erindre, at man, for at træde i Forbindelse med flere Mennesker, som Kjøbmand, nødvendig maa besidde Menneskekundskab. Men man lærer visselig ikke at kjende Mennesker blot af Bøger, eller af mundtlig Underretning; men allene — naar man omgaaes med dem, og det ikke i en fjern Afstand, men ved at træde i snevrere Forhold med dem. De lade sig kun bepagte af dem, som de selv kunne bepagte, lade kun dem see ind i deres Indvortes, i hvis Indvortes de igjen kunne læse, naar de ville. I Verdens Skole begynder Lærdommen og Anvendelsen deraf paa engang, ligesom i Kjerlighedens Skole. — Er det ikke sandt, min gode Amalia?"

"Jeg veed det ikke."

"De veed det ret godt, kjære Datter! hvorfor bliver De ellers saa rød? — Men endnu et Ord, min Søn! Har du allerede udkastet en Plan i det enkelte for Henrik?"

"Ja, forudsat, at han af Hjertet istemmer vore Ønsker, og den er den samme, som De, min gode Fader, engang havde med mig, og saa heldig udførte."

"Dog ikke ganske den samme," svarede Fader L**, "du maa overalt nogle Trin høiere opad; thi Tiderne have i tyve Aar meget forandret sig, og ville

i atter tyve Aar endnu meget mere forandre sig. Det nytter ikke at ivre sig og sætte sig derimod. Men forstaae mig ret; jeg mener saaledes: Det gaaer med Kjøbmanden i denne Henseende som med den Lærde, naar f. E. en Theolog for tyve eller tredive Aar siden havde sin Dogmatik temmelig got i Hovedet, efter Hr. Professorens Kompendium og hans Oplysninger derover; naar han forstod saa meget Hebraisk, at han Ord for Ord kunde oversætte nogle Kapitler af det gamle Testamente, vidste at anføre noget til Forsvar for de angrebne Steder deri, temmelig færdig kunde udtyde sit ny Testamente, kunde gjøre rede for Kjætterhistorien, var tillige i Stand til, uden Anstød i en Times Tid, fra Prædikestolen af, at tale over en religiøs Sætning, saa kunde han rolig hvile paa sine erhvervede Laurbær, og med Sikkerhed vente paa Kampens Priis, et godt Præstekald. Paa nærværende Tid seer det anderledes ud, og i Fremtiden baade vil og maa det see endnu anderledes ud. Saaledes er det og med Kjøbmanden. Han maa i Sandhed vide meer, og være anderledes paa Færde, end vi for tredive, fyrgetyve, ja endog blot for tyve Aar siden, om han vil komme fremad som ærlig Mand enten saa de sleste gamle Kjøbmænd vil tilstaae det eller ei. — Det skulde ikke være mig kjært, om din Henrik ikke blev en klogere, finere og dueligere Kjøbmand end jeg har været."

"Det er i Sandhed en sjelden Tilstaaelse," sagde min Mand. "Min Mening i Hensyn til Henrik er bestemt denne: Han maa endnu særdeles forberede sig her til sin tilkommende Bestemmelse i eet eller to Aar. Imidlertid vil jeg lade ham tage Deel i mine Handelsforretninger; deels for endnu at prøve ham mere, deels — ifald han udholder Prøven — for at kunde skikke ham, mere dannet og mere vænnet til slige Forretninger, til et stort og anseeligt Handelshuus, hvor han i fire eller fem Aar fuldkommen kan blive dannet til Menneske og Kjøbmand; dernæst — hvilket vil blive hans kjæreste Ønske — vil jeg lade ham reise nogle Aar, under Hr. Meinerts Opsigt, og endelig lade ham komme tilbage til os, dersom inter fængsler ham meer andensteds."

"Det er ret godt," sagde Fader L**, "men lad mig føie noget til. De, kjære Datter, er Deres Børn saa inderlig hengiven; Henrik er nu Deres eneste; troer De at kunne skille sig fra ham, uden at nedsynke i et sørgeligt og eensformigt Liv?"

"Det er fornødent og til min Henriks Vel, —" sagde jeg — "denne Tanke maa standse mine Taarer ved Afskeden med ham; og maaskee jeg finder nogensteds en god, ufordærvet fattig Faderløs, denne vil jeg, om min Karl tillader det, tage til mig og opdrage, og derved søge at skaffe mig nogen Lindring for mit Tab."

Fader L** trykkede min Haand, og blev ved at tale med min Karl: "Endnu maa jeg bede dig, min Søn, vær meget forsigtig med at vælge det Huus, hvori Henrik skal dannes til sin Bestemmelse. Betænk, at de Aar, som han skal tilbringe der, ere just de, da Yuglingens Sandselighed saa alvældig og tillokkende vaagner, forend hans Grundsætninger kunne være faste, da de endnu ei have udstaaet Prøve. Han skal i en stor Stad, hvilket jeg finder got i en vis Forstand; men vore Fædre havde et Ordsprog: "Store Stæder, store Synder!" — Saa gammeldags, saa fromt det end klinger, saa er det dog sandt! Sørg altsaa lige saa meget, ja mere, for, at din Henrik kommer til at staae — ikke under en piinagtig indskrænket — men under en forstandig og omhyggelig Opsigt, som at han skal see og lære meget. Hvilken Erstatning er vel Besiddelsen af alle Videnskaber imod Tabet af Uskyld og Dyd? Hvad Erstatning er vel den største aarlige Indkomst og Erhverv imod Lasternes Torn i Hjertet, eller mod en ødelagt Helbred?"

Der blev endnu talt meget herom, men jeg erindrer, at det var meest passende for Kjøbmandsstanden, kan altsaa ikke interessere uden en Deel af mine Læsere og Læserinder, og at jeg ikke alene skulde moralisere, men ogsaa fortælle. Dette vil jeg gjøre saa kort som muligt — over ni Aar ikke mange flere Linier: Henrik svarede til mine Formodninger, de

smaa Forretninger, som bleve ham paalagte til Prøve i hans Faders Handel, udførte han med al Nøiagtighed, med remmelig Færdighed og megen Lyst; derpaa kom han til Hamborg; Hr. Meinert gjorde i den Anledning meer end vi kunde vente — han reiste selv derhen i de fire Aar, som Henrik var der, fordi, som han sagde, Verden var hans Fædreneland, og det Sted, hvor han torde haabe at virke noget Got, var hans Yndlingssted; Henrik blev altsaa ogsaa der under hans Opsigt, endskjøndt dette ikke syntes saaledes, og havde i ham en Selskaber, en Raadgiver og en Ven i Nærværelsen, reiste derefter i tre Aar med denne sin Mentor igiennem Nederlandene, Frankerig og Schweitz — i Nederlandene meest som Kjøbmand, i Frankerig som Borger, og i Schweitz som Menneske, og kom derpaa, til inderlig Glæde for os alle, som en duelig, virksom, retskaffen ung Mand, med en ufordærvet Sjæl og et sundt Legeme, tilbage i vore Arme, for — saaledes var det baade hans og vore Ønsker — aldrig meer at skilles fra os.

Sextende Kapitel.

De sidste Efterretninger fra F**.
Anden Afskeed.

Fra Karoline havde jeg, siden de sidst omtalte Breve, i et Aarstid intet hørt og læst, uden det som var godt og glædeligt. Hun skrev ikke ofte til mig, men altid vel tilfreds; hendes Fader skrev ogsaa undertiden, med samme Tilfredshed, fordi han fik de samme Efterretninger fra hende, som jeg. Kun min Mand vilde ikke afstaae fra sine Betænkeligheder: "Det er altsammen got, fortræffeligt — sagde han — især naar det vedbliver saaledes." Jeg kunde nær blevet vred paa ham for denne betænksomme og, som mig syntes, ukjærlige Tilsætning, dersom det havde staaet i min Magt. Men til min Karls Undskyldning maatte det naturligviis ogsaa falde mig i Tankerne: Under hvilke Omstændigheder har han gjort det første Bekjendtskab med Albert og Karoline? Og hvor vanskeligt er det ikke at udslette de første Indtryk, som et Menneske gjør paa os, saa aldeles, som det lykkedes mig med denne interessante Mand! hvor let bliver, os ubevidst, noget, i det mindste saa meget, tilbage hos os, som er nok til at vi fælde en

ensidig Dom. Jeg ahnede ikke, at denne Dom saa hastig kunde anvendes paa mig selv.

Nu erholdt jeg atter et Brev fra Karoline, hvori hun, til min store Forundring, med megen Rolighed skrev: At hun og hendes Mand havde, efter tusinde Forsøg paa at overbevise sig om det Modsatte, endelig fundet, at det var umuligt for dem at udholde det gemene, indskrænkede, trykkende og afmaalte jammerlige Liv, som de hidindtil havde levet. "Vi kunne ikke engang virke til Nytte, naar vi endog derfor ville ofre Livets Nydelser," skrev hun. "Hvorfor skal det arme Menneske, som er henkastet paa denne raa stormende Planet, over hvis Nakke den ubevægelige Skjæbnes Skrit iler bort, hvorfor skal han bøie sig under Daarligheders og Fordommes Magt, og ganske blive til Krobling? Taabelige Spørgsmaal, hvorfor han skal det? han skal ikke, han behøver det ikke." — Hun fortalte nu mere rolig: at hendes Mand havde ved Forstand og Dannelse, ved Redelighed og Ligefremhed gjort sig alle sine Foresatte til Fjender, og vilde heller døe, end længer være saadanne kolde afmalte Hyklere og Pedanter underordnet. I sine Forretninger — som han ofte paatog sig blot for at redde de Undergivnes, de Ringes og de Fattiges Rettigheder — havde han ikke allene erfaret den Smerte at see sine ædelste Bestræbelser forstedelen, formedelst Magt og Anseelse, tilintergjorte;

men, det som endnu var sørgeligere, endogsaa havt denne aandefortærende Kummer, at den Klasse Mennesker, hvilke han, som Menneske, mest havde regnet paa, hvilke han, som mindre bortfjernede fra Naturen, havde agtet høiest, at den almindelige blot arbeidende Klasse af Mennesker, formedelst Vanen at blive undertrykket og uretfærdig behandlet, vare saa dybt nedsunkne og saa fast begravede i Sovesyge, Svaghed, Sløvhed og Følesløshed for deres egen Lykkesalighed, at de ikke engang gjerne ønskede, eller blot tillode, at man vilde opbjelpe dem og gjøre dem lykkeligere. Jeg, blev hun ved, har intet mere i Verden, som fængsler mig til den, eller blot — i Ordets hele Forstand — interesserer mig; thi Skjebnen udstrakte sin kolde Jernhaand efter min Emma, og berøvede mig hende. Den havde meget got valgt sin Tid, dersom Hensigten var at knuse mit Hjerte, og gjøre mig Livet fuldeligen usselt og modbydeligt. Jeg havde fulgt Deres Formaninger, kjæreste Veninde, jeg vendte tilbage til de søde Moderpligters Opfyldelse, jeg var selv den elskværdige Lilles eneste Opvarterske og Opdragerinde. Jeg havde omdannet hende til en lille Engel, derfor var denne ran Jord hende ikke værd.

"Det lykkelige Barn!" sagde Karl.

Det gjorde mig inderlig ondt. Min Karl bemærkede det.

"Vær ikke utilfreds med mig over dette Udtryk, min Gode," blev han ved, "troe ikke, at jeg betragter Karoline ukjærligt. Jeg føler Medlidenhed med hende; men det er ogsaa alt. Hun fortjener Medlidenhed, ikke fordi hun er det, hun er, men fordi hun blev det paa den Maade, hun er bleven det."

"Nu, hvad er hun da?" spurgte jeg med en næsten fornærmende Utilfredshed. Han trak paa Axlerne og taug. Noget derefter tog han min Haand venlig, og blev ved:

"Hun har vundet hos dig, kjære Barn, fordi hun vil have fulgt dine Formaninger. Men hvad vil det sige med hendes "Tilbagevenden til de søde Moderpligter?" Fordi hendes Indbildningskraft just ingen anden Gjenstand kunde finde, som kunde hæve hende, og som kunde skaffe hende et tryllende Speil, saa valgte hun det stakkels Barn. Nu er det ikke bleven hende tungt, at opskrue sig til en maaskee brændende Barnekjærlighed, og nu har hun virkeligen ogsaa gjort alt muligt for sit Barn, som ogsaa, da hun ikke mangler Forstand, ikke har været uden gode Følger, skjønt man ikke saa hastig omdanner Børn til "Engle." Nu da hendes Kjærlighed til Barnet var saa stor, nu, da Barnet derved er bleven saaledes forbedret, følgelig: inden Heftigheden af den

ny Lidenskab hos Karoline lagde sig — som virkelig vilde have skeet — inden den ulykkelige Moder igjen opdagede Mangler og Svagheder hos den Lille, og atter igjen paa eengang tusinde Mangler og Svagheder; inden altsaa hendes Barn, ved atter at blive fjernet fra Moderen, blev ganske fordærvet, nu døde det! Jeg siger endnu engang: det lykkelige Barn!"

Karoline skrev fremdeles: "Min Mand er god og ædel, det indseer jeg nu ganske, jeg veed at agte det, som jeg bør, og mener det derfor redeligt og got med ham. Meer forlanger han, som det synes, ikke, og deri gjør han ret; thi et Liv, der, som dette jordiske Liv, ikke skal skjænke vedvarende reen Nydelse, kan heller ikke skjænk vedvarende Kjærlighed, thi det ville jo være vedvarende reen Nydelse. Min Albert maa følgeligen henbringe mig og sætte mig, i hvilken Forfatning han vil, jeg skal ikke befinde mig ilde deri — i det mindste ikke værre end her. Endnu engang, beste Veninde, lægger jeg mig til deres vennehuldе Bryst og græder — græder over min Skjebne. Og naar mine Øine denne Gang ere blevne tørre, skal min Kummer aldrig mere formaae at afpresse mig Taarer. Jeg tilstaaer dem det, der er meget godt i denne Verden; men jeg føler kun, hvad jeg hos en yperlig Digter har fundet saa sandt og skjønt skildret:

Skjøn er vor Jord! Saa meget er det Gode
Som inden for dens Grændser udbredt er,
At være det saa nær vi Arme trode, –
Men, ak! det fjerner sig alt meer og meer!
Ja selv vor bange Tragten gjennem Livet
Os foregøgler Haab til Gravens Bred!
Saa sjelden er det, Støvets Børn blev givet
Den Lod, som deres Hjerter hængte ved,
Saa sjelden, at vi kunde det beholde,
Den lykkelige Haand greb engang fat;
Nei! det skal endnu hede Taarer volde,
Snart river den sig løs, den grebne Skat.
Vi slippe det, vi ivrig stræbte efter!
En anden Lykke gives vel, som er
Meer passende til vore Sjælekræfter,
Vi kjende den, men skatte ei dens Værd.

Engang maatte jeg endnu klage mig for Dem, men aldrig, aldrig meer skal De høre nogen Klynken fra mig."

"Ulykkelige Kone!" raabte vi begge inderligen rørte. Efter en kort Pause blev jeg ved at læse: "For nogen Tid siden har min retskafne Mand opvarmet mig og sig selv, ved en Tanke, som giver mig Haab om, maaskee at blive vakt af min Sløvhed. Sløvhed — ja saaledes maa jeg kalde min nærværende Stemning, uden at jeg kan udrive mig derfra. Virke, nytte vilde jeg, virke, nytte vil min Albert; her kunne vi ikke; følgelig andensteds og paa en an-

den Maade. Vi ville forsøge, om maaske nyttig Virksomhed kan erstatte Nydelser. Erfaring har lært os, at vi i vor nærværende Forfatning arbeide forgjæves, vi ville altsaa henvende os til Efterverdenen — —

"Hvad vil det blive til," raabte vi begge meget forskrækkede. — Ængstelig blev jeg ved at læse: "Albert maa — det føler jeg — have en værdigere, en mere udstrakt Virkekreds. Med Slutningen af dette Aar vil han nedlægge sit Embede, og saa ville vi reise til L**, for der at oprette et Opdragelses-Institut — —

"Gode Gud! hvilken Plan!" raabte jeg.

"Paa et Sted," føiede min Karl til, "hvor de ikke ere kjendte, hvor de ere ganske fremmede, ville de oprette et Opdragelses-Institut! Hvor kan det lykkes? En værdigere Virkekreds — o, jeg frygter at det kun er dem om den mere udstrakte Virkekreds at gjøre! Arme Mennesker, som uophørlig skuffe eder selv! Hvem som føler Lyst og Kraft i sig selv til at virke, og til at udbrede Viisdom, Lys og Liv omkring sig, den vogte sig for at ville virke udstrakt og i det Store, at spænde sine Formodninger og sine Kræfter for høit, ellers bortsødsler han sin Kraft, virker lidet eller intet, føler sig skuffet i sine Forhaabninger, og vil saa intet mere virke. Heller

maa man give lidet til rette Tid, til rette Sted, med Klogskab og god Villie — og man giver meget!"

Efter min Mands Raad skrev jeg strax tilbage til Karoline, bad hende og hendes Mand indstændig at opgive hiin Tanke, og ikke atter styrte sig i den største Forvirring, skildrede, saa got jeg kunde, det Vanskelige i et saadant Foretagende paa et fremmed Sted, endog naar de bekom en Understøttelse, som dog ikke var at haabe. — Alting var forgjæves. Albert nedlagde sit Embede, og de flyttede til L**. Hvad man saa let kunde forudsee, skeede. Ingen kjendte Albert og Karoline; den Tilbøielighed, som en stor Stads Indvaanere i Almindelighed have til i tvivlagtige Tilfælde at bedømme en Sag fra den ikke gode Side, gjorde, at man besvarede Alberts redelige Hensigter med Planen til det Institut, han vilde oprette, med et: Derom ere vi overbeviiste! som blev sagt saa koldt, at det bedre kunde forklares: Derom ere vi paa ingen Maade overbeviiste. Understøttelse bekom han ikke, han blev nød til i nogle faa Aar at sætte det Lidet til, som han af sin Formue have bragt med sig til L**, og kummerlig at arbeide som en usselt betalt Oversætter for Boghandlere og deres Oversættelsesfabriker. Ærgrelse, Kummer, Sorger, hemmelige Bebreidelser, angrebe begges Helbred,

Karoline, hvis Legem var svageſt, blev først Offeret. I det tredie Aar efter deres Ophold i L** bekom vi et Brev fra Albert, hvori han, med en skrækkelig Kulde, som endog den fortreffeligſte Aand ved langvarige tunge Lidelser kan betages af, gav os Efterretning om Karolines Død, og om sin Beslutning at gaae til Amſterdam, og derfra at indskibe sig til Amerika, for, som han skrev, i sit Ansigtes Sveed at affortjene den allene erkjendtlige og taknemmelige Jord sit kummerlige Brød.

"Arme, ulykkelige Mand!" raabte min Karl, imedens Taarerne trillede ned af mine Kinder for den brave Albert, som var bleven saa ganske ulykkelig, og det for nogle Ungdoms-Overilelser, "arme ulykkelig Mand! endnu stedse søger du Kilden til Ro og Lykke u d e n f o r dig selv! du jager efter Tilfredshed, og Sorger ville ledsage dig over Havet! du flyer for din sørgelige Skjæbne, og du vil finde en anden ligesaa sørgelig! dine Taarer ville falde i Furerne af din Ager ved Oronoko ligesom de faldt paa Blomsterne i din Hauge ved Mayn. Arme ulykkelige Mand! Og der er maaskee ingen, som aftørrer dine Taarer! Ingen, som sukker med dig! Kan du ikke vænne dig til omhyggeligen at opsøge det Fordeelagtige i e n h v e r F o r f a t n i n g, og at foragte eller blive uvidende om det Ubehage-

lige i enhver Forfatning, saa bliver Planteren i den ny Verden ikke lykkeligere end Inspektoren i F**. Ak, det som du vil undflye, er der, er her! og det du søger, er der, er her! Arme ulykkelige Mand!"

Siden have vi aldrig havt nogen Efterretning fra den beklagelsesværdige Albert.